HALKIN DEVLET YÖNETİMİNE KATILIMI ÜZERİNE

Çeviren: Metin Çulhaoğlu

V. İ. LENİN

GELENE dizisi

HALKIN DEVLET YÖNETİMİNE KATILIMI ÜZERİNE

V.İ. Lenin

NK Yayınları: 6
Gelenek Dizisi: 4

HALKIN DEVLET YÖNETİMİNE KATILIMI ÜZERİNE

V.İ. Lenin

İngilizce'den Çeviren:
Metin Çulhaoğlu

Özgün Metin:
"On Participation of People in Government"
Progress Publishers, Moscow, 1979

Kapak Tasarımı:
Gökçe Erbil

NK Yayınları'nda Birinci Baskı
Nisan 2003

Önceki Baskı
Mayıs 1980 (Işık Yayıncılık)

Baskı
Kayhan Matbaacılık

İrtibat
0212 251 54 10
www.nkvavinlari .com
nk@ nkvayinlari.com

Dünya Yayıncılık
İstiklal Caddesi Aznavur Pasajı No: 212 Kat: 7
Beyoğlu-İSTANBUL

HALKIN DEVLET YÖNETİMİNE KATILIMI ÜZERİNE

Vladimir İlyiç Lenin

Çeviren: Metin Çulhaoğlu

NK Yayınları

İçindekiler

Çevirenin Önsözü

Sosyalist İktidar, hem 12 Eylül 1980'e kadar 11 sayı yayınlanmış bir derginin, hem de bu dergiyi çıkartan grubun adıdır. Sosyalist İktidar kadrolarının bugünkü siyasal konumları konusunda fazla söz söylemeye gerek yok; bunlar birçok yerde yazıldı, söylenmesi gerekenler söylendi.

Ancak, Sosyalist İktidar grubunun bir de yayınevi olduğunu (Işık Yayıncılık) pek fazla kişi bilmez. Bu kısa ömürlü yayınevinin ilk kitapları arasında, Haluk Gerger'in *"Soğuk Savaştan Yumuşamaya",* Baskın Oran'ın ise *"Azgelişmiş Ülke Milliyetçiliği"* başlıklı çalışmaları da yer alıyordu. Sonra 12 Eylül geldi; bu yetmiyormuş gibi, anımsayabildiğim kadarıyla, yayınevinin Ankara'da Necatibey Caddesi'ndeki deposunu su bastı, birçok kitap telef oldu.

"Halkın Devlet Yönetimine Katılımı Üzerine", Işık Yayıncılığın bastığı, bu tür siyasal ve doğal afetlere maruz kalan bir başka kitaptır. Bu kitabın çevirisi bana aittir. Kitabın kovuşturmaya uğrayabileceğini tahmin ettiğimiz için müstear ad kullandığımızı anımsıyorum da, "Cumhur Düzgün" gibi bir ad seçmemin nedenini bugün de çıkaramıyorum. Her ne ise, kitabın ilk basımından önce redaksiyonu yapan kişi Mesut Odabaşı, matbaa ve basım işlerini takip eden de İlhan Akalın idi. Bu da, Işık Yayıncılığın, en azından çevirmen-redaktör-yayımcı üçgeni açısından siyasal bir sürekliliği olduğunu gösteriyor.

Işık Yayıncılığın bundan yirmi küsur yıl önce bir Lenin çevirisi olarak *Halkın Devlet Yönetimine Katılımı Üzerine'yi* seçmesi rastlantısal bir girişim değildir. Sovyetler Birliği döneminde, Lenin'in broşür, yazı ve konuşmalarından hareketle çeşitli konulara ilişkin "derlemeler" yapılırdı. Işık Yayıncılık, Lenin'den "yönetime katılma" konulu bir derlemenin ilk kez yapılmasını önemli ve anlamlı bulmuş, bunu "Sovyet yönetiminin halk katılımı konusuna daha fazla önem verip bu yöndeki yeni adımları Lenin'le temellendirme" isteğinin bir işareti saymıştı. Ne kadar doğruydu ayrı, ama o zaman öyle düşünülmüştü.

Lenin'in, bu derlemede yer alan yazı. mektup ve konuşmaları-

nın bugün de büyük önem taşıdığına inanıyorum. Bir zamanlar, şakayla karışık, 25 yaşından küçük olanların Ne *Yapmalı?,* 40 yaşını geçmiş olanların da *Sol Komünizm* yorumlarına dikkat etmek ve bu konuda temkinli davranmak gerektiğini söylemiştim. *Halkın Devlet Yönetimine Katılımı Üzerine* ise bu ölçüde bir titizliği gerektirmiyor; her yaştan kişi okuyup yararlanabilir (derlemede *Sol Komünizm'den* bölümler de yer almasına karşın). Gene de, komünistlerin anarşistlerle "nerede ortaklaştıklarına" ilişkin kimi değerlendirmelerin ve Paris Komünü modeline ilişkin sözlerin günümüz koşullarında ihtiyatla ele alınması gerektiğini söyleyebilirim.

Buradan devam edecek olursak, bana göre derlemenin en yararlı yanlarından biri, o ünlü "burjuva devlet mekanizmasının tahribi" kavramına ilişkin açılımlardır. Türkiye solcusu içinde "mekanizma" ve "tahrip" sözcükleri geçen bu kavramı biraz ludist bir yaklaşımla algılamış, yapılacak işi, bir balyoz alıp orada duran bir makinenin üzerine yürünmesi türünden bir hareket olarak değerlendirmiştir. Oysa, "burjuva devlet mekanizmasının tahribi", kimi burjuva kurumların işlevsizleştirilmesiyle birlikte, kimilerinin de bambaşka bağlamlarda işlevlendirilmesini içeren bir kavramdır. Bana göre, örneğin parlamenter cumhuriyet bunlardan birincisine, ordu ise ikincisine karşılık düşmektedir. Kuşkusuz, 1920'lerin başından günümüze değişen dünya ve ülke koşullan ışığında.

Gene aynı bağlamda bir kavrama daha dikkat çekmek istiyorum. Cumhur Düzgün çevirisinde "ortadan çekilme", başka birçok çeviride ise "sönümlenme" olarak geçen sürecin genellikle kullanılan İngilizce aslı *"wither away"dir.* Burada önem taşıyan nokta, "ortadan çekilme" ya da "sönümlenme" kavramlarının, kimi süreçler söz konusu olduğunda iradi müdahalelerin, başka bir deyişle belirli bir ideolojik şekillenme doğrultusundaki öznelci çabaların temelsizliğine işaret etmesidir. Örneğin, işleyiş biçimleri vb. dışında birer kurum olarak devlet ve demokrasi şu ya da bu "operasyonla" yok edilecek olgular değildir; bunlar, nesnel süreçler sonucunda işlevlerini yitirirler ve "ortadan çekilirler". Devrim öncesi süreçlerde aynı koşullar içinde yer aldıkları leninistleri aşırı "iradeci" ve "zorlamacı" bulanların, bu kez öznesi olmadıkları ya da olamadıkları süreçlerde aşırı iradeci ve zorlamacı tavsiyelerde bulunmalarında en azından bir tuhaflık vardır.

Son olarak, son 10-15 yıl içinde "doğrudan demokrasi", "sosya-

list demokrasi", "tabandan katılım" vb. gibi kavramları fazlaca işiten ya da konuşan Türk solunun, kendi ülkesinin koşullarını da gözeterek, Lenin'in söylediklerine kulak vermesinde yarar vardır. Lenin, önce Rus halkının örgütlenme deneyiminin son sınırlı olduğundan söz ediyor ve buradan hareketle "yukarıdan aşağıya" kuruluş girişimlerine değiniyor. Ama burada kalmıyor; halkın katılımının, bir süreç içinde ve halkın kendi özgün deneyimleriyle gerçekleşmesinin gerekliliğini vurguluyor.

Örgütlenme deneyimi olmayan halk - yukarıdan aşağı yapılanma - halkın örgütlenmesi ve katılımı biçiminde oluşan zincir, bugün de, soyut ve mutlakçı demokrasi-katılım edebiyatından hem daha gerçekçi hem de daha zengindir.

Metin Çulhaoğlu

Devrimimizde Proletaryanın Görevleri Üzerine'den[1]

5) Parlamenter bir cumhuriyetin değil (çünkü İşçi Vekilleri Sovyeti'nden parlamenter bir cumhuriyete dönüş, geri bir adım olacaktır), İşçiler, Tarım İşçileri ve Köylü Vekilleri Sovyet Cumhuriyeti'nin tüm ülkede, yukarıdan aşağıya kurulması.

Polisin, ordunun ve bürokrasinin kaldırılması.[2]

Tüm memurların, yani işbaşına seçimle gelip herhangi bir zaman görevlerinden alınabilenlerin aylıklarının ehil bir işçinin ortalama aylık ücretini aşmaması.

6) Tarım kesimindeki programlarda ağırlığın, Tarım İşçileri Vekilleri Sovyeti'ne kaydırılması.

Toprak mülkiyetine bütünüyle el konması.

7) Ülkedeki tüm toprakların kamulaştırılması ve bu toprakların kullanım yetkisinin tarım işçileri ve köylü vekillerinin yerel Sovyetlerine verilmesi. Yoksul Köylü Vekilleri Sovyeti'nin ayrı bir biçimde örgütlenmesinin sağlanması. Yerel ve öteki koşullara bağlı olmak üzere, yerel organların kararları doğrultusunda, 100 desyatin'den 300 desyatine kadar büyüklükte olan geniş mülkler üzerinde örnek çiftliklerin kurulması. Bu çiftliklerin kamu adına denetiminin Tarım İşçileri Vekilleri Sovyeti'ne verilmesi.

Ülkedeki tüm bankaların ivedi bir biçimde tek bir ulusal banka halinde kaynaştırılması ve bunun üzerinde İşçi Vekilleri Sovyeti denetiminin kurulması.

8) Sosyalizmi "getirmek" bizim *ivedi* görevimiz değildir; yapacağımız iş, toplumsal üretimi ve ürünlerin dağılımını hemen İşçi Vekilleri Sovyeti'nin *denetimine* sokmaktan ibarettir.

Yazılış tarihi:
4-5 (17-18) Nisan 1917

Toplu Eserler, c. 24, s. 23-24

[1] Bu makale, Lenin'in Şubat burjuva demokratik devriminden sonra 1917 Nisanı başında Rusya'ya dönüşünün hemen ertesinde yayınlanan Nisan Tezleri'nin içinde yer almaktadır. Bu tezler, burjuva demokratik devrimin sosyalist devrime dönüşme sürecinin ana hatlarını belirler. Buradakiler, 5, (>, 7 ve 8. tezlerdir - der (derleyenler).

[2] Mevcut ordunun yerinin, tüm halkın silahlandırılmasıyla doldurulması.

Devrimimizde Proletaryanın Görevleri Üzerine'den
Devrimimizden Yeni Tip Bir Devlet Doğuyor

11) İşçi, asker, köylü ve diğer kesimlerin vekillerinin oluşturduğu Sovyetler, yalnızca sınıfsal açıdan, değil, *Rus* devrimindeki rolleri açısından da anlaşılamamaktadır; bunlar çoğunluğun gözünde netliğe kavuşmamıştır, Daha da ötesi, Sovyetler yeni bir devlet biçimi ya da *yeni biçimde bir devlet* olarak da görülmemektedir.

Burjuva devletinin en mükemmel, en gelişkin tipi, *parlamenter demokratik cumhuriyettir.* Burada iktidar, parlamentonun elindedir; yönetimin aygıtı ve organı durumundaki devlet mekanizması ise yerleşik bir olgudur. Mevcut ordu, polis ve bürokrasi, pratikte yerleşik ve oturmuş durumdadır; imtiyazlıdır ve tüm halkın *üzerinde* bir konuma sahiptir.

Bununla birlikte, 19. yüzyıl sonlarından bu yana yaşanan devrimci dönemler, demokratik devletin daha *üstün* örneklerini geliştirmiştir. Bu, Engels'in değindiği gibi, kimi açılardan devlet olma niteliğini kaybeden, "kelimenin gerçek anlamında devlet olmayan" bir devlet biçimidir.[1] Bu, Paris Komünü[2] tipi devlettir. Örneğin burada, halktan ayrı ve kopuk durumdaki mevcut ordu ve polisin *yerini* doğrudan doğruya silahlanmış halk alır. Komün olayının gerçek özünü oluşturan ve burjuva yazarlarınca çarpıtılıp karalanan, giderek kendisine yanlış bir biçimde sosyalizmi hemen "getirme" niyeti atfedilen *niteliği* budur.

Bu, aynı zamanda, Rus Devrimi'nin 1905 ve 1917'de yaratmaya *başladığı* devlet tipidir.[3] Ülkemizde, bugünkü koşullarda *halihazırda gerçekleşen* olgu, işçi, asker, köylü vekilleri ile diğer vekiller

[1] Engelsin 18-28 Mart 1875'te August Bebel'e yazdığı mektuptan bir alıntı - der.

[2] *Paris Komünü:* ilk proletarya diktatörlüğü deneyimi. Paris Komünü, 18 Mart 1871'den 28 Mayıs 1871 'e dek sürdü. 21 Mayıs 1871 'de karşı devrimci Thiers yönetimi, Paris'e girerek, işçilere karşı acımasızca misillemede bulundu: 30 bin kişi öldü, 50 bin kişi tutuklandı ve birçoğu angaryaya mahkum edildi - der.

[3] *İlk İşçi Vekilleri Sovyet'i,* Rusya'da 1905 Devrimi sırasında kuruldu. 1907'de devrim bastırıldıktan sonra ortadan kalktı. 1917 Şubat Devrimi'nden sonra, tüm ülkede, *İşçi Vekilleri Sovyetleri'nin* yanı sıra, *Köylü Vekilleri Sovyetleri ve Asker Vekilleri Sovyetleri* de kuruldu 1917 Ekim Sosyalist Devrimi iktidarı İşçi, Asker ve Köylü Vekilleri Sovyetleri'ne verdi - der.

Sovyetlerinin Tüm-Rusya Kurucu Meclisi'ndeki halk temsilcileri ya da Sovyetler Konseyi biçiminde birleşmesi ve bir cumhuriyet oluşturmasıdır. Bu olgu, ülkedeki milyonların girişimi sonucunda, kendileri için ve *kendi yollarından* demokrasiyi yaratmalarıyla gerçekleşiyor. Milyonlarca emekçi, Kadet profesörlerinin[4] parlamenter burjuva cumhuriyetine yönelik yasa tasarılarını beklemeden; bilgiçlik taslayanların ve Bay Plehanov ya da Kautsky gibi küçük burjuva "sosyal demokrasi"sinin sıradan kölelerinin Marksist devlet öğretisini çarpıtmaktan vazgeçmelerini beklemeden, bu işi gerçekleştiriyor.

Marksizm, genel olarak devrim döneminde, özel olarak da kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde, devlete ve devlet gücüne duyulan *gereksinimi* kabul etmesiyle anarşizmden ayrılır.

Aynı zamanda Marksizm, yukarıda sözü edilen iki dönemde gerekli olanın, olağan parlamenter burjuva cumhuriyeti tipinde bir devlet *değil,* Paris Komünü tipi bir devlet olduğunu söylemesiyle de Plehanov, Kautsky ve şürekasının oportünist "sosyal demokratlığından" ayrılır.

Sözünü ettiğimiz tipte bir devlet ile eski tip devlet arasındaki başlıca farklılıklar ise şunlardır:

Tarihin kanıtladığı gibi, ordu, polis ve bürokrasi türünden tüm baskı araçları dokunulmazlıklarını koruduğundan, burjuva parlamenter cumhuriyetten örneğin bir monarşiye dönüş oldukça kolaydır. Komün ve Sovyetler ise, bu mekanizmayı *parçalayıp* onun işini bitirir.

Parlamenter burjuva cumhuriyet, *kitlelerin* bağımsız politik yaşamını, kitlelerin devletin demokratik işleyişinin aşağıdan yukarıya örgütlenmesine katılımını engelleyip boğuntuya getirir. Sovyetler için ise, bunun tersi geçerlidir.

Sovyetler, Paris Komünü ile birlikte oluşan ve Marx tarafından "emeğin ekonomik kurtuluşunu hayata geçirmede elverişli bir politik biçimin keşfi" diye nitelenen devlet tipini yeniden ortaya çıkarmaktadır.[5]

Rus halkının henüz bir komün uygulamasına hazır olmadığı bize sık sık söylenir. Bu, aynı zamanda köylülerin henüz kurtuluş

[4] *Kadetler:* Anayasacı Demokrat Parti'nin üyelerine verilen ad. BU, kralcı-liberal burjuvazinin partisıydı ve 1917 Şubat Devrimi'nden sonra kurulan Geçici Burjuva Hükümeti'nde çoğunluğu elinde bulunduruyordu - der.

[5] Marx'ın *Fransa'da İç Savaş*'ının III. Bölümünden bir alıntı - der.

için hazır olmadıklarını söyleyen serf sahiplerinin de ileri sürdükleri görüştü. Oysa Komün (yani Sovyetler) gerek ekonomik gerçekler açısından olgunlaşmamış, gerekse halkın büyük çoğunluğunun kafasında henüz tam netliğine kavuşmamış *tek bir reformu bile* uygulamayacaktır, uygulamak niyetinde değildir. Savaşın yol açtığı ekonomik çözülme ve bunalım derinleştikçe, savaşın insanlığa getirdiği o korkunç yaraların tedavisine olanak tanıyacak en uygun politik biçime duyulan gereksinim de o kadar artmaktadır. Rus halkının örgütsel deneyiminin azlığı bir gerçekse, bizler de *halkın kendisinin* geliştireceği yeni örgütsel biçimlere gönüllü bir biçimde hazır olmalıyız. Bu yeni biçimleri halk kendisi geliştirecektir; burjuva politikacıları ve "hali vakti yerinde" bürokratlar değil.

Sahte Marksizmin, yani Plehanov, Kautsky ve şürekasınca çarpıtılan Marksizmin köhnemiş önyargılarını hemen yerle bir eder, halkın işçi ve köylü vekilleri Sovyetlerinin ivedilikle ve her yerde oluşturabilmesi için onlara en etkin biçimde yardıma başlar ve nihayet halkın Sovyetler bütünlüğü içinde yaşamı kendi denetimine almasına ne ölçüde katkıda bulunabilirsek, Lvov[6] ve şürekası Kurucu Meclis'in toplantıya çağrılmasını ne kadar geciktirirse geciktirsin[7], halkın tercihini bir Sovyet Cumhuriyeti'nden yana yapması (Kurucu Meclis aracılığı ile ya da Lvov bu meclisin toplantısını daha da geciktirirse meclisten bağımsız olarak) o kadar kolaylaşacaktır.

Halkın ilk kez kendi örgütlenmesini geliştirebildiği bugünkü koşullarda, yanlışların da yapılması kaçınılmazdır. Ama bu yanlışlar bile, oturup beklemekten daha iyidir. Yanlışlara karşın ileri gitmek, oturup Bay Lvov tarafından görevlendirilen profesörlerin Kurucu Meclis'i erteleyen.parlamenter burjuva cumhuriyetini kalıcılaştıran ve işçi-köylü Sovyetlerini boğup öldüren yasa taslaklarını beklemekten daha iyidir.

Eğer örgütlenmemizi geliştirip propagandamızı ustaca yürütürsek, yalnızca proletarya değil, köylülüğün de onda dokuzu polisin güçlendirilmesine, ayrıcalıklı ve yerinden alınmaz bir bürokrasi-

[6] G. Y. *Lvov, Prens* (1861-1925): Mart 1917den Temmuz 1917'ye dek gerici burjuva hükümetinin başkanlığını yapan bir Kadet - der

[7] Rusya'da Şubat 1917 Devrimi'nden .sonra kurulan Geçici Hükümet 2 *(15)* Mart 1917'de bir millet meclisi toplayacağını açıklamış, ama seçimleri birkaç kezertelemişti -der.

nin varlığına, nihayet halktan kopuk bir orduya muhalefet edecektir. Sözünü ettiğimiz yeni tip devletin istedikleri de bunlardır.

12) Polisin yerine halk milislerinin geçirilmesi, bir bütün olarak devrim sürecinden kaynaklanan bir reformdur. Ve bu reform, halihazırda Rusya'nın birçok bölgesinde hayata geçirilmektedir. Halka şunları anlatmalı, açıklamalıyız: Geleneksel nitelikteki burjuva devrimlerinin birçoğunda, bu tür reformların ömrü son derece kısa olmuştur. En demokratik, en cumhuriyetçi burjuvazi bile halktan kopuk, burjuvazi tarafından yönlendirilip halkı her yönden baskı altında tutacak eski çarlıkçı tipte bir polis teşkilatına başvurmuştur.

Polisin konumunun güçlendirilmesini *önlemenin* bir tek yolu vardır. Bu da bir halk milisinin yaratılması ve bu milisin orduyla kaynaştırılmasıdır (mevcut ordunun yerine tüm halkın silahlanmış gücü geçecektir). Bu miliste, 15 ile 65 yaş arası, her iki cinsten insanlar istisnasız olarak görev alabileceklerdir. Esneklikle koyduğumuz bu yaş sınırları, hem gençlerin hem de yaşlıların milislere katılımını vurgulama amacını taşımaktadır. Kapitalistlere gelince; bunlar, miliste geçen kamu hizmeti için işçilerine, uşaklarına vb. ödeme yapmak durumundadırlar. Eğer kadınlar yalnızca genel olarak politik yaşamda bağımsız bir yer almakla kalmayıp bundan ötede günlük ve çeşitli kamu hizmetlerinde görev alacak konuma getirilemezse, sosyalizm bir yana, tam ve kararlı bir demokrasiden dahi söz edilemez. Ve kadınların erkeklerle eşitliği kağıt üzerinde kalmaktan çıkarılıp gerçek yaşama geçirilmediği sürece, örneğin hasta ve başıboş çocukların bakımı, gıda denetimi vb. "polis" görevlerini de doyurucu bir biçimde yerine getirmek mümkün değildir.

Proletaryanın, devrimi korumak, kabalaştırmak ve geliştirmek için halkın önüne koymak zorunda olduğu görevlerin başında, polisin güçlenmesinin önüne geçilmesi ve halkın tüm örgütsel güçlerinin bir halk milisinin oluşturulması amacıyla seferber edilmesi gelmektedir.

Yazılış tarihi:
W (23) Nisan 1917

Toplu Eserler, c. 24, s. 67-71

Köylü Vekilleri Kongresi'nden

Diğer bir yaşamsal ve dayatıcı sorun da, devletin örgütlenip yönlendirilmesine ilişkindir. Demokrasi vaazı vermek yeterli değildir; demokrasiyi ilan etmek, yasalara geçirmek, halkın "temsilci'lerini demokrasiyi hayata geçirmek üzere temsili kurumlara sokmak yeterli değildir. Demokrasi, yukarıdan "denetim" olmaksızın, bürokrasisiz, kitlelerin kendi girişkenlikleri ile, devlet faaliyetlerinin *her* alanına etkin bir biçimde katılmalarıyla, aşağıdan ve bir defada *inşa edilmelidir.*

Polisin, bürokrasinin ve ordunun, halkın tümünün toptan silahlanmasıyla, kadınlar dahil tüm halkın milisleriyle değiştirilmesi ivedilikle yapılabilecek ve yapılması gereken pratik bir iştir. Kitleler bu işe ne ölçüde girişkenlik, çeşni, cüret ve yaratıcılık katabilirse, o kadar iyidir. Önerilerimizi gerçek yaşamdan örnekler ve derslerle destekleyip açık, yalın ve ustaca sergileyebilirsek, yalnızca kır proleterleri ve yarı proleterler değil, köylülüğün onda dokuzu muhtemelen bizim peşimizden gelecektir. Önerilerimiz şunlar:

- Polisin yeniden örgütlenmesine izin verilmemesi,
- Toprak sahibi ya da kapitalist sınıfların hizmetindeki yerlerinden alınamayan görevlilerin güçlerinin yeniden oluşturulmasına izin verilmemesi,
- Halktan soyutlanmış konumdaki ordunun yeniden güçlenmesine izin verilmemesi (çünkü böyle bir ordu, özgürlüklerin silinip atılmasının ve monarşinin yeniden kurulmasına yönelik her tür girişimin başlıca güvencesi olacaktır).
- En aşağıdakilere dek uzanarak yönetme sanatını yalnızca teoride değil, pratikte de halka öğretmek; bunu yaparken, kitlelerin deneyimlerinden her yerde hemen yararlanmak.

Aşağıdan demokrasi; bürokrasi ve resmiyetin ötesinde demokrasi; polissiz, sürekli ordusuz, bunun yerine toptan silahlanmış halktan oluşan milislerin gönüllü toplum hizmetine dayalı demokrasi. İşte bunlar özgürlüğün, hiçbir çar, hiçbir kabadayı general ve hiçbir kapitalist tarafından yok edilemeyecek güvenceleridir.

Pravda, 34, 16 Nisan 1917

Toplu Eserler, c. 24, s. 169-170

Devlet ve Devrim'den

Marksist Devlet Teorisi ve Proletaryanın Devrimdeki Görevleri

2. Kapitalizmden Komünizme Geçiş

Marx, şöyle devam ediyor:

> *"Kapitalist ve komünist toplum arasında, birinden ötekine devrimci dönüşüm evresi yer alır. Buna tekabül eden politik bir geçiş dönemi de vardır ki, bu dönemde devlet ancak* proleteryanın devrimci diktatörlüğü *olabilir*"[1]

Marx ulaştığı bu sonucu, modern kapitalist toplumda proletaryanın oynadığı rolün, bu toplumun gelişimiyle ilgili verilerin re nihayet burjuvazi ile proletaryanın karşıt çıkarlarının uzlaşmazlığının çözümlemesine dayandırmaktadır.

Daha önceleri sorun ortaya şöyle konuyordu: Proletarya kurtuluşunu sağlayabilmek için, burjuvaziyi iktidardan indirmeli, politik gücü eline almalı ve devrimci diktatörlüğünü kurmalıdır.

Bugün ise, sorunun ortaya konuluşu az çok farklıdır: Kapitalist toplumdan -ki bu toplum komünizme doğru gelişmektedir- komünist topluma geçiş, "politik bir geçiş dönemi" ile takviye edilmemişse, mümkün değildir; işte bu "politik geçiş döneminde" de devlet, ancak proletaryanın devrimci diktatörlüğü olarak biçimlenebilir.

O halde, bu diktatörlüğün demokrasi ile ilişkileri nelerdir?

Daha önce gördük ki, *Komünist Manifesto* yalnızca şu iki kavramı yan yana koymaktadır: *"proletaryanın egemen sınıf konumuna yükseltilmesi"* ve *"demokrasi savaşının kazanılması"*. Burada söylenenlere dayanarak, kapitalizmden komünizme geçiş döneminde demokrasinin nasıl bir değişim gösterdiğini daha kesin bir biçimde ortaya koymak mümkündür.

Kapitalist toplumda (eğer bir de bu toplumun en elverişli koşullarda geliştiğini düşünürsek) ve demokratik cumhuriyette, az çok tamamlanmış bir demokrasi ile karşılaşırız. Ne var ki, bu demokrasi, her zaman kapitalist sömürü tarafından belirlenen dar sınırlara göre güdükleştirilmektedir. Bunun sonucu olarak da, gerçek-

[1] Marx'ın Gotha *Programının Eleştirisi*'nden bir alıntı - der

te, yalnızca bir azınlığın, mülk sahibi sınıfların, zenginlerin demokrasisi olarak işlemektedir. Kapitalist toplumda özgürlük, aşağı yukarı eski Yunan cumhuriyetlerindeki özgürlük gibidir: Köle sahipleri için bir özgürlük. Günümüzün ücretli köleleri ise, kapitalist sömürünün koşulları nedeniyle, sefalet içinde karın doyurma derdine öylesine itilmişlerdir ki, ne demokrasinin, ne de politikanın kendilerine "gölge etmesini" istemezler. Eğer işler düzgün ve yolunda gidiyorsa, nüfusun büyük bir kesimi toplumsal ve politik yaşamın uzağında tutulurlar.

Bu söylenenler belki de en çok Almanya'da olup bitenlerce doğrulanmaktadır. Çünkü Almanya'da anayasal düzenin geçerliliği uzunca bir süredir, yaklaşık olarak yarım yüzyıldır (1871-1914) sürmektedir. Aynı dönem içerisinde sosyal demokratlar "yasallıktan yararlanma" yoluyla başka ülkelerdekinin çok ötesinde kazanımlar elde etmiş, yine işçi sınıfının dünyanın hiçbir yerinde görülmeyecek ölçüde büyük bir oranını bir politik parti çatısı altında toplayabilmiştir.

Peki, kapitalist toplumların bu en yüksek işçi sınıfı oranı nedir; politik açıdan bilinçli ve etkin durumdaki bu ücretli kölelerin genel toplama kıyasla ulaştığı oran nedir? On beş milyon ücretli işçiden, Sosyal-Demokrat parti üyesi olan 1 milyonu! On beş milyon işçiden 3 milyonu ise sendikalarda örgütlenebilmiştir.

Küçük bir azınlık için demokrasi, zenginler için demokrasi; kapitalist toplumun demokrasisi, işte budur. Kapitalist demokrasi mekanizmasına daha yakından bakacak olursak, her yerde oy hakkına ilişkin "ufak tefek" -öyle olsun bakalım- ayrıntılar görürüz (ikametgaha bağlanma, kadınlara oy hakkı tanınmaması gibi). Temsili kurumların işleyişinde de böyle "ufak tefek" ayrıntılarla karşılaşırız. Dahası, toplanma özgürlüğüne yönelik fiili engellemeler çıkar ortaya (kamu binalarına "yoksullar"m sokulmaması gibi). Günlük basının katıksız kapitalist örgütlenişinde vb. vb. birçok sınırlamalar yer alır emekçi halk için. Kısacası, demokrasiye sınır üzerine sınır konduğunu görürüz. Bu tür kısıtlamalar, ayrıcalıklar, dışlamalar ve yoksullara yönelik engellemeler, hayatında ezilen sınıflarla hiç ilişkisi olmamış tuzu kuru insanlara önemsiz gelebilir (ve burjuva politikacılarıyla yorumcularının yüzde doksan dokuzu olmasa bile onda dokuzu bu kategoriye girerler). Oysa hepsi bir araya geldiğinde, bu kısıtlamalar yoksulları politikadan, demokrasiye etkin bir biçimde katılmaktan alıkoyup dışla-

maktadır.

Komün deneyimini çözümleyen Marx, ezilenlere şu kadar yılda bir parlamentoda kendilerini ezen sınıfın hangi kesiminin temsil edip ezeceğine karar verme hakkı tanındığını söylerken, kapitalist demokrasinin *özünü* en iyi biçimde yakaladığını sergiliyordu.[2]

Ancak şu da var ki, kaçınılmaz olarak dar kapsamlı kalan, yoksulları usulca sahne dışına iten, bu nedenlerle de sapına kadar yalan ve ikiyüzlülükle dolu bu kapitalist demokrasiden daha ileriye geçiş, liberal profesörler ve küçük burjuva oportünistlerinin inanmamızı istedikleri gibi "daha geniş ve daha daha geniş demokrasi"ye doğru basit, doğrudan ve düzgün bir çizgide cereyan etmez. Hayır, daha ileri düzeylere doğru gelişme, yani komünizme yönelik gelişme, proletarya diktatörlüğü aracılığı ile gerçekleşir; kapitalist sömürücülerin *direnci* bir başkası tarafından ve bir başka yoldan kırılamayacağı için, bu böyledir.

Ve proletarya diktatörlüğü, yani ezilenlerin öncüsünün direnenleri bastırma amacıyla egemen sınıf biçiminde örgütlenmesi, yalnızca demokrasinin genişlemesi ile sonuçlanamaz. Demokrasinin olağanüstü boyutlarda genişlemesiyle, *ilk kez* kabarık keselerin değil yoksulların ve halkın demokrasisi haline gelmesiyle *birlikle ve aynı süreçte* proletarya diktatörlüğü, ezenlerin, sömürücülerin ve kapitalistlerin özgürlüklerine bir dizi kısıtlama getirir, insanlığı ücretli kölelikten kurtarmak için sömürücüler baskı altına alınmalıdır; dirençleri, karşıt güç uygulaması ile kırılmalıdır. Ve şurası da açıktır ki, baskının ve şiddetin olduğu yerde özgürlük ve demokrasinin sözü edilemez.

Engels de, Bebel'e yazdığı mektupta bunu güzel bir biçimde ortaya koymaktadır. Hatırlanacağı üzere Engels, şöyle diyordu:

> *"Proletarya, özgürlükler dayattığı için değil, düşmanlarını etkisiz kılmak için devlete gereksinim duyar ve ne zaman özgürlükten söz etmek mümkün hale gelirse, o zaman devletin devlet olarak varlığı da son bulur."*[3]

Halkın en geniş çoğunluğu için demokrasi ve güç kullanarak bastırma -yani halkı sömürenlerin ve ezenlerin demokrasi dışı tutulması- kapitalizmden.komünizme *geçiş* döneminde demokrasinin uğradığı değişikliği ifade eder.

[2] Marx'ın Fransa'da İç Savaş'ından söz ediliyor - der.

[3] Engels'in 18-28 Mart 1825'de August Bebel'e yazdığı mektuptan bir alıntı - der.

Yalnızca komünist toplumda, kapitalistlerin direnci bütünüyle kırıldığında, kapitalistler yok olduğunda, sınıflar ortadan kalktığında (yani toplumun üyeleri arasında, üretimin toplumsal araçlarına ilişkin olarak hiçbir fark kalmadığında), işte *yalnızca* bu koşullarda "devletin varlığı son bulur" ve *"özgürlükten söz etme olanağı doğar"*. Yalnızca bu durumda tam anlamda bir demokrasi, en küçük bir istisna bile tanımayan bir demokrasi mümkün hale gelir. Ve yine ancak bu koşullarda demokrasi *ortadan çekilmeye* başlar. Çünkü, bir kez kapitalist kölelikten, aynı düzenin akla sığmaz vahşet, saçmalık ve pisliklerinden kurtarıldıklarında, insanlar, toplumsal ilişkinin yüzyıllardır bilinip sağda solda yıllardır yazılan basit kurallarına yavaş yavaş *alışkanlık kazanacaklardır*. Bunlara uyacaklardır. Bunlara, güç kullanımına gerek kalmaksızın, zorlamaya gidilmeksizin, tabiyet ilişkilerine girmeksizin ve devlet adı verilen özel bir *zor aracına ihtiyaç olmaksızın* uyulacaktır.

"Devletin *ortadan çekilmesi"* deyiminin seçilmesi son derece yerindedir. Çünkü bu deyim, sürecin hem tedrici hem de kendiliğinden niteliğini sergilemektedir. Böyle bir sonucu, ancak alışkanlık doğurabilir ve doğuracaktır. Neden, diye sorulursa, şundan: Çevremize şöyle bir baktığımızda milyonlarca örneğini görüyoruz; eğer ortada sömürü yoksa, hoşnutsuzluk yaratıp protesto ve başkaldırıları körükleyen ve böylece *baskı* için gereksinim ortamını yaratan bir şey yoksa, insanlar toplumsal ilişkide gerekli olan kurallara uymaya kendiliğinden alışmaktadırlar.

Evet, toparlarsak, kapitalist toplumda güdükleştirilmiş, çarpıtılmış ve yalnızca zenginler, yalnızca bir azınlık için geçerli olan sahte bir demokrasinin bulunduğunu söyledik. Proletarya diktatörlüğü, kapitalizmden komünizme geçiş dönemi ise, azınlığın, yani sömürenlerin zorunlu olarak baskı altına alınmasının yanında, ilk kez halk için, azınlık değil çoğunluk için bir demokrasi yaratacaktır. Gerçekten eksiksiz bir demokrasi ne ölçüde eksiksiz olursa, o ölçüde gereksizleşecek ve kendi başına ortadan çekilip gidecektir.

Bir başka deyişle, kapitalizmde kelimenin gerçek anlamıyla, yani bir sınıfın ötekini, daha da ötesi bir azınlığın çoğunluğu ezişinin özel makinesi olarak devleti görüyoruz. Doğaldır ki, sömürülen çoğunluğun sömüren azınlıkça sistemli bir biçimde baskı altında tutulmasına ilişkin böylesi bir görev, en uç noktada şiddet

ve vahşeti de içerir. Doğal sonuç, insanlığın kölelikten sertliğe, sertlikten ücretli köleliğe yol alışında yeni bir kan denizi ile karşı karşıya gelmesidir.

Dahası var: Kapitalizmden *komünizme geçişte* baskı kullanımı hâlâ gereklidir. Ancak bu kez söz konusu olan, sömürülen çoğunluğun sömüren azınlık üzerindeki baskısıdır. Baskı için, özel bir aygıt, özel bir makine, yani "devlet" *hâlâ gereklidir;* ne var ki, bu kez geçicidir söz konusu olan devlet. Artık kelimenin gerçek anlamıyla devlet olmaktan çıkmıştır. Çünkü, ayaklanan kölelerin, sertlerin ya da ücretli emeğin bastırılmasıyla kıyaslandığında, *dünkü* ücretli köleler çoğunluğunun sömürücü azınlığı baskı altında tutması oldukça kolay, yalın ve doğal bir görevidir. Bu nedenle de daha az kan ve barut gerektirir, insanlığa maliyeti çok daha düşüktür. Sonra, demokrasinin nüfusun ezici bir çoğunluğunu kapsayacak biçimde genişletilmesiyle, baskı için *özel bir aracа* duyulan gereksinim ortadan kaybolmaya başlar. Açıktır ki, bu amaca yönelik son derece karmaşık bir mekanizma olmaksızın, sömürücülerin halkın üzerinde baskı kurmaları olanaksızdır. Oysa *halkın* bu azınlık üzerindeki baskısı son derece basit bir "mekanizma" ile, neredeyse "mekanizmasız" bir şekilde, *silahlanmış halkın yalın bir örgütlenmesiyle* (örneğin ileride de değineceğimiz gibi İşçi ve Asker Vekilleri Sovyeti île) gerçekleştirilebilir.

Son olarak şunu ekleyelim: Devleti kesinkes gereksiz kılacak olan, yalnızca komünizmdir. Çünkü komünizmde baskı altına alınacak *hiç kimse* -sınıf anlamında, toplumun bir kesimine karşı sistemli mücadele yürütme anlamında "hiç kimse"- bulunmaz. Bizler ütopyacı değiliz. Elbette, *tek tek bireylerin* aşırılıklarda bulunmasının mümkün ve kaçınılmaz olacağını, bu aşırılıkları durdurmanın da zorunlu olduğunu biliyoruz. Ama bu silahlanmış halkın kendi eliyle yapılacaktır. Örneğin çağdaş bir toplumda uygar halk, bir sokak dalaşmasını nasıl durdurursa, bir kadına saldırılmasını nasıl önlerse, o kadar basit bir biçimde yapılacaktır. Ve ikinci olarak, şunu da biliyoruz ki, toplumsal ilişki kurallarının ihlal edilmesiyle sonuçlanan aşırılıkların temel toplumsal nedeni, halkın sömürülmesi, sefalet ve düşkünlük içinde tutulmasıdır. Bu baş nedenin ortadan kaldırılması ile, aşırılıklar da kaçınılmaz olarak *"ortadan çekilecek"*tir.

Önümüzdeki geleceğe, yani komünist toplumun alt ve üst evreleri arasındaki farka ilişkin olarak *bugün* yapılabilen tanımlamala-

rı, Marx, ütopyacılıktan uzak bir biçimde daha eksiksiz yapmıştı.

3. Komünist Toplumun İlk Evresi

Marx, *Gotha Programı'nın Eleştirisi*'nde, Lasalle'ın sosyalizmde işçinin "emeğinin eksiksiz ve tam karşılığını alacağı" yolundaki görüşünü çürütmek amacıyla ayrıntıya iner. Toplumsal emeğin tümünden, üretimin genişlemesi için, makinelerin yıpranıp aşınmasını karşılamak üzere ve benzer gereklerle bir rezerv fonun ayrılması gerektiğini gösterir Marx. Ayrıca, tüketim araçlarından da idari harcamalar, okullar, hastaneler, yaşlı bakımevleri vb. için bir başka fonun ayrılması gerektiğini söyler.

Marx, Lasalle'ın muğlak ve puslu genel kavramı ("emeğinin tüm karşılığının işçiye verilmesi") yerine, sosyalist toplumun işleri nasıl yönlendireceği konusunda ciddi bir yaklaşımda ve tahminde bulunur, Marx, içinde kapitalizm olmayan bir toplumda, yaşam koşullarının *somut* bir çözümlemesine koyulur ve şöyle der:

> *"Burada (işçi partisinin programını incelerken) üzerinde durmamız gereken, kendi öz temelleri üzerinde* gelişip *yükselen komünist toplum değil, tersine ekonomik, ahlaki, zihinsel olarak her bakımdan henüz içinden çıktığı eski toplumun izlerini taşıyan, yani kapitalist toplumdan henüz yeni peydahlanan komünist toplumdur."*[4]

İşte, kapitalist toplumun rahminden henüz yeni çıkan ve bu açıdan her yönüyle eski toplumdan kalan doğum izlerini taşıyan bu toplumu Marx, komünizmin "ilk" ya da alt evresi olarak tanımlamaktadır.

Üretim araçları artık bireylerin özel mülkiyeti altında değildir. Bunlar, toplumun tümüne aittir. Toplumsal açıdan gerekli işin belirli bir bölümünü yapan her toplum üyesi, belirli bir miktar iş yaptığına dair belge alır toplumdan. Aynı kişi bu belge ile kamu mağazalarından karşılık olarak belirli bir miktar tüketim maddesi temin eder. O halde, kamu fonu için ayrılması gerekli emek miktarı düşüldükten sonra, her işçi, topluma verdiği kadarını alır.

Burada, her şeyin üzerindeki ilke, açıkça "eşitlik" ilkesidir,

Ancak Lasalle, böyle bir toplum düzenini (bu düzene çoğu kez sosyalizm denmekle birlikte, Marx'ın ona verdiği ad, komünizmin ilk evresidir) göz önüne alarak bunun "eşitlikçi dağılım" olduğu-

[4] Burada ve aşağıda Lenin, Marx'ın Gotha Programı'*'nın Eleştirisi*'nden alıntı yapıyor der.

nu, yani "eşit emeğe karşılık herkese eşit hak" verildiğini söylediğinde yanılmaktadır ve bu yanılgı Marx tarafından ortaya konmaktadır.

Şöyle der Marx: Bu durumda "eşit hak" da, diğer tüm yasalar gibi *eşitsizliği içeren* "burjuva yasası" ile henüz uyum halindedir. Özünde tüm yasalar, gerçekte birbirlerine benzemeyen, gerçekte birbirleri ile eşit olmayan *farklı* insanlara eşitmişler gibi yaklaşma anlamını taşır, işte bu nedenle "eşit hak", gerçekte bir haksızlıktır, eşitliğin ihlalidir. Aslında, her biri diğeri kadar toplumsal emek harcayan insanlar (yukarıda sözünü ettiğimiz kesintilerden sonra) toplumsal üründen eşit pay alırlar.

Oysa, insanlar birbirine benzemez. Kimi güçlüdür, kimi zayıf. Kimi evlidir, öteki bekar; kiminin çok çocuğu vardır, ötekinin az, vb. Ve tüm bunlardan Marx'ın çıkardığı sonuç, şudur:

> *"(...) Eşit emek sarfı ile ve buna bağlı olarak toplumsal tüketim fonundan eşit pay elde ederek, aslında biri ötekinden daha çok almış olur; biri ötekinden daha varlıklı hale gelir, vb. Tüm bu aksaklıkları yok etmek için ise hakkın, eşit olmak yerine eşitsiz olması gerekmektedir."*

Bu yüzden, komünizmin ilk evresi, henüz adalet ve eşitliği sağlayamaz. Varlıklılık açısından farklılıklar, hatta adil olmayan farklılıklar henüz ortadadır; ama yine de *üretim araçlarını* -yani fabrikaları, makineleri, toprağı vb.- elde edip onları özel mülkiyet haline getirmek mümkün olmadığı için, insanın insan tarafından *sömürülmesi* de mümkün olmaktan çıkar. Lasalle'ın *genel* anlamda kullandığı "eşitlik", "adalet" türü küçük burjuva ve muğlak kavramları yerle bir ederken Marx, komünist toplumun *gelişme sürecinin* ilk ağızda *yalnızca* üretim araçlarının bireylerin elinde oluşundan kaynaklanan "adaletsizliği" kaldırmak *zorunda olduğunu;* ama tüketim mallarının gereksinime göre değil, sarf edilen emeğe göre dağılımının içinde yatan diğer adaletsizliği hemen bir kerede yok *edemeyeceğini* gösterir.

Burjuva profesörleri ve "bizim" Tugan'ı[5] da kapsayan kaba iktisatçılar, sosyalistleri sürekli olarak insanların eşitsizliğini unutmakla ve eşitsizliği yok etme "rüyaları" içinde gezmekle suçlarlar. Bu tür bir suçlama, gördüğümüz gibi, yalnızca burjuva ideologlarının aşırı cehaletini kanıtlamaktadır.

[5] *M.İ. Tugan-Baranovskiy* (1865-1919): Bir Rus iktisatçısı- der.

Marx, yalnızca insanlar arasındaki kaçınılmaz eşitsizliği en titiz bir biçimde dikkate almakla kalmaz. Bunun da ötesinde, üretim araçları bir kez tüm toplumun ortak malı haline getirildi diye (bu evre yaygın biçimde "sosyalizm" olarak adlandırılır), ürünler "sarf edilen emeğe göre" bölüştürüldüğü sürece varlığını koruyacak olan "burjuva yasası"nm adaletsizliğinin ve dağılımdaki aksaklıkların *ortadan kaldırılamayacağını* da görür. Marx, devam ediyor:

> "Ne *var ki, uzun süren doğum sancılarından sonra kapitalist toplumun içinden yeni çıkmış haliyle komünist toplumun ilk evresinde bu tür aksaklıklar kaçınılmazdır. Yasalar, hiçbir zaman, toplumun ekonomik yapısından ve onun belirlediği kültürel gelişkinlikten daha ileride, daha ötede olamaz.*"

O halde, komünist toplumun ilk evresinde (genellikle sosyalizm adı verilen evrede) "burjuva yasaları" bir bütün olarak değil *kısmen;* ekonomik devrimde o an ulaşılan düzeye göre, yani üretim araçlarının konumu ile ilişkili olarak ortadan kalkar. "Burjuva yasaları", üretim araçlarını bireylerin özel mülkiyeti olarak görür. Sosyalizm ise, onları ortak mülkiyet altına sokar. İşte burjuva yasaları da bu ölçüde ve yalnızca *bu ölçüde* ortadan kalkar.

Ama burjuva yasaları başka bakımlardan varlığını sürdürür. Örneğin, ürünlerin dağılımında ve emeğin toplumun üyelerine tahsisinde düzenleyici (belirleyici) bir faktör olarak varlığını korur. Sosyalist bir ilke, "çalışmayan yemez" ilkesi, *halihazırda* gerçekleşmiş durumdadır. Keza bir başka sosyalist ilke olan "eşit miktarda emeğe eşit miktarda ürün" ilkesi de *halihazırda* gerçekleşmiştir. Ama bu henüz komünizm değildir; ve henüz eşit olmayan bireylere, eşit olmayan (gerçekten de eşit olmayan) emek karşılığında eşit miktarda ürün veren "burjuva yasası"m kaldırma durumunda değildir.

"Bu bir eksikliktir" der Marx; ancak eğer ütopyacılığa düşmeye niyetimiz yoksa kapitalizmi devirdiğimiz için halkın hemen bir anda *hiçbir yasaya gerek kalmadan* toplum için çalışmayı öğrenebileceğini düşünmeye hakkımız yoktur. Bu "eksiklik", komünizmin ilk evresinde kaçınılmaz bir "eksiklik" olarak ortaya çıkar. Bunun yanı sıra, kapitalizmin ortadan kaldırılması, *böylesi* bir değişiklik , için gerekli ekonomik önkoşulları hemen bir anda yaratamaz.

O halde şimdi ortadaki yasalar, "burjuva yasaları"ndan öte değildir. Buna bağlı olarak da, bir yandan üretim araçlarının ortak mülkiyetini korurken öte yandan da emeğin ve üretimin dağılımında eşitliği güvence altına alan bir devlete olan gereksinim geçerliliğini korur.

Devlet, ortada hiç kapitalist kalmadığı, sınıflar yok olduğu ve bunlara bağlı olarak *baskı altında* tutulacak bir *sınıf* bulunmadığı ölçüde ortadan çekilir.

Ama, fiili eşitsizliği kayda bağlayan bir "burjuva yasası"nı güvence altında tutma görevi varken, devletin de tamamen ortadan çekilmesi mümkün değildir. Devletin tamamen ortadan çekilmesi için, tam bir komünizm gereklidir.

4. Komünist Toplumun Üst Evresi

Marx devam ediyor:

> *"Komünist toplumun üst evresinde, bireyin işbölümüne kölece bağımlılığı ve bununla birlikte ortaya çıkan zihni ve fiziksel işgücü arasındaki zıtlık ortadan kalktıktan, emek yalnızca bir yaşam aracı olmaktan çıkıp aynı zamanda yaşamın başlıca ereği haline geldikten, bireyin çok yönlü gelişimi ile birlikte üretici güçler artmaya ve kooperatif zenginliğin tüm kaynakları gürül gürül akmaya başladıktan sonra; ancak bunlardan sonra burjuva yasasının dar ufku bütünü ile aşılıp toplumun bayrağına şunlar yazılabilir: 'Herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre!' "*

"Devlet" ve "özgürlük" kelimelerinin bir arada kullanılmasındaki saçmalıkla acımasızca alay eden Engels'in sözlerinin doğruluğu ancak şimdi gereğince anlaşılabilir, özgürlük geldiği zaman, ortada devlet olmayacaktır.

Devletin bütünüyle ortadan çekilmesinin ekonomik temeli, komünizmin gelişmesinin oldukça ileri bir aşamasına tekabül eder. Öyle bir aşama ki, burada çağdaş *toplumsal* eşitsizliğin başlıca kaynaklarından olup yalnızca üretim araçlarının kamu mülkiyetine geçirilmesiyle, yani kapitalistlerin mülksüzleştirilmesiyle hemen yok edilmesi mümkün olmayan zihinsel emek ve bedensel emek arasındaki çelişki olgusu da ortadan kalkar.

Yukarıda sözünü ettiğimiz mülksüzleştirme, üretim güçlerinin çok büyük ölçüde gelişimini mümkün kılar. Kapitalizmin bu geli-

şimi nasıl inanılmaz ölçüde *kösteklediğini,* ulaşılan teknolojik düzeyin ne kadar büyük ölçüde ilerlemeye olanak tanıdığını gördüğümüzde, artık göğsümüzü gere gere kapitalistlerin mülksüzleştirilmesinin kaçınılmaz olarak insan toplumundaki üretici güçleri görülmemiş bir biçimde geliştireceğini söyleyebiliriz. Ama her şeye rağmen, bu gelişmenin ne hızda cereyan edeceğini, yine aynı gelişmenin ne zaman zihinsel ve bedensel emek arasındaki çelişkiye son verip emeği "yaşamanın başlıca ereği" haline getireceğini, kısacası eski işbölümünü ortadan kaldıracak düzeye ne zaman erişeceğini bilmiyoruz ve *bilemeyiz.*

İşte bu nedenledir ki, bugün sürecin uzun solukluluğunu ve sonuçta komünizmin *üst evresinin* ne ölçüde hızlı geliştiğine olan bağımlılığını vurgulayarak, yalnızca devletin ortadan çekilmesinin kaçınılmazlığı üzerinde söz söyleme hakkını buluyoruz kendimizde. Bunları söylüyoruz ama, sürecin ne kadar zaman alacağı, ortadan çekilme olayının hangi somut biçimlere bürüneceği gibi sorunları açık bırakıyoruz; çünkü henüz bu sorulara yanıt verecek malzeme elimizde *yoktur.*

Toplum "herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre" kuralını benimsediğinde,, devlet bütünü ile ortadan çekilebilecek-, tir. Bir başka deyişle, insanlar, toplumsal ilişkilerin temel kurallarına iyiden iyiye uyduğu, emeğin üretkenliğinin ulaştığı düzey sonucunda insanlar *yetenekleri* ölçüsünde gönüllü olarak çalışmaya koştuğu zaman, bu gerçekleşecektir.

İnsanları bir Shylock Katılığı ile kimin kimden daha fazla çalıştığını, birinin ötekinden daha az alıp almadığını izlemeye zorlayan "burjuva yasallığının dar ufku" ancak o zaman gerilerde kalacaktır. Yine bu koşullarda, ürünlerin dağıtımını, tek tek herkesin alacağı ürün miktarını belirleyici anlamda bir topluma gereksinim kalmayacaktır; herkes serbestçe "ihtiyaçlarının karşılığını" alacaktır.

Burjuva görüş açısından bakıldığında, böyle bir toplum düzenini "katıksız ütopya" olarak ilan etmek kolaydır. Dahası, tek tek bireylerin harcadıkları emek üzerinde hiçbir denetim uygulanmaksızın, herkese toplumdan gereksinim duyduğu kadar sebze, araba, piyano vb. alabileceğine dair söz veren sosyalistlere dudak büküp, alay etmek de kolaydır. Günümüzde bile, burjuva "alim"lerinin pek çoğu, işlerini güçlerini bırakıp sosyalistlerle bu biçimde alay ederlerken hem cehaletlerini, hem de kapitalizmin bencil savu-

nusunu ortaya koymaktadırlar.

Evet, cehalet. Çünkü, komünizmin gelişiminin üst evresine ulaşılacağına dair "söz vermek" hiçbir sosyalistin aklından geçmemiştir. Kalburüstü sosyalistlerin bu aşamaya ulaşılacağına ilişkin *öngörülerine* gelince, şu söylenebilir: Bu öngörünün varsaydığı, emeğin günümüzdeki üretkenliği değildir; üstelik halkın, Pomyalovsky[6] öykülerindeki seminer öğrencilerinin yaptığı gibi "sırf zevk için" kamu zenginliklerine zarar veren, mümkün olmayanı talep eden türden bugünkü olağan yönetimi de *değildir*.

Komünizmin "üst" evresinden önceki dönemde, sosyalistler hem toplumun hem de *devletin* emeğin ve tüketimin ölçümü üzerinde *en sıkı bir biçimde* denetim kurmasını talep eder. Ancak, bu denetim, kapitalistlerin mülksüzleştirilmesi ve kapitalistlerin üzerinde işçi denetiminin kurulması ile birlikte ***başlamalı,*** ayrıca uygulanışı da bürokratların devleti eliyle değil, *silahlanmış işçilerin* eliyle gerçekleştirilmelidir.

Kapitalizmin, burjuva ideologlarınca (ve onlardan geçinen Tsereteli[7], Çernov[8] ve şürekasınca) savunuluşunun özünde yatan da şudur: Onlar, *günümüzün* politik gelişmelerinin yaşamsal ve yakıcı sorunlarının yerine, uzak bir gelecekte olacakları konu alan tartışma ve gevezelikleri geçirmek istemektedirler. Günümüzün yakıcı ve yaşamsal sorunları ise, adıyla sanıyla şunlardır: Kapitalistlerin mülksüzleştirilmeleri, *tüm* vatandaşların tek ve devasa bir "sendika"nın -yani devletin- işçileri ya da diğer tür çalışanları haline dönüştürülmeleri ve nihayet bu sendikanın tüm işlerinin toptan bir biçimde, gerçekten demokratik nitelikli bir devlete, yani *İşçi ve Köylü Vekilleri Sovyetleri Devletine* bağlanması.

Aslına bakarsak, kelli felli bir profesör, ardına filistenler ya da onların yerine Tsereteli ve Çernov gibilerini takıp Bolşeviklerin demagojik vaatlerinden ya da vahşi ütopyalarından söz ediyorsa, sosyalizmi "getirmenin" olanaksızlığını anlatıyorsa, onun aklında olan komünizmin üst aşaması ya da evresidir. Oysa, ortada bunu vaat eden, dahası "getirmeyi" düşünen kimse yoktur. Çünkü doğrusunu söylersek, böyle bir toplum "getirilemez".

Bu bizi Engels'in "sosyal-demokrat" sıfatının yanlışlığından söz

[6] "Seminer Öğrencileri"nin kaba ve zalim tavırlarını, Rus yazarı N.C, Pomyalovsky *Seminer Yapıntısından Çizgiler* adlı kitabında anlatmıştır - der

[7] *I.C. Tsereteli* (1882-1959): Menşeviklerin önderlerinden biri yay (yayıncı).

[8] Çernov (1876-1952): Sosyalist Devrimcii Parti'nin önderlerinden der.

ettiği ve az önce alıntı yaptığımız bölümde; de değinilen bir soruna götürür: Sosyalizm ile komünizm arasındaki bilimsel farklılık. Politik açıdan, komünizmin bu ilk ya da alt evresi ile üst evresi arasındaki fark, zaman içerisinde muhtemelen çok büyüyecektir. Ancak, daha bugün, ortada kapitalizm varken, bu tür bir ayırımı dört dörtlük yerine oturtmaya çalışmak gülünçtür. Ve olsa olsa tek tük bazı anarşistler böyle bir ayrıma en büyük önemi verebilirler. (Tabii eğer anarşistlerin arasında, Kropotkin'in, Grave'in, Cornelissen'in[9] ve diğer anarşizm yıldızlarının, içinde hâlâ bir şeref ve bilinç taşıyan Ghe'nin[10] sözünü ettiği gibi sosyal-şovenizme ve "anarko-tranşizme" Plehanov'vari dönüşlerinden hiç ders almayanlar varsa.)

Hepsi bir yana, sosyalizmle komünizm arasındaki bilimsel ayrım açıktır. Genellikle sosyalizm adı verilen evre, Marx tarafından komünist toplumun "ilk" ya da alt evresi olarak adlandırılmıştı. Eğer üretim araçları *ortak* mülkiyet altına sokulmuşsa, "komünizm" kelimesini bu toplum için de kullanabiliriz; ama tabii bunun henüz tam olgunlaşmış komünizm *olmadığını* unutmamak koşuluyla. Marx'ın çözümlemelerinin en anlamlı yanı, burada da diyalektik materyalizmi ve gelişim teorisini tutarlı bir biçimde uygulaması ve komünizme, kapitalizmin bünyesinden çıkan bir olgu olarak bakmasıdır. Skolastik kafaların ürünü, "uydurma" tanımlamaların ve kelimeler üzerindeki yararsız tartışmaların yerine (örneğin sosyalizm nedir, komünizm nedir, gibi) Marx bize komünizmin ekonomik olgunluğundaki aşamalar adını verebileceğimiz bir çözümleme sunmaktadır.

İlk evrede ya da aşamada, komünizm henüz tam ekonomik olgunluğuna erişememiş, kapitalizmin gelenek ve izlerinden henüz bütünü ile arınamamıştır. İşte, komünizmin ilk evresinde *"burjuva* yasalarının dar ufkunun" henüz varlığını koruması dediğimiz ilginç olgu da buradan kaynaklanır. Kuşkusuz, tüketim mallarının dağıtımına ilişkin burjuva yasası, kaçınılmaz olarak burjuva devletinin varlığını da öngörür. Çünkü, yaptırım ve kurallarına uyumu sağlayan, bunları fiilen uygulatan bir aygıt olmaksızın, yasala-

[9] P.A *Kropotkin* (1842-1921), *Jean* Grave (1854-1939) ve *Christian* Corne//ssen Anarşist teorisyen ve önderler. 1914'le kendi emperyalist hükümetlerinin tarafına geçerek emperyalist savaşı desteklediler - der.

[10] A.Y. Ghe (1919'da öldü): Emperyalist savaşa karşı çıkan bir Kus anarşisti. Ekim Sosyalist Devrimi'nden sonra Sovyet iktidarını destekledi - der.

rın hiçbir önemi kalmaz.

O halde bütün bunlardan çıkan sonuç şudur: Komünizmde, belirli bir süre için yalnızca burjuva yasaları değil, burjuvasız bir burjuva devleti de varlığını sürdürecektir!

Söylediklerimiz, bir paradoks ya da yalın bir diyalektik kelime oyunu izlenimi verebilir. Zaten, onun olağanüstü derin içeriğini kavramak için en küçük bir çaba göstermeyenlerin Marksizme sık sık yönelttikleri suçlama da budur.

Oysa, eskinin kalıntılarının yeniden varlığını sürdürmesi, yaşamda her an karşımıza çıkar; hem doğada hem de toplumda. Ve elbette Marx keyfi bir biçimde "burjuva" yasasının bir parçasını komünizmin içine sokuşturmuyor, kapitalizmin *rahminden çıkan* bir toplumda ekonomik ve politik olarak neyin kaçınılmaz olduğunu sergiliyordu.

Kapitalistlere karşı, kurtuluşu için mücadele veren işçi sınıfı açısından demokrasi son derece önemlidir. Ama demokrasi kesinlikle aşılmaması gereken bir sınır çizgisi değildir. Yalnızca, feodalizmden kapitalizme, kapitalizmden ise komünizme giden yoldaki aşamalardan biridir.

Demokrasi, eşitlik anlamına gelir. Proletaryanın eşitlik için mücadelesinin ve bir slogan olarak "eşitlik"in büyük önemi, eğer eşitliği doğru bir biçimde, *sınıfların* kaldırılması anlamında yorumlarsak daha iyi anlaşılır. Ama demokrasi, yalnızca *biçimsel* anlamda eşitliği içerir. Ve toplumun tüm üyeleri arasında üretim araçlarının sahipliği açısından bir eşitlik sağlanır sağlanmaz, yani emeğin ve ücretlerin eşitliği sağlanır sağlanmaz, insanlık kaçınılmaz olarak daha ileriye gidiş sorunu ile, biçimsel eşitlikten gerçek eşitliğe, yani "herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre" uygulamasına doğru yol alma sorunu ile karşı karşıya gelecektir. Böylesi bir üst ereğe insanlığın hangi aşamalardan geçerek, hangi pratik önlemler aracılığı ile ilerleyeceğini ise bilmiyoruz ve bilemeyiz. Ama yine de sosyalizmin cansız, katı, bir kez oturdu mu kımıldamayan bir olgu biçiminde burjuvaca kavranışının ne ölçüde tutarsız olduğunu görmemiz gerekir. Çünkü gerçekte *yalnızca* sosyalizm önce bir *çoğunluğu* sonra da nüfusun tümünü kucaklayarak, kamusal ve özel yaşamın her alanında hızlı ve gerçekten kitlesel bir ileri atılımın başlangıcı olabilecektir.

Demokrasi, devlet biçimlerinden biridir; çeşitlemeler içinde biri. Dolayısıyla, her devlet biçimi gibi o da, bir yandan insanlara

karşı örgütlü ve sistemli bir güç kullanımını temsil ederken öte yandan da vatandaşların eşitliğinin, devletin biçimi ve yönetimi konusunda herkesin eşit söz söyleme hakkının kağıt üzerinde de olsa tanınmasının önemine işaret eder. Bunun sonucu da şudur: demokrasinin gelişiminin belirli bir aşamasında, kapitalizme karşı devrimci mücadele verecek olan sınıf, yani proletarya, bir araya gelip kaynaşır; dahası aynı gelişimde bu sınıf cumhuriyetçisi de dahil burjuvazinin tümünü, devlet mekanizmasını, kurulu orduyu, polisi ve bürokrasiyi parçalayıp yok edecek, silip süpürecek güce kavuşul. Proletarya, yok ettiklerinin yerine, yine devlet mekanizması niteliğini korusa da, daha demokratik olanını koyar. Bu, tüm halkı içerecek biçimde milisler oluşturmaya yönelik silahlanmış işçilerin oluşturacağı devlettir.

Burada "nicelik niteliğe dönüşmektedir". Demokrasinin bu derecesi, burjuva toplumunun sınırlarının aşılması ve toplumun sosyalist yeniden örgütlenmesi anlamını taşır. Eğer gerçekten *herkes* devletin yönetiminde görev alırsa, kapitalizm dayanaklarını koruyamaz. Oysa, kapitalizmin gelişiminin bizzat kendisi, gerçekten de "herkesin" devlet yönetiminde görev *almasının önkoşullarını* yaratmaktadır. Bu önkoşullardan bazılarını sayabiliriz: En ileri bazı kapitalist ülkelerde halihazırda ulaşılmış olan evrensel okuryazarlık, sonra posta hizmetlerinin o devasa karmaşık ve toplumsallaşmış yapısında milyonlarca işçinin "yetiştirilip disipline edilmeleri", büyük fabrikalar, geniş ölçekli ticaret, bankacılık sistemi vb. vb.

Bu *ekonomik* önkoşullar temeli üzerinde, kapitalistler ve bürokratlar alaşağı edildikten sonra, hemen hiç gecikmeksizin üretim ve dağıtımda *denetim* kurulmasına, emeğin ve üretilen ürünlerin *hesabının tutulmasına* yönelik olarak silahlanmış işçilerin, silahlanmış nüfusun tümünün işbaşına gelmesi mümkündür. (Denetim ve muhasebe sorunu, bilimsel eğitimden geçmiş mühendis kadrolar, ziraat mühendisleri vb. sorunları ile karıştırılmamalıdır. Günümüzde bu beyler kapitalistlerin istekleri ile uyum halinde çalışmaktadırlar; yarın ise bu kez silahlanmış işçilerin çıkarları doğrultusunda daha da iyi çalışacaklardır.)

Muhasebe ve denetim; komünist toplumun *ilk evresinin* düzgün işleyip layıkınca iş yapabilmesi için gereken *başlıca* unsurlar bunlardır. *Tüm* vatandaşlar silahlanmış işçilerden ibaret olan devletin ücretli çalışanlarıdır. *Tüm* vatandaşlar ülke ölçeğinde tek bir

"sendikanın" yani devletin çalışanlarıdır. Gerekli olan, eşit ölçüde çalışmaları, paylarına düşen görevleri yerine getirmeleri ve eşit ücret almalarıdır. Bunun için gerekli olan denetim ve muhasebe işlevleri ise, bizzat kapitalizmin kendisi tarafından son derece *basitleştirilmiş* olup, olağanüstü yalınlıkta işlemlere indirgenmiştir. Bu işlevler okuma yazma bilen herhangi bir insanın yapabileceği, aritmetiğin dört işleminin bilinmesi ile uygun makbuz vermeye dayanan denetim ve kayıt işleridir.[11]

Halkın *çoğunluğunun* bağımsız olarak ve her yerde bu nitelikte kayıtlar tutup (şimdi işçi haline getirilen) kapitalistler ve kapitalist alışkanlıklarını koruyan entelektüel kalburüstüler üzerinde böylesi bir denetim uygulamaları durumunda bu denetim gerçekten evrensel, genel ve benimsenir bir hale gelecek; sonunda bundan kurtulmanın ya da bunu bırakıp "başka yere" gitmenin yolu kalmayacaktır.

Toplumun tümü, emeğin ve ücretlerin eşitlendiği tek bir işyeri, tek bir fabrika haline gelmiş olacaktır.

Ancak, proletaryanın kapitalistleri yenilgiye uğratıp sömürücüleri alaşağı ettikten sonra tüm topluma yayacağı bu "fabrika" disiplini hiçbir şekilde bizim idealimiz ya da nihai hedefimiz değildir. Tüm bunlar yalnızca, toplumu kapitalist sömürünün pislik ve kötülüklerinden dört başı mamur biçimde temizlemenin ve *daha ileriye* gitmenin bir *adımıdır*

Toplumun tüm üyelerinin, ya da hiç olmazsa büyük bir çoğunluğun devleti *kendi başlarına* yönetmeyi öğrendikleri, bu işi bizzat kendi ellerine aldıkları, önemini artık yitirmiş olan kapitalist azınlık, kapitalist alışkanlıklarını koruma niyetinde olan asilzadeler ve kapitalist tarafından iliklerine dek bozulmuş işçiler üzerinde belirli bir denetim örgütledikleri andan itibaren, şu ya da bu tür bir hükümet için duyulan gereksinim yok olmaya başlar. Demokrasi ne ölçüde tamsa, gereksiz olacağı ana da o kadar yaklaşılmış demektir. Silahlanmış işçilerden ibaret olan ve artık "kelimenin gerçek anlamı ile devlet olmaktan çıkan" devlet ne ölçüde demokratikleşirse, devletm *her biçimi o* kadar çabuk ortadan çekilir.

Çünkü, yönetmeyi *herkes* öğrenip, toplumsal üretimi gerçekten bağımsız bir biçimde yönlendirdiği zaman, yine bağımsız biçimde

"Devletin baslıca işlevleri, işçilerin denetim ve muhasebe islerini bizzat yüklenmeleriyle önemini yitirince, devlet 'politik devlet" olmaktan yıkacak ve "kamusal ışlevler politik niteliklerini yitirerek yalnızca yönetsel işlevlere dönüşeceklerdir"

kayıl tutup asalaklar, zengin çocukları, dolandırıcılar ve kapitalist geleneklerin diğer koruyucuları üzerinde denetim kurduğu zaman, böylesi geniş bir kayıt ve denetimden yakayı kurtarmak öylesine güç, öylesine istisnai bir olay haline gelecek ve öylesine çabuk ve sert bir biçimde cezalandırılacaktır ki, sonuçta topluluğun yalın ve temel kurallarına uyulması *gerekliliği* basit bir *alışkanlık* haline gelecektir (ceza uygulanışına gelince, silahlı işçiler duygulu entelektüeller değil, pratik insanlardır ve kendileri ile oyun oynanmasına hiç müsaade etmezler).

Böylece, komünist toplumun ilk evresinden üst evresine doğru kapılar ardına kadar açılacak, bu arada devlet de bütünüyle ortadan çekilecektir.

Yazılış tarihi:
Ağust•s- Eylül 1917

T•plu Eserler, c. 25, s. 464-479

Devrimin Temel Sorunlardan Biri

Hiç kuşkusuz, her devrimin en temel sorunu, devlet iktidarı sorunudur. Her şeye karar verecek olan, iktidarı hangi sınıfın elinde tuttuğudur. Rusya'da iktidardaki ana partinin yayın organı *Dyelo Naroda*[1] son günlerde (sayı: 147) hem kurucu meclis hem de ekmek sorununun iktidar üzerindeki ihtilaflar yüzünden unutulduğundan şikayet ettiğinde, Sosyalist-Devrimcilerin[2] onlara şöyle yanıt vermiş olması gerekir: "Suç sizde. Bakanlıklara ilişkin 'birdirbir' oyunlarından, kurucu meclisin bitmez tükenmez ertelenmelerinden ve üzerinde anlaşılıp planları yapılan hububat tekeli önlemleri ile ülkeye ekmek teminine ilişkin önlemlerin altına kapitalistlerce dinamit konmasından sorumlu olan, sizin partinizin dalgalanmaları ve kararsızlıklarıdır."

İktidar sorunu, gözler kapanıp bir yana itilemez. Çünkü, bir devrimin gelişiminde, uygulayacağı iç ve dış politikada ortaya çıkan her sorunun çözümlenmesinde anahtar odur; iktidar sorunudur. Devrimimizin, iktidar sistemi üzerine edilen gevezeliklerle altı ayı "boşa harcadığı" tartışılmaz bir gerçektir. Bunun kaynağında ise, Sosyalist-Devrimcilerle Menşeviklerin[3] kaypak politikası yatmaktadır. Uzun dönemde, bu partilerin kaypak politikasını belirleyen, küçük burjuvazinin sınıfsal konumu ile sermaye ve emek arasındaki mücadeledeki ekonomik kararsızlığıdır.

Şu anda sorun, küçük burjuva demokratlarının büyük ve olağanüstü olaylarla dolu bu altı aylık dönemden bir şey öğrenip öğrenmedikleri ile ilgilidir. Eğer hiçbir şey öğrenememişlerse, devrim kaybolmuştur ve onu ancak proletaryanın muzaffer bir başkaldırısı kurtarabilir. Eğer öğrenmişi erse, bu kez de kararlı ve sağlam bir iktidarın hemen kurulması gerekir. Bir halk devrimi sürecinde (yani halkı, işçilerin ve köylülerin çoğunluğunu eyleme kalkıştıran bir devrim sırasında) iktidarın kararlılığı, ancak açık ve koşulsuz bir biçimde *halkın çoğunluğuna* dayanmasıyla sağlana-

[1] *Dyelo Naroda*: Mart 1917'den Temmuz 1918'e dek yayınını sürdüren, Sosyalist Devrimci Parti'nin yayın organı - der.

[2] *Sosyalist Devrimciler (SD'ler):* Köylülüğü temsil etmeye çalışan Sosyalist Devrimci Parti'nin üyeleri - yay.

[3] *Menşevikler:* Rus Sosyal Demokrat İlşçi Partisi'nin (RSDİP) sağ kanadı (sözlük anlamı: "azınlık"). RSDIP'in ikinci kongresinin (1903) ardından Lenin önderliğindeki *Bolşevikler* ("çoğunluk") ile Menşevikler ayrıştı - yay.

bilir. Bugüne kadar ise, Rusya'daki devlet iktidarı *gerçek anlamda* ancak sınırlı ödünler vermek zorunda olan (ama tabii ertesi gün geri almak üzere), boyuna vaat dağıtan (tabii yerine getirmemek üzere), egemenliğini gizlemek amacıyla çeşit çeşit mazeret bulan (tabii "dürüst koalisyon" havası ile halkı kandırmak üzere) ve buna benzer sayısız iş yapan *burjuvazinin* ellerinde kalmıştır. Lafa gelince halktan yana, devrimci ve demokrat bir hükümet olduğunu iddia eder, ama gerçekte halka düşman, karşı devrimci ve antidemokratik bir burjuva hükümetidir. İşte, günümüze kadar sürüp, iktidarın bütünüyle kararsız ve tutarsız tutumunun, SD'lerin ve Menşeviklerin öylesine uğursuz (tabii halk için) bir coşku ile içinde yer aldıkları "bakanlık birdirbirlerinin" kaynağında yer alan çelişki budur,

Bu yılın (1917) Haziran başlarında Sovyetlerin ya dağıtılarak tüm davanın kaybedildiği bir ölüme terk edileceğini ya da tüm iktidarın kendilerine teslim edilmesi gerektiğini Tüm-Rusya Kongresi'ne söylemiştim. Temmuz ve Ağustos olayları[4] bu sözleri bütünü ile doğrulamıştır. "İktidarın temelinin genişletilmesinden", bu iktidarın küçük bir azınlığa, yani burjuvaziye ve sömürücülere devrini anlayan Potresov[5], Plehanov ve ötekiler hangi yalanlara başvurursa başvursun, yalnızca Sovyetlerin halkın çoğunluğuna dayalı kararlı bir iktidar oluşturabileceği açıktır.

Evet, ancak Sovyet iktidarı kalıcı bir iktidar olabilir ve en fırtınalı devrimin en fırtınalı anlarında bile yerinden sökülüp atılamaz. Ancak böyle bir iktidar devrimin sürekli ve geniş ölçekli gelişimini güvenceye alıp, içindeki partilerin barışçı mücadelesini gerçekleştirebilir. Bu iktidar gerçekleşinceye kadar, kararsızlığın, dengesizliğin, savrulmaların, sonu gelmez "iktidar bunalımlarının" ortaya çıkması, abuk sabuk bakanlık pazarlıklarının, hem sağdan hem de soldan kargaşalıkların çıkması kaçınılmazdır.

Bununla birlikte, çoğunlukla olmasa bile sık sık, "iktidar Sovyetlere" sloganı, oldukça yanlış bir biçimde "Sovyetlerdeki çoğunluk partilerinin kabinesi" anlamında ele alınmaktadır. Çok yanlış

4 3-4 Temmuz 1917de iktidarın İsçi ve Asker Vekilleri Sovyetleri'ne devredilmesi için Petrograd'da işçi ve askerlerin kitle gösterilen olmuştu. Geneıal Kornilov, karşı devrimci bir hükümet darbesiyle çarlığı yeniden kurmak için 25 Ağustos 1917 de Petrograd'a bir süvari alayı gönderdi. Petrogradlı devrimci işçiler. askerler ve denizciler bu ayaklanmavı birkaç gün içinde bastırdılar - yay.

5 A. N. Petresov(1869-1934) Bir Menşevik lider-yay.

olan böylesi bir yaklaşım üzerinde daha ayrıntılı olarak durmakta yarar görüyoruz.

"Sovyetlerdeki çoğunluk partilerinin kabinesi", SD ve Menşevik programlarında yer alanlar da dahil herhangi bir ciddi reformu uygulama yeteneğinden yoksun, iliklerine kadar bürokratik ve yine iliklerine kadar anti-demokratik nitelikli eski hükümet aygıtına hiç dokunmaksızın, tek tek bakanların değiştirilmeleri anlamına gelmektedir.

"İktidar Sovyetlere" sloganı ise eski devlet aygıtının, demokratik nitelikte her şeyi engelleyip dışlayan o bürokratik aygıtının tümüyle köklü bir biçimde değiştirilmesi anlamına gelir. Açıkçası bu, sözünü ettiğimiz nitelikteki aygıtın ortadan kaldırılıp yerine Sovyetlerin, yani işçiler, askerler ve köylüler olmak üzere halkın silahlanmış ve örgütlenmiş çoğunluğunun geçirilmesi anlamına gelir. Halkın çoğunluğuna, yalnızca temsilcilerin seçiminde değil, devlet yönetiminde, reformların uygulanmasında ve öteki değişikliklerde de bağımsızlık ve girişkenlik tanıma anlamına gelir.

Aradaki farkı daha açık, daha anlaşılabilir kılmak için, SD'lerin yönetici partisinin gazetesi olan *Dyelo Naroda'da.* bir süre önce yapılan değerli bir itirafı hatırlatmakta yarar bulunuyor. Gazete, başında sosyalistlerin bulunduğu bakanlıklarda *bile* (söz konusu yazı, bazı Menşevik ve SD'lerin bakan yapıldığı, Kadetlerle olan o uğursuz koalisyon döneminde çıkmıştı) idari aygıtın tümüyle aynı kaldığını ve iş yapılmasını köstekledigini belirtiyor.

Bunu anlamak pek güç olmasa gerek. Anayasal-burjuva ülkeler de önemli ölçüde dahil olmak üzere, parlamenter-burjuva ülkelerin tüm tarihi gösteriyor ki, bakanların değişimi, gerçekte pek az şey ifade etmektedir. Çünkü, gerçek anlamda idari işler, dev bir memurlar ordusunun elinde kalmaktadır. Oysa bu ordu, iliklerine kadar anti-demokratik olup, binlerce ve milyonlarca bağla toprak sahipleri ile burjuvalara iliştirilmiştir. Bütünü ile onlara bağımlıdır. Aynı ordu, burjuva ilişkiler atmosferi ile çevrilidir ve bunun dışında soluk alması olanaksızdır. Oraya öylece yerleştirilmiştir; donuk, durağan ve bu atmosferden kopup sıyrılacak güçten yoksundur. Yalnızca eski biçimde düşünebilir, hissedebilir ya da davranabilir. Kademe hiyerarşisiyle, "kamu" hizmeti yapmanın getirdiği bazı ayrıcalıklarla bağlanmıştır. Üst kesimleri hisse senetleri, bankalar aracılığı ile mali sermayeye bağlanmıştır ve belirli bir ölçüde onun ajanları, çıkar ve nüfuzunu sürdürme aygıtları

durumundadırlar.

Bu devlet mekanizması aracılığıyla, büyük toprak mülkiyetinin ya da hububat tekelinin tazminatsız kaldırılması türünden reformları uygulamaya kalkışmak, büyük bir hayal, büyük bir kandırmaca, halka yönelik büyük bir sahtekarlıktır. Bu mekanizma Fransa'daki Üçüncü Cumhuriyet türünden "monarşi olmayan bir monarşi" biçiminde bir cumhuriyet yaratarak cumhuriyetçi burjuvaziye hizmet edebilir. Ancak sermayenin, "kutsal özel mülkiyetin" haklarını ciddi bir biçimde zedeleyecek, kısıtlayacak ya da sınırlayacak reformları gerçekleştirme yeteneğinden bütünü ile yoksundur. Kaldı ki bunları ortadan kaldırabilsin. İşte bu nedenledir ki, her çeşit "koalisyon" da, eğer bu koalisyonda "sosyalistler" yer alıyorsa, aralarında ne kadar dürüst insanlar da olsa, eninde sonunda burjuva hükümetinin perdesinde yararsız bir süs durumuna düşmekte ya da hükümetin halkı uyutmasının bir aracı olarak, halkın tepkilerini hükümetin üzerinden başka yönlere çekecek bir trafik memuru olarak işlev görmektedirler.

1848'de Louis Blanc'ın[6] yaptığı budur. İngiltere ve Fransa'da, sosyalistlerin kabinelerde yer aldıkları defalarca zaman olanlar da böyledir. Tabii 1917'de Çernov ve Tseretelli gibilerinin yaptıkları da.[7] Burjuva sistemi varolduğu, köhnemiş bürokratik-burjuva devlet aygıtı dokunulmaz kaldığı sürece de hep böyle olacaktır.

İşçi, Asker ve Köylü Vekilleri Sovyeti ise, ölçülmez bir biçimde daha üstün, kıyas kabul etmez biçimde daha demokratik nitelikte yeni *tip* bir devlet aygıtı getirdiği için özel bir değer taşımaktadır. SD'ler ve Menşevikler, Sovyetleri (özellikle Petrograd Sovyeti ile Tüm-Rusya Sovyeti Merkez Yürütme Kurulu'nu) denetim kisvesi altında, hükümetin nazik ve beşuş bir gülümseme ile rafa kaldırdığı yararsız karar ve tavsiyeleri üreten gevezelik mercileri haline dönüştürmek için mümkün olan her türden çabayı göstermişlerdir. Ancak yine de, gerçek bir fırtınanın habercisi olan "Kornilov Olayı'nın ürpertici rüzgarı"[8] Sovyetlerde küf kokulu ne varsa bir

6 *Louis Blanc* (1811-1882): Fransız küçük burjuva sosyalisti. 1848 Fransız Devrimi sırasında gemici burjuva hükümetine girerek, işçi sorunlarıyla ilgili komisyonun başkanlığını yaptı -yay.

8 Sosyalist-Devrımci Çernov ve Menşevik Tsereteli 1917'de Geçici Hükümet'te görev aklı yay.

8 İ.G.Kornilov (1870-1918): Çar ordusunun bir generali. 1917 yazında Kus ordusunun başkomutanı. 1917 Ağustosu'nda Petrogradlı devrimci işçi ve askerler tarafından bastırılan karşı devrimci ayaklanmayı yönetti - yav.

süre için bir yana bırakılmasında, daha da ötesi devrimci halkın kendi inisiyatifini yüce, güçlü ve yenilmez bir faktör olarak sergilemesinde yararlı olmuştur.

Umarız tüm kuşkucular, tarihin sergilediği bu örnekten ders alırlar. Umarız ki "kaçınılmaz olarak burjuvazinin korunması yolunda işleyen eski mekanizmanın yerine koyacağımız hiçbir şey yok" diyenler kendilerinden utanırlar. Çünkü böyle bir mekanizma *vardır.* Halkın inisiyatifinden ve bağımsızlığından korkmayın. Halkın devrimci örgütlerine güvenin; o zaman göreceksiniz ki işçilerin ve köylülerin Kornilov karşısında sergiledikleri birlik ve öfkeyi, aynı güçlülük, aynı yücelik ve aynı yenilmezlikle devlet işlerinin tüm cephelerinde bulmak mümkündür.

Halka inançsızlık, onların inisiyatif ve bağımsızlıklarından korku, halkın devrimci enerjisine koşulsuz destek olma yerine bu enerjiden duyulan ürküntü; SD ve Menşevik liderlerin en büyük günahı bunlardır. SD ve Menşeviklerin kararsızlıklarının, kaypaklıklarının, eskimiş bürokratik devlet aygıtının eski şişelerine yeni şarap boşaltma yolundaki bitmek tükenmek bilmeyen beyhude girişimlerinin en derindeki köklerinden biri de işte burada yatmaktadır.

1917 Rus Devrimi'nde ordunun demokratikleştirilmesi girişimlerini, Çernov'un bakanlığının öyküsünü, Palçinskiy[9] istifası olaylarını ele alalım. Az önce söylediklerimizin tümünün, bu gelişmeler sırasında çarpıcı bir biçimde kanıtlandığını görürüz. Çünkü, seçilmiş asker örgütlerine tam bir güven duyulmamıştır; askerlerin kendi üstlerini seçme ilkesine uyulmamıştır ve sonunda Kornilovlar, Kaledin'ler ve öteki karşı devrimci subaylar ordunun başına geçmiştir. Bu bir gerçektir. Eğer olayların gelişimine kasten gözlerimizi kapatmıyorsak, Kornilov olayından *sonra* Kerenkski hükümetinin *her şeyi eskisi gibi yerinde bıraktığını,* bunun ise yeni bir Kornilov olayını *davet etmekten* başka bir anlama gelmediğini görmememiz mümkün değildir. Alexeyev'in göreve atanması, Klembovky, Gagarin, Bagration gibi Kornilovcu generallerle "barış" peşinde koşulması, Kornilov ve Kaledin'e yapılan muameledeki yumuşaklık, gerçekte Kerenkski'nin yeni bir Kornilov olayını davet etmekte olduğunun açık göstergeleridir.

9 *P.İ.. Palçinskıy* (1875 1929): Geçici Koalisyon Hükümeti'nin Sanayi ve Ticaret Bakanı. Devrimi boğmak isteyen sanayicilerle birlikle sabotaj hazırladı. Basın tarafından sanayicilerle teşhir edilince hükümetten atıldı yay.

Orta bir yol yoktur. Deneyim bunu gösteriyor. Ya tüm iktidar Sovyetlere verilip ordu bütünü ile demokratikleştirilecektir ya da bir başka Kornilov olayı patlak verecektir.

Peki ya Çernov'un bakanlık öyküsüne ne demeli? Köylülerin taleplerinin gerçek anlamda karşılanmasına yönelik şu ya da bu ölçüde ciddi her adımın, onlara, kitle örgütlerine ve eylemlerine güveni içeren her kararın köylülük içinde büyük bir coşku yarattığını kanıtlamıyor mu olup bitenler? Buna karşılık Çernov, bitmek tükenmek bilmeyen geciktirme ve entrikalarla daha hiçbir iş başarmadan kendisini istifaya mecbur eden Kadetler ve bürokratlarla dört ayını "pazarlık" için harcadı. İşte bu dört ay içinde toprak sahipleri ve kapitalistler "oyunu kazanmış" oldular; büyük toprak mülkiyetini kurtardılar, Kurucu Meclis'in toplanmasını geciktirdiler ve hatta toprak komitelerini hedef alan birçok baskıcı eyleme başvurdular.

Orta bir yol yoktur. Deneyim bunu gösteriyor. Ya tüm iktidar hem merkezi hem de yerel olarak Sovyetlere gider, Kurucu Meclis'in kararından önce topraklar *ivedi olarak* köylülere verilir ya da toprak sahipleriyle kapitalistler ileriye yönelik her adımı engelleyerek toprak sahiplerinin gücünü yeniden kurar ve köylüler de öfkeye kapılıp işi olağanüstü şiddette bir köylü isyanına kadar götürür.

(Palçinskiy'in yardımıyla) kapitalistler, üretimi denetlemeye yönelik şu ya da bu ölçüde ciddi her adımı ezmeye çalıştıklarında, tüccarlar hububat tekelini engelleyip Peşekhonov tarafından henüz *başlatılan* az çok düzenli ve demokratik hububat dağıtımını altüst ettiklerinde de aynı şey olmuştu.

Rusya'da bugün gerekli olan, "yeni reformların" icat edilmesi, "kapsamlı" değişiklikler için "plan'ların yapılması değildir. Hiç değildir. Oysa, "sosyalizmin getirilmesine", "proletarya diktatörlüğüne" karşı bağırıp çağıran Potresov'lar ve Plehanov'larla birlikte kapitalistlerin durumu değerlendiriş biçimi böyledir - tabii, sahte bir gözlükle kasıtlı olarak böyle değerlendiriliyor durum. Oysa Rusya'da gerçekte öyle bir durumla karşı karşıyayız ki, savaşın bir başka örneği görülmemiş yük ve zorlukları, ekonomik altüst oluşun ve kıtlığın doğurduğu burnumuzun dibine kadar gelen misli görülmemiş tehlike, kendiliğinden çıkış yolunu göstermektedir. Tüm bunlar, çıkış yolunu göstermekle kalmayıp reformları ve öteki değişiklikleri mutlak zorunluluklar olarak ortaya

koymaktadır. Adlarını da koyacak olursak, bu değişiklikler, hububat tekeli, üretimin ve dağıtımın denetim altına alınması, kağıt para basımının kısıtlanması, hububat ve mamul ürünler arasında adil bir değişimin sağlanması vb.'dir.

Bu nitelikteki ve bu yöndeki değişikliklerin kaçınılmazlığını herkes kabul etmekte ve birçok yerde bunları hayata geçirme girişimlerine tanık olunmaktadır. Evet, *girişimlerde bulunulmuştur;* ama bunlar her yerde toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin, Kerenski hükümetinin *{gerçekte* iliğine kadar burjuva ve Bonapartist bir hükümettir), köhnemiş bürokratik devlet aygıtı ve nihayet Rus ve "Müttefik" mali sermayenin dolaylı ya da dolaysız baskısı aracılığıyla ortaya koydukları direnç tarafından engellenmiştir ve engellenmektedir.

Pek de uzak olmayan bir geçmişte, Peşekhonov'un istifası, hububat tekeli ve sabit fiyat uygulamasının çözülmesi üzerine ağlayıp sızlayan İ. Prilezhayev *Dyelo Naroda'da* (sayı 147) şöyle yazıyordu:

> *"Hangi bileşimde olurlarsa olsunlar, hükümetlerimizde bulunmayan özellik, cesaret ve kararlılıktır... Devrimci demokratlarımız artık beklememelidir; inisiyatifi ele almalı, ekonomik kaosa planlı bir biçimde müdahale etmelidirler. Bugün sağlam bir rotanın ve kararlı bir hükümetin gerekli olduğu yer burasıdır, ülkemizdir."*

O kadar açık ki, altın gibi sözler. Tek sorun, sağlam rotada yürümenin, cesaret ve kararlılığın kişisel bir mesele olmayıp hangi *sınıfın* cesaret ve kararlılık sergileme yeteneğine sahip olduğunda düğümlendiğini yazarın unutmuş olmasıdır. Buna yetenekli tek sınıf proletaryadır. Sağlam bir rota tutturan cesur ve kararlı bir hükümet, proletarya ve yoksul köylülerin diktatörlüğünden başka bir şey değildir. İ. Prilezhayev bilmeden bu *diktatörlük* için çağrı yapıyor.

Peki, böyle bir diktatörlük pratikte ne anlama gelir? Yalnızca şu: Kornilov tayfasının direnişinin kırılması ve ordunun demokratikleştirilmesi sürecinin rayına oturtulup tamamlanması. Ortaya çıkışından sonra iki gün içinde, ordunun yüzde doksan dokuzu, böyle bir diktatörlüğün coşkulu yandaşı olacaktır. Bu diktatörlük, toprağı köylülere, tüm iktidarı da yerel koylu komitelerine verecektir. Köylülerin bu nitelikteki bir diktatörlüğü destekleyecekle-

rinden aklı başında kim kuşku duyabilir? Peşekhanov'un yalnızca *vaat* aşamasında bıraktıklarını (Peşekhanov'un Sovyetler Kongresi'nde yapmış olduğu o ünlü konuşmada söylediği, gerçekte "kapitalistlerin direncinin kırılmış olduğu" yolundadır) bu diktatörlük uygulamaya koyacak, gerçekliğe çevirecektir. Aynı zamanda, halihazırda şekillenmeye başlayan besin maddeleri temini, denetimi vb.'ye ilişkin demokratik örgütler hiçbir şekilde ortadan kaldıramayacaktır. Tam tersine bu kuruluşlar desteklenip geliştirilecek, yollarına dikilen her türlü engel temizlenecektir.

Kapitalistlerin direncinin kırılmasında; iktidarın, güç kullanımında gerçekten üstün bir cesaret ve kararlılık sergilemesinde ve gerek orduda gerekse köylüler arasında kitlelerin coşkulu, bencillikten uzak ve destanlara layık desteğini sağlamada yetkin olan, yalnızca proletarya ve yoksul köylülüğün diktatörlüğüdür.

İktidar Sovyetlere; önümüzdeki gelişmeyi tedrici, barışçı ve düzgün kılacak olan, halkın çoğunluğu ve bu çoğunluğun deneyimi ile, onların politik bilinci ve kararlılığı ile atbaşı uyum sağlayabilecek olan tek yol budur. İktidar Sovyetlere sloganı, ülkenin idari ve ekonomik denetiminin, karşısına kimsenin dikilmeye cesaret edemeyeceği, pratik aracılığı ile, kendi deneyimleri ile toprağın, üretimin ve hububatın yerinde ve uygun dağıtımını kısa bir sürede öğrenecek olan işçilerin ve köylülerin eline tümüyle teslim edilmesi anlamına gelir.

Rabochy Put, *10, 14 (27) Eylül 1917*

Toplu Eserler, c. 25, s. 370-77

Bolşevikler İktidarı Ellerinde Tutabilirler mi?

"Proletaryanın devlet aygıtını (île geçirmesinin pratik olarak mümkün olmadığına" ilişkin üçüncü itiraz, belki de en yaygın ve en sık olarak rastlananıdır. Önce bu nedenle, sonra da muzaffer proletaryayı bekleyen en *ciddi* ve en *güç* görevlerden birine işaret ettiği için bu itiraz özel bir önem ve dikkat gerektirmektedir. Bu görevlerin çok güç olduğuna kuşku yoktur; ama kendimize sosyalist diyen insanlar olarak bizler, bu güçlükleri, önümüzdeki görevlerden *kaçmanın* bir vesilesi olarak kullanacaksak, burjuvazinin çanak yalayıcıları ile aramızda hiçbir fark kalmaz. Proletarya devriminin önündeki görevlerin güçlüğü, proletaryanın yandaşlarını, bu görevlerin yerine getirilmesinin araçlarını daha yakından ve daha eksiksiz bir biçimde ele almaya zorlamalıdır.

Devlet aygıtı, başlıca, düzenli ordu, polis ve bürokrasiden oluşur. *Novaya Zhizn*[1] yazarları proletaryanın bu aygıtı ele geçirmesinin pratik olarak mümkün olmadığını söylerken, tarifsiz cehaletlerini, gerçekleri ya da Bolşevik yazında çoktandır yer alan karşı savları dikkate almadaki isteksizliklerini açıkça ortaya koymuş olmaktadırlar.

Novaya Zhizn yazarlarının tümü, kendilerini Marksist saymasalar bile en azından Marksizmle ilgili bilgileri olan mürekkep yalamış sosyalistler olarak görürler. Ne var ki Marx, Paris Komünü deneyimine dayanarak, proletaryanın yalnızca önünde hazır bulduğu devlet mekanizmasını ele geçirip onu kendi amaçları için kullanmakla yetinemeyeceğini, aynı proletaryanın bu mekanizmayı *parçalayıp* yerine yenisini koymak zorunda olduğunu öğretmişti. (Bu konu üzerinde, birinci bölümü henüz bitmiş olan ve yakında *Devlet ve Devrim; Marksist Devlet Teorisi ve Proletaryanın Devrimdeki Görevleri* başlığı ile çıkacak olan broşürde daha ayrıntılı olarak durdum.) Bu yeni tipte devlet mekanizması, Paris Komünü tarafından ortaya çıkarılmıştır ve İşçi, Asker ve Köylü Vekilleri Rusya Sovyeti de *aynı tipte* bir "devlet mekanizmasıdır. 4 Nisan'dan bu yana, bunu sık sık belirttim, Ayrıca Bolşevik konferanslarda alınan kararlarda ve Bolşevik basında da bu konu ele alınmıştır. *Novaya Zhizn,* elbette Marx'la ve Bolşeviklerle olan uzlaşmaz görüş ayrılığını belirtebilir; ancak en güç sorunlara bile

1 *Novaya Zhizn:* Menşevik aydınların yazdığı bir gazete - yay.

yüzeysel bir biçimde yaklaştıkları gerekçesiyle Bolşevikleri sık sık ve büyük bir ukalalıkla hor gören bir gazete için böylesi bir sorunu görmezlikten gelmek, kendi kendinin akli yetersizliğini belgelemekle eşanlamlıdır.

Proletarya "devlet mekanizmasını "ele geçirip" onu *işletemez.* Evet ama bu eski mekanizmada baskıcı, rutin ve iflah olmazcasına burjuva nitelikli ne varsa tümünü *parçalayıp* yerine *kendi,* yeni aygıtını koyabilir. İşçi, Asker ve Köylü Vekilleri Sovyeti ise, bu aygıtın ta kendisidir.

Novaya Zhizn'in bu "devlet mekanizması"nı tümüyle unutmasına ancak "insaf denebilir. *Novaya Zhizn* yazarları kendi teorik çerçeveleri içerisinde bu şekilde davranmakla, özünde Kadetlerin politik uygulamada yaptıklarını politik teori alanında yerine getirmektedirler. Çünkü eğer proletaryanın ve devrimci demokratların gerçekte yeni bir devlet mekanizmasına *gereksinimleri yoksa,* Sovyetler kendi *raison d'étre*'sini, kendi varlık gerekçesini yitirir. O halde Kornilovcu Kadetler, Sovyetleri ismi var cismi yok kurumlara dönüştürmeye çalışmakta kendi açılarından yüzde yüz haklıdırlar.

Novaya Zhizn'in sergilediği bu teorik keşmekeş ve politik körlük *[Novaya Zhizn'in* geçtiğimiz Petrograd Şehir Konseyi seçimlerinde blok oluşturduğu) Enternasyonalist Menşeviklerin[2] tutumu ile karşılaştırıldığında, suç haneleri daha da kabarınaktadır. Çünkü Enternasyonalist Menşevikler bile, bu sorunun ele alınışında Bolşeviklere belirli bir yakınlık sergilemişlerdir. Örneğin, Demokratik Konferans'ta[3] Yoldaş Martov'un Sovyet çoğunluğu adına yaptığı açıklamada şöyle denmektedir:

> *"Devrimin ilk günlerinde halkın kendi özünden kaynaklanan yaratıcı coşkunun o muazzam fışkırışı ile yaratılan İşçi, Asker ve Köylü Vekilleri Sovyetleri, eski rejimin köhnemiş devlet yapısının yerini tutan devrimci devletin dokusunu oluşturmaktadır..."*

Söylenenler, ölçünün üzerinde cafcaflı, Bir başka deyişle, cümlelerin fazlaca cilalı oluşu, politik düşünüş biçimindeki netlik yoksunluğunu örtmeye yarıyor. Çünkü *henüz* Sovyetler eski "do-

[2] *Entema^yonalıst Menşevikler:* Menşevik partisinin sol kanadı yay

[3] Tüm-*Rusya: Demokratik Konferansı:* Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler tarafından 14 *22 Eylül* 1917'<le Petrograd'dd toplandı.

ku"yu *değiştirmemiştir,* bu eski "doku" eski rejiminki değil hem çarlığın hem de burjuva cumhuriyetinin karma dokusudur. Ama ne olursa olsun, yukarıda söyledikleriyle Martov *Novaya Zhizri'den* hayli ileride bir noktadadır.

Sovyetler, bir kere en başta işçilerin ve köylülerin silahlı güçlerini ortaya çıkardığı için yeni bir devlet aygıtıdır ve bu güçler eski düzenli ordu gibi halktan kopuk olmayıp ona yakından bağlıdır. Eğer askeri açıdan bakacak olursak, aynı güç, eski tip orduya kıyasla çok daha güçlüdür. Ve nihayet, devrimci açıdan baktığımızda, onun yerine başka bir gücü geçirme olanağı yoktur. İkinci olarak, bu aygıt, halkla, halkın çoğunluğu ile öylesine yakın, öylesine çözülmez, denetimi ve yenilenmesi öylesine kolay bağlar kurmuştur ki, eski devlet aygıtında bunun uzaktan bir benzerine bile rastlanamaz. Üçüncü olarak, personelinin seçimle işbaşına gelmesi, herhangi bir bürokratik formaliteye gerek kalmaksızın aynı personelin halkın isteği üzerine görevden alınabilmesi olanaklarını sağlayan bu aygıt, daha önceki herhangi bir aygıttan çok daha demokratiktir. Dördüncü, en değişik meslek ve işler arasında yakın bir ilişki kurulması sayesinde, çok yönlü ve köktenci reformlar, bürokratik engellemelerle karşılaşmaksızın uygulanabilir. Beşincisi, Sovyetler aygıtı, öncü için, yani *ezilen* sınıflar olan işçilerin ve köylülerin en enerjik ve en ilerici kesimi için öyle bir örgütsel biçim vücuda getirir ki, bu örgüt sayesinde bu öncüler, o ana dek politik yaşamın ve tarihin bütünü ile dışında kalan geniş yığınların tümünü geliştirip yetiştirebilir, eğitebilir. Nihayet altıncı olarak, Sovyetler sistemi, parlamenter sistemin avantajlarının, yakın ve doğrudan demokrasinin, yani hem yasama hem de *yürütme* erkinin halkın seçilmiş temsilcilerinin elinde toplanmasından kaynaklanan avantajları ile bütünleştirilmesi olanağını yaratır. Burjuva parlamenter sistem ile kıyaslandığında, bütün bunlar, demokrasinin gelişiminde evrensel ve tarihsel önem taşıyan yönlerdir.

1905 yılında Sovyetler henüz embriyon halindeydiler. Zaten topu topu altı hafta kadar yaşayabildiler. O dönemin koşulları altında bu kurumların gerçek anlamı ile gelişebilmelerinin söz konusu olmadığı açıktır. Ama aynı şey 1917 Devrimi için de geçerlidir. Çünkü bir kere aradan geçen dört ay çok kısa bir süredir ve ikincisi -bu çok daha önemli- Sosyalist Devrimci ve Menşevik liderler Sovyetleri *piçleştirmiş,* bu kurumları bir gevezelik organı,

bu liderlerin uzlaşmacı politikasının birer suç ortağı haline getirmişlerdir. Sovyetler, Lieber'lerin, Dan'ların, Tseretelli ve Çernov'ların öncülüğünde çürümekte, ayakta ölmektedir. Sovyetlerin gerçek anlamda gelişmesi, gücünü ve yeteneklerini tam anlamıyla ortaya koyabilmesi, devleti *tümüyle* ele almalarına bağlıdır. Çünkü aksi takdirde ***hiçbir*** işlevleri kalmayacak, ya basit bir embriyon (oysa uzun bir süre embriyon halinde kalmak ölüm demektir) ya da yine basit bir oyuncak duruma geleceklerdir. "İkili iktidar", Sovyetler için felç anlamına gelir.

Eğer devrimci sınıfların yaratıcı coşkusu Sovyetleri yaratmasaydı, proleter devrimi Rusya'da umutsuz bir dava olup çıkardı. Çünkü, proletaryanın eski devlet aygıtı ile iktidarı elinde tutması kesinkes olanaksızdır. Üstelik kısa bir sürede yeni bir aygıt yaratmak da söz konusu değildir. Sovyetlerin Tseretelli ve Çernov gibilerinin elinde piçleştirilmesinin ve "koalisyonların acıklı öyküsü, aynı zamanda Sovyetlerin, o çeşit çeşit burjuva koalisyonlarının tümünün pisliğinden geçerek "günah çıkartmasının" ve küçük burjuva hayallerden arınmasının da tarihidir; umalım ki bu "günah çıkartma" Sovyetleri zayıflatmayıp tersine çelikleştirmiş olsun.

Bize, proletaryanın devlet aygıtını harekete geçiremeyeceği söyleniyor.

1905 Devrimi'nden bu yana Rusya, 150 milyon insanın haklarını hiçe sayan, onları sınırsız bir biçimde sömüren ve koskoca bir çoğunluğu insanlık dışı zahmetlere ve yarı açlığa mahkum eden 130 bin toprak sahibi tarafından yönetiliyor.

Bir yanda bu dururken, öte yandan bize Bolşevik Parti'nin 240 bin üyesinin ülkeyi zenginlere karşı ve yoksulların çıkarları doğrultusunda yönetemeyeceği söyleniyor. Bu sözünü ettiğimiz 240 bin üye, halihazırda ergen nüfusun 1 milyondan aşağı olmamak üzere oyları ile desteklenmektedir. Parti üyeleri ile partiye verilen oylar arasındaki ilişki, Avrupa deneyiminin, geçtiğimiz Ağustos ayında Petrograd Şehir Konseyi seçimleri deneyiminin gösterdiği gibi bu oran tarafından temsil edilmektedir. O halde bugün bile kendilerini her ayın 20'sinde alacakları şişkin maaşa değil yüce idealler adına sosyalist devlete adayan ***bir milyonluk*** bir devlet aygıtının sahibiyiz.

Buna ek olarak devlet aygıtımızı bir kerede hemen on misline çıkaracak "sihirli bir vol"a da sahibiz. Öyle bir yol ki. ne bugün ne

de gelecekte herhangi bir kapitalist devletin elinde olmayacak. Bu sihirli yol, emekçi halkı, yoksulları devlet yönetiminin günlük işlerine katmaktır.

Bu sihirli yolu kullanmanın ne kadar kolay olduğunu, kullandıktan sonra işlerin ne ölçüde hatasız yürüyeceğini açıklamak için mümkün olan en basit ve en çarpıcı bir örneği ele alalım.

Devlet, bir apartman katından belirli bir aileyi çıkartıp yerine bir başkasını yerleştirme durumunda olsun. Bu tür olaylara kapitalist ülkelerde sık sık rastlanır. Bizim proleter ya da sosyalist devletimizde de cereyan edecektir böyle olaylar.

Kapitalist devlet, o daireden, eli ekmek getiren erkeğini yitirip kirayı ödeyemeyen emekçi ailesini çıkaracaktır. İcra memuru yanında polis, jandarma ya da bunların tümü olduğu halde ortaya çıkar. Bir işçi mahallesinde bir evi boşaltmak için mutlaka bir müfreze Kazak gerekir. Neden? Çünkü icra memuru ve jandarmalar güçlü bir askeri müfreze ile takviye edilmedikleri sürece, görev başına gitmeyi reddederler. Çünkü şunu iyi bilirler: Ev boşaltma işi komşular arasında, çaresizliğe itilen binlerce ve binlerce insan arasında öylesine bir öfke uyandırır ki, kapitalistlere ve kapitalist devlete karşı öylesine güçlü bir nefret doğurur ki, icra memuru ve jandarmalar her an bu öfkeli halk tarafından paramparça edilme tehlikesi ile karşı karşıyadırlar. Neticede daha geniş askeri güce başvurulur. Kente birkaç alay getirme zorunluluğu doğar. Üstelik bu askerler hem kentli yoksulların yaşamı hakkında bilgi sahibi olmayacakları biçimde uzak yerlerden getirtilmeli, hem de kafalarına sosyalizmin "bulaşmamış" olmasına özen göstermelidir.

Proleter devlet ise, güç kullanımı ile, oldukça yoksul bir aileyi bir zenginin dairesine yerleştirme durumunda kalabilir.

Varsayalım ki, işçi milisi devriyemiz 15 kişiden oluşuyor: İki denizci, iki asker, iki sınıf bilincine sahip işçi (diyelim ki bunlardan yalnızca biri partinin üyesi ya da sempatizanı) bir aydın ve nihayet en azından beşinin kadın olması gereken, ev kadınlarından, düz işçilerden ve benzerlerinden oluşan sekiz kişi daha. Sözünü ettiğimiz bu devriye, zenginin evine gelir. Evi gözden geçirir ve beş odalı evde iki erkekle iki kadının oturduğunu görür. Şunları der: "E, vatandaşlar artık siz bu kış iki odada biraz sıkışın da diğer iki odayı bodrumlarda yaşayan iki aileye verelim. Mühendislerimizin yardımı ile (siz do mühendissiniz değil mi?) herkes için güzel evler kuracağımız günlere kadar bir miktar sıkışınız. Tele-

fonunuz ise; 10 ailenin hizmetinde olacak. Bu, alışveriş vb.'de geçen yüzlerce saatlik boş zamanı kurtarır. Ailenizde hafif işler yapabilecek nitelikte iki işsiz insan var. Biri elli beş yaşında bir hanım, öteki de 14 yaşında bir delikanlı. Bu iki vatandaşımız, çevredeki 10 aileye verilen tahsisatı gözden geçirmek ve gerekli kayıtları tutmak üzere günde üçer saat mesai yapacaklar. Devriyemizdeki öğrenci vatandaş şimdi bu sözünü ettiğimiz devlet buyruklarını iki nüsha halinde yazacak ve siz de sözü edilen hususlara uyacağımıza dair bu nüshaları imzalama nezaketinde bulunacaksınız."

Kanımca bu, eski burjuva devlet aygıtı ile yeni sosyalist devlet aygıtı arasındaki farklılıkları ortaya koymaktadır.

Elbette bizler ütopyacı değiliz. Bir düz işçinin ya da ahçının hemen bir anda devlet yönetimini kıvıramayacağını da elbet biliyoruz. Bu konuda Kadetlerle, Breshkovskaya[4] ve Tseretelli ile anlaşıyoruz. Ama bu vatandaşlardan ayrı olduğumuz bir husus da var ve o da şu: Biz, devleti *yönetmekte,* alelade idari işlerin günlük uygulanışında yalnızca zenginlerin ya da zengin ailelerden seçilen memurların yetenekli olduğu yolundaki önyargının hemen ve kesinlikle terk edilmesini istiyoruz. İstiyoruz ki, sınıf bilincine ulaşmış işçiler, askerler devlet yönetiminde yetiştirilsinler ve bu işlem hemen başlasın. Tüm çalışan halkı ve yoksulları bu iş için yetiştirmek üzere ivedi bir *başlangıcın* gerçekleştirilmesi mümkündür.

Kadetlerin de halka demokrasi öğretmeye istekli olduklarını biliyoruz. Kadet hanımların ev hizmetkarlarına, kadınlara eşit haklar verilmesi konulu ve en yetkin İngiliz ve Fransız kaynaklarıyla uyumlu konferanslar vermeyi istediklerini biliyoruz ve yine biliyoruz ki, bundan sonraki ilk konserde, binlerce seyircinin gözleri önünde sahne bir öpücük alışverişine tanık olacaktır: Bayan Kadet konferansçı Breshkovskaya'yı öpecek, Breshkovskaya da eski bakan Tseretelli'yi... Ve onca minnettar halk da böylece cumhuriyetçi eşitlik özgürlük ve kardeşlik konusunda güzel bir ders almış olacaktır.

Evet, Kadetlerin, Breshovshkaya'nın ve Tseretelli'nin kendi usullerince demokrasi düşkünü olduklarını ve bu demokrasi anlayışını halka anlatmaya çalıştıklarını kabul ediyoruz. Evet ama, ya

4 *Y.K. Breşhko - Breshkovaya (1844-1934)*: Sosyalist Devrimci Parli'nın aşın sağ kanatl üyelerinden biri - yay.

bizim demokrasi anlayışımız onlarınkinden farklı ise?

Bizim görüşümüze göre, savaşın getirdiği inanılmaz yükü ve sefaleti hafifletmek, halkın uğradığı derin yaraları sarmak için gerekli olan, *devrimci* demokrasidir; az önce örneğini verdiğimiz, konut olanaklarını yoksulların çıkarını gözeterek dağıtmaya benzeyen *devrimci* önlemlerdir bizim için gerekli olan. Hem kentte hem köylerde karnelerin, elbisenin, ayakkabının vb.'nin dağıtımında *tıpatıp aynı* yöntem geçerli olmalıdır. Örneğin kırsal kesimde, sahip olunan toprak kıstasına göre. Çünkü devletin bu ruhla yönetimi sayesinde, 20 milyon olmasa bile 10 milyon insandan oluşan bir devlet mekanizmasını, yani hiçbir kapitalist devletin bugüne kadar tanık olmadığı bir mekanizmayı *hemen işbaşına koşabiliriz.* Böyle bir mekanizmayı ancak biz yaratabiliriz; çünkü, halkın büyük bir çoğunluğunun tam ve içten sempatisine sahip olan, bizleriz. Böyle bir mekanizmayı ancak bizler yaratabiliriz; çünkü, uzun süredir kapitalizm okulunda (kapitalizm okulunda ders almamız bütünü ile yararsız değildi elbette) pişerek sınıf bilincine ulaşmış, bir işçi milisi kurup daha sonra bunu *tüm halkı* kapsayacak biçimde tedricen genişletmeye muktedir işçiler bizim yanımızdadır. Sınıf bilincine sahip işçiler önderdir; ama idari işler için ezilmiş, geniş emekçi yığınları işbaşına çekebilecek olanlar da yine onlardır.

Ayrıca belirtmeye gerek yok ki, bu yeni mekanizma ilk adımlarını atarken bazı yanlışlar yapacaktır kaçınılmaz olarak. Ama köylüler de sertlikten kurtulup kendi işlerini kendileri yoluna koymaya başladıklarında yanlışlıklar yapmadı mı? Halkın kendini yönetmeyi ve bu orada yanlışlardan da kurtulmayı öğrenebileceği pratikten başka bir yol var mı? Halkın gerçek anlamıyla kendi kendini yönetmeye hemen başlamasından başka bir yol var mı? Şimdi karşımızda olan başlıca sorun, ancak toplumsal konumları dolayısıyla tamtamına sermayeye bağımlı görevlilerin devleti yönetebileceği yolundaki burjuva-entelektüel önyargıyı kesinkes bir yana bırakmaktır. Yapılacak başlıca iş, burjuva görevliler ile "sosyalist" bakanların eski yöntemlerle üstesinden gelmeye; çalışıp beceremedikleri, sonunda bir köylü ülkesinde köylü isyanı ile karşılaştıkları bugünkü gelişime bir son vermektir. Yapılacak iş, ezilenleri ve emekçi halkı kendi güçlerine inandırmak, ekmeğin, her çeşit besin maddesinin, sütün, giyeceğin, konutun vb, *yoksulların çıkarları gözetilerek* en sıkı biçimde denetimli ve örgütlü da-

ğıtımının yine ancak kendilerince yapılabileceğine} ve yapılması gerektiğine pratikte inandırmaktır. Bu olmadan, Rusya yıkım ve çöküntüden kurtarılamaz. Buna karşılık, idari işlerin proleter ve yarı proleterlere kapsamlı ve yalın bir biçimde teslimi, halkta misli görülmemiş öylesine bir coşku yaratacak, halkın güçlüklerle mücadeledeki gücünü öylesine kat kat artıracaktır ki, o dar kafalı sıkı eski bürokrat güçlere olanaksız gözükenler, artık kapitalistler, asilzadeler ve bürokratlar için ve ceza korkusuyla değil *kendileri için* çalışmaya başlayan milyonlar için mümkün ve gerçekleşebilir olacaktır.

Yazılış tarihi:
Eylül sonu -1 (14) Ekim 1917 arası

Toplu Eserler, c. 26, s. 101-04, 111-15

Sovyet İktidarının Görevleri Üzerine

Petrograd İşçi ve Köylü Vekilleri Sovyeti'nin 25 Ekim (7 Kasım) 1917 Tarihli Toplantısına sunulan rapor.

Gazete Raporu

Yoldaşlar,

Bolşeviklerin, gerekliliği üzerinde öteden beri söz ettikleri işçi ve köylülerin devrimi gerçekleştirilmiş bulunuyor.

Bu işçi ve köylü devriminin önemi nedir? Birinci olarak şu: Artık kendi iktidar organımız olan bir Sovyet hükümetine sahibiz ve bu hükümette burjuvazi ne şekilde olursa olsun hiçbir paya sahip olmayacaktır. Ezilen yığınlar kendileri bir iktidar yaratacaklardır. Eski devlet aygıtı, temelleri ile birlikte paramparça edilecek ve Sovyet örgütleri biçiminde yeni bir idari mekanizma kurulacaktır.

Bundan böyle Rusya tarihinde yeni bir dönem açılmıştır ve bu üçüncü Rus devrimi, nihai olarak sosyalizmin zaferi ile sonuçlanmalıdır.

En ivedi görevlerimizden biri, savaşa hemen son vermektir. Herkes için açıktır ki, mevcut kapitalist sistemle yakından bağıntılı bulunan bu savaşa son verebilmek için, sermayenin kendisine karşı savaş açılmalıdır.

Bu savaşta, halihazırda İtalya'da, İngiltere'de ve Almanya'da gelişmeye başlayan dünya işçi sınıfı hareketi yanımızda olacaktır.

Adil ve ivedi bir barış için uluslararası demokrasiye yaptığımız öneri, uluslararası proleter yığınları arasında her yerde sıcak bir ilgi ve yakınlık doğuracaktır. Proletaryanın güvenini güçlendirebilmek için, tüm gizli anlaşmalar bir an önce yayınlanmalıdır.

Rusya'da köylülüğün büyük bir kesimi artık kapitalistlerle yeteri kadar tanıştıklarını, bundan böyle işçilerle birlikte yürüyeceklerini ortaya koyuyorlar. Toprak mülkiyetine son veren tek bir kararname köylülerin bize güvenini sağlayacaktır. Köylüler, kendi kurtuluşlarının yalnızca işçilerle ittifak kurmaktan geçtiğini anlayacaklardır. Üretim üzerinde, gerçek anlamıyla bir işçi denetimi kuracağız.

Artık çabalarımızı birleştirmeyi öğrenmiş bulunuyoruz. Henüz gerçekleştirilmiş olan devrim, bunun kanıtıdır. Kitlesel örgütlen-

menin, her şeyi yeni}) proletaryayı dünya devrimine ulaştıracak olan gücüne sahibiz.

Şimdi, Rusya'da proleter sosyalist bir devlet kurmaya başlamalıyız.

Yaşasın dünya sosyalist devrimi, *(şiddetli alkışlar)*

Toplu Eserler, c. 26, s. 239-240

İşçi Denetimi İçin Tüzük Taslağı[1]

1. Tüm ürünlerin ve hammaddelerin depolama, alım ve satımında geçerli olmak üzere işçi denetimi en az beş işçi ve büro memuru (ikisi birlikte) çalıştıran ya da yıllık cirosu 10 bin rubleden fazla olan tüm sınai, ticari işyerlerini, bankaları, tarımsal ve diğer nitelikli girişimleri kapsayacak biçimde uygulamaya konacaktır.

2. İşçi denetimi, işyeri yeterince küçük olup tüm çalışanların ve büro memurlarının katılımına elverişli ise, doğrudan bir biçimde, böyle değilse, seçim sonuçlarının tutanak haline getirilip hükümete ve yerel İşçi, Asker ve Köylü Vekilleri Sovyeti'ne bildirildiği ve *hemen* yapılacak bir genel toplantı sonucunda seçilen temsilciler aracılığı ile uygulanacaktır.

3. İşçi ve büro memurları temsilcilerinin izni alınmadığı sürece, herhangi bir işyerinde ya da devlet açısından önem taşıyan işletmelerde iş ertelemesi ya da işleyiş biçiminin değiştirilmesi kesinlikle yasaklanmıştır (7. maddeye bakınız).

4. Seçimle gelen temsilciler, istisnasız olarak, tüm kayıt ve defterleri gözden geçirme; hammaddelere, aletlere ve mamullere ilişkin tüm depolara girme hakkına sahiptir.

5. İşçi ve büro memurlarının seçimle gelen temsilcilerince verilen kararlar, bu işyerlerinin sahipleri için de bağlayıcı nitelikte olup, ancak sendikalar ve sendika kongreleri tarafınca geçersiz kılınabilir.

6. Devlet açısından önem taşıyan tüm işletmelerde gerek bu işletmelerin sahiplerinin, gerekse işçi denetimini uygulamak üzere seçilen işçi ve memur temsilcilerinin tümü bu işyerlerinde düzen ve disiplinin sağlanmasından ve demirbaşların korunmasından devlete sorumludurlar. Görevde ihmalden, stok kayıt vb. gizlemekten suçlu bulunan şahıslar, tümüyle mülksüzleştirilme ve 5 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaklardır.

7. Devlet açısından önem taşıyan işletmelerden kasıt, savunma hizmetlerine ilişkin tüm birimler ile geniş halk yığınları-

[1] 1917 Ekim Devrimi'nin zaferinden hemen sonra, sanayi kuruluşlarında ve demiryollarında işg denetimi başlatıldı. Lenin tarafından hazırlanan taslak. Rusya Merkezi Yürütme Komite'since 14 *(27)* Kasım 19 l 7'de kabul edilen *İşçilerin Denetimi Hakkında Kararname*'nin temelini oluşturdu.

nın zorunlu ihtiyaç maddelerini üreten işyerleridir.

İşçi denetimine ilişkin daha ayrıntılı kaideler, yerel işçi vekilleri Sovyetleri, fabrika komiteleri kongreleri ve bunların yanı sıra büro memurları komiteleri tarafından ve bunların temsilcilerinin genel toplantılarında saptanacaktır.

Yazılış Tarihi:
26 ya da 27 Ekim (8 ya da 9 Kasım) 1917

Toplu Eserler, c. 26, s. 264-65

Yurttaşlarımıza

Yoldaşlar,

İşçiler, askerler, köylüler ve tüm çalışan halk,

İşçi ve köylü devrimi Kerenkski tarafından kandırılmış bir avuç Kazak askerinin son kalıntılarını da bozguna uğratarak ya da tutuklayarak Petrograd'da kesin bir zafere ulaşmıştır. Devrim, Moskova'da da muzaffer olmuştur. Petrograd'dan yola çıkarılan asker yüklü trenler daha Moskova'ya ulaşmadan bu kentteki Kadet subaylar ve öteki Kornilovcular, Kadetlerin silahsızlandırılmasını ve Kurtuluş Komitesi'nin[1] dağıtılmasını da kabul eden bir barış imzalamışlardır.

Her gün, her saat başı, cepheden ve köylerden, gerek siperlerdeki askerlerin gerekse ilçelerdeki (uzeyd) köylülerin büyük çoğunluğunun yeni hükümeti ve bu hükümetin barışa ve toprağın ivedililikle köylülere verilmesine ilişkin kararnamelerini desteklediğine ilişkin raporlar yağıyor. İşçi ve Köylü devriminin zaferi güvenceye alınmıştır; çünkü halkın büyük çoğunluğu onun yanında saf tutmuştur.

Şurası da çok açıktır ki, toprak sahipleri ve kapitalistler, büro personelinin ve memurların burjuvaziye sımsıkı bağlı üst grupları, kısacası tek kelime ile tüm zenginler ve onların hempaları açık ya da kapalı biçimde devrime düşmanca bakacak, devrimin zaferini engellemeye çalışacak, bankaları kapatmakla, çeşitli işyerlerini dağıtmakla ya da iş yapılamaz hale getirmekle tehdit edeceklerdir bizi. Politik bilince sahip her işçi, eninde sonunda böyle bir direnişle karşılaşacağımızın baştan beri bilincindeydi. Bolşevik Parti basını, hep bir ağızdan çeşitli vesilelerle buna işaret etmiştir. Ancak, bu direnişler karsısında işçi sınıfı bir dakikalık bir kararsızlık içine dahi girmeyecektir. Burjuvazinin hempalarının tehdit ve girişimleri karşısında hiçbir şekilde tereddüde düşmeyeceklerdir.

Halkın çoğunluğu bizim yanımızdadır. Tüm dünyadaki çalışanlar ve ezilenlerin çoğunluğu da bizim yanımızdadır. Davamız, adalet davasıdır. Zaferimiz güvence altındadır.

Kapitalistlerin ve üst düzeydeki memurların direnci kırılacaktır. Bankaların ve sendikaların uysallaştırılmasını ilan eden özel bir

[1] *Kurtuluş Komitesi:* Karşı devrimcilerin devrime karşı savaşmak için 25 Ekim (7 Kasım) 1917'de Moskova Kent Meclisi'nde kurdukları merkeze verdikleri ad - yay.

devlet yasası çerçevesi dışında, tek bir kişi bile mülkiyetinden yoksun bırakılmayacaktır. Bu yasa ise hazırlanmaktadır. Buna karşılık, emekçi halktan tek bir kişi bile bir kopeklik kayba dahi uğramayacak, tersine yardım görecektir. En sıkı bir denetim ve kayıt ile halihazırdaki mevcut vergileri tam olarak toplamak dışında, hükümetin hiçbir yeni önleme girişme niyeti yoktur.

Bu haklı talepleri desteklemek üzere halkın büyük bir çoğunluğu Geçici İşçi ve Köylü Hükümeti yanında saf tutmuştur.

Yoldaşlar, emekçi halk,

Artık devletin başında *sizler, kendiniz* varsınız; bunu bilin. Eğer sizler bir araya gelip devletin *tüm işlerini* kendi ellerinize almazsanız başka kimse sizlere yardım etmez. Bu andan itibaren *sizin* kendi Sovyetleriniz tam yetkili devlet otoritesi ve yasamacı organlardır.

Sovyetlerinizde toplanın. Onları güçlendirin, işe kendiniz dört elle sarılın; en tabandan başlayın, kimseyi beklemeyin. Devrimci yasallığı ve düzeni en sıkı biçimde kurun; sarhoşların, serserilerin, karşı devrimci Kadet subayların, Kornilovcuların ve benzerlerinin kargaşa yaratmaya yönelik girişimlerini acımasızca bastırın.

Üretim ve kayıt işleri üzerinde sıkı bir denetim kurun. Üretimi sabote etme (zarar verme, geciktirme ve suiistimal), hububat yüklü taşıtları durdurma, hububat stokçuluğu yapma, posta, telgraf ve telefon hizmetlerini ve demiryolu şebekelerini bozup aksatmaya yönelme gibileri de dahil, büyük barış davamıza, toprakları köylülere verme, ürünlerin dağıtımı ve üretimi üzerinde işçi denetimi kurma davamıza direnç gösteren, tüm halkın çıkarlarına zarar veren unsurları tutuklayıp devrimci mahkemelere teslim edin.

Yoldaşlar,

İşçiler, askerler, köylüler ve tüm emekçi halk,

Tüm iktidarı, *kendi* Sovyetlerinizin eline alın. Dikkatli olun. Bundan böyle tümüyle sizin malınız, kamu malı olacak olan toprağı, hububatı, fabrikaları, teçhizatı, ürünleri ve nakliye araçlarını gözünüzün bebeği gibi koruyun. Sonra, zamanla, köylülerin büyük çoğunluğunun rıza ve onayı ile, onların ve işçilerin pratik deneyimleri ile uyum sağlayarak sağlam ve geri döndürülmez bir biçimde ileriye, sosyalizmin zaferine doğru yürüyeceğiz. Ki bu zaferimiz, en uygar ülkelerin ileri işçilerinin katkılarının da damgasını taşıyacak, halklara sonsuz bir barış getirerek onları her türlü

baskı ve sömürüden kurtaracaktır.

Halk Komiserleri Konseyi Başkanı
V. Ulyanov (Lenin)

5 Kasım 1917, Petrograd

Toplu Eserler, c. 26, s. 297-99

Görevden Alma Hakkı Üzerine

Tüm-Rusya Merkez Yürütme Kurulu Toplantısına Sunulan Rapor - 21 Kasım (4 Aralık) 1917

Yeniden seçim sorunu, demokratiklik ilkesine ilişkin bir sorundur. Belli başlı tüm ülkelerde geçerli olan uygulama, yalnızca görevlerine seçimle gelmiş olanların yasalar diliyle konuşma hakkına sahip olması yolundadır. Ancak devlet işlerinin yönetiminde göreve çağırma hakkına izin veren burjuvazi, görevden alma hakkını, yani gerçek anlamda denetim hakkını kasıtlı olarak tanımamıştır.

Tarihteki tüm devrimci dönemlerde, anayasal değişiklikler için verilen mücadelenin önde gelen yönlerinden biri de görevden alma hakkı için verilen uğraş olmuştur.

Demokratik temsil olgusu, tüm parlamenter sistemlerde geçerli ve kabul görmüş bir uygulamadır. Ne var ki bu temsil hakkı, halkın oylarını ancak iki yılda bir kullanabilmesi ve zamanında halkın oyları ile gelenlerin sonunda kendilerine oy verenleri ezmesi nedeniyle budanmış durumdadır. Halka, bu insanları görevden alarak bu uygulamaya son verebilmesi için gerekli demokratik haklar tanınmamıştır.

Yine de görevden almaya ilişkin bu demokratik hak, demokratik gelenekleri daha eskilere dayanan kimi İsviçre kantonları ile Amerikan eyaletlerinde halen ayaktadır.

Her büyük devrim, yalnızca mevcut yasaların kullanımını değil, gerekli yeni yasaların oluşturulması görevini de halkın önüne koyar. O halde, Kurucu Meclis'in yaklaşan birleşimi[1] göz önüne alındığında, yeni seçim yasalarının gözden geçirilmesi gerekliliği ortaya çıkar.

Sovyetler, emekçi halkın kendisi tarafından, onların devrimci enerji ve inisiyatifi sonucunda ortaya çıkmıştır; bu kurumların geniş yığınların çıkarları doğrultusunda işlev görmesinin tek güvencesi de yine bunlardır. Her köylünün kendi temsilcilerini Sovyete gönderip aynı zamanda onu görevinden alma hakkına sahip olması, Sovyetlerin gerçekten halkçı niteliğinin bir göstergesidir.

Kurucu Meclis'in 5 Ocak 1918'de toplanması kararlaştırılmıştı - yay.

Bu ülkede iktidara çeşit çeşit parti geldi. İktidarın bir partiden ötekine bu son geçişinde, ortada bir devrim, hem de oldukça fırtınalı bir devrim vardı. Oysa, görevden alma hakkı mevcut olsaydı, basit bir oylama yeterli olacaktı.

"Özgürlük" diye bir kelime var. Eskiden bu kelime burjuvazinin, milyonları ile dolandırıcılık yapması, elindeki güçleri bu dolandırıcılık için seferber etmesi özgürlüğü anlamına gelirdi. Artık burjuvazinin ve bu türden bir özgürlüğün hakkından gelmiş bulunuyoruz. Devlet, zorlama için bir araçtır. Eskiden, koca bir halkın bir avuç para babası tarafından zorlanması anlamına gelirdi bu. Bize gelince, devleti, halkın isteklerini uygulama kurumu haline dönüştürmek istiyoruz biz. Zorlamayı, emekçi halkın çıkarları doğrultusunda kurumlaştırmak istiyoruz.

Kurucu Meclis'ten "görevden alma hakkını" çıkartamamak, halkın devrimci isteklerini yerine getirememek, halkın haklarını bu kuruma peşkeş çekmek anlamına gelir. Evet, bugün gerçekten de en demokratik nitelikte olan bir sisteme, nispi temsil sistemine sahibiz. Bu sistemde, görevden alma hakkını yerleştirmek bir ölçüde güç görünebilir; ancak bu güçlükler yalnızca teknik düzeyde olup, yenilmeleri de oldukça kolaydır. Her ne ise, oransal temsil ile görevden alma hakkı arasında çelişki yoktur.

İnsanlar oylarını bireyler için değil, partiler için verirler. Rusya'da parti ruhu oldukça güçlüdür ve halkımız için, her partinin kesinkes belirli bir politik niteliği vardır. İşte bu nedenledir ki, görevden alma hakkı yerleştirilmediği sürece her parti bölünmesi karışıklığa yol açacaktır. Sosyalist Devrimci Parti'nin büyük bir etkisi vardı. Ne var ki seçim listeleri asıldıktan sonra partide bir bölünme[2] oldu. Bu durumda ne listeler değiştirilebilir, ne de Kurucu Meclis toplantısı ertelenebilirdi. Sonuç olarak halk artık mevcudiyetini yitirmiş bir partiye oy verme durumuna düşüyordu. Görüldü ki, köylüleri yanlış yere sürükleyen bireyler değil parti idi. Tüm bu olup bitenler yerli yerine oturtulmalıdır. Doğrudan, acil ve yerinde bir demokratik ilke olan görevden alma hakkı yerleştirilmelidir.

Temsili olmayan bir seçimle karşı karşıya gelme tehlikesine karşı uyanık olmalıyız. Yüksek düzeyde bir kitle bilinci olduğu sürece -1905 devrimi ile 1917 devrimlerini karşılaştırınız- yeniden seçim hakkını yerleştirmekle korkulacak hiçbir şey yoktur.

[2] 1917 sonbaharında Sosyalist Devrimci Parti'nin sol kanadı Bolşeviklerle anlaştı - yay.

Halka Sovyet'in tam yetkili bir organ olduğu anlatılmıştır ve halk buna inanıp bu inançla hareket etmiştir. Demokratlaştırma süreci daha ilerilere götürülmeli ve görevden alma hakkı yerleştirilmelidir.

Görevden alma hakkı, devlet gücü ve zor düşüncesinin en iyi somutlanışı olan Sovyetlere verilmelidir. İktidarın bir partiden diğerine geçişi ancak bu takdirde barışçı yollardan, yeniden-seçim yoluyla gerçekleşebilecektir.

Toplu Eserler, c. 26, s. 388-40

Petrograd İşçilerinin Ekonomik Durumu ve İşçi Sınıfının Görevleri

Petrograd İşçi ve Asker Vekilleri Sovyeti İşçi Bölümü Toplantısına sunulan rapor - 4 (17) Aralık 1917

Gazete Raporu

25 Ekim Devrimi, proletaryanın olağanüstü politik olgunluğunu ve burjuvaziye karşı dimdik ayakta durabilme yeteneğini gösterd. Buna karşılık, sosyalizmin tam zaferi, proletaryanın egemen sınıf olma zorunluluğuna ilişkin bilinçle pekişen büyük çapta örgütsel çabaları gerektirmektedir.

Proletarya, devlet sistemini sosyalist çizgide dönüştürmeye ilişkin görevlerle karşı karşıyadır. Gerçi orta bir yolu savunan görüşler ileri sürmek kolaydır, ama ülkenin ulaştığı ve her türlü üçüncü yolu silip atan ekonomik durum düşünüldüğünde, bunun anlamsızlığı ortaya çıkar. Emperyalizmi ve kapitalizmi hedef alan devasa mücadelede yarım ağızlı önlemlere kalan hiçbir yer yoktur.

Gündemdeki sorun, kazanmak ya da kaybetmek sorunudur.

İşçiler bunu anlamalıdırlar ve anlamışlardır. Anladıkları açıktır; çünkü yarı yol önerilerini, uzlaşma kararlarını reddetmişlerdir. Devrim ne ölçüde derinlik kazanırsa, kapitalizmi kaldırıp yerine sosyalist bir mekanizmayı koymak için gerekli olan aktif işçi sayısı da o kadar artar. Ortada hiç sabotaj olmasa bile, küçük burjuvazinin vereceği güçler yetersiz kalacaktır.

Görev, ancak kitlelere dayanarak, kitlelerin bağımsız faaliyeti ile başarılabilecek bir görevdir. Bu yüzden proletarya şu an için durumunu düzeltmeyi değil, egemen sınıf olmayı düşünmelidir. Kır proletaryasının kendi çıkarları konusunda net ve sağlam bir bilince sahip olması beklenmemelidir. Bunu ancak işçi sınıfı başarabilir. Büyük hedeflerin bilincinde olan her proleter, kendini bir lider olarak görmeli ve kitleleri peşinden sürüklemelidir.

Proletarya, çalışan herkesin lideri olma anlamında egemen sınıf olmalıdır; politik anlamda egemen sınıf olmalıdır.

Devleti ancak burjuvazinin yürütebileceği yolundaki çarpıtma ile savaşılmalıdır. Proletarya devlet yönetimini kendi üzerine almalıdır.

Kapitalistler, işçi sınıfının görevlerini karmaşıklaştırabilmek i-

çin ellerinden geleni yapmışlardı. Buna karşın tüm işçi sınıfı örgütleri -sendikalar, fabrika komiteleri ve ötekiler- ekonomik alanda kararlı bir mücadele yürütmek durumundadırlar. Burjuvazi, işçi sınıfı devrimini yıkmak için her şeyi bozuyor, sabote ediyor. Ve buna karşılık üretimi örgütleme görevi bütünüyle sınıfının üzerine düşmektedir. İşçiler, devlet işlerinin ya da bankaların ve fabrikaların yönetiminin işçi sınıfının gücünün ötesinde kaldığı yolundaki çarpıtmalara, bir daha hortlamayacak biçimde son vermelidirler. Tüm bunlar, yalnızca büyük çapta günlük örgütsel çalışmalarda bulunmakla mümkündür.

Ürünlerin değişiminin örgütlenmesi, düzenli muhasebe ve denetim uygulanması büyük önem taşımaktadır. Bunlar işçi sınıfının görevleridir ve bunların yerine getirilmesi için gerekli bilgi, fabrikadaki iş yaşamından çıkarılabilecektir.

Her bir fabrika komitesi, kendini yalnızca kendi fabrikasındaki işlerle sınırlamamalı, aynı zamanda bir bütün olarak devlet yaşamının düzenlenmesinde örgütsel bir çekirdek olarak işlev görmelidir.

Özel mülkiyetin kaldırılması yolunda karar çıkarmak kolaydır; ancak bu, işçilerin kendileri tarafından uygulanabilir ve uygulanmalıdır. Bırakın yanlışlıklar da yapılsın; bunlar yeni bir yaşam biçimi yaratma yolundaki yeni bir sınıfın yanlışları olacaktır.

Ekonomik yaşamın örgütlenmesi için dört dörtlük kesin bir plan yoktur ve olamaz.

Hiç kimse de böyle bir planla ortaya çıkamaz. Ancak bu, aşağıdan, kitleler ve onların deneyimleri aracılığı ile yapılabilir. Yönlendiricilik hiç kuşkusuz yapılacak, yine hiç kuşkusuz yol gösterilecektir. Ama yukarıdan ve aşağıdan aynı anda yola çıkıp başlamak gereklidir.

Sovyetler, tüm Rusya'daki üretimi düzenleyen organlar haline gelmelidir. Ancak bunların elinde kuvvet bulunmayan genelkurmay merkezleri haline dönmemesi için daha ait birimlerdeki çalışmalar gerekli olup...[1]

İşçi sınıfı yığınları, üretim ve denetimin ülke ölçeğinde örgütlenmesi içine başlamalıdır. Bireylerin değil, tüm emekçi halkın örgütü, bunu gerçekleştirdiği, ekonomik yaşamı örgütleycbildiği takdirde başarının güvencesi haline gelecek, buna karşı dikilen her şey ise kendi usulünce ortadan çekilip yok olacaktır.

Okunamayan bazı sözcükler atlanmıştır. der.

Rekabet Nasıl Örgütlenmeli?

Burjuva yazarlar, rekabeti, serbest girişimciliği, kapitalistlerin ve kapitalist sistemin öteki harikulade fazilet ve nimetlerini göklere çıkartan yazılarla dolu top top kağıt harcıyorlar. Sosyalistler ise, tüm bu faziletlerin önemini anlamamakla, "insan tabiatı"na boş vermekle suçlanıyorlar. Ancak ne var ki rekabetin işletmeciliği, enerjiyi ve gözü pek girişimciliği *önemli ölçüde* geliştirdiği küçük ve bağımsız meta üretimi, yerini çok önce büyük -hem de çok büyük- ölçekli fabrika üretimine, anonim şirketlere, sendikalara ve öteki tekellere bırakmış bulunuyor. Niteliği *bu* olan bir kapitalizmde rekabet, nüfusun büyük bir kesiminin işletmecilik, enerji ve gözü pek girişimciliğinin halkın ezici bir çoğunluğunun, her yüz emekçiden doksan dokuzunun inanılmaz bir acımasızlıkla baskı altına alınması anlamına gelir. Aynı zamanda rekabetin yerini sahtekarlığın, kayırmacılığın, toplumsal basamakların üst kesimine kayıtsız şartsız bağlılığın alması anlamına gelir.

Rekabeti söndürüp yok etmek bir yana, sosyalizm ilk kez rekabetin gerçekten *geniş* ve *kitlesel* bir ölçekte hayata geçirilmesi olanaklarını yaratır. Çünkü sosyalizm, halkın çoğunluğunu, yetkinliklerini geliştirip, kendilerinde o kadar bol olup da kapitalizmin ezip bastığı, boğup öldürdüğü yetenekleri sergileyebilecekleri bir biçimde emek alanına çeker.

Sosyalist bir hükümetin işbaşında olduğu bugünün koşullarında, görevimiz rekabeti örgütlemektir.

Burjuvazinin asalakları ve otlakçıları, sosyalizmi rutin, tekdüze ve sıkıcı bir kışla sistemi olarak tanımladılar. Para babalarının uşakları, sömürücülerin dalkavukları, kapitalizmde sefalete ve yarı açlığa mahkum edilen, sıkıcı ve tekdüze çalışmanın getirdiği kışla disiplinini çekmeye zorlanan halkın karşısına geçip onları korkutmak amacıyla "sosyalizmi" bir öcüymüş gibi anlatıyorlar. Halkı az önce sözünü ettiğimiz nitelikteki bu kürek mahkumiyetinden kurtarmak yolundaki ilk adım, toprak mülkiyetine el konması, işçi denetiminin kurulması ve bankaların devletleştirilmesidir. Bundan sonraki adımlar ise, fabrikaların devletleştirilmesi, tüm nüfusun aynı zamanda ürün satışı toplulukları niteliği taşıyan tüketim toplulukları biçiminde zorunlu örgüllenmes ve nihayet hububatta ve öteki zorunlu tüketim mallarında ticaretin devlet te-

keline alınmasıdır.

İşte, işletmeciliğin, rekabetin ve girişimciliğin gerçekten do kitlesel bir biçimde sergilenmesinin olanakları ancak böyle yaratılabilecektir. Kapitalistin kapı dışarı edildiği ya da gerçek anlamda bir işçi denetimi sayesinde elinin kolunun bağlandığı her fabrika, sömürücü toprak sahibinin hakkından gelinip topraklarına el konulduğu her köy, ancak bundan sonra çalışan insanın yeteneklerini ortaya koyabileceği, göğsünü dimdik gerebileceği ve insan olduğunun farkına varacağı alanlar haline gelecektir. Yüzyıllarca başkası için çalıştıktan, emeğini zorla sömürücüye sattıktan sonra ilk kez insanın *kendi hesabına* çalışıp ayrıca çağdaş teknoloji ve kültürün son buluşlarını kendi işinde kullanması olanakları doğmuş olacaktır.

Zorlama sonucu çalışmaktan istek üzerine çalışmaya doğru insanlık tarihindeki bu en büyük değişiklik, hiç kuşkusuz, sürtüşme, güçlük çıkmadan, uyuşmazlıklar doğmadan, direnişlerini sürdüren asalaklarla onların izleyicilerine karşı şiddet kullanmadan gerçekleşemez. Bu konuda hiçbir işçi hayale kapılmış da değildir. Uzun yıllar sömürücülere yaptıkları kölelik ve korkunç bir yoksulluk sonucunda, bu sömürücülerin ardı kesilmeyen hakaret ve eziyetleriyle çelikleşen işçiler ve yoksul köylüler, sömürücülerin direncinin *kırılmasının* zaman alacağım da bilirler. İşçiler ve köylülerde, iş kapitalistlerin "kmanması"na gelince gırtlaklarını patlatıp el kol hareketleri yapan, ama pratikte *iş yapma* söz konusu olduğunda, kuru gürültüyü eyleme dökmeye, kapitalistleri *alaşağı etmeye* sıra geldiğinde yalnızca hıçkıra hıçkıra ağlayıp dayak yiyen çocuklar gibi davranan *Novaya Zhizn*[1] şürekasında ve benzeri entelektüel başlarda bulunan duygusal hayaletlerin izi bile bulunmaz.

Zor altında çalışmadan kendi isteği üzerine kendisi için çalışmaya, emeğin dev ölçütlerde, ulusal (ve bir ölçüde uluslararası) çapta planlanıp örgütlenmesine geçiş -sömürücülerin direncinin kırılmasına yönelik *"askeri"* önlemlerin yanı sıra- proletarya ve yoksul köylülerin hesabına devasa bir *örgütsel* çabayı da gerekli kılar. Dünkü köle sahipleri ve onların "entelektüel" yardakçıları düşünüp şöyle derler kendi kendilerine: *"Biz hep örgütleyen ve yöneten olduk. Ve hep böyle kalmak isteriz. Alelade insanlara, işçilere ve köylülere uymayacağız. Onlara teslim olmayacağız. Bilgiyi, para babalarının avrıcalıklarının ve halkın üzerinde sermave egemenli-*

[1] Novaya Zhizn Menşevik aydınların yazdığı bir gazete -- yay.

ğinin savunusuna yönelik bir silah haline getireceğiz." İşte böyle düşünenlerin direnişini askeri yöntemlerle acımaksızın kırma görevine ilişkin örgütsel çabalar, tek bir bütün olmayı gerektirir.

Yukarıda özetlediklerimiz, burjuvazinin ve burjuva entelektüellerinin düşündükleri, söyledikleri ve yaptıklarıdır. *Kendi çıkarları* açısından bakıldığında, davranışları anlamlıdır. Feodal toprak sahiplerinin asalak ve otlakçıları, rahipler, kalem uşakları, Gogol'ün tanımladığı bürokatlar ve Belinski'den[2] nefret eden "entelektüeller", zamanında sertliğin sona erişini de "zor" kabullenmişlerdi. Ama ne var ki, sömürücülerin ve onların "entelektüel" maşalarının davası, umutsuz bir davadır. İsçiler ve köylüler -ne yazık ki henüz gerektiği gibi kararlı, sonuç alıcı ve acımasızca yapmıyorlar bunu- onların direnişlerini kırmaya başlıyorlar ve *mutlaka kıracaklardır.*

"Böyleleri", "alelade insanların", "alelade" işçilerin ve yoksul köylülerin, sosyalist devrimin üzerlerine yıktığı büyük, dünya tarihi açısından gerçekten kahramanca örgütsel görevleri başarmasını olanaksız görüyorlar. Kapitalistlere ve kapitalist devlete uşaklık etmeye alışmış olanlar, kendi kendilerini teselli etmek için "bizsiz yapamazsınız" diyorlar. Ancak, emekçilere hakaret içeren bu sözlerde hiçbir gerçek payı bulunmuyor. Çünkü gerçek anlamda eğitilmiş insanlar halkın yanında, işçi sınıfının yanında yerlerini aldılar bile. Yerlerini aldılar ve sermayenin uşaklarının direnişinin ezilmesinde halka yardım ediyorlar. Köylülerin ve işçilerin arasında çok sayıda yetenekli örgütçü vardır ve bunlar daha yeni yeni uyanmaya, kendi yeteneklerinin farkına varmaya; büyük, yaşamsal ve yaratıcı bir çabaya doğru kollarını sıvamaya, sosyalist toplumu kurma görevinin hakkından kendi güçleri ile gelmeye başlıyorlar.

Tek başına en önemlisi olmasa da, günümüzün en önemli görevlerinden biri, işçilerin bu bağımsız girişkenliğini geliştirmek, genel olarak tüm emekçi ve sömürülen halkın bu yeteneğini mümkün olan en geniş bir şekilde yaratıcı örgütsel çalışmaya dönüştürmektir. Yalnızca adına "üst sınıflar" denenlerin, yalnızca zenginlerin, yalnızca zengin okullarına gidenlerin devleti yönetebileceği ve sosyalist toplumun örgütsel gelişimini sağlayabileceği yolundaki o köhnemiş, saçma, vahşi ve tiksindirici önyargıyı her ne pahasına olursa olsun yerle bir etmeliyiz.

Bu önyargı, çürümüş mekanizmanın, kalıplaşıp taşlaşmış dü-

[2] V.G. *Belinski* (1811-1848): Bir Rus edebiyat eleştirmeni ve gazeteci - yay.

şüncelerin, kölece alışkanlıkların, hepsinden de ötede soyarken yönetip yönetirken soymak çıkarına gelen kapitalistlerin o kokuşmuş benciliklerinin ürünüdür. İşçiler, bilginin gücüne gereksinim duyduklarını bir an bile unutmayacaklardır. Bir kez bilgi ile donatıldıklarında işçilerin sergileyebilecekleri, özellikle bugün sergileyebilecekleri olağanüstü azim, sözünü ettiğimiz türden yanlış görüşlerin proletaryanın içinde yer bulmadığını ve bulamayacağını kanıtlamaktadır. İşçi sınıfının her ferdi, okuyup yazma bilen her köylü, insanları tanıyan ve pratik deneyimi olan herkes, *örgütsel* çalışma için yeterlidir. Burjuva entelektüellerinin öylesine bir aşağılama ve küçümseme ile söz ettikleri o "alelade insanlar" arasında, bu yetenekte *pek çok* insan vardır. Sözünü ettiğimiz türden bir yeteneğin, işçi sınıfında ve köylülükte zengin ve gürül gürül akan kaynakları vardır.

İşçiler ve köylüler henüz "çekingen"dir. Artık *kendilerinin* egemen sınıf olduğu fikrine henüz alışamamışlardır. Henüz yeterince kararlı değillerdir. Tüm yaşamları boyunca yokluğun esareti altında bulunan, sopa tehdidi altında çalışmaya zorlanan milyonlarca insana, devrim, tek bir hamle ile tüm bu nitelikleri kazandıramaz. Ama yine de 1917 Ekim Devrimi, bu nitelikleri *canlandırdığı,* eski ayak bağlarını koparıp attığı, küflenmiş prangaları ortadan kaldırdığı ve emekçi halkı yeni bir yaşamın *bağımsızca* yaratılması yolunda sürükleyebildiği için güçlü, canlı ve yenilmezdir.

Muhasebe ve denetim; işçi, asker ve köylü vekillerinin her Sovyetinin, tüketim topluluklarının, ikmal birlik ya da komitelerinin her birinin, her fabrika komitesinin ya da genel olarak işçi denetiminin her organının *başlıca* ekonomik görevi budur.

Emek kullanımına ve üretim araçlarına, tek amacı üzerindeki çalışma yükünü hafifletme ya da *burjuvaziden* az da olsa bir şeyler koparma olan bir kölenin açısından bakma yolundaki eski alışkanlığa karşı mücadele etmeliyiz. Sınıf bilincine sahip ve ileri konumdaki işçiler, bu savaşı başlatmış bulunuyorlar. Bunlar, savaş sırasında fabrikalara çok sayıda doluşan, bugün ise *halkın* fabrikasına, yani halkın mülkiyetine geçmiş bulunan fabrikaya aynı eskisi gibi yaklaşan, tek amacı "pastanın mümkün olduğunca büyük parçasını koparıp kirişi kırma" olan yeni işçilere karşı kararlı bir direniş gösteriyorlar. Sınıf bilincine sahip, dürüst ve düşünce sahibi köylü ve emekçilerin tümü, bu mücadelede ileri ko-

numdaki işçilerin yanında yerlerini alacaklardır.

İktidarın en yüce organı olarak İşçi, Asker ve Köylü Vekilleri Sovyetleri tarafından bizzat ya da bu gücün talimat ve otoritesi doğrultusunda uygulandığı takdirde, muhasebe ve denetim (yaygın, kapsamlı ve evrensel bir muhasebe ve sarf edilen emekle ürün dağıtımının sayım ve denetimi), bir kez proletaryanın siyasal egemenliği kurulup güvence altına alındıktan sonra, sosyalizme geçişin *özünü* oluşturur.

Sosyalizme geçişte yaşamsal bir zorunluluk olan muhasebe, kayıt ve denetim, yalnızca halk tarafından uygulanabilir. Yalnızca işçilerin ve köylülerin geniş *kitlesinin* muhasebede, *zenginlerin, sefillerin, tembellerin ve külhanbeylerinin* denetiminde gönüllü ve bilinçli işbirliği gerçekleştirebilir bunu. Ancak devrimci coşku ile damgalanmış böyle bir işbirliği sonucunda baş belası kapitalist toplumun kalıntıları, bu insanlık süprüntüleri, bu kurtarılmayacak ölçüde çürümüş ve körelmiş uzuvlar, bu salgın, bu bulaşıcı hastalık, sosyalizmin kapitalizmden devraldığı bu ülser yenilip yok edilebilir.

İşçiler ve köylüler; emekçi ve sömürülen halk,

Toprak, bankalar ve fabrikalar artık tüm halkın malı olmuştur. Üretimi ve dağıtımı artık sizler *kendiniz* kayıt ve denetim altına almalısınız. Sosyalizmin zaferine giden yol, her türlü sömürünün, açlık ve sefaletin hakkından gelinmesinin *tek* güvencesi budur. Çünkü, Rusya'da herkesin gereksinimini karşılayacak miktarda ekmek, demir, kereste, yün, pamuk ve keten vardır; yeter ki işgücünü ve ürünleri uygun bir biçimde dağıtabilelim; yeter ki bu dağıtımın üzerinde tüm halkın uygun ve pratik bir denetimini kurabilelim. Yeter ki, halkın düşmanlarını, yani zenginleri, onların asalaklarını, serserileri ve tembelleri yalnızca *politik alanda değil günlük ekonomik yaşamda da* yenilgiye uğratalım.

Halkın düşmanlarına, sosyalizmin ve emekçi halkın düşmanlarına acımak yok. Zenginlere ve onların asalaklarına, burjuva entelektüellerine, derbederlere, külhanbeylerine ve tembellere karşı ölümüne savaş. Bunların tümü kapitalizm kuluçkasının yumurtalarıdır; aristokrat ve burjuva toplumun dölleridir bunlar. Yani bir avuç insanın halkı soyup aşağıladığı, sefaletin binlerce insanı yozlaşma ve serseriliğe zorladığı, tüm insani değerleri yitirttiği bir toplumun. Yani, çalışan insanlarda kaçınılmaz biçimde sahtekarlık yoluyla da olsa sömürüden kurtulma, hatta "işini yürütme"

duygularını geliştiren; bir an için de olsa tiksindirici konumdan kaçıp kurtulabilmek, kendisinin ve yakınlarının çektiklerini hafifletebilmek, açlıktan ölmemek için, her ne pahasına olursa olsun, hangi yolla olursa olsun bir parça ekmek bulabilmek duygularını körükleyen bir toplum.

Zenginler ve serseriler aynı madalyonun iki yüzünü. oluşturur. Bunlar, kapitalizmin beslediği iki *asalak* kategorisidir. Şosyalizmin başlıca düşmanlarıdır bunlar. İşte bu düşmanlar, emekçi halkın tümünün özel bir gözetimi altına yerleştirilmelidir. Sosyalist toplumun yasa ve kurallarının ufak bir ihlalinden dolayı bile seri bir biçimde cezalandırılmalıdırlar. Bu konuda gösterilecek herhangi bir zaaf, duraksama ya da duygusallık, sosyalizme karşı işlenecek büyük bir suç niteliği taşıyacaktır.

Bu tür asalakları sosyalist toplum için zararsız bir konuma getirebilmek için, milyonlarca işçi ve köylünün gönüllü olarak, enerjik ve devrimci coşkuyla dolu katılımı sonucunda, tüm halkın, yapılan iş miktarını, üretimi ve bölüşümü kayıt ve denetimini örgütlemeliyiz. Ve her dürüst zeki ve çalışkan işçinin *bütünüyle* altından kalkabileceği bu muhasebe ve denetim işini örgütlemek için, onların içinde bulunan bir yeteneği, örgütleyicilik yeteneğini canlandırmalıyız. İşçilerin ve köylülerin arasında örgütsel çalışmalardaki kazanımlar açısından bir *rekabet* ortamı uyandırmalı ve bunu örgütlemeliyiz. İşçiler ve köylüler, eğitilmiş bir insanın gerekli tavsiyeleri ile "alelade" bir işçi ya da köylünün denetimi arasındaki farkı, "eğitilmiş"ler içinde sık sık rastlanan şapşallığı kendi gözleriyle görebilecek bir konuma getirilmelidirler.

İşte bu şapşallık, dikkatsizlik, tertipsizlik, dağınıklık, telaş, iş yapmanın yerine tartışmayı geçirme, daha hiç iş bitirmeden her işi üstlenme eğilimi "eğitilmiş"lerin karakteristik özelliğidir. Ama bütün bunların nedeni, doğalarının kötü oluşu ya da kötü niyetleri değildir. Tüm bunların kökeninde, yaşam alışkanlıkları, çalışma koşulları, zihinsel emeğin bedensel emekten o menhus ve zorlama ayırımı vb. vardır.

Devrimimizin yanlışları, yetersizlikleri ve çürük noktaları arasında, önemi hiç de küçümsenemeyecek olanlarından biri de işte içimizdeki aydınların zavallı -ama günümüz için kaçınılmaz-konumundan ve işçilerin, aydınların *örgütsel* çalışmaları üzerinde yeterince denetim *kuramamalarından* kaynaklanmaktadır.

İşçiler ve köylüler hala "ürkek"tirler. İşte bu ürkeklikten mutla-

ka kurtulmalıdırlar ve *mutlaka* kurtulacaklardır. Eğitilmiş insanların, entelektüellerin ve uzmanların tavsiye ve önerilerine elbette ihtiyacımız vardır. Aklı başındaki her işçi ve köylü bunu pekala iyi anlar. Aramızdaki entelektüeller, işçiler ve köylülerin kendilerine gerekli önemi vermediklerinden ya da yoldaşça bir saygı ile karşılanmadıklarından şikayet edecek konumda değillerdir. Ancak buna karşılık, tavsiye ve öneri bir şeydir, *pratik* muhasebe ve denetimin örgütlenmesi ise başka bir şey. Sık sık, aydınların fevkalade tavsiyelerde bulunup talimatlar verdiklerini görürüz. İş bunların *uygulanmasına* geldiğinde, kelimelerin işe dönüştürülmesi sırasında *pratik denetim* yapmaya geldiğinde aynı kişilerin gülünç, saçma ve utanılacak bir biçimde beceriksiz ya da yetersiz kaldıklarını da görürüz.

İşte bu açıdan "halkın" içinden, fabrika işçilerinin ve emekçi köylülerin arasından çıkan pratik örgütçülerin yardımına ve *öncü rolüne* kesinlikle muhtacız. "İşleri yapanlar tanrılar değildir"; işçilerin ve köylülerin kafalarına iyice yerleştirmeleri gereken gerçek budur. Şimdi yapılacak tüm işin pratik çalışma olduğunu; teorinin pratiğe dönüştürülüp onun tarafından canlandırıldığı, düzeltildiği ve sınandığı o tarihsel an, yani Marx'ın sözleriyle *"gerçek hareketteki her adımın bir düzine programdan daha önemli olduğu"*[3] dönem artık gelip çatmıştır. Gerçekten de zenginleri ve derbederleri, onların eylemlerini denetleme, kısıtlama, engelleme yolunda pratikte atılacak her gerçek adım, sosyalizmi savunan olağanüstü güzellikte bir düzine laftan daha önemlidir. Çünkü *"evet arkadaşım, teori gridir, ama ebedi hayat ağacının rengi de yeşil..."*[4]

İşçiler ve köylüler içinden çıkan pratik örgütçüler arasındaki rekabet düzenlenmelidir. Tekdüze biçimler oluşturmaya, aydınların hayli eğilimli oldukları türden, yukarıdan bunu sağlayacak emirler yağdırmaya yönelik girişimlere karşı çıkılmalıdır. Tekdüze biçimlerin ve yukarıdan dayatılan türdeşliğin, demokratik ve sosyalist merkeziyetçilikle ortak hiçbir yanı yoktur. Temeldeki ve özdeki birlik, ayrıntılardaki, belirli yerel özelliklerdeki, *yaklaşım* yöntemlerindeki, *denetim yollarındaki,* kısacası asalakların (zenginler ve derbederler, şapşalca ve histerik davranıştı aydınlar vb. vb.) kökünün kurutulması ve bunların zararsız hale getirilmesindeki yöntemlerin *çeşitliliği* yüzünden bozulmaz, tersine güvence-

Marx'ın 5 Mayıs 1875'de Wilhelm Bracke'ye yazdığı mektuptan bir alınlı - der.
Goethe'nin Faust'unda Mephistotoles'in sözleri - der.

ye alınır.

Paris Komünü, tekdüzeleşmiş biçimlerden arınmış gönüllüce ortaya çıkan merkeziyetçiliğin, tabandan gelen girişimcilik, bağımsızlık, hareket özgürlüğü ve azimle nasıl bütünleştirildiğinin büyük bir örneğini vermiştir. Bizim Sovyetlerimiz de aynı yolu izlemektedir. Ama bizimkiler henüz "çekingen" davranıyor. Sovyetler henüz tam hızına kavuşmuş; sosyalist sistemi yaratmaya yönelik yeni, büyük ve yaratıcı görevlerine henüz "dört elle sarılmış" durumda değiller. Sovyetler, işe daha bir sıkı sarılmalı ve daha büyük bir girişkenlik göstermelidirler. Tüm "komünler", fabrikalar, köyler, tüketim toplulukları ve ikmal komiteleri, emeğin ve ürün bölüşümünün muhasebe ve denetiminde pratik örgütleyiciler olarak birbirleri ile *rekabet* etmelidirler. Hep sözünü ettiğimiz bu muhasebe ve denetimin programı da basit, açık ve herkes tarafından anlaşılabilir niteliktedir: Herkesin ekmeği olacaktır; herkesin sağlam bir ayakkabısı ve iyi bir giyeceği bulunacaktır; herkes başını sokacak bir yuva bulacaktır; herkes dürüst bir biçimde çalışacaktır; (işlerini baştan savanlar da dahil) tek bir derbederin bile özgürlüğüne olanak tanınmayacak, böyleleri ya hapse atılacak ya da en güç zorunlu çalışma işine verilecektir; sosyalizmin yasa ve kurallarnı çiğneyen tek bir zengin bile, az önce sözünü ettiğimiz derbederin akıbetinden kurtulamayacaktır. *"Çalışmayan, ekmek de yemez."* Bu, sosyalizmin *pratik* bir emridir. Aynı zamanda işlerin yine *pratikte* nasıl örgütleneceğini gösterir. Bunlar, "komünlerimizin" işçi ve köylü örgütçülerimizin gurur duymaları gereken *pratik* başarılardır. Ve bu, aynı zamanda entelektüeller arasındaki örgütçüler için özellikle geçerlidir. *{Özellikle* geçerlidir; çünkü, böyleleri, *hayli, ama bir hayli* ileri ölçülerde, genel talimatlar ve kararlar ile gurur duyarlar!)

Zenginleri, serseri ve boş gezenleri denetim altında tutma amacına yönelik olarak komünlerin kendileri, kentte ve kırda küçük birimler tarafından çok sayıda pratik biçim ve yöntem geliştirmeli, bunlar yine aynı birimler aracılığı ile pratikte sınanmalıdırlar. Burada çeşitlilik, etkinliğin güvencesidir. Tek bir ortak hedefe ulaşmada, Rusya toprağını tüm sinek ve haşarattan temizleme anlamına gelen serserilerden, zenginlerden ve benzerlerinden temizlemede başarının güvencesidir. Bazı zenginlerle birlikte, örneğin bir düzine serseri, işini savsaklayan yarım düzine işçi (birçok serseriye, Petrograd'da özellikle parti basımevlerinde işlerini savsak-

layan çok sayıda mürettibe yapıldığı gibi) aynı yerde hapse tıkılacaktır. Bir başka yerde ise, aynı nitelikte kişiler umumi helaların temizliği ile görevlendirileceklerdir. Ötekinde, hükümlerini tamamladıktan sonra, düzelmedikleri sürece herkes tarafından *zararlı* insanlar olarak görülebilecekleri şekilde, kendilerine "sarı bilet" takılacaktır. Bir dördüncü örnekte, on serseriden biri, görüldüğü yerde kurşuna dizilecektir. Nihayet beşinci örnekte ise, karışık yöntemler uygulanabilir, örneğin düzelebilir nitelikte bulunanlar, kendilerini kısa sürede toplamalarına olanak tanınarak şartlı salıverileceklerdir. Kısacası, çeşitlilik arttıkça, genel deneyimimiz de zenginleşecek, sosyalizmin başarısı daha hızlı ve kesin olacak, pratiğin -çünkü bu işi ancak pratik ortaya çıkarabilir- *en iyi* mücadele yollarını ve yöntemlerini ortaya çıkartması daha da kolaylaşacaktır.

Hangi komünde, bir büyük kentin hangi mahallesinde, hangi işyerinde ve hangi köyde, açlıktan ölen, işsiz, çalışmayan zengin, burjuvazinin aşağılık çanak yalayıcısı, kendine entelektüel diyen sabotör *yoktur ki?* Emeğin üretkenliğinin artırılması, yoksullar için iyi koşullara sahip yeni evlerin inşası, yine yoksulların zenginlerin evine konması, her yoksul ailenin her çocuğu için bir şişe süt sağlanması için yapılabileceklerin çoğunun yapıldığı tek bir yer gösterilebilir mi? İşte, komünler, birlikler, üretici-tüketici toplulukları ve dernekleri, işçi, asker ve köylü vekilleri Sovyetleri arasındaki rekabet bu saydığımız noktaları hedef almalı, onlara yönelik olarak yürütülmelidir. Bu çalışma aracılığıyladır ki, *yetenekli örgütçüler* pratikte ön plana çıkıp devlet yönetiminde görev almak üzere yükseltilebilirler. Halkın içerisinde büyük ölçüde yetenek gizlidir. Yalnızca, üzerlerinde bir baskı söz konusudur bu yeteneklerin. Bunların kendilerini göstermelerine olanak tanınmalıdır. *Böylelikle, ve yalnızca böylelikle* ve halkın yardımı ile Rusya'yı ve sosyalizm davasını kurtarabiliriz.

Yazılış tarihi:
24-27 Aralık (6 - 9 Ocak) 1918

Toplu Eserler, c. 26, s. 404-15

Emekçilerin ve Sömürülen Halkın Hakları Bildirgesi[1]

I. Kurucu Meclisin kararları şöyledir:

1) Bundan böyle Rusya, İşçi, Asker ve Köylü Vekilleri Sovyetleri Cumhuriyeti olarak anılacaktır. Merkezi ve yerel olarak, tüm iktidar Sovyetlere aittir.

2) Rus Sovyet Cumhuriyeti, özgür ulusların özgürce birliği ilkesi üzerine Sovyet ulusal cumhuriyetleri federasyonu olarak kurulmuştur.

II. Temel amacı, insanın insan tarafından her türlü sömürüsünü ortadan kaldırmak, toplumun sınıflara bölünmesine bütünü ile son vermek, sömürücülerin direnişini acımasızca kırmak, toplumun sosyalist örgütlenmesini gerçekleştirip tüm ülkelerde sosyalizmin zaferine ulaşmak olan Kurucu Meclis, daha sonra şu kararlara varmıştır:

1) Toprak üzerinde özel mülkiyet, bundan böyle kaldırılmıştır. Binaları ile birlikte tüm topraklar, çiftlik araçları ve tarımsal üretimin tüm müştemilatı, çalışan nüfusun tümünün mülkiyeti altına alınmıştır.

2) İşçi denetimi ve Yüksek Ekonomik Konsey'e ilişkin Sovyet yasaları, emekçi halkın sömürücüler üzerindeki egemenliğini güvenceye almak, ayrıca fabrikaları, madenleri, demiryollarını ve diğer üretim ve taşıma araçlarını tümüyle İşçi ve Köylü devletinin mülkü haline dönüştürmek amacıyla teyit edilmiştir,

3) Tüm bankaların işçi ve köylü devletinin mülkiyeti altına sokulması, emekçi halkın sermayenin boyunduruğundan kurtarılmasının koşullarından biri olarak teyit edilmiştir.

4) Toplumun asalak kesimlerinin ortadan kaldırılması amacıyla evrensel iş seferberliği konulmuştur.

5) Emekçi halkın egemenliğini güvenceye almak, sömürücülerin yeniden iktidara gelme olasılığını tümden yok etmek amacıyla emekçi halkın silahlanması, işçiler ve köylülerden oluşan sosyalist bir Kızıl Ordu'nun kurulması ve mülk sahibi sınıfların tümüyle silahsızlandırılması karar altına alınmıştır.

III. 1) İnsanlığı, dünyamızı kana bulayan savaşların en cani-

[1] 4 (17) Ocak 1918 de Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi tarafından onaylandı - yay

cesine yol açan emperyalizmin ve mali sermayenin pençesinden kurtarma azmini açıklayan Kurucu Meclis, Sovyet iktidarının gizli anlaşmaları tanımama, savaş halindeki ordularda yer alan işçi ve köylüler arasında en geniş bir kardeşliği örgütleme ve her ne pahasına olursa olsun uluslar arasında ilhak ve tazminata yer vermeyen ve ulusların kendi kaderlerini özgürce tayini ilkesine dayalı demokratik bir barışın devrimci araçlarla kurulması yolundaki politikasını yürekten onaylar.

2) Aynı amacı gözeterek, Kurucu Meclis, bir avuç ülkenin sömürücülerinin zenginliğini, Asya'daki, genel olarak sömürgelerdeki ve küçük ülkelerdeki yüz milyonlarca emekçinin köleleştirümesine dayandıran burjuva uygarlığının barbar siyasetinden kesin bir kopuş konusundaki ısrarını belirtir.

Kurucu Meclis, Halk Komiserleri Konseyi'nin Finlandiya'nın tam bağımsızlığını tanıyan, İran'dan askerlerin çekilmesini ve Ermenistan'a kendi kaderini tayin özgürlüğünün verilmesini isteyen politikasını takdirle karşılar.

3) Kurucu Meclis, Çarlık, toprak sahipleri ve burjuva hükümetlerinin yükümlülüğü altına girdiği borçların tanınmamasını, uluslararası bankalarla mali sermayeye yönelik bir ilk darbe olarak değerlendirir ve Sovyet iktidarının, sermaye boyunduruğuna karşı uluslararası işçi ayaklanmasının tam zafere ulaşmasına dek bu yolu izleyeceğine olan inancını açıklar.

IV. Henüz halkın *kitle olarak* sömürücülere karşı ayaklanma konumunda olmadığı, sömürücülerin sınıf ayrıcalıklarını koruma çabasındaki direncinin tüm gücü ile karşılaşmadığı ve pratikte kendilerine henüz sosyalist toplumu kurma görevini yakıştırmadığı bir dönemde, Ekim Devrimi öncesinde hazırlanmış parti listeleri temeli üzerine seçilmiş bir organ olarak Kurucu Meclis, kendini Sovyet iktidarına karşıt bir güç konumuna yerleştirmeyi temelde ve hatta biçimsel olarak da yanlış bulur.

Özünde, Kurucu Meclis, halkın kendisini sömürenlere karşı son savaşını verdiği bugünlerde, herhangi bir hükümet organında hiçbir sömürücü için yer olmaması gerektiğini kabul eder. İktidar, bir bütün olarak ve kayıtsız şartsız emekçi halka ve onların yetkili temsilcilerine -İşçi, Asker ve Köylü Vekilleri Sovyetlerine- aittir.

Sovyet iktidarını ve Halk Komiserleri Konseyi'nin kararlarını destekleyen Kurucu Meclis, kendi görevini, toplumun sosyalist inşasının temel ilkelerinin ortaya çıkarılmasıyla sınırlandırır.

Aynı zamanda, Rusya'daki tüm ulusların emekçi sınıflarının gerçekten özgür ve gönüllü, bu yüzden de daha sağlam ve kalıcı birliğini yaratmaya çalışan Kurucu Meclis, federal hükümette ve öteki federal Sovyet kuruluşlarında hangi koşullarda yer alınacağı kararını kendi yetkili Sovyet kongrelerinde bağımsız bir biçimde almak üzere her ulusun işçi ve köylülerine bırakarak kendi görevini Rusya Sovyet Cumhuriyetleri Federasyonu'nun temel ilkelerinin şekillendirilmesiyle sınırlandırır.

Yazılış Tarihi:
En geç 3(16) Ocak 1918

Toplu Eserler, c. 26, s. 423-25

Halk Komiserleri Konseyi'nin Faaliyetleri Üzerine Rapor

İşçi, Asker ve Köylü Vekilleri Sovyetleri'nin III. Tüm-Rusya Kongresi'ne -14(24) Ocak 1918- Sunulmak Üzere

Şimdi kısaca Rusya'nın sosyalist Sovyet Hükümeti'nin gerçekleştirmeye başladığı adımlardan söz edeceğim. Bankaların devletleştirilmesi, yalnızca toprak sahiplerini Rusya toprağından silip atma amacına değil, aynı zamanda burjuvazinin, milyonlarca ve on milyonlarca emekçi halkı ezen sermayenin egemenliğini yok etme amacına da yönelik olarak alınan ilk tedbirlerden biridir. Bankalar, çağdaş kapitalist ekonominin önemli merkezleridir. Bankalar, olağanüstü zenginlikleri ellerinde toplayıp, bu uçsuz bucaksız ülkede dağıtırlar. Kapitalist yaşamın sinir merkezleridir bankalar. Asırlar boyu biçimlenip ortaya çıkan bu karışık ve anasının gözü kurumlara karşı Sovyet iktidarının ilk darbeleri indiğinde, Devlet Bankası'nda umutsuz bir direnişle karşılaşıldı. Ancak bu direniş, Sovyet iktidarını yolundan alıkoyamadı. Devlet Bankası'nı örgütleyerek işin başını hallettik. Şimdi bu "işin başı" işçilerin ve köylülerin elindedir. Ayrıntılarda henüz önemli ölçüde çalışma gerektiren bu belli başlı işleri üzerimize aldıktan sonra, elimizi özel bankalara atmaya başladık,

Uzlaşıcıların muhtemelen bize tavsiye edecekleri bir şekilde hareket etmedik. Yani, Kurucu Meclis toplantısını bekleme, ondan sonra belki de bir tasarı hazırlayarak niyetlerimizi burjuvaziye bildirme, böylece onların kendilerini bu can sıkıcı durumdan kurtarmalarını sağlama; ya da onları da yanımıza alarak devlet yasaları çıkartma yolunu izlemedik.

Bu, sosyalizmin reddi olurdu. Bizse, çok basit bir yol seçtik: "Eğitim görmüş" insanların ya da burjuvazinin eğitim görmeyip de kafalarındaki son bilgi kırıntılarını ticarete döken destekçilerinin haykırışları ile karşılaşırız diye korkmadık. Dedik ki, silahlı işçi ve köylüler bizimle birlikte. Ve bu sabah onlar, tüm özel bankaları ellerine geçireceklerdir. *(Alkışlar)* Onlar bunu gerçekleştirdikten sonra, işi elimize aldıktan sonra,.ancak ve ancak bundan sonra, oturup hangi önlemleri almamız gerektiğini tartışabiliriz. Sabah bankalara el kondu ve akşam Merkez Yürütme Komitesi bir ka-

rarname yayınladı: "Bankalar ulusal mülkiyet altına alınmıştır." Böylece, devlet denetimi, bankacılığın toplumsallaştırması, tümünün Sovyet iktidarı altına alınması gerçekleştirilmiş oldu.

Aramızda, bankacılık gibi karışık ve işin içinde iş olan, asırlar boyunca kapitalist sistemin içinden filizlenip gelen bu kurumların birkaç gün içinde çözülebileceğini ya da dönüştürülebileceğini uman tek bir kişi bile yoktu. Biz de hiçbir zaman bunu iddia etmedik. Ve bilim adamları ile sözde bilim adamları başlarını iki yana sallayıp kehanetlerde bulunurlarken biz onlara "canınız ne isterse onu düşünün" dedik. Biz proletarya devrimi için bir tek yol biliyoruz: O da düşmanın mevzilerini ele geçirmek. Biz, geçirdiğimiz deneyimlerle, yaptığımız yanlışlarla yönetmesini öğreniyoruz. Elbette yolumuzdaki güçlükleri hiçbir şekilde küçümsemiyoruz, ama başlıca görevimizi başardık. Kapitalist zenginliğin'kaynağına, bu zenginliğin dağıtım noktasında kibrit suyu ekilmiştir. Bütün bunlardan sonra, devlet borçlarının tanınmaması ve mali boyunduruğun sökülüp atılması, çok kolay adımlardı. Fabrikaların müsaderesi de, bir kez işçi denetimi yerleştirildikten sonra çok kolay olmuştu. İşçi denetimini yerleştirerek üretimi ayrı bölümlere parçaladığımız suçlaması ile karşılaştığımızda, bu saçma itirazı elimizin tersi ile bir yana ittik. Gerçi tüm Rusya'da yayılması hayli zaman alacaktı ama, işçi denetiminin yerleştirilmesi ile tek bir yol -tabandan değişiklikler yolunu- tanıdığımızı göstermek istedik. İşçilerin kendilerinin, tabandan yeni ve temel ekonomik ilkeleri şekillendirmelerini istedik. Bu, hayli zaman alacaktır.

İşçi denetiminden, Yüksek Ekonomik Konsey'in oluşturulmasına geçtik. Bankaların ve önümüzdeki birkaç gün içinde gerçekleştirilecek olan demiryollarının devletleştirilmesi ile birlikte, ancak böyle bir önlem bize yeni bir sosyalist ekonomi kurma olanağı verecektir. Bu çabada karşımıza çıkacak güçlüklerin pekala bilincindeyiz. Ancak, bu işi yapmak üzere yola çıkarken yalnızca emekçi halkın deneyimine ve sağduyusuna dayananların sosyalist sıfatına gerçekte layık olduklarını da savunuyoruz. Halk, birçok yanlışlık da yapacaktır, ama asıl görev yerine getirilmiş olacaktır. Halk, Sovyet iktidarına başvurduğu zaman, sömürücülere karşı yürekten bir destekle karşılaşacağını biliyor. İşlerini kolaylaştırmaya yönelik olup da Sovyet iktidarının tümüyle desteklemediği tek bir önlem yoktur. Sovyet iktidarı her şevi bilmez, her şeye de

zamanında müdahale edemez; çoğu kez de güç görevlerle karşı karşıyadır. Çoğu kez işçi ve köylü delegasyonları hükümete başvurup şu ya da bu toprak parçası ile ne yapacaklarını sormaktadırlar örneğin. Ve onların çok kesin belirlenmiş fikirleri olmadığını gördüğümde, ben kendim sık sık utanıyorum. Ve onlara şöyle diyorum: İktidarda olan sizlersiniz, ne istiyorsanız onu yapın, ne istiyorsanız onu alın; sizleri destekliyoruz ama üretime dikkat edin, üretimin yararlı ve yerinde olmasını gözetin. Yararlı işlere el atın, yanlış yapacaksınız ama öğreneceksiniz de. Ve işçiler artık öğrenmeye başlıyorlar; artık sabotörlere karşı savaşa başlamış bulunuyorlar. Eğitim, emekçi sınıfların ilerlemesini engelleyen bir tel örgü haline getirilmiştir, bu tel örgü yıkılacaktır.

Hiç kuşkusuz savaş, gerek cephede, gerekse cephe gerisinde halkı yozlaştırmaktadır. Savaş stoklarıyla ilgili işlerde çalışanlara ortalamanın çok üzerinde ücretler ödenmektedir ve bu durum savaşın dışında kalmak amacıyla oraya buraya gizlenenleri, tek dertleri bir parça kapıp ortadan sıvışmak olan serseri ve yarı serserileri cezbetmektedir. Ancak bu tür unsurlar, eski kapitalist sistemden geriye kalan en kötü unsurlardır. Tüm kötülüklerin taşıyıcısıdırlar. Böylelerini işten kovmalı, uzaklaştırmalıyız; onların yerine fabrikalara en iyi proleter unsurları yerleştirip bunlardan geleceğin sosyalist Rusya'sının bir çekirdeğini oluşturmalıyız. Bu, kolay bir görev değildir. Birçok uyuşmazlığa, sürtüşme ve çatışmaya yol açacaktır. Bizler, Halk Komiserleri Konseyi, ve kişisel olarak da ben bu türden şikayet ve tehditlerle karşılaşıyorum. Ancak, bu kez başvurabileceğimiz bir yargıç olduğunu bilerek sakin kaldık. Bu yargıç, İşçi ve Asker Vekilleri Sovyetleridir. *(Alkışlar)* Bu yargıcın kararı tartışmasızdır ve ona her zaman güveneceğiz.

Kapitalizm, en üstten bir avuç işçiyi burjuvazinin yanıma çekebilmek amacıyla işçileri kasıtlı olarak böler, ayrıştırır. Bu kesimle doğacak uyuşmazlıklar kaçınılmazdır. Sosyalizme de mücadelesiz ulaşacak değiliz. Ve bu mücadeleye hazırız; bu mücadeleyi başlatmış bulunuyoruz ve Sovyetler adlı aygıtın da yardımı ile bitireceğiz bu mücadeleyi, İşçi ve Asker Vekilleri Sovyeti, kendisine sunacağımız her sorunu kolaylıkla çözümleyebilecektir. Çünkü, ayrıcalıklı işçiler kümesi ne kadar güçlü olsa da, bunlar tüm işçilerin temsili organı önüne çıkarıldıklarında, tekrarlayayım, bu mahkeme önüne çıkarıldıklarında bu organın vereceği kararlar, onlar için de tartışılmaz bir nitelik taşıyacaktır. Bu türden bir uz-

laştırma ancak yeni yeni başlıyor. İşçiler ve köylüler henüz kendi güçlerine yeterince güvenmiyorlar; yıllanmış gelenekler onları hep yukarıdan buyruk beklemeye alışkın hale getirdi. Henüz, proletaryanın egemen sınıf olduğu gerçeğini de yeterince dikkate almış değiller. Aralarında halen gözü korkmuş ve mağdur unsurlar, burjuvazinin o aşağılık okulundan geçmek zorunda olduklarına inanan unsurlar vardır. Burjuva anlayışının bu en aşağılık öğesi, diğerlerinden daha çok hayatta kalınakla birlikte bugün ölüm halindedir ve tamamen kaybolacaktır. Şuna da inanıyoruz ki, Sovyet iktidarının atacağı her adımla birlikte, basit bir işçinin ya da köylünün devleti yönetemeyeceği yolundaki o eski burjuva anlayışını fırlatıp atan insanların sayısı da kabaracaktır. Evet, basit bir işçi ya da köylü, bunu yapmaya başladığında, öğrenebilir ve öğrenecektir! *(Alkışlar)*

Halkın içinden öncüler ve örgütleyiciler seçmek, bizim örgütsel görevimizdir. Bu devasa, çok yönlü iş, şimdi artık gündemimizdedir. Eğer Sovyet iktidarı, yani insanları geliştiren o süzgeç olmasa idi, böyle bir görevin yerine getirilebilmesi düşünülemezdi bile.

Elimizde yalnızca denetime ilişkin bir devlet yasası yok, ondan da değerli bir şey var: İşçi yönetimini endüstrinin tüm dallarında güvence altına alabilmek amacıyla proletaryanın kimi kesimlerinin üretici dernekleri ile anlaşmaya varma girişimleri. Böyle bir anlaşma deri işçileri ile tüm Rusya deri üreticileri derneği arasında tasarlanmış ve neredeyse tamamlanmış bulunmaktadır. Ben bu tür anlaşmalara özel bir önem atfediyorum. Bunlar, işçilerin kendi güçlerinin bilincine vardıklarının göstergeleridir.

Toplu Eserler, c. 26 s. 485-70

Partinin Adının Değiştirilmesi ve Programın Gözden Geçirilmesi Üzerine Rapor

Rus Komünist (Bolşevik) Partisi'nin Olağanüstü Yedinci Kongre'sine — 8 Mart 1918 — Sunulan Rapor'dan

(...) Bunu izleyen görevimiz, Sovyet tipi devleti tanımlamaktır. *Devlet ve Devrim* adlı kitabımda, bu soruna ilişkin teorik görüşleri özetlemeye çalıştım. Kanımca, devlet konusundaki Marksist görüş Batı Avrupa'da egemen olan resmi sosyalizm tarafından büyük ölçüde çarpıtılmıştır. Sovyet devriminin deneyimi ve Rusya'da Sovyetlerin kurulması, bunu açık bir biçimde kanıtlamıştır. Sovyetlerde, henüz tamamlanmamış ve ham durumda çok mesele vardır; bu konuda elbette kuşku yok ve bu kurumların çalışmalarını inceleyen herkes bunu görebilir. Ancak önemli olan Sovyetlerin tarihsel değeri ve dünyamızda sosyalizmin gelişmesinde ileri bir adım teşkil etmesidir. Çünkü bunlar, yeni tipte bir devleti oluşturmaktadır. Paris Komünü halkın ne yaptığının bilincinde olmadığı, tek bir kentte cereyan eden ve birkaç haftalık bir olaydı. Komün, kendisini yaratanlar tarafından anlaşılmamıştı. Bunlar, uyanık, özgün, yanılmaz içgüdülerini izleyerek Komün'ü kurdular. Oysa, Fransız sosyalist gruplarından hiçbiri ne yaptığının farkında değildi. Paris Komünü'nün ve Alman sosyal demokrasinin gelişimindeki birçok yılın üzerinde doğrulan bizler ise, Sovyet iktidarını yaratarak ne yapmakta olduğumuzun farkına varabilecek koşullara sahibiz. Tüm hamlığına ve mevcut disiplin yokluğuna karşın -bu ülkemizin küçük burjuva doğasının halen yaşamını sürdürmesinin sonucudur- halk kitleleri yeni tipte bir devlet yaratmışlardır. Üstelik de bu organlar, haftalardır değil aylardır, tek bir kentte değil çeşitli uluslarla dolu tüm bir ülkede işbaşındadırlar. Bu tür bir Sovyet iktidarı, her bakımdan farklı olan Finlandiya gibi bir ülkeye de yayılarak, değerini kanıtlamıştır. Gerçi Finlandiya'da Sovyetler yoktur ama ne de olsa yeni tipte bir iktidar, proleter iktidar vardır.[1] O halde bütün bunlar, teorik olarak tartışılmaz kesinlikteki görüşlerin pratikte de kanıtlanmasıdır:

[1] 29 Ocak 1918'de Filandıya'da Halk Temsilciler Meclisi kuruldu. Aynı zamanda kurulan İşçi Örgütlen Konsevı ele önemli bir baskı aracını oluşlurdu -- yay.

Sovyet iktidar; bürokrasisiz, polissiz ve düzenli ordusuz yeni tipte bir devlettir; burjuva demokrasisinin yerini, işçi sınıfının öncülerini başa çıkaran, onlara yasamacı ve yürütmeci erki tanıyan, askeri savunma hizmetlerinden onları sorumlu tutan ve kitleleri yeniden eğitime sokabilen yeni devlet mekanizmasını yaratan yeni bir demokrasinin aldığı bir devlettir». .

Rusya'da, bu saydıklarımız yeni yeni başlıyor ve kötü başlıyor. Eğer başlattığımızda neyin kötü olduğunu görebilirsek, onu alt edebiliriz. Yeter ki tarih bu Sovyet iktidarı üzerinde çalışacak zamanı tanısın bizlere. Tüm bu nedenlerle, yeni tipte bir devletin tanımının programımızda ön planda yer alması gerektiği kanısındayım. Ne yazık ki, program çalışmalarımız hükümet çalışmalarının ortasında ve öylesine acele koşullar altında başladı ki, komisyonumuzu resmi bir program taslağı hazırlama amacıyla toplayamadık bile. Delegelere dağıtılan ise yalnızca kaba bir şemadır. Ve bunu da hepiniz fark etmişsinizdir. Bunda, oldukça geniş bir yer Sovyet iktidarı sorununa ayrılmıştır ve öyle sanıyorum ki programımızın uluslararası anlamı da kendini bu noktada ortaya koyacaktır. Kanımca, devrimimizin uluslararası anlamını sloganlara, taleplere, gösteri ve bildirgelere sınırlamak oldukça yanlış olacaktır. Bunlar yeterli değil. Ne başlattığımızı, nasıl başlattığımızı ve bunun nasıl anlaşılması gerektiğini Avrupalı işçilere kesin bir biçimde gösterebilmeliyiz. Bu onları, sosyalizme nasıl ulaşılacağı sorunu ile yüz yüze getirecektir. *"Ruslar değecek bir iş başlattılar, eğer onlar kötü götürüyorlarsa, biz iyisini yapmalıyız"* - işte bunu kendileri görmelidirler. Bunun için mümkün olduğunca çok somut materyal oluşturmalı, yeni olarak ne ortaya çıkardığımızı açıkça söylemeliyiz. Sovyet iktidarında yeni tip bir devlete kavuştuk. Bunun amacını ve yapısını Özetlemeye, bu yeni tip demokraside neden bu ölçüde karmaşık ve düzensiz işler cereyan ettiğini, onun yaşayan ruhunun ne olduğunu - iktidarın emekçi halka geçişi, sömürünün ve baskı mekanizmasının ortadan kaldırılması- anlatmaya çalışacağız. Sömürücüler baskı altına alınmalıdır; ancak bu iş polisle olmaz. Sömürücüler, kitlelerin kendileri tarafından baskı altında tutulmalı, baskı mekanizması kitlelerle bağıntılı olmalı, Sovyetler gibi onları temsil etmelidir. Sovyetler, kitlelere çok daha yakındır. Kitlelere yakın kalmak için, onların eğitimi için olanak sağlarlar. Rus köylüsünün öğrenebilmek için yanıp tutuştuğunu iyi biliyoruz; biz de onun öğrenmesini

istiyoruz, ama kitaplardan değl, kendi deneyimi ile. Sovyet iktidarı ise, böyle bir makinedir; kitlelerin devlet yönetimini ve üretimi ülke ölçeğinde örgütlemeyi hemen öğrenebileceği bir mekanizma. Bu, son derece güç bir görevdir. Bununla birlikte, bu görevin yerine getirilmesi için yola çıkışımız, tarihsel açıdan önemlidir. Yalnızca tek başına kendi ülkemiz açısından da değil. Avrupa işçilerini de bize yardıma çağırıyoruz. İşte bu ortak noktamız açısından, programımızın somut bir açıklamasını yapmalıyız. Ve yine bu nedenle yaptığımız işi, Paris Komünü'nün girdiği yolun sürdürülmesi olarak değerlendiriyoruz. Yine aynı nedenle, bir kez aynı yola girdiklerinde, Avrupa işçilerinin bize yardım edebileceklerine güveniyoruz. Onlar da bizim yaptığımızı yapacaklar. Ama daha iyisini. Bu kez ağırlık merkezi, görüşlerden somut koşullara kayacaktır. Eski günlerde toplantı özgürlüğü talebi özellikle önemliydi. Ama bizim şimdiki görüşümüz, toplantıları kimsenin engelleyemeyeceği, Sovyetlerinse toplantı için yalnızca koşul belirteceği yolundadır. Genel ilkelerin genel olarak ilanı, burjuvazi açısından önemlidir: 'Tüm *vatandaşlar toplanma özgürlüğüne sahiptir ama bunu açık yapmalıdırlar ve onlara bu konuda söz vermeyeceğiz." Bize* gelince, biz şöyle diyoruz: *"Daha az boş, laf, daha çok öze ilişkin..."* Saraylar kamulaştırılmalıdır -yalnızca Tavrida Sarayı[2] değil ötekiler de- deriz, ama toplantı özgürlüğü hakkında bir şey demeyiz. Bu örnek, demokratik programda yer alan öteki noktalara da genişletilmelidir. Kendimizin yargıçları olmalıyız. Tüm vatandaşlar yargılama işlerinde görev almalı, ülkenin yönetimine katılmalıdır. Bizim için kelimenin tam anlamıyla tüm emekçi halkı ülkenin yönetimine katmak büyük önem taşımaktadır. Bu, büyük güçlükleri içeren bir görevdir. Ama sosyalizm, bir azınlık tarafından, parti tarafından uygulanamaz. Bunu, yapılacak işi kendileri öğrendikten sonra, on milyonlarca insan ancak başarabilir. Kitlelerin bu işe kendilerinin sarılmasına, işleri kitaplardan ve nutuklardan değil de kendi deneyimlerinden öğrenmelerine yardım etmeye çalışmamızı, kendi lehimize bir nokta olarak değerlendiriyoruz. Eğer bu görevlerimizi net ve kesin bir biçimde ortaya koyabilirsek, bu şekilde sorunun Avrupalı işçiler tarafından da ele alınışına ve sunuluşuna bir katkıda bulunmuş olacağız. Belki de yapılması gerekeni kötü bir biçimde yerine getiriyoruz, ama öte yandan da kitleleri yapmaları gerekeni yapmaya

2 Tavrida Sarayı: Leningrad'da 1906-17'de Duma'nın faaliyet gösterdiği saray - yay.

hareketlendiriyoruz. Eğer devrimimizin yapmakta olduğu işler bir rastlantı değilse 8ki. biz olmadığına kesinlikle inanıyoruz), eğer bir parti kararının sonucu değil de Marx'ın "halkçı" diye tanımladığı herhangi bir devrimin kaçınılmaz ürünleri ise (yani eski burjuva cumhuriyetinin programının tekrarı değil de kitlelerin kendi sloganları ve çabaları ile yarattıkları bir devrim ise) ve eğer olayları bu şekilde tanımlarsak, en önemli kazanımı sağlamış olacağız. Ve burada azami ve asgari programlar arasındaki farkı kaldırıp kaldırmayacağımız sorusuna geliyoruz. Hem evet, hem hayır. Bu farkın kaldırılmasından çekinmiyorum, çünkü yazın göz önünde bulundurduğumuz olgu, bugün için söz konusu değil. O zaman, henüz iktidara gelmemişken bunun "çok erken" olduğunu söylemiştim. Ancak bugün iktidar elimizde ve bunu sınamış bulunuyoruz. Onun için artık erken değil. Şimdi, eski programın yerine Sovyet iktidarının yeni bir programını yazmalıyız. Ve burada da burjuva parlamentarizminin kullanımını hiçbir şekilde yadsımamalıyız. İktidardan düşmeyeceğimizi düşünmek, bir ütopyadır.

Rusya'nın bir Sovyet Cumhuriyeti yarattığı, tarihsel olarak yadsınamaz. Diyoruz ki, burjuva parlamentarizminin kullanımını yadsımaksızın eğer alaşağı edilirsek -eğer düşman sınıf güçleri bizi o. eski konuma iterse- hedef olarak bakacağımız, artık Sovyet iktidarıdır, Sovyet tipi, Paris Komünü tipi devlettir. Bu, programımızda yer almalıdır. Asgari programın yerine, Sovyet iktidarının programını koymalıyız. Yeni tipte devletin tanımı, programımızda önemli bir yer almalıdır.

T•plu Eserler, c. 27, s. 132-36

RKP (B) Program Taslağı'nın Kaba Bir Özeti'nden[1]
Sovyet İktidarı Üzerine On Tez

Sovyet İktidarının Pekiştirilmesi ve **Geliştirilmesi**

Proletaryanın ve yoksul köylülüğün (yarı-proleterler) diktatörlük biçimi olarak, halihazırda deneyimlerle sınanmış bulunup kitle hareketi ve devrimci mücadele sonucunda vücuda gelen bir iktidar biçimi olarak Sovyet iktidarının pekiştirilmesi ve geliştirilmesi.

Bu pekiştirme ve geliştirme tarihsel olarak söz konusu devlet iktidarına, bu yeni tipte devlete düşen görevlerin (daha kapsamlı ve daha planlı bir biçimde) yerine getirilmesinden ibaret olmalıdır. Sırasıyla;

(1) Kapitalizm tarafından ezilen çalışan ve sömürülen kitlelerin, yalnızca onların birliği. Yani, sömürücü sınıfların ve küçük burjuvazinin varlıklı temsilcilerinin dışlanmasıyla, yalnızca işçilerin ve yoksul köylülüğün, yarı proleterlerin birliği;

(2) Sömürülen sınıfların en kararlı, aktif ve sınıf bilincine sahip kesiminin; çalışan nüfusun her üyesini, devlet yönetimine bağımsız biçimde katılmak üzere, yalnızca teorik olarak değil pratik olarak da eğitmek durumunda olan öncüsünün birliği;

(3) (Yasama faaliyetinin yürütme faaliyetinden ayrılması olarak) parlamentarizmin kaldırılması. Devletin yasama ve yürütme faaliyetlerinin birliği. İdarenin, yasama ile kaynaştırılması;

(4) Tüm devlet iktidarı aygıtının ve devlet idaresinin, kitlelerle daha önceki demokrasi biçimlerinde görülmemiş ölçüde sıkı ilişki içinde olması;

(5) Halktan en az soyutlanmış bir biçim olarak işçi ve köylülerin silahlı gücünün yaratılması (Sovyetler eşittir silahlı işçi ve köylüler). Tüm halkı silahlandırmaya yönelik ilk adımlardan biri olarak halkın ülke ölçeğindeki silahlanmasına örgütlü bir karakterin kazandırılması;

(6) Daha az formalite, seçim ve görevden almanın kolaylaştırılması ile daha tam bir demokrasi;

(7) Meslekler ve üretici ekonomik birliklerle (fabrikalar ile yerel köylü ve zanaatkar birimleri esas alınarak yapılan seçimlerle) yakın (ve doğrudan) bağların kurulması. Böylesi bir yakın bağlan-

[1] RKP(B)'nin programının değiştirilmesi kararı alınan Mart 1918'deki 7. Kongre'den bir süre önce Lenin tarafından yazılmıştır - yay.

ti, köklü sosyalist değişikliklerin uygulanmasını mümkün kılar;

(8) (Bütünüyle olmasa bile; önceki ilkelerin sonucunda kısmen) bürokrasiden kurtulma olasılığı, onsuz yapmaya, bu olasılığı gerçekleştirmeye doğru yönelme;

(9) Demokrasiye ilişkin sorunlarda, dikkatlerin, burjuvazi ve proletaryanın, yoksulun ve zenginin kağıt üzerindeki eşitliğini yine kağıt üzerinde tanıma olgusundan, özgürlükten (demokrasiden) nüfusun emekçi ve sömürülen kitlesinin yararlanabileceği noktaya kaydırılması;

(10) Devletin Sovyet tipi örgütlenmesinin daha da geliştirilmesi (her Sovyet üyesinin devlet işlerinde sürekli bir görevin yerine getirilmesinden sorumlu tutulması, bunun yanı sıra ilgili Sovyetin toplantılarına katılması ile sağlanabilir); bunun da ötesinde nüfusun her ferdinin, yavaş yavaş hem Sovyet örgütlenmesinde (emekçi halkın örgütlerine tabi olma koşulu ile) ve hem de devlet işlerinde görev almaya teşvik edilmesi gerekir.

Dikte ettiriliş tarihi:
23 ve 28 Mart 1918 arası Toplu Eserler, c. 27, s. 153-155

'Sovyet Hükümetinin İvedi Görevleri' Adlı Makalenin Özgün Metninden

Demokratik örgütlenme ilkesi, kitlelerin içindeki herkesin, her vatandaşın, yasaların tartışılmasına, kendi temsilcilerinin seçimine ve çıkarılan yasaların uygulanmasına katılabileceği koşullara kavuşturulması anlamına gelir (demokratk örgütlenme ilkesinin en yüksek biçimi olan Sovyetlerde, kitlelerin aktif katılımı yalnızca genel kuralların, kararların ve yasaların tartışılmasında ve bunların yerine getirilmesinin denetiminde ortaya çıkmaz. Bunun yanında uygulamaya da doğrudan katılımının sağlanması amacına yönelik öneri ve talepler de Sovyetlerde dile getirilmektedir). Ancak bu, kesinlikle, belirli yürütme görevlerinin yerine getirilmesinde, emirlerin uygulanmasında, belirli bir zaman dilimine özgü ortaklaşa emek kullanımının denetiminde tek tek kimin sorumlu olduğu konusunda en küçük bir karışıklık ya da düzensizliğe dahi hoşgörü ile bakacağımız anlamına gelmez. Kitleler kendi sorumlu önderlerini seçme hakkına sahip olmalıdırlar. Onları görevden alma; onların faaliyetinin bir parçası olan her küçük adımdan haberdar bulunma ve bunları denetleme hakkına da. Kitleler, idari görevler için herhangi bir işçiyi aday gösterebilmelidirler. Ancak bütün bunlar, kolektif emek sürecinin kesinkes belirlenmiş bir lidere gerek bırakmayacağı, belirli bir kişinin sorumluluğunun ayrıntıları ile belirlenmesine gerek duyulmayacağı ve bu görevlinin inisiyatifi ile verilen kesin emirlere yer kalmayacağı anlamına gelmez. Tüm personeli bir saat titizliği ile işleyen ekonomik bir organ haline getiren, aralarındaki ilişkiyi bu şekilde belirleyen tek bir irade ve direktif olmaksızın, ne demiryolları, ne taşımacılık şebekesi, ne büyük ölçekli fabrikalar ne de genel olarak işletmeler doğru bir biçimde çalıştırılabilirler. Sosyalizm, kaynağını büyük ölçekli sanayiden alır. Eğer emekçi halk kitleleri sosyalizmi kurarken kendi kurumlarını büyük ölçekli sanayinin çalışabileceği biçimde düzenlemede yetersiz kalırlarsa, o zaman sosyalizmin kuruluşu diye bir sorundan da söz etmemek gerekir. İşte bu nedenle, içinde bulunduğumuz dönemde (Sovyet hükümetinin ve proletarya diktatörlüğünün yeterince güçlendiği, karşımızdaki düşmanların yani sömürücülerin başlıca saldırı mevzilerinin yeterince tahrip edildiği ya da zararsız kılındığı, Sovyet

kurumlarının işlemesinin halk kitlelerini toplumsal yaşamın her alanında yer almaya yeterince hazırladığı bu dönemde) toplantılardaki tartışmalar ve sorularla görev başındaki insanın talimatlarının eksiksiz biçimde yerine getirilmesi zorunluluğunu birbirinden ayırma görevi ile karşı karşıyayız. Bunun anlamı şudur: Kitlelerin, belirli bir önlemin hayata geçirilmesi ve bunun denetlenmesindeki gerekli ve yararlı katılımı (ki bunu her Sovyet kabul etmektedir) ile bilfiil uygulamanın kendisini birbirinden ayırmalıyız. Artık bugün kitleler tüm iktidarı ellerine alıp bunu pekiştirecek konumdadırlar (bunu da Sovyetler güvenceye almaktadır). Ancak bunun, bugün inanılmaz bir biçimde katlanmak durumunda kaldığımız yetki çakışması ve sorumlulukların belirsizleşmesi olgusu ile sonuçlanmaması için, yerine getirilecek her görevde kimin sorumlu durumunda olduğunu, kimin ekonomik organizmanın bir bütün olarak çalışmasından sorumlu tutulmak üzere göreve getirildiğini bilmemiz gerekmektedir. Bu da, mümkün olduğunca sık bir biçimde, ne zaman en küçük bir fırsat dahi çıksa, bir bütün teşkil eden ekonomik organizmanın her kesiminde, idari sorumlulukların kendisine toplanacağı tek bir kişinin seçimini zorunlu kılmaktadır. İşte bu seçilmiş sorumlu ya da yöneticinin talimatları, gönüllü bir biçimde yerine getirilmelidir. Artık, tartışmaların, geniş toplantıların, uygulamanın -aynı anda eleştirinin, denetimin ve düzeltmenin- iç içe geçtiği modelden, bir büyük işletmenin yerleşik ve oturmuş işleyişine doğru geçmemiz gerekmektedir. Rusya'daki emek komünlerinin büyük çoğunluğu, işçi ve köylü kitleleri, daha bugünden bu görevi kavrama ya da yerine getirme durumdadır. Sovyet hükümetinin görevi ise, henüz başlayan bu temel değişikliği yorumlayarak, aynı zorunluluğa hukuki bir biçim kazandırmaktır.

Dikte ettiriliş tarihi:
23 ve 28 Mart 1918 arası

Toplu Eserler, c.27, s. 212-13

Sovyet Hükümetinin İvedi Görevleri'nden

Rus Sovyet Cumhuriyeti'nin Uluslararası Konumu ve Sosyalist Devrimin Temel Görevleri

-Son derece ağır koşullarına ve kararsız niteliğine karşın- ulaşılan barışa[1] şükürler olsun ki, Rus Sovyet Cumhuriyeti bir süre için çabalarını sosyalist devrimin en önemli ve en güç yanına, yani örgütlenme görevine yoğunlaştırma olanağı bulabilmiştir.

Bu görev, Sovyetlerin 15 Mart 1918 tarihli Olağanüstü Moskova Kongresi'nde alman kararın dördüncü paragrafında (4. Bölüm) açık ve kesin bir biçimde tüm emekçi ve sömürülen halkın önüne serilmiştir. Sözünü ettiğimiz paragrafta (ya da bölümde) emekçi halkın kendi iç disiplininden, kargaşa ve örgütsüzlüğe karşı acımasızca mücadele verme zorunluluğundan söz ediliyordu.

Hiç kuşkusuz Rus Sovyet Cumhuriyeti'nin elde ettiği barışın kararsızlığı, bugün aynı cumhuriyetin kimi askeri planlar üzerinde düşünmesinin sonucu değildir; burjuva karşı devrimcileri ile onların uşakları (Menşevikler ve ötekiler) bir yana bırakılırsa, aklı başında hiçbir politikacı bunu aklına bile getirmez. Barışın kararsızlığı, Rusya'nın Doğu ve Batı sınırında yer alan büyük askeri güce sahip emperyalist ülkelerin, sosyalizmden nefret eden ve talana **meraklı kapitalistlerinin arzusu ile ve** Rusya'nın bir anlık zaafından yararlanarak, her an saldırı durumuna geçmeleri olasılığından kaynaklanmakladır.

Bu koşullar altında, barışın kağıt üzerinde değil gerçekteki tek güvencesi, emperyalist güçler arasında aşırı boyutlara varan düşmanlıktır. Bu düşmanlık, bir yanda Batı'da insanlığın emperyalistçe kıyımının yeniden başlaması ile, öte yanda ise Doğu'da Amerika ile Japonya arasında Pasifik ve Pasifik kıyılarına egemenliği konu alan emperyalist rekabetin yoğunlaşmasıyla kendini açığa vurmaktadır.

O halde, sağlamlıktan böylesine uzakta güvencelere sahip olan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetimizin, uluslararası açıdan son derece kararsız ve kritik bir durumda bulunduğu açıktır. Tüm çabalarımız, koşulların üst üste çakışmasının bize tanıdığı nefes alma döneminden sonuna kadar yararlanmaya yönelik olmalıdır. Bu

[1] Mart 1918 de Brest Litovsk'da Sovyet Rusya ile Almanya arasında yapılan Barış Anlaşması'ndan soz ediliyor - yay.

koşullardan öylesine yararlanmalıyız ki, savaşın Rusya'nın tüm toplumsal organizmasında açtığı derin yaraları onarıp, ülkemizin savunma potansiyelinde gerçek bir artışı, başka türlü sağlayamayacağımız bir ekonomik canlanma dönemini yaratalım.

Yine ayrıca belirtmeye gerek yok ki, Batı'da çeşitli nedenlerle gecikmiş bulunan sosyalist devrime, ancak önümüzdeki örgütlenme görevini başarabildiğimiz ölçüde etkin bir yardımda bulunabileceğiz.

Karşımızda dikilen başlıca görev olan örgütlenme sorununun başarılı bir biçimde çözümünün temel koşulu, halkın politik önderlerinin, yani Rus Komünist Partisi (Bolşevik) üyelerinin ve bunları izleyen emekçi halk kitlesinin sınıf bilincine sahip tüm temsilcilerinin, geçmişteki burjuva devrimleri ile günümüzün sosyalist devrimi arasındaki köklü farklılığın bütünü ile bilincine varmalarıdır.

Burjuva devrimlerinde, emekçi halk kitlesinin başlıca görevi, feodalizmi, monarşiyi ve ortaçağcılığı ortadan kaldırma biçimindeki negatif ya da yıkıcı işi tamamlamaktı. Buna karşılık yeni toplumu örgütlemekten oluşan pozitif ya da yapıcı görevi, nüfusun mülk sahibi burjuva azınlığı yürütüyordu. Ve burjuva azınlık, bu görevi göreli bir kolaylıkla, işçilerin ve yoksul köylülerin direnişine karşın yerine getirdi. Bu göreli kolaylığın nedeni, yalnızca o dönemde sermaye tarafından sömürülen halkın direnişinin son derece zayıf olması bu kesimlerin dağınık ve eğitimsiz bulunmaları değil, aynı zamanda anarşik bir yapıya sahip kapitalist toplumun kendililiğinden büyüyüp genişleyen ulusal ve uluslararası pazar gibi belli başlı bir örgütleyici güce sahip oluşudur.

Buna karşılık her sosyalist devrimde -ve bu arada 25 Ekim 1917'de Rusya'da başlatmış olduğumuz sosyalist devrimde- proletaryanın ve ardından sürüklediği yoksul köylülerin başlıca görevi, on milyonlarca insanın varlığı için gerekli olan malların planlı üretim ve bölüşümünü de içeren karmaşık ve titizlik gerektiren yeni örgütsel ilişkileri yerleştirmek gibi pozitif ya da yapıcı nitelikli bir görevdir. Bu nitelikteki bir devrim, ancak nüfusun, çoğunluğu, özellikle ve en başta emekçi halkın çoğunluğu, tarihin yapıcıları olarak, bağımsız yaratıcı uğraşlar içine girerse başarılı bir biçimde yürütülebilir. Ancak proletarya ve yoksul köylüler yeterli sınıf bilinci, ilkelere bağlılık, özveri ve savunma gösterebilirlerse sosyalist devrimin zaferi güvence altına alınabilir. Emekçi Ve

ezilen halka yeni bir toplumun kuruluşunda etkin katılım olanağı tanıyan yeni, Sovyet tipi bir devlet yaratmakla, bu güç sorunun ancak küçük bir bölümünü çözmüş bulunuyoruz. Başlıca güçlük ise, ekonomik alanda, yani malların üretim ve bölüşümünün kapsamlı ve sıkı bir biçimde kayıt ve denetiminin gerçekleştirilmesinde, emeğin üretkenliğinin yükseltilmesinde ve üretimin *pratikte toplumsallaştırılmasında* yatmaktadır.

Ülke Ölçeğinde Kayıt ve Denetim İçin Verilen Mücadelenin Önemi

Asırlarca halka yönelik bir baskı ve soygun aracı olan devlet, bizlere, halkın sonsuz nefretini ve devlete ilişkin ne varsa ona yönelttiği kuşkucu bakışı miras olarak bırakmış bulunuyor. Bunu yenmek hayli güçtür ve bu işi ancak bir Sovyet hükümeti başarabilir. Yine de, bir Sovyet hükümetinin bile bu işin üstesinden gelebilmek için bolca zamana ve büyük bir kararlılığa sahip olması gerekir. Sözünü ettiğimiz "miras", kayıt ve denetim sorununda, burjuvazinin alaşağı edilmesinin hemen ertesinde sosyalist devrimin karşısına çıkan bu temel sorunda, özellikle belirginleşir. İlk kez burjuvazinin ve toprak sahiplerinin alaşağı edilmesiyle artık kendilerini özgür hisseden halkın, malların üretimine ve bölüşümüne ilişkin geniş kapsamlı bir devlet muhasebesi ve denetimi kurulmaksızın, kendi iktidar ve özgürlüklerinin *korunamayacağını,* bu takdirde kapitalizmin boyunduruğuna geri dönüşün *kaçınılmaz* olacağını anlaması için -ama kitaplardan, değil, kendi *Sovyet* deneyimleriyle anlaması için- bir miktar zaman geçecektir zorunlu olarak.

Burjuvazinin ve özellikle küçük burjuvazinin tüm alışkanlık ve gelenekleri *devlet* denetimine karşıdır; onlar "kutsal özel mülkiyetin" ve "kutsal" özel girişimin dokunulmazlığını baş tacı ederler. Şimdi, anarşizmin ve anarko-sendikalizmin *burjuva* eğilimleri olduğuna, bunların sosyalizmle, proletarya diktatörlüğü ve komünizmle ne kadar uzlaşmaz biçimde karşıt düştüklerine ilişkin Marksist tezin doğruluğu, bizler için "özellikle açıktır. Halkın zihnine *Sovyet* devletinin kayıt ve denetimi fikrini sokmak ve bunu pratikte uygulamak için, onlara ekmek ve giysi temininin "özel" bir mesele olduğunu, satmanın ve satın almanın "yalnızca onu ilgilendiren" bir özel işlem olduğunu öğreten çürümüş geçmişten kopuş için. verilen mücadele dünya tarihi açısından bü-

yük bir öneme sahiptir. Bu, sosyalist bilinçle burjuva-anarşist kendiliğindencilik arasındaki savaştır.

İşçi denetimini bir yasa olarak getirdik. Ama bu yasa, ancak yeni yeni işlemeye, proletaryanın geniş kesimlerinin kafasına daha yeni yeni kazınmaya başlıyor. Yürüttüğümüz ajitasyonda, kayıt ve denetim yokluğunun mevcut sosyalizm nüvelerinin ölümü, devlet fonlarının zimmete geçirilmesi anlamına geldiğini yeterince açıklayamadık (zimmete geçirme dedik; çünkü tüm mülkiyet devlete aittir ve devlet de iktidarın emekçi halkın çoğunluğuna ait olduğu Sovyet devletidir). Yine, kayıt ve denetimdeki yetersizliklerin, doğrudan doğruya Alman ve Rus Kornilovlarına yardım anlamına gelip onları palazlandırmak demek olduğunu yeterince anlatamadık. Alman ve Rus Kornilovları, eğer kayıt ve denetim görevinin üstesinden gelemezsek, kır burjuvazisinin tümünün, anayasal demokratların, Menşeviklerin ve sağ Sosyalist-Devrimcilerin yardımı ile bize saldırmak için elverişli anı kollayan, emekçi halkın iktidarını alaşağı edebilecek güçlerdir. Ve işçilerle köylülerin ileri kesimleri, bu tehlike üzerinde yeterince düşünmemekte, yeterince konuşmamaktadır. İşçi denetimi hayata geçirilmedikçe, ileri işçiler bu denetimi ihlal edenlere yada denetim konusunda dikkatsizlik gösterenlere karşı başarılı ve acımasız bir topyekün saldırı örgütleyip yürütmedikçe, bu ilk adımdan (işçi denetimi) sosyalizme doğru ikinci adıma, yani üretimin işçiler-- düzenlenmesi aşamasına geçmek mümkün olmayacaktır.

Sosyalist devlet ancak, üretim ve tüketimlerini dikkatli bir kayda tabi tutan, emek kullanımında tasarruf sağlayan ve böylelikle de çalışma gününü yedi, altı saate, hatta daha da azına indirmeyi olanaklı kılan üretici ve tüketici komünleri ağı biçiminde ortaya çıkabilir. *Hububatın* ve *hububat üretiminin* (daha sonra öteki tüm önemli malların) ülke çapında, en sıkı ve kapsamlı bir denetimi işler hale getirilmedikçe, hiçbir yere ulaşılamaz. Kapitalizm bize, inalların dağılımında toptan muhasebeye ve denetime geçmemizi kolaylaştıracak kapsamlı örgütlenmeleri, yani tüketim kooperatiflerini devretmiş bulunuyor. Rusya'da bu topluluklar ileri ülkelerdeki kadar İyi gelişmemişlerdir ama yine de on milyonun üzerinde üyeye sahiptirler. Geçenlerde tüketim kooperatiflerine ilişkin olarak çıkarılan kararname, Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin günümüzdeki özel konumunu ve belirli görevlerini çarpıcı bir-biçimde sergileyen önemli bir belgedir.

Kararname, burjuva kooperatifleri ile henüz burjuva görüş açısına bağlı işçi kooperatifleri arasındaki bir anlaşmadır. Bu, bir anlaşma ya da uzlaşmadır. Çünkü, ilk olarak, yukarıda sözü edilen kuruluşların temsilcileri yalnızca kararnamenin tartışılmasına katılmakla kalmamışlar, üstelik konu üzerinde belirleyici söz hakkına da sahip olmuşlar, bu kuruluşların temsilcileri tarafından kesin itiraza uğrayan bölümler, kararnameden çıkarılmıştır. İkinci olarak, uzlaşmanın özü, Sovyet hükümetinin kooperatiflere girişte aidat ödeme zorunluluğunu kaldıran ilkeyi terk etmesidir (ki bu, tutarlı olarak proleter nitelikteki tek ilke idi). Bunun yanı sıra, Sovyet hükümeti, belirli bir yerleşim bölgesindeki tüm nüfusu *tek bir* kooperatifte birleştirme fikrini de bırakmıştır. Yine sosyalist nitelik taşıyıp sınıfları kaldırma görevi ile uyumlu olan bu ilkeye karşıt olarak, "işçi sınıfı tüketim toplulukları"na (bu durumda burjuvazinin sınıf çıkarlarına tabi oldukları için kendilerine "sınıf topluluğu adına vermektedirler) varlıklarını sürdürme olanağı tanınmıştır. Nihayet, Sovyet hükümetinin, burjuvazinin tüketim kooperatiflerinin yönetim organlarından bütünü ile çıkarılması yolundaki önerisi önemli ölçüde değişikliğe uğratılmış, bu organlarda görev alma hakkı yalnızca özel kapitalist nitelikteki ticaret ve sanayi girişimlerine tanınmamıştır.

Eğer Sovyet hükümeti aracılığı ile hareket eden proletarya, kayıt ve denetimi ulusal ölçekte örgütlemeyi başarmış olsaydı, ya da en azından böyle bir denetimin temellerini döşemiş olsaydı, bu tür uzlaşmalara gitme zorunluluğu da doğmazdı. Sovyetlerin besin ikmal bölümlerini ve yine Sovyet denetimi altındaki ikmal örgütlerini proletaryanın yönetimindeki tek bir kooperatif topluluk halinde örgütleyebilirdik. Bunu burjuva kooperatif topluluklarının yardımına gerek kalmadan yapabilirdik. O zaman, işçi tüketim kooperatiflerini burjuva kooperatifleri ile birlikte *yan yana* yaşayan kooperatifler haline getiren; bu burjuva kooperatifleri kendilerine bütünüyle tabi kılıp ikisini kaynaştıran, toplumun *tüm* yönetimini ve bu arada zenginlerin tüketiminin denetimini de kendi *ellerine alan* bu tam anlamıyla burjuva nitelikli ilkeye ödün verme zorunluluğu da kalmazdı.

Burjuva tüketim topluluklarıyla böylesi bir anlaşmaya girerek, Sovyet hükümeti, taktik hedeflerini somut biçimde tanımlamış olmakta ve gelişmenin bugünkü aşamasındaki faaliyet yöntemlerini şöyle biçimlendirmektedir: Burjuva unsurlarını yönlendire-

rek, onlardan yararlanarak, bu arada onlara bazı kısmi ödünler de vererek, ilk ağızda beklenenden daha yavaş ama daha güvenceli bir ilerlemenin koşullarını oluşturuyoruz; böylece haberleşme temeli ve hatları daha bir güvenceye alınmış olmakta, kazanılmış mevziler daha bir pekiştirilmektedir. Şimdi artık Sovyetler, başarılarını, sosyalist kuruluştaki kazanımları ile ölçebilirler *(ve ölçmelidirler)*. Örneğin ötekilerin yanı sıra bazı açık, yalın ve pratik ölçütlere bakarak yapmalıdırlar bunu; diyelim ki, kooperatif toplulukların kaç birimde kurulduğu, (ya da kaç komünde, kaç köyde, kaç semtte vb.) bunların gelişiminin ne ölçüde tüm halkı kucaklayacak konuma geldiği vb. gibi.

Emek Üretkenliğinin Artırılması

Her sosyalist devrimde, proletarya iktidarı ele geçirme sorununu çözümledikten sonra ve mülksüzleştirenlerin mülksüzleştirilmesi ile bunların direnişlerinin ezilmesi görevi ana hatlarıyla başarıldığı ölçüde, ortaya kaçınılmaz olarak kapitalizmden üstün bir toplumsal sistemin yaratılması sorunu, yani emeğin üretkenliğinin artırılması ve buna bağlı olarak (ve bu amaca yönelik olarak) emeğin daha iyi bir örgütlenmesinin sağlanması sorunu çıkar. Bizim Sovyet devletimiz ise, Kerenski'den Kornilov'a dek tüm sömürücüler karşısında kazanılan zaferler sayesinde, bu sözünü ettiğimiz göreve doğrudan doğruya el atacak ve başaracak konuma gelmiştir. Ve bu noktada hemen açık bir gerçek ortaya çıkmaktadır: Merkezi hükümeti birkaç gün içinde ele geçirmek, sömürücülerin askeri direnişini (ve sabotajlarını) böylesine geniş bir ülkenin değişik yörelerinde birkaç hafta içerisinde bastırmak mümkünken, emeğin üretkenliğinin artırılması sorununun köklü bir biçimde çözümü (özellikle böylesine korkunç ve yıkıcı bir savaştan sonra) yıllar alacaktır. Bu işin böylesine uzun zaman gerektirmesi, hiç kuşkusuz nesnel koşulların sonucudur.

Emeğin üretkenliğinin artırılması, her şeyden önce, büyük ölçekli sanayinin maddi temelinin sağlanmasını; bir başka deyişle, yakıt ve demir üretiminin, yatırım ve kimya sanayilerinin geliştirilmesini gerektirir. Rus Sovyet Cumhuriyeti, Brest barışına karşın ve ondan sonra da, bu açıdan elverişli bir konumdadır: Demir cevheri (Urallar'da), yakıt Batı Sibirya'da (kömür), Kafkaslar ve Güneydoğu'da (petrol), Merkezi Rusya'da (yer kömürü) büyük rezervler halinde mevcuttur. Kereste rezervleri, kimya sanayisi için

gerekli hammaddeler vb. de öyle. Bu doğal kaynakların çağdaş teknoloji yöntemleriyle kullanımı, üretici güçlerin daha önce misli görülmemiş bir biçimde gelişmesinin temelini oluşturacaktır.

Emeğin üretkenliğinin artırılmasının bir başka koşulu da, ilk olarak halk kitlelerinin eğitim ve kültürel düzeyini yükseltmektir. Şimdi bu, son derece hızlı bir biçimde, burjuvazinin egemenliğinde dönen çarklarla gözü körleşmiş olanların göremeyeceği bir biçimde gerçekleşmektedir. Böyleleri, Sovyet biçimi örgütlenme sayesinde, halkın "aşağı tabakalarında" aydınlanmaya ve girişkenliğe yönelik nasıl güçlü bir eğilim geliştiğini anlayamayacak durumdadırlar. İkinci olarak, ekonomik canlanmanın bir koşulu da emekçi halkın disiplinini, yeteneğini ve etkinliğini artırmak, emeğin yoğunluğunu ve daha ileri bir düzeyde örgütlenmesini sağlamaktır.

Soruna bu açılardan baktığımızda, eğer kendi çıkarları için burjuvazinin hizmetine girenlere ya da burjuvazinin yaydıkları ile cesaretleri kırılanlara inanacak olursak, durum özellikle kötü, hatta umutsuzdur. Böyleleri, eski rejimin destekçilerinin kargaşa, anarşi vb. konusunda bağırıp çağırmadıkları tek bir devrimin bile gösterilemeyeceğini anlamamakladırlar. Görülmemiş ölçüde vahşi bir boyunduruğu henüz yeni silkip atmış bir halkın içinde, derin ve yaygın bir telaş ve kaynaşma olması doğaldır. Halkın iş disiplini konusunda yeni ilkeleri ortaya çıkarması, oldukça uzun zaman alan bir süreçtir ve bu süreç, toprak sahipleri ile burjuvazi karşısında tam bir zafer kazanılmadıkça başlayamaz.

Buna karşılık, burjuvazi ve burjuva entelektüelleri tarafından yayılan umutsuzluğa (çoğu zaman temelsiz bir umutsuzluk) en küçük bir biçimde teslim olmamakla birlikte, apaçık ortada duran tehlikeleri de hiçbir biçimde gizlememeliyiz. Tam tersine, onları açık açık ortaya sermeli, onlara karşı Sovyet tipi mücadele yöntemlerini yoğunlaştırmalıyız. Çünkü, Kerenskiciliğin ve Kornilovculuğun yeniden yerleşmesinin gerçek temelini oluşturan kendiliğinden küçük burjuva anarşizmi karşısında proletaryanın bilinçli disiplininin zaferini sağlayamadıkça, sosyalizmin zaferi de düşünülemez.

Rus proletaryasının daha yüksek sınıf bilincine sahip öncü kesimi, daha bugünden kendini iş disiplinini artırma görevine adamış bulunuyor. Örneğin, gerek Metal İşçileri Sendikası Merkez Komitesi, gerekse Sendikalar Merkez Konseyi gerekli önlem ve

kararnameleri hazırlamaya başladı. Bu çalışma desteklenmeli ve tam hızla daha da geliştirilmelidir. Parça başına çalışma sorununu ortaya atmalı, bunu pratikte uygulayıp sınamalıyız; Taylor sisteminde bilimsel ve ilerici hangi yan varsa, bunları uygulama sorununu ortaya atmalıyız; ücretleri, toplam üretim miktarı ile demiryolu ve su ulaşım sistemleri vb. tarafından ortaya çıkarılan iş miktarı ile uyumlu hale getirmeliyiz.

Bir Rus, ileri ülkelerdeki işçilerle karşılaştırıldığında, kötü bir işçidir. Çarlık rejiminde ve sertlikten kalan kamburların ağırlığı altında başka türlüsü de olamazdı. Sovyet hükümetinin halka tüm boyutları ile vermesi gereken görev, çalışmasını öğrenmektir. Bu açıdan kapitalizmin ortaya attığı son söz olan Taylor sistemi, öteki tüm kapitalist ilerlemeler gibi, burjuva sömürüsünün inceltilmiş vahşiliği ile iş sırasındaki mekanik hareketlerin analizine, gereksiz ve saçma hareketlerin ortadan kaldırılmasına, çalışma yöntemlerinin incelenmesine, kayıt ve denetimde en iyi sistemin uygulanmasına ilişkin bazı büyük bilimsel buluşların kaynaştırılmasına dayanır. Sovyet Cumhuriyeti, her ne pahasına olursa olsun, bu alanda bilim ve teknolojinin getirdikleri arasında değerli ne varsa, tümünü benimsemelidir. Sosyalizmi kurmamız olasılığı, tam tamına, Sovyet iktidarını ve yönetimin Sovyet örgütlenmesini kapitalizmin en güncel buluşları ile kaynaştırmadaki başarımıza bağlıdır. Rusya'da Taylor sistemine ilişkin çalışma ve öğretileri örgütlemeli, bunları sistematik bir biçimde denemeli ve kendi çıkarlarımız için kullanmalıyız. Aynı anda, emeğin üretkenliğini artırmaya çalışırken, kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminin özgün yanlarını dikkate almalıyız. Çünkü bu özellikler, bir yanda rekabetin sosyalist örgütlenmesinin temellerinin atılmasını gerektirirken, öte yandan proletarya diktatörlüğü sloganının korkak ve basiretsiz bir proleter hükümetin eylemleri ile saygısızlığa uğramaması için zor uygulanışını da içermektedir.

Rekabetin Örgütlenmesi

Burjuvazinin, sosyalizmle ilgili olarak yaymaya pek meraklı olduğu saçmalıklar arasında bir tanesi de, sosyalistlerin rekabetin önemini yadsıdıkları yolundadır. Oysa gerçekte, sınıfları kaldırarak, bunun sonucunda da halkın köleleştirmesine son vererek gerçekten kitle temeli üzerinde bir rekabete kapıları ilk olarak açan, yalnızca sosyalizmdir. Ve burjuva cumhuriyetinin kağıt üze-

rindeki demokrasisinden emekçi halk kitlesinin yönetime gerçekten katılımına geçişi sağlayan ve böylelikle de rekabeti ilk kez geniş bir temel üzerine yerleştiren, yine Sovyet tipi örgütlenmedir. Bunu politik alanda örgütlemek, ekonomik alanda örgütlemekten çok daha kolaydır. Ancak sosyalizmin başarısı açısından asıl önemli olan da, ekonomik alandır.

Örneğin, rekabeti örgütlemenin araçlarından biri olan kamuya açıklığı ele alalım. Burjuva cumhuriyeti, bunu yalnızca kağıt üzerinde tanır. Pratikte ise basını sermayenin emrine sokarken, "kuru kalabalığı" sansasyonel politik süprüntü haberleri ile oyalar. Atölyelerde, ticari işlemlerde, sözleşmelerde vb., kısacası "kutsal mülkiyet hakkı"nı koruyan "ticari sır" perdesi arkasında cereyan edenleri ise gizler. Sovyet hükümeti, ticari sır denen olguya son verdi. Artık bu, yeni bir kanala giriyor. Ama bizler de, ekonomik rekabeti teşvik aracı olarak kamuya açıklıktan yararlanmak yolunda pek az iş yaptık. İliklerine kadar yalancı ve sahtekar burjuva basınını acımasızca ezerken, bu kez halkı politik sansasyon ve ıvır zıvırla oyalayıp kandırmayan, tersine günlük ekonomik yaşamın sorunlarını halkın yargısına sunan, bu sorunların ciddi bir biçimde ele alınmasında onlara yardımcı olan bir basın yaratmak için sistemli bir çaba harcamalıyız. Her fabrika, her köy aynı zamanda bir üretici ve tüketici komünüdür. Bunlardan her birinin hem hakkı hem de görevi, genel Sovyet yasalarını kendi yollarından uygulamaları ("kendi yollarından" derken bunların ihlalinden değil, uygulanış biçimlerinden söz ediyoruz), yine kendi yollarından malların üretim ve dağıtımında muhasebe sorunu çözmeleridir. Kapitalizmde bu, tek tek kapitalistlerin, toprak sahiplerinin ya da kulakların "özel meseleleri" idi. Sovyet sisteminde ise, özel bir mesele değil, devletin en önemli meselesidir.

Henüz, komünler arasındaki rekabetin örgütlenmesi; hububat, giyecek ve öteki malların üretiminde kayıt ve kamuya açıklık ilkesinin yerleştirilmesi; kuru, cansız ve bürokratik kayıtların kimi itici öteki ise cazip nitelikli yaşayan örnekler haline dönüştürülmesi gibi büyük, zorlu ama sonuçları olumlu bir göreve henüz yeni yeni el atıyoruz. Kapitalist üretim biçiminde tek tek bireysel örneklerin önemi, diyelim ki kooperatif bir atölyenin teşkil edeceği örnek, kaçınılmaz olarak son derece sınırlıdır ve ancak küçük burjuva hayalleri ile dolu olanlar "erdemli" işyerlerinin oluşturacağı örneklerle kapitalizmin "düzeltilebileceği"ni düşünebilirler.

Ama politik iktidar proletaryaya geçtikten, mülksüzleştirenler mülksüzleştirildikten sonra durum kökünden değişir ve -önde gelen sosyalistlerin sürekli olarak işaret ettikleri gibi- ilk kez örneklerin gücü, halkın tümünü etkileyebilecek konuma gelir. Model komünler, geri komünlerin gelişmesine yardım eden öğretmenler, eğiticiler işlevini görmelidir. Basın, sosyalist kuruluşun bir aracı olarak hizmet görmeli, model komünlerin elde ettikleri başarıları tüm ayrıntıları ile kamuoyuna duyurmalı; bu başarıların nedenlerini, bu komünlerin uyguladıkları sevk ve idare yöntemlerini incelemelidir. Buna karşılık yine aynı basın, "kapitalist gelenekleri" korumakta direnen, yani anarşinin, tembelliğin, düzensizliğin ve fırsatçılığın kol gezdiği komünleri "kara liste"ye almalıdır. Kapitalist toplumda, istatistikler, yalnızca 'hükümet görevlilerini" ya da uzmanlaşmış kişileri ilgilendirir. Bize gelince, istatistikleri halkın hizmetine götürmeliyiz. İstatistikleri öylesine halkla kaynaştırmalıyız ki, zamanla emekçi halkın kendisi ne kadar süre ile ve nasıl çalışmak gerektiğini, yine ne kadar süre ile ve nasıl dinlenilebileceğini kendisi görüp anlayabilsin, Yine bunun sonucunda, çeşitli komünlerin *elde ettiklerinin karşılaştırılması* genel bir ilgi ve inceleme konusu haline gelebilirken, önde gelen komünler (işgününün kısaltılması, ödemelerin artırılması, hizmetlerine daha çok kültürel ve estetik olanaklar tanınması gibi yollarla) hemen ödüllendirilebilsinler.

Toplumun öncüsü ve kılavuzu olarak tarih sahnesine yeni bir sınıf çıktığı zaman, bir yanda şiddetli bir "sallantı", sarsıntı, dişe diş mücadele ve fırtınalarla dolu bir dönem, öte yanda da belirsiz adımlar ve denemelerle, yeni nesnel koşullara uyan yeni yöntemlerin seçiminde kararsızlık ve duraksamalarla dolu bir dönemin ortaya çıkması kaçınılmazdır. Çürümüş feodal asilzadeler *[nobility)* kendilerini yenilgiye uğratıp yerlerine oturan burjuvaziden zaman zaman öcünü aldı. Ama yalnızca ayaklanma girişimleri ve geri dönüş (restorasyon) entrikaları ile değil. Aynı zamanda bu asilzadeler, prenslerin, baronların, soyluların asırlar alan eğitiminden geçmemiş olmalarına karşın devletin "kutsal miğferini" ele geçirme cüretini gösteren bu "türedi"lerin ve "küstah"ların yeteneksizlik, beceriksizlik ve yanlışlıklarına da kahkahalarla güldüler. Bugün Kornilov ve Kerenskiler, Gotzev ve Martovlar, kısacası burjuva dolandırıcılığı ya da kuşkuculuğunun bu kahramanlar teşkilatı da iktidarı alma "küstahlığında" bulunduğu için, aynı şe-

kilde, işçi sınıfından intikam almaktadır.

Elbette, yeni bir toplumsal sınıfın, özellikle bugüne dek sefalet ve cehalet içinde ezilip yıkıma uğrayan bir sınıfın, yeni konumuna alışması, şöyle bir sağa sola bakınıp işini eline alması ve *kendi* örgütleyicilerini yetiştirmesi için haftalar değil, uzun aylar ve yıllar gerekecektir. Devrimci proletaryaya önderlik eden partinin daha önce milyonlarca ve on milyonlarca vatandaşı içine alan geniş örgütsel yapılarla haşır neşir olmaması, buna ilişkin deneyim ve alışkanlıkları kazanamaması; eski alışkanlıkları, bu arada özellikle ajitatörlükten kalma alışkanlıkları yeniden şekillendirmesi için uzun zaman gerekmesi, anlaşılabilir olgulardır. Ancak bunda olanaksız olan hiçbir yan yoktur. Ve değişiklik gereği açıkça kavranır kavranmaz, büyük ve zorlu bir hedefi gerçekleştirme ve değişikliği sağlama yolundaki kararlılık ortaya çıkar çıkmaz, bunun da üstesinden geleceğiz, "Halkın" içinde, başkalarının emeğini sömürmeyen işçilerin ve köylülerin arasına büyük örgütleyici yetenekler saklıdır. Sermaye böylesine yetenekli insanları paramparça etmiştir; yeteneklerini öldürüp hurdaya çıkartmıştır bu insanları. Henüz onları bulamıyoruz, yüreklendiremiyoruz, ayaklarının üzerine kaldırıp göreve koşamıyoruz. Eğer onsuz hiçbir devrimin başarıya ulaşmayacağı devrimci coşkumuzla işe koyulacak olursak, tüm bunları yapmayı öğreneceğiz.

Tarihte, aşağılık bir insanın en tepeye kadar tırmanmadığı, maceraperestlerin ve serserilerin, burnu büyüklerin ve laf ebelerinin kendilerini deneyimsiz yenilikçilere yutturamadığı, saçma sapan yakınma ve gevezeliklerin yer almadığı, "bireysel" önderlerin aynı anda yirmi meseleye el attıktan sonra bir tekini olsun tamamladığı hiçbir derin ve köklü halk hareketi görülmemiştir. Bırakın, Belorussov'dan Martov'a kadar burjuva toplumunun diz dibi köpekleri, büyük ve yaşlı ağaçtan kesilip atılan her kıymık için havlayıp dursunlar. Eğer proleter file havlamayacaklarsa, diz dibi köpeklerinin ne işi kalırdı? Bıraksın havlasınlar. Biz yolumuza devam edeceğiz. Mümkün olduğunca dikkat ederek, mümkün olduğunca sabır göstererek gerçek örgütçüleri; dengeli ve pratik kafalı, sosyalizme gevezelik etmeden (hem de çevredeki gevezelik ve laf kalabalığına karşın) iş yapma yeteneği ile sadakati birleştiren insanları sınayıp ortaya çıkartmaya çalışacağız. Sovyet örgütlenmesi içerisinde çok sayıda insanı toplayıp bunları kararlı ve uyum içerisinde birlikle, hep birlikte çalıştırmaya gayret edeceğiz. *Yalnızca* bu nitelikte insanlar, defalarca

sınandıktan sonra, en basit görevlerden daha güç olanlarına kaydırılma yoluyla yüksek mevkilere; halkın emeğinin öncüleri, yönetici liderler konumuna gelebileceklerdir. Bunu henüz öğrenebilmiş değiliz, ama öğreneceğiz...

Sovyet Tipi Örgütlenmenin Gelişmesi

Proleter demokrasisinin günümüzdeki somut uygulanışı olan Sovyet'in sosyalist karakteri, ilk olarak seçmenlerin çalışan ve sömürülen halk oluşunda, sömürücülerin ise dışlanmasında yatmaktadır. İkinci olarak belirtilmesi gereken, tüm bürokratik formalitelerin ve seçimler üzerindeki kısıtlamaların kaldırılmış oluşudur; seçimlerin zamanına ve düzenine halkın kendisi karar verir, ayrıca seçilmiş herhangi birini geri almada bütünüyle özgürdürler. Üçüncüsü, bu sayede emekçi halkın öncüsünün en iyi kitlesel örgütleniş biçimi yaratılmış olmaktadır. Bir başka deyişle, geniş ölçekli sanayide çalıştığı için sömürülenlerin en geniş kesimine önderlik etme, onları bağımsız bir biçimde politik yaşamın içine çekme ve kendi deneyimleri ile onları eğitme yeteneğine sahip olan proletaryanın bu örgütlenişi sayesinde *tüm* halkın yönetim sanatını öğrenip yönetmeye başlamasının kapıları ilk kez açılmış olmaktadır.

Bunlar, bugün Rusya'da uygulanmakta olan demokrasinin başlıca ayırt edici yönleridir. Bu, demokrasinin daha yüksek bir *biçimidir,* demokrasinin burjuvazi tarafından çarpıtılmış biçiminden kopuştur, sosyalist demokrasiye ve devletin ortadan çekilebileceği koşullara geçiştir.

Ayrıca belirtmeye gerek yok ki, küçük burjuva örgütsüzlük unsuru (ki bu, şu ya da bu ölçüde *her* proleter devrimde *kaçınılmaz olarak* kendini gösterir. Ülkemizde ise, ülkemizin küçük burjuva niteliğinin, geriliğinin ve gerici bir savaşın getirdikleri sonucunda, kendini daha da açık göstermektedir) kendi damgasını Sovyetler üzerinde mutlaka bırakacaktır.

Sovyetlerin ve Sovyet hükümetinin örgütlenmesini geliştirmek için aralıksız bir çaba sürdürmeliyiz. Bugün Sovyetlerin üyelerini "parlamenterlere" ya da bürokratlara dönüştürme yolunda bir küçük burjuva eğilim belirmiş bulunmaktadır. Bu eğilime karşı, Sovyetlerin *tüm* üyelerini pratik idari görevlere çekerek savaşmalıyız. Bir çok yerde, Sovyetlerin kimi bölümleri yavaş yavaş komiserliklerle kaynaşmaktadır. Hedefimiz, *yoksulların* tümünü idare-

ciliğin pratik görevlerine çekmektir. Bu doğrultuda atılan adımların tümü -ne kadar çeşitlilik gösterirse o kadar iyi- özenle kaydedilmeli, incelenmeli, sistemleştirilmeli, daha geniş deneyimler aracılığı ile sınanmalı ve yasalara yerleştirilmelidir. Hedefimiz, üretken alanlardaki sekız saatlik "görevi" biten *her* emekçinin aynı zamanda *ücretsiz* devlet görevi yapmasını sağlamaktır. Bunun sağlanması özellikle güçtür ancak sosyalizmin nihai bir biçimde pekiştirilmesi, ancak bunun sağlanmasıyla mümkündür. Doğal olarak, değişikliğin getireceği yenilik ve güçlükler, aynı anda el yardımı ile pek çok iş yapılması, yanlışların bolluğu ve kararsızlık gibi sonuçlar doğuracaktır. Ancak bu olmadan herhangi bir ciddi ilerleme de mümkün değildir. Kendilerine sosyalist diye bakılmasından hoşlananların günümüzdeki durumu özellikle ilg:nç bulmalarının nedeni de böylelerinin kapitalizmle sosyalizmi soyut olarak karşılaştırmalarıdır. Böyle olduğu için bunlar ikisinin arasına bilgiççe bir şekilde "sıçrama" kelimesini koyarlar (bunlardan bir bölümü, Engels'in yazılarından hatırladıklarıyla ve daha bir bilgiçlikle zorunluluklar dünyasından özgürlükler dünyasına sıçrayış cümlesini eklerler. Kendilerine sosyalist denen bu tür kişilerin çoğunluğu, yani sosyalizm hakkında "kitaplardan bir şeyler okuyan" ama meselenin üzerinde gerçekten ciddi olarak düşünmeyenler, "sıçrama" sözü ile sosyalizmin öğretmenlerinin, dünya tarihi ölçeğinde önemli dönüm noktalarını kastettiklerini ve bu türden sıçramaların on yıllara hatta daha uzun sürelere uzanabileceğini hiç akla getirmezler. Doğal olarak, böyle dönemlerde, o mahut "entelijansiya" ölenin ardından yas tutan çok sayıda insan yetiştirir. Kimileri Kurucu Meclis için yas tutarken, ötekiler burjuva disiplini için gözyaşı dökerler. Kimileri kapitalist sistem için, kimileri de kültürel toprak sahipleri için mateme girerler. Ve dahası, başkaları da emperyalist Büyük Güç politikası vb.'nin ardından ağlaşırlar.

Büyük sıçrama dönemlerinin gerçek anlamda ilginç yanı, eskinin kalıntılarının, kimi durumlarda yeninin nüvelerinden (ki bunlar kolaylıkla ayırt edilmez) daha hızlı birikim sağlayacak ölçüde bol bulunmasından kaynaklanır. Bu durum, gelişim çizgisinde ya da zincirinde, en önemli olanın ayırt edilmesi yeteneğini gerekli kılar. Tarih, öyle anlara tanıktır ki, kiminde devrimin başarısı için en önemli iş mümkün olduğunca çok eski kalıntıyı bir araya getirip, mümkün olduğunca çok sayıda eski kurumu yerle

bir etmektir. Buna karşılık yine öyle anlar olur ki, yerle bir etme görevi yeterince yerine getirilmiştir ve bundan sonraki iş (küçük burjuva devrimcilerinin "sıkıcı" diye tanımladıkları) o "sıradan" eski kalıntıları temizleme işidir. Ve yine öyle anlar vardır ki, pislikten henüz yeterince temizlenmemiş bir toprak üzerindeki enkazla birlikte büyüyüp gelişen yeni sistemin nüvelerini ihtimamla ele alıp beslemek en önemli iştir.

Devrimci olmak, sosyalizmin bir yandaşı ya da genel olarak komünist olmak yetmez. Önemli olan, tek tek her an, zincirin tümünü elde tutup öteki halkaya sağlam bir biçimde geçebilmek için hangi halkanın özellikle önem taşıdığını bulup çıkarmak ve tüm güçle o halkayı kavrayabilmektir. Bir zincirdeki halkaların sırası, biçimleri, bunları birbirine bağlama yolları, tarihsel olaylar zincirinde birbirleriyle olan farklılıklar vb., bir demircinin yaptığı alelade bir zincirdeki gibi basit ve anlamsız olgular değildir.

Sovyet biçimi örgütlenmenin bürokratik çarpıtılmasına karşı mücadelenin güvencesi, Sovyetlerle "halk" arasındaki bağlantının sağlamlığıdır. Bunlarla emekçi ve sömürülen halkı, aradaki bağlantının esnekliğini ve bükülebilirliğini kastediyoruz. Dünyadaki en demokratik kapitalist cumhuriyetlerde bile, yoksullar burjuva parlamentosuna "kendi" kurumları gözü ile bakmazlar. Ama Sovyetler, "onların" kurumlarıdır ve işçi ve köylü kitlelerine yabancı değillerdir. Scheidemann[2] ya da hemen hemen aynı şey olan Martov tipi çağdaş "Sosyal-Demokratlar" Sovyetlerce dışlandıktan sonra sayın burjuva parlamentolarına ya da Kurucu Meclis'e doğru çekildiler; aynı altmış yıl önce Turgenyev'in, Dobrolyubov ve Çernişevski'nin köylü demokrasisince dişlendikten sonra ılımlı monarşistliğe ve asiller anayasasına meyletmesi gibi.

Bugün büyük bir şevkle geliştirilmesi gereken görevden alma ve aşağıdan denetimin öteki yollarını yaratan, Sovyetlerin "halka", yani emekçi halka yakınlığıdır. Örneğin, Sovyet seçmenlerinin ve onların delegelerinin periyodik konferansları niteliğindeki kamu eğitimi konseyleri, Sovyet yetkililerinin bu alandaki faaliyetlerini tartışma ve denetleme amacıyla çağrı yaptığında, tam bir desteğe ve sempatiye hak kazanmaktadır. Sovyetleri donmuş ve kendi içine kapanmış kurumlar haline getirmekten daha aptalca bir iş olamaz. Bugün, hoşgörüsüz, sağlam ve kararlı bir hükümet için,

2 *Philipp Scheidemann* (1865-1939) Alman Sosyal Demokrat Parlı'sının aşırı sağ kanadının lideri - yay.

belirli iş süreçlerinde ve katıksız yürütme görevlerinde bireylerin son söz sahibi olmaları için ne ölçüde kararlıysak; Sovyet hükümetinin ilkelerini çarpıtma yolundaki her eğilime, karşı çıkmak, bürokrasiyi bıkmadan ve aralık vermeden saf dışı etmek için gerekli olan tabandan denetimin biçimleri ve yöntemleri de o ölçüde çeşitlilik kazanacaktır.

Yazılış tarihi:
13-26 Nisan 1918

Toplu Eserler, c. 27, s. 237-41, 253-63, 272-75

Sovyet İktidarının Demokratlığı ve Sosyalist Niteliği

Sovyet iktidarının demokratlığı ve sosyalist niteliği, en yüksek devlet otoritesinin, emekçi halkın (işçiler, askerler ve köylüler) serbestçe seçilmiş ve bugüne dek sermaye tarafından ezilen yığınlarca her an görevden alınabilir temsilcilerinden oluşan Sovyetlere ait oluşunda; yerel Sovyetlerin, Rus Sovyet Cumhuriyeti'nin Sovyet devlet iktidarı tarafından temsil edildiği biçimde tek bir federal birlik halinde demokratik merkeziyetçilik temelleri üzerinde birbirleriyle serbestçe kaynaşabilmelerinde;

Sovyetlerin yasama gücüne ve yasaların yürütümünün denetlenmesi yetkisine sahip olmakla kalmamasında, aynı zamanda Sovyetlerin tüm üyelerinin, yasama ve idari görevlerin çalışan nüfusun tümü tarafından uygulanışına tedrici geçişi de dikkate alarak bu yasaları bizzat uygulama yetkisine de sahip olmalarında;

Ve bunlardan da başka belirli bir fabrikada, ya da belirli bir işkolunda mülkiyet hakkının ya da devlet otoritesinin talimatlarını engelleme ya da zayıflatma hakkının doğrudan ya da dolaylı bir biçimde yasallaştırılması, Sovyet iktidarının temel ilkelerinin açık bir ihlali ve sosyalizmin tam anlamıyla reddi olu...[1]

Yazılış tarihi:
1918 yılının ilk yarısı

Toplu Eserler, c. 42, s. 100-101

Elyazması burada sona ermektedir - der.

II Sovyet Başkanları Kongresindeki Konuşma

30 Temmuz 1918

Gazete Raporu

Yoldaşlar,

Göreviniz, Halk Komiserleri Konseyi'nin işlerinde egemen bir yeri olan idari görevlerdir. Doğal olarak, önümüzde pek çok güçlük bulunuyor. İl Yürütme Komitelerinin çoğunluğunda, kitlelerin nihayet yönetim işinin altından kalkmaya başladıkları gerçeği ortaya çıkmıştır. Hiç kuşkusuz kimi güçlükler belirecektir. En büyük eksikliklerimizden biri, yönetim kadrolarımızın içine henüz az sayıda işçi alabilmemizdir. Ama niyetimiz, hiçbir zaman, eski aygıtı yeni yönetim sistemine uydurmak olmadı; ayrıca, eski aygıtın kaldırılması ile her şeyin yeni baştan ve böylesine güçlüklerle kurulması zorunluluğuna hiç üzülüyor da değiliz. İşçiler ve köylüler umulandan daha büyük ölçüde yapıcı yeteneklere sahiptirler. Eski idari aygıtı süpürüp atması, devrimin başarı hanesine kaydedilecek bir olgudur. Ama buna karşın, halkın başlıca yetersizliğinin çekingenliğinden ve işleri kendi ellerine almada isteksiz oluşundan kaynaklandığım kabul etmek durumundayız.

İl Sovyetlerimizden bir kesimi, yetersiz kaldı. Ama artık giderek düzeliyorlar. Ülkenin birçok köşesinden, çalışmaların yanlış anlama ve uyuşmazlık doğmaksızın geliştirilmekte olduğunu belirten bilgiler geliyor. Aradan yalnızca sekiz ay geçmesine karşın, Rus devrimi, yönetimi eline alan sınıfın bu işle başa çıkacak güçte olduğunu kanıtlamıştır. Kadro yetersizliğine karşın, idari aygıtımız gün geçtikçe daha düzgün bir biçimde işlemektedir. Elimizdeki aygıt henüz, kesin sonuçların gözle görülebilir duruma ulaşmadığı, bu nedenle de düşmanlarımızın ikide bir didikledikleri bir aşamadadır. Yine de, bugüne dek oldukça önemli işler başarılmıştır. Toprağın ve sanayinin halkın eline transferi, mal değişimi ve besin maddeleri ikmali, akıl almaz güçlüklere karşın yine de yerine getirilmektedir. Emekçi halk, sosyalist devleti kurmada ve yürütmede bağımsızca iş yapacak bir konuma yükseltilmelidir. Eski sömürücü sınıfların hakkından gelinip işleriinin bitirildiğini, onlara yalnızca pratik öğretebilir.

Yönetme, örgütleme ve denelim başlıca ve en ivedi görevimiz-

dir. Bu, gösterişi ve süsü olmayan bir iştir; ama işçi ve köylülerin idari yeteneklerini daha da etkin bir biçimde geliştirecek olan da, bu işin başarılmasıdır.

Yeni Anayasa'ya gelince.[1] Bu Anayasa, deneylerin bugüne kadar sergilediklerini içermekte olup, uygulamaya sokuldukça düzeltilip takviye edilecektir. Anayasa'ya ilişkin olarak başlıca nokta, Sovyet hükümetinin kendini burjuvaziden bütünü ile koparması, onların devletin inşasına katılmalarını engellemesidir.

Hükümetin adlarına ülke yönetimine getirildiği ve uzun süredir bu tür işlerden uzak kalan işçiler ve köylüler, devleti kendi deneyimleri ile kurmak zorundadırlar. "Tüm İktidar Sovyetlere" sloganının etkisi, çeşitli bölgelerdeki halkın, kendi yanlışlarından da ders alarak devletin kurulmasında deneyim sahibi olma istekleridir. Geçici nitelik taşıyan böyle bir dönem kaçınılmazdı. Yararlılığını da kanıtlamış durumdadır. Ayrılıkçılığa yönelik bu eğilimde, yaratıcı bir ruhu sergilemesi açısından sağlıklı ve yararlı pek çok unsur vardır. Sovyet Anayasası, *kır* (volost) ile *ilçe* (uzeyd) otoritesi, *ilçe* otoritesi ile *il* (gubernia) ve yaratıcı merkezi otorite arasındaki ilişkileri tanımlamış bulunmaktadır.

Yalnızca, ekonomik değerlerle işletmecilik değerlerinden eşit ölçülerde yararlanmayı hedef alan geniş ölçekli ve planlı bir kuruluş "sosyalist" tanımına layıktır. Hiç kuşkusuz Sovyet hükümeti yerel yetkililerin önemini küçümseme ya da onların otonom nitelikleri ile inisiyatiflerini köreltip yok etme niyetinde değildir. Köylüler bile, kendi deneyimlerinden kalkarak merkeziyetçilik için duyulan gereksinimi görmektedirler.

Artık Anayasa onaylanıp uygulamaya konduğu için, devlet işlerinde daha kolay bir dönem başlamış olmaktadır. Ama ne yazık ki, şu anda kendimizi ekonomiye, işletmeciliğe ve tarıma ilişkin bir politikaya adamamız oldukça güçtür. Tüm dikkatimizi daha ilkel sorunlara, örneğin besin sorununa toplamak durumundayız. Açlık çeken illerde işçi sınıfının durumu gerçekten ciddidir. Yeni harman kaldırılıncaya kadar, her nasılsa bir yolunu bulup besin sorununu ve öteki güçlükleri yenmek için her çabayı göstermeliyiz.

Bunun yanı sıra, askeri görevler de var. İngiliz ve Fransız emperyalistlerince finanse edilip ortaya çıkarılan Çek hareketinin[2]

[1] Rus Sosyalist federatif Sovyet Cumhuriyeti Anayasası, 10 Temmuz 1918'de 5. Tüm Rusya Sovyetleı Kongresinde oybirliği ile kabul edildi - yay.

[2] 1918 ilkbaharında Çekoslovak ordu birliklerinin gerçekleştirdiği İngiltere ve Fransa des-

Rusya'yı yarı yarıya kuşattığını biliyorsunuz. Karşı devrimci burjuvazi ile kulakların[3] bu harekete katıldıklarını da biliyorsunuz. Ülkemizin bugünkü güçlüklerinin işçileri ve devrimci köylüleri, kendi öz deneyimleri sonucunda, devlet işlerinde olduğu kadar askeri alanda da denetimin gerekliliğine ikna ettiğine ilişkin olarak yerel yetkililerden haberler almış bulunuyoruz.

Tüm bu işlerin gelecekte düzeleceğine inanıyorum. İl Yürütme Komitelerinin, köylülerin de yardımı ile, cephedeki kurmaylar üzerinde denetim örgütleyerek güçlü bir sosyalist ordu yaratacaklarına inanıyorum. Sonunda, devrimin dersleri, işçi ve sömürü altındaki köylü sınıflarına silahı ele alma zorunluluğunu öğretmiş bulunuyor. İşçiler ve köylüler, toprağı, denetimi ele almanın yanı sıra, orduyu denetleme gereğini de anlamışlardır. Bu kitleler, çabalarını askeri alanlarda da göstererek, kendi yaratıcılıklarının ürünü olan, "sosyalist" sıfatına bütünü ile layık ve uluslararası devrimci proletarya yardımımıza gelene kadar emperyalistler ve karşı devrimci burjuvazi ile başarı ile savaşacak bir ordu ortaya çıkaracaklardır. *(Yoldaş Lenin'in konuşması, tüm delegelerin şiddetli alkışları ile karşılanmıştır.)*

Toplu Eserler, c. 28, s. 35-37

tekli karşı devrimci ayaklanmadan söz ediliyor. Çekoslovak birlikleri. Almanya ile savaşta yer almak üzere, Rusya'daki Şubat Devrimi nden sonra, Çek ve Slovak savaş esirleri ile Avusturva-Macaristan ordusunun eski askerlerinden oluşturulmuştu. Ekim Devrimi'nden sonra. Sovyet hükümeti ile yapılan anlaşma uyarınca, Çekoslovak birlikleri Vladivostok üzerinden Fransa'ya gideceklerdi. Birliklerin Antant devletlerinin talimatlarına göre hareket eden karşı devrimci komutanları Mavıs 1918'de silahlı bir ayaklanma başlattı. Çekoslovak birliklerinin ayaklanması. 1919'da Kolçak'ın beyaz ordularının ayaklanmasının bastırılması ile birlikte bastırıldı - yay.

' Zengin köylüler - yay.

Amerikan İşçilerine Mektup'tan

Bırakın, kokuşmuş burjuva basını devrimimizin yaptığı her hata üzerine tüm dünyayı yaygaraya boğsun. Yanlışlarımız, bizim gözümüzü korkutmaz. Kimse devrim başladı diye melek kesilecek değildir. Asırlarca ezilen, ayaklar altına alınan; sefalet, cehalet ve acımasızlığın bataklığında hapsedilen emekçi sınıflar devrimi gerçekleştirirken elbet kimi yanlışlıklar yapacaklardır. Ve daha önce de işaret ettiğimiz gibi, burjuva toplumunun cesedi, tabut çakıldıktan sonra gömülemez. Kapitalizmin cesedi aramızda çürümekte ve çözülmekte, bu arada çevreyi kirletmekte, yaşamlarımızı zehirlemektedir. Yaşlı olanın, köhneyip çürüyenin ağları, yeni, taze, genç ve güçlü olana doğru binlerce iple uzanmaktadır.

Yaptığımız, burjuvazinin ve onların borazanlarının (bizim kendi Menşeviklerimiz ve sağ Sosyalist-Devrimcilerimiz dahil) tüm dünyayı yaygarasına boğdukları her yüz yanlışa karşılık on bin tane büyük ve kahramanca iş başarılmaktadır. Evet, başarılanlar daha büyük, daha kahramancadır; çünkü, bir işçi bölgesinin ya da uzaklardaki bir köyün günlük yaşamı içerisinde, bu yapılanlar yalın ve gösterişsiz işlerdir ve bunları gerçekleştirenler de dünyayı kendi başarılarının gürültüsüne boğmaya alışkın olmayan (ve böyle bir olanağı da olmayan) insanlardır.

Ama tam tersi bile gerçek olsa (ki böyle bir varsayımın yanlış olacağını ben de biliyorum), yani yaptığımız yüz doğru işe karşılık on bin hata yapmış olsak bile, devrimimiz yine büyük, yine yenilmezdir. *Ve dünya tarihi açısından da bu böyle görülecektir çünkü tarihte ilk kez,* yalnızca bir azınlık değil, tek başına zenginler, eğitilmişler değil gerçek halk, emekçi halkın ezici bir çoğunluğu kendi başına yeni bir yaşam kurmakta, sosyalist örgütlenmenin en güç sorunlarını yine *kendi deneyimleri ile* çözmektedir.

Böylesine bir iş sırasında ortaya çıkan on milyonlarca basit işçi ve köylünün kendi yaşamlarını sil baştan yeniden düzenlemeye yönelik bu içten ve şevk dolu çalışması sonrasında yapılacak her hata, sömürücü azınlığın elde ettiği "dört dörtlük" binlerce ve milyonlarca başarıya (tabi emekçi halkı dolandırıp kandırmada elde edilen başarı) bedeldir. Çünkü işçiler ve köylüler, ancak bu tür yanlışlar *aracılığıyla* yeni bir yaşam kurmayı *öğrenecek,* kapitalistler *olmaksızın* iş yapmayı becerecek -binlerce engele karşın-

sosyalizmin zaferine doğru kendileri için bir yol açabileceklerdir.

Yanlışlar bir vuruşta, bir gecede, 25-26 Ekim'de (eski takvime göre) toprağın özel mülkiyetini tümüyle kaldıran ve bugün aylarca süren çalışmadan sonra büyük güçlükleri yenip yanlışlarını kendileri düzelten köylülerimizin devrimci çalışmaları sırasında yapılmıştır. Bugün köylüler, ekonomik yaşamın yeni koşullarının oluşturulmasına, kulaklarla mücadeleye, *emekçi halk* için (zenginler için değil) toprak teminine ve geniş ölçekli *k●münist* tarıma geçişe ilişkin en güç görevleri pratik yollardan çözümlemektedirler.

Yanlışlar, birkaç ay içinde belli başlı tüm fabrikaları ve işyerlerini kamulaştıran, sanayinin tüm dallarını yönetmeyi günlük deneyimleri ile öğrenen, kamulaştırılmış işletmeleri çalıştırınayı başaran; bu arada tembelliğin güçlü direnişini, küçük burjuva zihniyetini ve bencilliğini yenen; yeni toplumsal ilişkilerin, *yeni* bir iş disiplinin, işçi sendikalarının üyeleri üzerinde *yeni* nitelikte bir etkisinin temellerini tuğla tuğla örmekte olan işçilerin devrimci çalışmaları sırasında yapılmaktadır.

Yanlışlar, daha 19●5'de halkın güçlü bir silkinişi ile ortaya çıkan Sovyetlerimizin devrimci çalışmaları sırasında yapılmaktadır. İşçi ve Köylü Sovyetleri, yeni *tip* bir devlet, yeni ve daha yüksek *tipte* bir demokrasidir. Proletarya diktatörlüğünün, devleti burjuvazi *●lma●an* ve burjuvaziye *karşı* yönetmenin bir biçimidir. İlk kez burada demokrasi halka, emekçi yığınlara hizmet etmekte, en demokratikleri de dahil tüm burjuva cumhuriyetlerinde olduğu gibi zenginler için demokrasi olma özelliğini yitirmektedir. Tine İlk kez sayıları yüz milyonla ifade edilen insan"" proletaryanın ve yarı proletaryanın diktatörlüğünü yaşama geçirme sorunu ile -ki bu sorunun çözülmemesi halinde sosyalizm *s●z k●nusu ●lmaktan çıkar-* boğuşmaktadır.

Bırakınız ukalalar ve kafaları iflah olmaz biçimde burjuva-demokratik ya da parlamenter önyargılarla dolu olanlar sovyetlerimiz karşısında, örneğin doğrudan seçimlerin yokluğu karşısında hayrete düşsünler. Bu tür insanlar, 1914-18 arasının büyük kargaşa döneminde hiçbir şey öğrenmemiş olanlar ya da öğrendiklerini tümüyle unutanlardır. Proletarya diktatörlüğünün, emekçi halk için yeni tipte bir demokrasi ile kaynaştırılması (yani iç savaşın aynı zamanda halkın politik gelişmelere en geniş katılımı ile birleşmesi], böylesine bir kaynaşma hemen bir kerede gerçekleştirilemez. No de rutin parlamenter demokrasinin koh-

nemiş sınırları içerisine sığabilir. Yeni bir dünyanın, sosyalist bir dünyanın ana hatları, önümüzde Sovyet Cumhuriyeti olarak biçimlenmektedir. Böyle bir dünyanın birden hazır biçimde ortaya çıkmaması, Jüpiter'in kafasından Minerva'nın birden çıkıverdiği gibi fışkırmaması, hiç de şaşırtıcı değildir.

Eski burjuva demokratik anayasalar biçimsel eşitlik ve toplanma özgürlüğü konularında laf cambazlığı yaparlar. Ancak bizim proleter ve köylü Sovyet Anayasamız, biçimsel eşitliğin ikiyüzlülüğünü bir yana bırakır. Burjuva cumhuriyetçileri tahtları devirirken, cumhuriyetçiler ile monarşistler arasındaki biçimsel eşitliğe hiç önem vermediler. Burjuvaziyi alaşağı etmek söz konusu olduğu zaman da, ancak hainler ya da budalalar burjuvazi için hak eşitliği isteyebilirler. İşçiler ve köylüler için "toplantı özgürlüğü" ise, en iyi salonlar burjuvazinin elinde iken hiçbir anlam taşımaz. Sovyetlerimiz, kentte ve kırda, tüm iyi binaları zenginlerin *elinden almış ve bunların tümünü* kongre ve toplantıları için işçi ve köylülere *devretmiştir*. İşte *bizim* -emekçi halk için- toplantı özgürlüğümüz bu! Bizim Sovyet, sosyalist Anayasamızın anlamı ve içeriği de bu!

İşte bu nedenle, önüne daha hangi talihsizlikler çıkacak olursa olsun, Sovyet Cumhuriyetimizin *yenilmez* olduğuna bu denli yürekten inanıyoruz.

Yenilmezdir, çünkü cinnet halindeki emperyalizmin indirdiği her darbe, uluslararası burjuvazinin bizi uğrattığı her yenilgi, işçi ve köylülerin daha geniş kesimlerini mücadeleye çekmekte, büyük fedakârlıklar karşılığında onları eğitmekte, onları çelikleştirerek kitlesel ölçekte yeni kahramanlıklara yol açmaktadır.

Yoldaş Amerikan işçileri, yardımınızın büyük bir olasılıkla gecikeceğini biliyoruz. Çünkü devrim, farklı ülkelerde, farklı biçimlerde ve hızlarda gelişmektedir (ve başka türlü de olamaz). Biliyoruz ki, Avrupa proleter devriminin son zamanlarda hızla olgunlaşmasına karşılık, yine de önümüzdeki haftalar içerisinde patlama noktasına ulaşılmayabilir. Biz, dünya devriminin kaçınılmazlığına inanıyoruz ama bu demek değildir ki bizler sırtını erken ve *kesin* bir tarihte gelecek olan devrime dayayan budalalarız. Biz ülkemizde 1905 ve 1917 Devrimleri olmak üzere iki büyük devrim gördük ve devrimlerin ısmarlama ya da anlaşma ile ortaya çıkmayacağını da biliriz. Koşullar, sosyalist proletaryanın, bizim Rus kesiminin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Ama bunun nede-

ni bizim faziletlerimiz değil, Rusya'nın olağanüstü geriliğidir ve dünya devrimi patlak vermezden *önce* birkaç ayrı devrim hareketinin yenilgiye uğrayabileceğinin de farkındayız.

Buna karşılık, yenilmez olduğumuza yürekten inanıyoruz. Çünkü insanlığın şevki, emperyalist katliamla kırılamaz. İnsanlık onu yenecektir. Ve emperyalist savaşın mahkumiyet prangalarını *kıran* ilk ülke, *bizim* ülkemiz oldu. Bu prangaları kırma mücadelesinde gerçi çok ağır kayıplara uğradık, ama sonunda başardık. Artık emperyalist bağımlılıktan *kurtulmuş* durumdayız. Emperyalizmin tümüyle alaşağı edilmesi için mücadele bayrağını, tüm dünyanın görebilmesi için yükseğe kaldırdık

Şimdi, kuşatılmış bir kaledeyiz ve dünya sosyalist devrimin öteki kesimlerinin yardımını bekliyorum. Bu kesimler vardır, bizimkilerden sayıca *daha fazladır.* Emperyalizmin vahşeti sürdükçe, bu kesimler de olgunlaşmakta, büyümekte ve güç kazanmaktadır. İşçiler, başlarındaki sosyal hainlerden, Compersler, Hendersonlar, Renaudeller, Scheidemannlar ve Rennerlerden[1] kopmaktadırlar. Yavaş yavaş ama sağlam bir biçimde işçiler komünist, Bolşevik taktikleri benimsemekte, ölüm halindeki insanlığı ve kültürü kurtarma yeteneğinde olan tek güce, proleter devrimine doğru yürümektedirler.

Kısacası, yenilmez; çünkü dünya proleter devrimi yenilmezdir.

Lenin

20 Ağustos 1918

Toplu Eserler, c. 28, s. 71-75

[1] ABD'lı, ingiliz, Fransız, Alman ve Avusturyalı sağcı sendikacı ve sosyal demokratlar yay.

Halk Komiserliklerinin Raporları Üzerine Halk Komiserleri Konseyi'nce Verilen Karar

Tüm komiserliklere, 25 Ekim 1917'den başlayarak yaptıkları işler hakkında, iki ila beş sayfa arasında yazılı bir raporu bir hafta içerisinde hazırlamaları için talimat verilmesi,

Bu raporların, işçi örgütlerinin ve proletaryanın hükümetteki temsilcilerinin rolü üzerindeki gerçeklere, sosyalist içerikli geniş ölçekli önlemlere ve burjuvazinin direncinin kırılma yollarına özel bir önem vererek herkesin anlayabileceği bir dille hazırlanması,

Aynı talimatın Tüm-Rusya Olağanüstü Komisyonu'na da verilmesi,

Merkez Yürütme Komitesi Prezidyumu'na, kendi faaliyetine ilişkin olarak (Anayasa ve Sovyet kongrelerinin sonuçlan üzerinde özellikle durarak) aynı kararı alması yolunda çağrıda bulunulması.

Yazılış tarihi:
29 Ağustos 1918

Toplu Eserler, c. 36, s. 493

Halk Komiserlerine

29 Ağustos 1918

Halk Komiserleri Konseyi'nin, *raporların bir hafta içerisinde* teslimine ilişkin olarak aldığı 29 Ağustos tarihli kararın uygulanması konusunda aşağıdaki dilekleri iletmek istiyorum:

Mümkün olduğunca halkın anlayacağı biçimde yazılması gereken bu raporlarda aşağıdaki noktaların özellikle yer alması gerekmektedir;

(a) kitlelerin durumundaki düzelmeler *(işçilerin,* öğretmenlerin vb. ücretlerindeki yükselmeler)

(b) işçilerin yönetime katılmaları (kişisel olarak ön plana çıkan işçiler, aynı durumdaki işçi örgütleri vb.)

(c) yoksul köylülerin, Sovyet iktidarına ve bu iktidarın kulaklara karşı yürüttüğü mücadeleye katılımları

(d) toprak sahiplerinin, kapitalistlerin tüccar ve bankerlerin vb. mülksüzleştirilmeleri

Ana görev, Sovyet iktidarının sosyalizme doğru hangi kararlı adımları attığını *(ilk olarak) somut biçimde,* gerçeklere değinerek sergileyebilmektir.

Lenin

Toplu Eserler, c. 35, s. 357

Proletarya Kültür ve Eğitim Örgütleri Konferansı Prezidyumuna Mektup

17.9. 1918

Değerli Yoldaşlar,

İyi dilekleriniz için sonsuz teşekkürler ediyor ve çalışmalarınızda bol şans diliyorum.

Sosyalist Devrimin zaferi için başlıca koşullardan biri; *egemen olması* gerektiğini, bu egemenliğin kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde sürdürülmesi zorunluluğunu proletaryanın kavramasıdır. Eğer sınıflar tümüyle ortadan kaldırılacaksa, sömürücülerin direnişi kırılacaksa ve çalışan ve sömürülen halkın tüm kitlesi -ki bunlar kapitalizm tarafından ezilmiş, aşağılanmış ve dağıtılmıştır- kentli işçilerin çevresinde *birleşecek* ve onlarla sıkı bir ittifaka sokulacaksa, çalışan ve sömürülen tüm halkın öncüsü olarak proletaryanın *egemenliği* bu geçiş döneminde zorunludur.

Tüm başarılarımız, işçilerin bunu kavramalarından ve devleti kendi Sovyetleri aracılığıyla *yönetmelerinden* kaynaklanmaktadır.

Ancak henüz işçiler bunu *yeterince* kavramış durumda değillerdir ve çoğu kez kendilerini devlet *yönetimine yükseltme* konusunda *çekingen* davranmaktadırlar.

İşte buna karşı savaşın yoldaşlar. Proleter kültür ve eğitim örgütleri bunda sizlere yardımcı olsun. Böyle bir çalışma daha ileriki başarıların ve sosyalist devrimin nihai zaferinin güvencesi olacaktır.

Selamlar,

V, Ulyanov (Lenin)

Toplu Eserler, c. 28, s. 94

İşçi, Köylü, Kazak ve Kızıl Ordu Vekilleri Sovyetlerinin Olağanüstü Altıncı Tüm-Rusya Kongresi'nde

Devrimin Yıldönümü Üzerine Konuşma

6 Kasım 1918

Başlangıçta, sloganımız işçi denetimi idi. Dedik ki, Kerenski hükümetinin tüm vaatlerine karşın kapitalistler üretimi sabote etmeyi ve işçi çıkarımını artırmayı sürdürmektedirler. Bunun tam bir çöküntüyle sonuçlanacağını şimdi görüyoruz. O halde, her sosyalist işçi hükümetinin atması gereken ilk temel adım, işçi denetimidir. Hemen sanayinin tümünde sosyalizmi ilan etmedik. Çünkü sosyalizm ancak işçi sınıfı ekonomiyi işletmeyi ten, emekçi halkın otoritesi sağlam bir.biçimde kurulduktan sonra biçimlenip pekiştirilebilir. Eğer bu yoksa, sosyalizm yalnızca bir dilekten öteye geçmez. İşte bu nedenle, çelişkili ve yetersiz bir tedbir olduğunu bile bile, ama sömürücülerin yokluğunda ve onlara karşı uçsuz bucaksız bir ülkede sanayiyi kurmak gibi dev bir görevle işçilerin kendilerinin boğuşması zorunluluğunu da görerek, işçi denetimi uygulamasına geçildi. Bu çalışmada doğrudan ve hatta dolaylı görev alan eski kapitalist rejimin tüm baskı ve zulmünden geçmiş herkes çok şey öğrenmiştir. Henüz pek az şeyin gerçekleştirildiğini de biliyoruz. İşçilerin önüne sayısız engelin dikildiği bu son derece geri ve yoksul ülkede, işçilerin sanayiyi çalıştırmayı öğrenmelerinin uzun zaman alacağını da biliyoruz. Ancak bizim için en önemli ve değerli olan, işçilerin işi kendilerinin başarmaları; sanayinin başlıca tüm dallarında kaçınılmaz olarak karışıklığa, örgütsüzlüğe, ilkelliğe ve yetersizliğe gebe olan işçi denetiminden, işçilerin sanayiyi ulusal ölçekte yönetmelerine geçebilmemizdir.

Sendikaların konumu değişikliğe uğramıştır. Şimdi sendikaların başlıca görevi, tüm yönetim organlarına, merkez kurullarına, kapitalizmden yıkıma uğratılmış ve kasıtlı olarak sabote edilmiş bir sanayi devralan tüm örgütlere kendi temsilcilerini yollamalarıdır. Sendikalar, daha başından itibaren -insanlığın bilgi dağarcığının sonuçları olan- eğitim ve bilgilerini, sömürücülerin olmadığı toplumsal bir ekonominin kurulması için halka yardımcı olmada kullanacakları yerde, kasıtlı olarak sosyalizm umutsuzluk tohum-

ları saçmak amacıyla seferber eden entelektüellerin yardımları olmaksızın sanayideki sorunlar ile baş etmesini becermişlerdir. Sözünü ettiğimiz entelektüellel bilgilerini, tekerleğe çomak sokmak için ve sevk ve idare görevi konusunda en az yetişkin konumda bulunan işçileri köstekleme amacıyla kullanmışlardır. Artık başlıca engelin ortadan kaldırıldığını söyleyebiliriz. Gerçi çok güç oldu ama. burjuvazinin cazibe merkezindeki tüm unsurların girişlikleri sabotajların önü artık alınmıştır. İşçiler, inanılmaz güçlüklere karşın bu temel adımı atmayı başarmış, sosyalizmin temellerini atmıştır. Ne gerçekleri abartıyoruz ne de onlardan söz etmekten korkuyoruz. Nihai amacımız acısından baktığımızda, henüz pek az şeyi başardığımız bir gerçektir.

Ama, bu temelleri güçlendirme anlamında çok hem de pek çok şey yapılmıştır. Eer sosyalizm söz konusu ise, işçilerin büyük bir' kesiminin bu temelleri politik olarak bilinçlenmiş bir biçimde, yani kitaplarda ve broşürlerde okudukları uyarınca yerleştirdiklerini söyleyemeyiz. Politik bilinçten bizim kastettiğimiz, bu devasa isi kendi elleriyle, kendi gayretleriyle gerçekleştirmeleridir. Ve işçiler, sonunda acılarını bizzat kendilerinin çektikleri binlerce hata yaptılar. Ama her hata, onları, bugün artık kurulup sağlam temeller üzerine yerleştirilmiş bulunan sanayi örgütlenmesinde eğitti ve çelikleştirdi. İşlerinin peşini hiç bırakmadılar. Ama bundan böyle yapılacak işin niteliği değişiyor; çünkü artık öncü ve ileri işcileı değil, işçilerin çok büyük bir kesimi kendi elleriyle sosyalizmi kurmakta olduklarını, bu kuruluşun temellerinin halihazırda atılmış bulunduğunu ve nihayet ülkedeki hiçbir gücün onları bu işi tamamlamaktan alıkoyamayacağını biliyorlar.

Birçok kişiye havli uzun görünen yollar kat etmemiz gereken sanayide; çok büyük güçlüklerle karşı karşıya gelebilirdik. Ancak uzun görünen bu yol, gerçekte kısa idi ve işçi denetiminden işçi yönetimine; böylelikle geçilebildi. Yine de, daha geri olan kırsal kesimde; daha da geniş çaplı bir ön hazırlık çalışması gerekiyordu. Kırsal yaşam üzeninde çalışma yapan ve köylülerle ilişkisi olan herkes, kentsel Ekim Devrimi'niın ancak 1918 yazında ve sonbaharında gerçek anlamda bir kırsal Ekim Devrimi haline gelebildiğini söyleyecektir. Petrograd işçileri ile Petrograd garnizonu askerleri iktidarı aldıkları zaman, kırsal kesimdeki örgütleme; çalışmalarında büyük güçlüklerin ortaya çıkacağının, oradaki gelişmemizin daha tedricii olması gerekliğinin tam olarak bilincindeydiler.

Ayrıca, sonunda çok önemsiz sayıdaki bilinçli köylünün desteğini alırken, kafalarında böyle bir hedef olmadığı için köylülerin büyük bir çoğunluğunu bizden koparacak olan kolektif çiftçiliği bir kararname ile ilan etmenin büyük bir aptallık olacağı da biliniyordu. Böylece kendimizi, devrimin geliştirilmesi açısından kesinlikle vazgeçilmez olanla sınırladık - hiçbir zaman, halkın gelişim düzeyini aşıp geçmeyi düşünmedik; tersine, kitlelerin kendi mücadeleleri ve deneyimlerinin bir sonucu olarak ileri bir hareketin doğmasını bekledik. Ekim'de, kendimizi, köylülerin kadim düşmanını, yani feodal toprak sahibi ve büyük toprak sahibi işletmeciyi bir seferde silip atma görevi ile sınırlandırdık. Bu, tüm köylülerin katıldığı bir mücadele idi. Köylüler, bu aşamada, proleterler, yarı proleterler, yoksul köylüler ve burjuvazi biçiminde ayrılmamışlardı. Biz sosyalistler, böylesi bir mücadele olmaksızın sosyalizmin de olamayacağını biliyorduk, ama bunu bilmenin yeterli olmadığını da görüyorduk (sosyalizm milyonlara, propaganda yoluyla değil, onların deneyimleri ile tanıtılmalıdır). Ve bu nedenle, bir bütün olarak köylülük, devrimi ancak toprağa eşit tasarruf ilkesi biçiminde anlayabileceği için 26 Ekim 1917 tarihli kararnamemizde, Toprak Üzerinde Köylü Mandası'nı başlangıç noktası olarak alacağımızı açıkta ilan ettik.[1]

Bunun görüşlerimizle uyuşmadığını, bunun komünizm olmadığını içtenlikle söyledik. Ama, köylülere, kendi görüşleri ile hiç uyuşmayan ama bizim programımızla çakışan bir şeyi de empoze etmemiş olduk bu şekilde. İşçi kardeşleri olarak onlara kendi yanlarında yürüdüğümüzü, devrimin gelişiminin onları da bizim ulaştığımız sonuçlara ulaştıracağına inandığımızı belirttik. Bu politikanın sonucu, köylü hareketidir. Kırsal reform, görüşlerimizle uyuşmadığını açıkça ilan etmemize karşın lehinde oy verip uyguladığımız toprağın kamulaştırılmasıyla başladı. Toprağa tasarruf hakkında eşitlik fikrinin çok sayıda yandaşı bulunduğunu biliyorduk ve bunlar üzerinde zorlamaya girişme isteğimiz de yoktu. Böylece, köylülerin kendilerinin bu fikri bir kenara bırakıp daha ileriye geçmelerini beklemeye başladık. Bekledik ve bu arada kendi güçlerimizi toparladık.

Toplu Eserler, c. 28, s. 139-42

1 26 Ekim 1917'de II. Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi'nde kabul edilen Toprak Hakları Kararnamesi'nden söz ediliyor - yay.

Sovyet hükümetinin biçimlerinden birini teşkil ettiği proletarya demokrasisi, nüfusun büyük bir çoğunluğu için, sömürülen ve emekçi halk için, demokrasinin dünyamızda eşi görülmemiş nitelikteki gelişimini ve genişlemesini gerçekleştirmiştir. Kautsky'nin yaptığı gibi, içinde diktatörlüğe iki sayfanın, buna karşılık "katıksız demokrasiye" düzinelerce sayfanın ayrıldığı bir broşür yazmak ve bunu yaparken de bu gerçeği *görmemek,* konuyu liberal bir biçimde ve tümüyle çarpıtmak anlamına gelir.

Dış politikayı alalım. En demokratik olanı dahil hiçbir burjuva devletinde, dış politika açık bir biçimde yürütülmez. Halk her yerde aldatılmaktadır ve demokratik Fransa'da, İsviçre'de, ve İngiltere'de bu iş, diğer ülkelere kıyaslanamayacak kadar geniş bir ölçüde ve daha çetrefilli yollardan gerçekleştirilmektedir, Sovyet hükümeti, dış politikanın yüzündeki esrar perdesini devrimci bir biçimde parçalamıştır. Kautsky, bunu görmemiştir, bu konuda sessiz kalmaktadır. Oysa, yağma savaşları ve "nüfuz alanlarının bölüşümü" için gizli anlaşmaların (yani dünyanın kapitalist haydutlarca bölüşümü) çağında, bu sorun *en büyük* önemi taşımaktadır. Çünkü barış sorunu, on milyonlarca insanın ölüm kalım meselesi, buna bağlıdır.

Devletin yapısını alalım. Kautsky, incir çekirdeğini doldurmayacak konularla uğraştıktan sonra, bunları Sovyet Anayasası'nda seçimlerin "dolaylı" olduğu savına destek için kullanıyor. Ama, önemli noktayı gözden kaçırıyor. Kautsky, devlet aygıtının, devlet mekanizmasının *sınıf* niteliğini göremiyor. Burjuva demokrasisinde, kapitalistler, binlerce hile ile -"katıksız" demokrasi ne kadar gelişkinse bu hileler de o kadar ustaca, o kadar etkindir- halkı idari işlerden, basın özgürlüğünden, toplantı özgürlüğünden vb. u*zakta tutarlar.* Sovyet hükümeti ise, halkı, özellikle *sömürülen* halkı, yönetim görevine *seferber etmede,* dünyadaki ilk (ya da daha kesin konuşursak, Paris Komünü de aynı şeyi yapmaya başladığı için ikinci) devlettir. Emekçi halk, binlerce engel tarafından, burjuva parlamentolarına (parlamentolar burjuva demokrasisinde *hiçbir zaman* önemli kararları kendileri vermezler; bunlara borsalar ve bankalar karar verir) katılımdan *alıkonmuşlardır.* Ve artık işçiler, burjuva parlamentolarının onlara *yabancı* kurumlar oldu-

ğunu, bu kurumların düşman bir sınıfın, sömürücü azınlığın kurumları olup kendilerini *ezmeye* yaradığını görmekte, bilmektedirler.

Sovyetler, emekçi ve sömürülen halkın, onlara kendi devletlerini örgütleme ve yönetmede mümkün olan her yoldan *yardım eden* doğrudan örgütüdür. Ve bu mekanizmanın içinde, büyük işletmelerce en iyi biçimde kaynaştırılmış olmanın avantajından yararlanan, emekçi ve sömürülen halkın öncüsü, kent proletaryasıdır. Kent proletaryası için, seçmek ve seçilenler üzerinde denetimi işletmek, ötekilerine kıyasla daha kolaydır. Sovyet tipi örgütlenme, tüm emekçi ve sömürülen halkın kendi öncüsü proletarya etrafında birleşmesine otomatikman *katkıda bulunur.* Eski burjuva aygıtı, bürokrasi, varlıklılıktan, burjuva eğitiminden toplumsal ilişkilerinden vb. doğan imtiyazlar (burjuva demokrasisi ne ölçüde gelişmişse bu gerçek imtiyazlar o ölçüde çeşitlilik kazanmıştır), bunların tümü, Sovyet tipi örgütlenmede ortadan kaybolur. Basın özgürlüğü, bir ikiyüzlülük olmaktan çıkar; çünkü basımevleri ve kağıt stokları burjuvazinin elinden alınmıştır. Aynı şey, en iyi binalar, saraylar, köşkler ve malikaneler için de geçerlidir. Sovyet iktidarı, bunlardan binlerce ve binlercesini bir seferde sömürücülerin elinden alır ve bu yolla da toplantı özgürlüğünü -ki bu olmaksızın demokrasi bir aldatmacadır - halk için *milyon kez daha* demokratik bir hale getirir; tüm aygıtı daha az masraflı, daha esnek hale getirir. Aynı yapı, işler kızıştığı, yerel bir temsilciyi vakit geçmeden görevden alma ya da onu Sovyetlerin genel kongresi için yetkili kılma zorunluluğu ortaya çıktığında, işçilerin ve köylülerin olaylara daha yakından nüfuz etmelerini olanaklı kılar.

Proletarya demokrasisi, herhangi bir burjuva demokrasisinden *milyon kez* daha demokratiktir. Sovyet iktidarı, en demokratik burjuva cumhuriyetinden milyon kez daha demokratiktir.

Bunları görmemesi için, bir insanın ya bilinçli olarak burjuvaziye hizmet ediyor olması ya da kapı çivisi kadar cansız bulunması, burjuva kitaplarının tozlu sayfalarının ardındaki gerçek yaşamı görmekten aciz kalması, kafasının burjuva-demokratik önyargılarla dolup taşması ve böylelikle de kendini nesnel olarak burjuvazinin borazanı haline getirmesi gerekmektedir.

Bunları görmemesi için, bir insanın, sorunu, *ezilen* sınıflar açısından ortaya koymakta yetersiz kalması gerekmektedir:

En demokratik burjuva ülkeleri de dahil, dünyada, *bir işyerin-*

deki ortalama bir işçinin, tarım kesimindeki ortalama bir işçinin ya da genel olarak bir köy yarı proleterinin (yani ezilenlerin, nüfusun ezici bir çoğunluğunun temsilcisinin) en iyi binalarda toplanabilirle anlamında bir özgürlüğe sahip olduğu, görüşlerini ifade etmek ve çıkarlarını korumak için en büyük basımevlerinden ve en büyük kağıt stoklarından yararlanabilme özgürlüğünü kullandığı; kendi sınıfından insanları, Sovyet Rusya'da olduğu gibi devleti "hal yoluna koyma" ve yönetme konumuna yükseltme özgürlüğünden yararlandığı bir başka ülke gösterilebilir mi?

Bay Kautsky'nin, herhangi bir ülkede, olup bitenleri bilen işçiler ve tarım işçileri arasında, bu sorulara verilecek cevaplar konusunda kuşkusu olan bir kişi bile bulabileceğini düşünmek gülünçtür. İçgüdüleriyle, burjuva basınında gerçekleri itiraf zorunda kalan bölük pörçük yazıları gördükçe, tüm dünyadaki işçiler, kelimenin tam anlamıyla onu *proleter* bir demokrasi olarak, en iyisi dahil tüm burjuva demokrasileri gibi zenginler için değil *yoksullar için demokrasi olarak* değerlendirdikleri için Sovyet Cumhuriyeti'ne sempati beslemektedirler.

Bizler, burjuva bürokratlar tarafından, parlamentonun burjuva üyeleri, burjuva yargıçlar tarafından yönetiliyoruz (ve devletimiz onlarca "hal yoluna koyuluyor"). İşte, en demokratik olanları da dahil, tüm burjuva ülkelerindeki ezilen sınıflardan yüz milyonlarca insanın kendi deneyimleri sonucunda her gün duyup gördükleri basit, açık ve tartışılmaz gerçek budur.

Buna karşılık Rusya'da, bürokratik mekanizma bütünüyle kırılıp yerle bir edilmiştir, eski yargıçların tümü yerlerinden alınmıştır, burjuva parlamentosu dağıtılmıştır. Bunun sonucunda işçilere ve köylülere çok *daha yakından* temsil hakkı verilmiştir; bürokratları yerlerinden eden *kendi* Sovyetleridir. Ya da bürokratların denetimi için görevlendirilen, yine *kendi* Sovyetleridir. Yargıçları seçmek üzere yetkili kılınan da *yine* kendi Sovyetleridir. Yalnızca bu gerçek bile, tüm ezilen sınıfların Sovyet iktidarının, yani proletarya diktatörlüğünün bugünkü biçiminin, en demokratik burjuva cumhuriyetinden bile milyon kez daha demokratik olduğunu anlamaları için yeterlidir.

Her işçi için öylesine açık ve net olan bu gerçeği Kautsky anlamamaktadır; çünkü Kautsky *hangi sınıf için* demokrasi sorusunu ortaya koymayı "unutmuş", "öğrenmemiş"tir. Kautsky "katıksız" (yani sınıfsız? yani sınıflar üstü?) demokrasi saplantısından hare-

ketle görüşlerini ortaya koymaktadır. Shylock gibi tartışmaktadır; "ben işime bakarırn" ve gerisi beni ilgilendirmez, "Tüm vatandaşlar için eşitlik: bundan başka demokrasiden söz edilemez."

Bilgiç Kautsky'ye, "Marksist" ve "sosyalist" Kautsky'ye sormak gerek:

Sömürülenlerle sömürenler arasında eşitlik olabilir mi?

İkinci Enternasyonal'in ideolojik önderi tarafından yazılan bir kitabı tartışırken böylesi bir soruyu ortaya atmak zorunluluğunun doğması, korkunç ve inanılmaz bir şeydir. Ama "elini bir kez sabana attın mı artık geriye bakına" diye bir söz de vardır. Ben de, bir kez Kautsky hakkında yazmaya girişmişsem, sömürülenlerle sömürenler arasında eşitliğin neden olamayacağını artık bilgili insanlara anlatmak durumundayım.

10 Kasım 1918'i geçmemek üzere,
1918 Ekim-Kasım aylarında yazılmıştır.

Toplu Eserler, c.28, s. 246-50

Yoksul Köylü Komiteleri Ve Komünleriyle Toprak Departmanlarının Tüm-Rusya Birinci Kongresinde Yapılan Konuşma

11 Aralık 1918

[Tezahürata dönüşen şiddetli alkışlar)

Yoldaşlar,

Benim görüşüme göre, bu kongre, kendi başına gerçekleşen derin bir değişikliğin, Sovyet Cumhuriyeti olarak bizlerin sosyalizmi inşa etmede, özellikle de ülkemiz için büyük önem taşıyan tarım ilişkilerinde aldığımız önemli yolun bir göstergesidir. Bu kongre, toprak departmanları, Yoksul Köylü Komiteleri[1] ve tarım komünleri temsilcilerinden oluşmaktadır. Sözünü ettiğimiz bu bileşim, kısa bir zaman dilimi içerisinde, bir yıl içerisinde, devrimimizin, yeniden biçimlendirilmesi en güç olan, daha önceki devrimlerde sosyalizm davasına en büyük engeli teşkil eden, ama bunlara karşılık sosyalizmin zaferini güvenceye alabilmek için mutlaka biçimlendirilmesi gereken ilişkilerin yerleştirilmesinde büyük adımlar attığını göstermektedir.

Devrimimizin Ekim'den bu yana olan gelişimdeki ilk aşama, tüm köylülerin ortak düşmanının, yani toprak sahiplerinin yenilgiye uğratılmasına ayrılmıştır.

Yoldaşlar,

Hepiniz çok iyi biliyorsunuz ki, Şubat Devrimi (burjuvazinin, uzlaşıcıların devrimi) bile köylülere toprak sahiplerine karşı zafer sözünü vermiş, ama bu söz yerine getirilmemiştir. Yalnızca Ekim Devrimi, yalnızca kent işçi sınıfının zaferi, yalnızca Sovyet hükümeti, Rusya'nın tümünü, eski feodal mirasın ülserinden, eski feodal sömürüden, toprak zenginliğinden ve toprak sahiplerinin tüm köylülüğü, köylülerin istisnasız tümünü ezişinden sonuna dek kurtarabilir.

Toprak sahiplerine karşı verilen bu mücadele, tüm köylülerin katılması gereken ve gerçekte de katıldıkları bir mücadeledir. Mücadele, yaşamlarını başkalarının emeğini sömürerek kazanmayan

1 Yoksul Köylü Komiteleri, 1918 yazında kırsal kesimde kuruldu, 1918 sonbaharında köylü vekilleri Sovyetleriyle birleştirildi - yay.

yoksul köylüleri birleştirdi. Ama aynı zamanda en varlıklı, hatta zengin ve ücretli emek kullanmadan yapamayacak olan köylüleri de bir araya getirdi.

Devrimimiz bu görevle meşgul olduğu sürece; köylülerin ve kentli işçilerin mücadelesinin de yardımı ile, toprak sahiplerinin gücünü bütünüyle kırıp ortadan kaldırma yolundaki bağımsız mücadelesi için her türlü çabayı göstermek zorunda olduğumuz sürece, genel bir köylü devrimi olarak kalacak ve böylelikle de burjuva sınırlarını aşamayacaktı.

Devrim henüz, tüm çalışanların karşısındaki daha güçlü ve daha modern düşmana, sermayeye dokunmamıştı. Bu nedenle de, kentli işçilerle tüm köylülüğün geçici ittifakının monarşiyi ve ortaçağcılığın kalıntılarını süpürüp atmayı başardığı, büyük toprak mülkiyeti ya da toprak sahiplerinin gücünü yok etmeyi az çok becerdiği ama sermayenin gücünün gerçek temellerini ortadan kaldırmayı hiç başaramadığı Batı Avrupa devrimlerinin çoğunluğu gibi yarı yolda kalma tehlikesini içinde barındırıyordu.

Bizim devrimimiz, bu çok daha önemli ve çok daha güç görevi geçtiğimiz yaz ve sonbahar aylarında yerine getirmeye başladı. Bu yaz baş gösteren karşı devrimci ayaklanmalar dalgası -Batı Avrupa emperyalistleri ile onların kiralık Çek kuvvetlerinin saldırısı Rus yaşamındaki tüm sömüren ve ezen unsurlarla kaynaştığı zaman- kırsal kesime yeni bir ruh ve taze bir yaşam aşılanmış bulunuyordu.

Pratik, Avrupalı emperyalistleri, onların kiralık Çek güçlerini ve Rusya'da toprak sahipleri ile kapitalistlerin saflarında kalan herkesi Sovyet hükümetine karşı umutsuz bir mücadelede birleştirdi. Bu ayaklanmalar, tüm köy kulaklarının ayaklanmaları tarafından izlendi.

Artık köy, birleşik bir yapı oluşturmuyordu. Tek bir vücut olarak toprak sahiplerine karşı savaşan köylüler böylece iki kesime bölünmüştü: Daha varlıklı durumdaki köylüler ile işçilerle yan yana saf tutup sosyalizme yönelik ilerleyişlerini sürdüren, toprak sahiplerine karşı mücadeleyi sermayeye, paranın egemenliğine, büyük toprak reformunun kulakların yararına kullanımına karşı mücadeleye dönüştüren yoksul köylüler. Bu mücadele, mülk sahibi ve sömürücü sınıfları devrimden bütünü ile kopardı. Devrimimizi, kentli işçi sınıfımızın daha Ekim'de sokmak isteyip de kırsal kesimde sağlam, kararlı sarsılmaz bir yandaş bulamayacağı

için devrimin başarısını da düşünerek o zaman sokmadığı bir yola, sosyalist yola, kesin olarak yerleştirdi.

Kırsal bölgelerde Yoksul Köylü Komitelerinin oluşturulması bir dönüm noktası idi. Bu oluşum, emekçi halkın özgür, sosyalist Rusya'sının karşısına dikilen başlıca güç olan toprak sahiplerini yenmek için Ekim'de tüm köylülerle birleşen kentli işçi sınıfının, artık buradan hareketle daha güç, tarihsel olarak daha soylu ve gerçekten sosyalist bir görevi -sosyalist mücadelenin ışığını kırsal kesimlere taşıma, aynı zamanda köylülerin düşüncelerine de ulaşma görevini- yerine getirmeye başladığını gösteriyor. Büyük tarım devrimi (Ekim ayında toprak üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılması, toprağın kamulaştırılması), eğer kentli işçiler büyük çoğunluğu oluşturan kırsal proletaryayı, yoksul ve emekçi köylüleri harekete geçirmeseydi, kağıt üzerinde bir devrim olarak kalırdı kaçınılmaz biçimde. Sözünü ettiğimiz kesimler, orta köylüler gibi, başkalarının emeğini sömürmezler ve sömürü ile ilgileri yoktur. Bu nedenle bu kesimler, toprak sahiplerine karşı ortak mücadeleden sermayeye karşı genel proleter mücadeleye, sömürücülerin paranın ve mülkiyetin gücüne dayalı egemenliğine karşı mücadeleye geçme yeteneğine sahiptirler ve bu aşamaya geçmişlerdir. Rusya'yı toprak sahiplerinden silip süpürme görevinden, sosyalist bir düzeni kurma görevine sıçramışlardır.

Yoldaşlar, bu atılması son derece güç olan bir adımdı. Devrimimizin sosyalist niteliğinden kuşku duyanlar, ayağımızın sürçeceği noktanın işte tam burası olduğu kehanetinde bulundular. Ancak bugün, kırsal kesimde sosyalizmin kurulması, bütünü ile, atılan bu adıma dayanmaktadır. Yoksul Köylü Komitelerinin oluşturulması, bunların tüm Rusya'da geniş bir ağ meydana getirmesi, halihazırda kısmen başlamış olduğu gibi aynı kuruluşların Sovyet örgütlenmesinin temel ilkelerini, emekçi halkın gücünü kırsal kesimlerde yerleştiren tam yetkili kırsal Sovyetler haline dönüşmeleri, Batı Avrupa ülkelerindeki bilinen burjuva devrimlerinin kendilerini sınırlandırdıkları kapsamın ötesine geçilmesinin gerçek güvencesini oluşturmaktadır. Monarşiyi ve toprak sahiplerinin ortaçağa özgü gücünü yıkmış bulunuyoruz ve şimdi artık gerçek anlamda sosyalizmi kurma işine başlıyoruz. Bu, kırsal kesimde en güç, ama aynı zamanda en önemli ve ürün verici iştir. Köylerde, emekçi köylülere doğru bir biçimde yaklaştık. Kapitalist ayaklanma dalgası, bu kesimleri bütünüyle kapitalist sınıfın karşı

sına dikmiştir. Bugün değişiklikler geçirmekte olan Yoksul Köylü Komitelerinde ve Sovyetlerde yer alan köylüler, giderek daha büyük ölçüde güçlerini kentli işçilerle birleştirmektedir, Bizler, tüm bu gelişmelerde, Rusya'daki sosyalist yönelişin giderek sağlamlaşmasının, kırsal nüfusun büyük çoğunluğunda dayanak bulmasının tek ama gerçek ve tartışmasız biçimde kalıcı güvencesini görüyoruz.

Rusya gibi bir köylü ülkesinde sosyalizmi kurmanın çok güç bir iş olduğuna kuşku yoktur. Çarlık gibi bir düşmanı, toprak sahiplerinin gücünü, büyük toprak mülkiyetini silip süpürme, yine hiç kuşku yok ki, göreli olarak kolay bir işti. Söz konusu iş, merkezde birkaç gün içinde, tüm ülkede ise birkaç haftada gerçekleştirilebilirdi. Ancak, şimdi karşı karşıya bulunduğumuz görev, doğası gereği, ancak son derece kararlı ve kalıcı çabalar sonucunda gerçekleştirilebilir. Burada yolumuzu adını adım, santim santim açmak zorundayız. Yeni, sosyalist bir Rusya'yı kazanabilmek için, tek tek her kazanım için savaş vermek durumundayız; kolektif tarım için savaş vermek zorundayız.

Ayrıca belirtmeye gerek yok ki, bu tür bir devrim, küçük bireysel köylü işletmelerinden kolektif tarıma geçiş, belirli bir zaman alacaktır ve hiç kuşkusuz hemen bir seferde gerçekleştirilemeyecektir.

Küçük köylü işletmelerinin egemen olduğu ülkelerde, bir dizi tedrici nitelikli ön aşama olmaksızın sosyalizmin gerçekleştirilmeyeceğini iyi biliyoruz. Bunun ışığında, Ekim Devrimi tarafından gözetilen ilk hedef, en başta toprak sahiplerinin iktidarını kırmak ve yok etmekti. Sizlerin de bildiği gibi, Sovyet hükümetinin gerek komünist gerekse komünist olmayan ortaklarının oybirliği ile geçen toprağın kamulaştırılmasına ilişkin Şubat tarihli temel yasa, aynı zamanda, köylülerin büyük çoğunluğunun bilinçli isteklerinin ve işçi sınıfının, onların Komünist Partisi'nin görevinin bilincinde olarak ısrarlı ve sabırlı bir biçimde sosyalizmin kuruluşuna yönelik adımlar attığının ifadesi idi. (Bu adımlar bir dizi tedrici önlemle emekçi köylüleri uyandırarak ve ancak bu uyanış ölçüsünde, ancak köylülerin bağımsız örgütlenmeleri ölçüsünde ileri hamle yaparak gerçekleştiriliyordu.)

Küçük bireysel köylü işletmeciliğinden kolektif tarıma geçiş gibi on milyonlarca insanın yaşamlarında köklü değişiklikler yapan, köylülerin yaşam biçimlerinin en derindeki köklerini ve onların

değer ölçülerini yakından etkileyen bir değişiklik ancak uzun çabalarla ve ancak koşullar insanları yaşamlarına yeni bir yön vermeye zorladığı zaman gerçekleşebilir. Bunun da tam olarak bilincindeyiz.

Uzun ve kıran kırana bir dünya savaşından sonra, sosyalist devrimin nüvelerini, tüm dünyada açık bir biçimde seçebiliriz. Sosyalist devrim, en geri ülkeler için bile bir zorunluluk haline gelmiştir ve -şu ya da bu teorik görüşten ya da sosyalist doktrinden bağımsız olarak- eski biçimde yaşamanın artık olanaksız olduğunu herkesin gözünde açık bir biçimde vurgulamaktadır.

Ülke korkunç bir yıkıma ve çözülmeye uğramıştır. Bu çözülmenin tüm dünyaya yayıldığı da görülmektedir. Görüyoruz ki, insanlığın yüzyıllarca biriktirdiği kültürel, bilimsel ve teknolojik kazanımlar bu dört yıllık caniyane, yıkıcı ve yağmacı savaş tarafından silinip süpürülmüştür. Yalnızca Rusya değil Avrupa'nın tümü, bir barbarlık aşamasına geri dönmektedir. Şimdi, tüm sıradan insanlar, özellikle savaştan muhtemelen en çok acı çeken köylüler şunu açıkça ve yeterince görmeye başlıyorlar: Bize yıkım ve yokluktan başka hiçbir şey bırakmayan bu lanet olası savaşın kalıntılarından kurtulmak için büyük çabalar gereklidir, enerjimizin her zerresi, bunun için seferber edilmelidir. Eskiden olduğu gibi, savaştan önce yaşamak, artık olanaksızdır. Bireysel küçük ölçekli köylü üretiminin getirdiği emek ve çaba israfı artık devam edemez. Eğer bu dağınık küçük ölçekli tarımdan kolektif tarıma geçiş sağlanırsa, emek üretkenliği iki ya da üç kat artacak, genel olarak insan faaliyetlerinden ve özel olarak da tarım kesiminde harcanan emekten aynı oranda tasarruf sağlanabilecektir.

Açıkçası, savaşın geride bıraktığı yıkım, artık bizleri eski küçük ölçekli tarım işletmelerini yeniden canlandırmaktan alıkoymaktadır. Köylü kitlesi yalnızca savaş tarafından uyandırılmakla kalmadı, savaş onlara yalnızca bugün ne gibi teknik harikalarının mevcut olduğunu ve bu teknik harikaların nasıl insanın yok edilmesi için kullanıldığını göstermekle kalmadı; tüm bunlar aynı zamanda, bu teknik harikaların, ülkemizdeki en yaygın üretim biçimi olan, çok sayıda insanın çalıştığı ama aynı zamanda da en geri durumda bulunan tarım kesiminde kullanılması gerektiği kanısının da doğmasına yol açtı. Yalnızca bu kanı uyarılmakla kalmadı; çağdaş savaşın canavarca dehşeti halkın çağdaş teknolojinin hangi güçleri yarattığını, bu güçlerin korkunç ve anlamsız bir

savaşta nasıl israf edildiğini ve bu tür kötülüklerden kurtulmanın tek aracının da yine bu teknolojik güçler olduğunu görmesini sağladı. Bu güçleri, en geri üretim biçimine, tarıma, yeni bir yaşam kazandırmak için kullanmak, onu yeniden biçimlendirmek ve babadan kalma yöntemlerle cahilce yürütülen bir faaliyet olmaktan çıkarıp bilime ve teknik buluşlara dayalı bir üretim haline getirmek bizim görevimiz ve yükümlülüğümüzdür. Savaş, halkın bu zorunluluğu herhangi birimizin düşünebileceğinden daha iyi görmesini sağlamıştır. Ama bunun yanında aynı savaş, üretimin eski biçimi ile yeniden kurulmasını olanaksız kılmıştır.

Savaşın bitiminden sonra, savaş öncesi durumun yeniden ortaya çıkabileceği, eski sistemin ve tarım yöntemlerinin yeniden devreye girebileceği yolundaki umutları besleyenler yanılmaktadırlar ve yanılgılarını her geçen gün daha iyi görmektedirler. Savaş öylesine korkunç bir yıkımla sonuçlandı ki, bugün kimi küçük çiftliklerin ne koşulacak hayvanı ne de aracı kalmıştır elinde. Halkın emeğinin israfının sürmesine izin veremeyiz. Devrim için en büyük özverilere katlanıp savaşın acılarını en çok duyan yoksul köylüler, toprak sahiplerinin topraklarına, ileride yeni kulakların eline geçsin diye el koymadılar. Şimdi, son gelişmeler, bu köylüleri, savaş tarafından yıkıma uğrayan tarımı yeniden düzenlemenin tek aracı olarak kolektif tarıma geçiş sorunu ile karşı karşıya bırakmaktadır.

Kapitalizmin tüm kırsal nüfusu mahkum ettiği cehalet ve ezilmişlikten kurtulmanın tek yolu budur. O cehalet ve ezilmişlik sayesindedir ki, kapitalistler dört yıl süre ile insanların sırtına savaşı yüklemişlerdir ve şimdi tüm ülkelerin emekçi halkları her ne pahasına olursa olsun kendilerini bu kıskaçtan kurtarmak için devrimci enerji ve öfkeleri ile mücadele vermektedirler.

İşte yoldaşlar, bu en güç ve aynı zamanda en önemli sosyalist reformun, bu hayati ve temel sosyalist önlemin ön plana çıkması için mevcut koşullar bunlardır ve bu görev Rusya'da ön plana çıkmıştır. Yoksul Köylü Komitelerinin oluşumu ve bu komitelerin toprak departmanları ve tarımsal komünlerle yaptığı bu ortak toplantı, geçtiğimiz yaz ve sonbaharda kırsal kesimde yer alan mücadele ile birlikte ele alındığında, çok sayıda köylünün uyandığını, emekçi köylülerin çoğunluğunun kolektif tarım için çaba içinde bulunduğunu göstermektedir. Yineliyorum; hiç kuşkusuz bu büyük reformu tedrici bir biçimde gerçekleştirmeliyiz. Ama sizlere

hatırlatınam gerek: Benimsenmesi 25 Ekim Devriminin hemen sonrasında, Sovyet iktidarının ilk organı olan İkinci Tüm-Rusya Sovyetleri Kongresi'nin kararı ile gerçekleşen toprağın kamulaştırılması ile ilgili temel yasa, toprağın özel mülkiyetine kesin olarak son verip büyük toprak mülkiyetini ortadan kaldırmaktan ötede işlevlere sahipti. Öteki sonuçlarının yanı sıra, bu yasa, aynı zamanda, ulusun ve emekçi köylülerin mülkiyetine geçen toprağın, hayvanların ve tarım araçlarının kamu varlığı haline gelmesini ve bundan böyle tek tek bireysel çiftliklerin özel mülkiyeti altına sokulmamasını da öngörüyordu. Ve bugünkü hedeflerimize ilişkin temel konularda, toprak tasarrufuna ilişkin yerine getirilmesini öngördüğümüz görevler konusunda ve nihayet Sovyet hükümetinin destekleyicisi olan yoksul köylülerden, bunlara ilişkin olarak neler beklediğimiz konusunda, toprağın kamulaştırılmasına ilişkin olarak 1918 Şubatı'nda benimsenen yasanın 11. maddesi, hedefin, emek ve ürün tasarrufu açısından toprağı işlemenin en avantajlı biçimi olan kolektif çiftçiliğin geliştirilmesi olduğunu belirtiyordu. Bu hedef, bireysel işletmeciliğe karşı ve sosyalist tarıma geçiş gözetilerek gerçekleştirilecektir.

Yoldaşlar,

Bu yasa çıkarken komünistler ve öteki partiler arasında tam bir anlaşma mevcut değildi. Tersine, bu yasa, Sovyet hükümetinin komünistlerle komünist görüşlere sahip bulunmayan sol SD'leri bünyesinde birleştirdiği bir dönemde çıktı. Yine de, bugün de bağlı kaldığımız bir karara oybirliği ile ulaştık. Yineleyeyim ki, şunu hiç unutmayalım: Bireysel tarımdan kolektif tarıma geçiş bir seferde, bir hamle ile gerçekleştirilemez ve bununla karşılaştırıldığında, kentlerde gelişen mücadele çok daha kolay bir biçimde çözüme bağlanmıştır. Kentlerde, binlerce işçi tek bir kapitalistle uğraşmak durumundaydı ve onu alaşağı etmek çok zamanlarını almadı. Buna karşılık kırsal kesimlerde gelişmekte olan mücadele çok daha karmaşıktı. İlk ağızda, ortada, köylülerin toprak sahiplerine karşı genel bir hareketi söz konusu idi. Yine ilk ağızda, toprak sahiplerinin gücü öylesine kırıldı ki, bunun yeniden kurulması söz konusu bile değildir. Bundan sonra ise, köylülerin kendi içlerindeki mücadele gündeme geleli; yani bu kez kulaklar biçiminde yeni kapitalistler ortaya çıktı; köylülüğün içinde, ülkenin kırsal olmayan kesimlerinde insanların açlıktan kırılması pahasına bundan böyle hububat stoklarını zenginliklerine zenginlik kat-

katmak için kullanan yeni sömürücüler ve kâr avcıları belirdi. İşte bu noktada yeni bir mücadele ortaya çıktı ve bildiğiniz gibi geçtiğimiz yaz, bu mücadele bazı ayaklanmalara yol açtı. Kulak dediğimiz zaman, onu tüm mülkiyetinin elinden alınması gereken kapitalist toprak sahibi ile aynı yere koymuyoruz. Söylediğimiz şudur: Kulakların, örneğin hububat tekeli gibi vazgeçilmez bir uygulama karsısında gösterdikleri direnç kırılmalıdır. Kulakların, Rusya'daki tarım dışı bölgeler açlıktan kırılırken hububat artıklarını fahiş fiyatlardan satarak hububat tekeli uygulamasını sabote etmelerinin önüne geçilmelidir. Buradaki politikamız, toprak sahiplerine ve kapitalistlere karşı yürüttüğümüz mücadele kadar acımasız bir mücadele olma yolundadır. Ama yine de ortada, yoksul köylülerin orta köylülere karşı tavrı gibi bir sorun durmaktadır. Bizim politikamız, her zaman, orta köylülükle bir ittifak kurma doğrultusunda olmuştur. Orta köylü, Sovyet kurumlarının düşmanı değildir. Orta köylü, proletaryanın ve sosyalizmin düşmanı değildir. Ama aynı köylü elbette çekingen davranacaktır ve ancak gerekli olduğuna ilişkin ikna edici bir örnek gösterildiği zaman sosyalizmi onaylayacaktır. Hiç kuşkusuz, bu köylüyü teorik tartışma ve ajitasyonla ikna edemeyiz. Ve zaten biz de buna güvenmiyoruz. Ama orta köylü örneklerle ve yoksul köylülerin sarsılmaz bir cephe oluşturmasıyla ikna edilebilir. Yoksul köylülerin proletarya ile kurduğu ittifak, bu ikna sürecinin aracı olabilir. İşte burada, uzun süreli ve tedrici bir ikna sürecine; nüfusun proleter, sosyalist kesimi ile, sermayenin tüm biçimlerine karşı kararlı bir mücadele yürüten komünistlerle orta köylülük arasında bir anlaşmaya olanak tanıyacak olan geçici bir dizi önleme güveniyoruz.

Olayların bu konumunu dikkate alarak ve kırsal kesimlerdeki görevlerimizin kıyas kabul etmeyecek ölçüde daha güç okluğunu değerlendirerek sorunu, toprağın kamulaştırılması ile ilgili yasa sırasında ortaya koyduğumuz biçimde koyuyoruz. Söz konusu yasanın toprağın özel mülkiyetine son verip eşit tasarruf hakkını getirdiğini; yasanın bu ruhla uygulamaya konup kırsal kesimin büyük çoğunluğunda gerçekleştirildiğini biliyorsunuz. Bunun da ötesinde yasa hem komünistlerin hem de o dönem henüz komünistlerin görüşlerini paylaşmayanların tartışmasız onayını taşıyordu. Bu onay, sizlere az önce sözünü ettiğim tez üzerine, yani ortak görevimizin ve hedefimizin sosyalist tarıma, toprağın kolek-

tif tasarrufuna ve kolektif çiftçiliğe geçiş olduğu tezine ilişkindi. Kuruluş çalışmalarımızda ilerledikçe, hem halihazırda toprağa yerleşmiş durumda bulunan köylüler, hem de artık esaretten geri dönmeye başlayan yorgun ve bitkin binlerce ve milyonlarca eski savaş esiri, tarımı yeniden ayakları üzerine oturtmak ve köylüyü o geçmişteki ihmale uğramış, ezilmiş ve cahil konumundan kurtarmak için yapılması gereken işlerin geniş kapsamını her geçen gün daha iyi anlamaktadırlar. Kurtuluşun tek yolunun, köylülüğü uygarlığın eşiğine getirecek, onları diğer vatandaşlarla eşit konuma yerleştirecek tek yolun, bugün Sovyet hükümetinin tedrici yöntemler aracılığıyla sistematik bir biçimde uygulamaya çalıştığı kolektif tarım olduğu daha açık bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Komünlerin ve devlet çiftliklerinin kuruluşu buna, kolektif tarıma geçiş amacına yöneliktir. Bu tür tarım işletmeciliğinin önemi, toprağın kamulaştırılmasına ilişkin yasada da belirtilmiştir. Toprağın kullanımına kimin hak kazandığına ilişkin maddede göreceksiniz ki bu hakka sahip olan kişiler ve kuruluşlar arasında ilk yer devlete, ikincisi kamu kurmuşlarına, üçüncüsü tarım komünlerine ve dördüncüsü de tarım kooperatiflerine tanınmıştır. Şu gerçeğe bir kez daha dikkatinizi çekmek istiyorum: Bu yasanın temel ilkeleri, Komünist Partisi'nin tek başına kendi iradesini gerçekleştirdiği bir dönemde değil, şu ya da bu biçimde orta köylülerin görüşlerini ve isteklerini yansıtanlara bilinçli ödünlerin verildiği koşullarda ortaya konmuştur. Biz böyle ödünler verdik ve bugün de veriyoruz. Bu nitelikte anlaşmalara girdik ve bugün de giriyoruz; çünkü, toprak sahipliğinin kolektif biçimine, kolektif tarıma, devlet çiftliklerine, komünlere geçiş, hemen bir seferde gerçekleştirilemez. Bu, kolektif tarımın benimsenmesi koşulu ile tarımın geliştirilmesine bir milyar ruble ayıran Sovyet hükümetinin ısrarlı ve kararlı eylemini gerektirir. Bu yasa, örnek gücü ile, onları tarımı geliştirmeye çağırarak orta köylü kitlesini etkileme isteğinde olduğumuzu göstermektedir. Ve biz, Rusya'nın tarımsal üretiminde derin ve yaşamsal bir devrimi getirecek bu önlemlerin ancak tedrici olabilecek nitelikteki etkilerine güveniyoruz.

Bugünkü kongrede Yoksul Köylü Komitelerinin, tarım komünlerinin ve toprak departmanlarının ittifakı, kolektif tarıma sözünü ettiğimiz geçiş sayesinde işleri yoluna koyduğumuzu, işlerin gerçekten sosyalist bir raya girdiğini göstermekte, bu konuda bizlere tam bir güvence vermektedir. Bu sistematik ve kararlı çaba. eme-

ğin üretkenliğinde artış sağlamalıdır. Bu amaca yönelik olarak, en iyi tarım yöntemlerini benimsemeli, Rusya'daki tarım uzmanlarını seferber etmeliyiz. Bu sayede, bugüne kadar bireyler için bir zenginleşme aracı, kapitalist canlanmanın, ücretli emeğin üzerine vurulacak yeni prangaların kaynağı iken, bugün toprağın kamulaştırıldığı, toprak üzerinde özel mülkiyete bütünüyle son verildiği koşullarda tarım bilgisinin ve kültürünün milyonlarca emekçi için daha yüksek emek üretkenliğinin bir aracı olarak hizmet etmesi gereken en iyi örgütlenmiş çiftlikleri kendi amaçlarımız için seferber edebilelim. Kent işçileri ile emekçi köylüler arasındaki bu ittifak, Yoksul Köylü Komitelerinin kurulması ve bunların Sovyetlerle kaynaşması, tarım ülkesi olan Rusya'nın, birinin ardından öteki Batı Avrupa ülkesinin bizlerden sonra ama daha büyük bir belirlilikle girmekte olduğu bir yola, bizim halihazırda girmiş olduğumuzun güvencesidir. Onlar için devrimi başlatmak çok daha güçtü, çünkü karşılarındaki düşman kokuşmuş bir otokrasi değil, yüksek kültür düzeyine sahip ve birleşmiş bir kapitalist sınıftı. Ama, bildiğiniz gibi, bu devrim başlamış bulunuyor. Yine biliyorsunuz ki, devrim Rusya ile sınırlı değildir ve başlıca umudumuz, başlıca desteğimiz Batı Avrupa'nın daha ileri ülkelerinin proletaryasıdır. İşte dünya devriminin bu temel desteği, harekete geçmeye başlamıştır, Yürekten inanıyoruz ve Alman devriminin akışı pratikte de gösteriyor ki, orada sosyalist tarıma geçiş, daha ileri tarımsal tekniklerin uygulanışı ve tarım kesimindeki nüfusun birleşmesi bizim ülkemizde olduğundan daha hızlı ve daha kolay bir biçimde gerçekleşecektir.

Kent işçileri ve tüm dünyadaki sosyalist proletarya ile ittifak halindeki emekçi Rus köylüleri, artık tüm güçlükleri yeneceklerinden emin olabilirler. Emperyalistlerin tüm saldırılarını ezeceklerinden emin olabilirler ve onsuz emekçi halkın kurtuluşunun mümkün olmadığı görevi, yani kolektif tarımı, kolektif tarıma küçük bireysel işletmelerden hareketle tedrici ama kararlı geçiş görevini gerçekleştirebilirler. *(Yüksek ve sürekli alkışlar)*

Toplu Eserler, c. 28, s. 338-48

Sendikaların Görevleri

Tomsky, Radus-Zenkoviç ve Nogin'in tezlerinin her biri, temsilcileri oldukları özgün işlerin görüş açısını yansıtmaktadır: Sendikalar, komiserlikler ve yardımlaşma kooperatifleri.

Bu nedenle her grup tez, tablonun yalnızca bir kesimine ağırlık tanıma ve böylelikle de gündemdeki temel noktaları göz ardı ettirme, gölgeleme hatasıyla karşı karşıyadır.

Günümüzdeki sendikal harekete ilişkin temel sorunların ve sendikal hareketin Sovyet hükümetine karşı tavrının doğru bir biçimde sergilenebilmesi, her şeyin üzerinde, kapitalizmden sosyalizme geçişin *günümüzdeki verili* özelliklerinin gereğince dikkate alınmasını gerektirir.

Üç grup tezin hepsi de, sorunun bu yaşamsal öneme sahip yanına ya çok az dikkat göstermekte ya da bunu hiç dikkate almamaktadır.

Bu açıdan bakıldığında günümüzdeki durumun başlıca özelliği şöyle anlatılabilir:

Proletarya diktatörlüğü olarak Sovyet hükümeti hem kent proletaryası hem de yoksul köylüler arasında zafer kazanmış olmakla birlikte tüm meslekleri ve yarı proleter kitlesini komünist propaganda ve güçlü bir örgütlenme ile kendi saflarına kazanma konumundan hayli uzaklardadır.

Bu nedenle, özellikle verili koşullarda, propagandamızı ve örgütsel çalışmamızı öylesine geliştirmeliyiz ki, bir yandan etkimizi *en az Sovyet* nitelikte olan (yani Sovyet politikasını tümüyle benimsemekten en uzak bulunan) işçiler ve çalışanları kapsayacak biçimde genişletelim ve onları genel proleter harekete tabi kılalım. Öte yandan da, aynı yolla proletarya ve yarı proletarya içindeki vasıfsız işçiler, hizmet kesimi kır yarı proleterleri vb. gibi en geri kesimleri ve bireyleri ideolojik olarak sarsıp canlandıralım ve yine aynı kesimleri örgütsel olarak bir araya getirelim.

Sonra, günümüzdeki durumun belli başlı ikinci özelliği, sosyalist toplumun inşasının sağlam bir temelde oturmasıdır. Yani işimiz yalnızca plan yapıp sosyalizmin kuruluşunu ivedi pratik görevimiz olarak ilan etmekten ibaret değildir. Bu kuruluşun oldukça önemli kimi kurumlarını (örneğin ekonomik konseyler) oluşturduk, bunların kitle örgütleri ile (sendikalar, kooperatifler) iliş-

kileri konusunda belirli bir deneyim kazandık ve bazı pratik sonuçlara ulaştık. Ama yine de kuruluşumuz hiçbir anlamda tamamlanmış değildir. Daha kaynaştıracağımız pek çok çatlak vardır. Kimi yaşamsal konularda güvencemiz yoktur (örneğin hububatın uygun biçimde toplanması ve dağıtımı, yakıt üretimi ve dağıtımı gibi) ve nihayet emekçi halkın ana kesimi, bu kuruluşta henüz yeterince büyük bir rol oynamamaktadır

Bu göz önüne alındığında, sendikaların günümüzdeki görevleri şöyle sıralanabilir:

Hangi türden olursa olsun bir "sendika tarafsızlığından" söz edilemez. Tarafsızlık için yürütülecek herhangi bir kampanya, ya karşı devrimin önüne gerilen bir ikiyüzlülük perdesidir ya da sınıf bilincinden bütünü ile yoksunluğun göstergesidir.

Bugün sendikal hareketin ana çekirdeğinde, hem sendikalardaki geri ve edilgen nitelikteki komünist olmayan kesimleri hem de kimi bakımlardan hala küçük burjuva yapıda olan işçileri kendi etki alanımız içine sokup proleter disiplinimiz altına alacak ölçüde güçlüyüz.

Öyleyse günümüzdeki başlıca hedef, güçlü bir düşmanın direncini kırmak değildir. Çünkü Sovyet Rusya'nın proleterler ve yarı proleterler arasında böyle bir düşmanı kalmamıştır. Bugünkü görev, proletaryanın ve yarı proletaryanın kimi küçük burjuva kesimlerindeki önyargıları inatçı, kararlı ve daha geniş kapsamlı eğitsel ve örgütsel çabalarla yenmektir. Sendikalar, Sovyet hükümetinin yeterli genişlikte olmayan tabanını sürekli olarak genişletmeli (yani devlet yönetiminde doğrudan görev alan işçilerin ve yoksul köylülerin sayısını artırmalı), emekçi halkın geri kesimlerini kitaplar, söylevler ve gazete yayınları kadar yönetimdeki pratik deneyimlerle eğitmeli ve gerek genel olarak sendikal hareketin önündeki bu yeni görevler için gerekse örneğin yoksul köylüler gibi yarı proleterlerin sayıca hayli kabarık kesimlerini kazanmada *yeni örgütsel biçimler* geliştirmelidir.

Böylece, sendikalar, *tüm* üyelerini komiserlikler sistemi aracılığıyla, denetim gruplarına katarak vb. devlet yönetimi için şevklendirmelidir. Aynı şekilde ev kadınlarını, önce halka çalışma belgelerinin dağıtımı, üretimin denetlenmesi vb. gibi kooperatif çalışmaları aracılığıyla, sonra da daha dar ama daha büyük sorumluluk isteyen görevlere katarak -ama tabii gerekli tedriciliği de dikkate alarak- şevklendirmelidir.

Sendikalar, uzmanları işçilerle birlikte devlet işlerine katmalı, onları gözetimde tutmalıdır.

Geçici biçimler, yeni örgütsel kapsamlar gerektirir. Örneğin bu açıdan bakıldığında, Yoksul Köylü Komiteleri büyük bir işlev görmektedir. Bunların Sovyetlerle kaynaşması sonucunda bir yerde yarı proleterler *kitlesinin* kalıcı bir örgütün kapsamı *dışında* kalmaları tehlikesinin doğacağı düşünülebilir. Ancak, ücretli emek oluşturmadıklarını göz önünde bulundurmak koşulu ile yoksul köylüleri örgütleme görevini bir yana bırakamayız. Yeni örgütsel biçimler için tekrar tekrar araştırmak hem mümkün, hem de gereklidir, örneğin yoksul köylü birliklerinin kurulmasını (belki de Yoksul Köylü Komitelerine çok benzer biçimlerde) göz önüne alabiliriz ve bu örgütü (a) hububat stokçuluğundan ve yüksek hububat fiyatlarından çıkarı olmayan (b) herkes için geçerli ortak önlemlerle işlerini düzeltmek isteyen (c) toplumsallaşmış çiftçiliğin güçlendirilmesinde çıkar gören (d) kent işçileri ile kalıcı bir birlik sağlanmasında yarar gören vb. en *yoksul* köylü kesimlerinin örgütü olarak düşünebiliriz.

Bu nitelikteki bir yoksul köylü örgütü, Tüm-Rusya Sendikalar Konseyi'nin *özel bir kesimini* oluşturup, bu konseyin ezici bir biçimde proleter unsurlardan ibaret kalmasının önüne geçebilir. Sözünü ettiğimiz biçim değiştirilebilir ve pratiğe uygulanarak sınanabilir. Yeni örgütsel biçimlerin sınanışında, onların yeni ve geçici toplumsal kategorileri kapsaması (kır yoksulları proletarya değildir, hatta şimdi yarı proletarya bile değildir, ama kapitalizm henüz ölmediği için, yarı proleterlere en yakın konumda yer alanlardır, aynı zamanda sosyalizme geçişe en yakın olanlardır)...[1]

Aralık 1918 ile 1919 Ocağı'nın
ilk yarısı arasında yazılmıştır.

Toplu Eserler, c. 28, s. 382-85

1 Elyazması burada sona ermekledir - der.

İkinci Tüm-Rusya Sendikalar Kongresi'ne Sunulan Rapor'dan

20 Ocak 1919

Proletaryanın, binlerce hatta belki de on binlerce emekçiyi devlet yöneticisi konumuna getirdiğini biliyoruz. Şimdi, bu yeni sınıfın (proletaryanın), devlet yönetiminin her dalında, toplumsallaştırılmak üzere olan işletmelerin her birinde ve ekonominin yine her kesiminde temsilcilere sahip bulunduğunu da biliyoruz. Proletarya da bunu biliyor. İşe pratik olarak koyuldu proletarya. Bugün ortaya çıkıyor ki, aynı doğrultuda yürümeye devam etmeliyiz. Bir başka deyişle, emekçi halkın sendikal örgütlerinin devlet aygıtının bütünü ile kesin bir biçimde kaynaştığını söyleyebilecek konuma gelmek için daha atmamız gereken çok adım vardır. İşçiler, bir sınıfın öteki sınıf üzerindeki baskı organlarını tam tamına ellerine aldıkları zaman, bunu söyleyebilecek konuma geleceğiz. Bunun böyle olacağına da eminiz.

Şimdi dikkatinizi, bundan sonraki pratik bir iş üzerinde toplamak istiyorum. Emekçi halkın, ekonomik yönetime ve sosyalist bir ekonomiyi inşa işine katılımını genişletmeye devam etmeliyiz. Bu görevi başaramadığımız, sendikaları devlet yönetimine doğrudan katılım için bugünkü sayının on katı daha çok sayıda insan yetiştirecek organlar haline getiremediğimiz sürece, komünist kuruluşu hiçbir zaman tamamlayanlayız. Bu noktayı çok açık bir biçimde görüyoruz. Aldığımız kararda bu konuya değinilmektedir ve dikkatinizi özel olarak yöneltmek istediğim nokta da budur.

Tarihin bu en büyük devriminde, proletaryanın devlet iktidarını kendi ellerine aldığı koşullarda, sendikaların tüm işlevleri derinden bir değişiklik geçirmektedir. Sendikalar, yeni toplumun başlıca kurucuları haline gelmektedir, çünkü, böyle bir toplumu ancak milyonlar kurabilecektir. Kölelik döneminde, yeni toplumun kurucuları sayıca yüzleri; kapitalizm döneminde ise binleri ve on binleri buluyordu. Sosyalist devrim ise, ancak on milyonların devlet yönetimine doğrudan ve pratik katılımı sayesinde gerçekleştirilebilir. Hedefimiz budur. Ama henüz buna ulaşmış değiliz.

Sendikalar, halihazırda yerine getirilenlerden, kısmen müddetini dolduranlardan ve nihayet yerine getirilmekle birlikte bizim

gözümüzde ancak geri planda yer tutanlardan daha yüksekte ve daha önemli görevler olduğunu bilmek durumundadırlar: Kayıt tutma, iş standartlarının oluşturulması ve örgütlerin kaynaştırılmaları göreli olarak daha önemsiz görevlerdi. Önümüzdeki önemli görev ise kitaplardan, söylevlerden ve toplantılardan hareketle değil, pratik deneyimlerden kalkarak halka yönetim sanatını öğretmektir. Ancak bu sayede, yalnızca proletaryanın örgütlemek ve yönlendirmek üzere seferber edilen öncü kesimi değil, bunun dışında kalan yeni ve taze bir kan yönetim kademelerini dolduracak ve giderek bu yeni gelenler de daha fazla sayıda yeni güçlerce takviye edilebilecektir. Bu, çok büyük ve güç bir görev olarak gözükebilir. Ancak eğer bir an durup da devrim deneyimlerinin bizleri Ekim Devrimi'nden bu yana ortaya çıkan görevlerle baş edebilme yeteneği ile nasıl donattığını, daha önce bilgiye ulaşması mümkün olmayan ve bilgiye gereksinim duymayan emekçi halkın bugün nasıl bir susamıştık içinde bulunduğunu düşünürsek, önümüzdeki görevi yerine getirilmesi olanaksız bir görev olarak büyütmeyiz.

Yakında göreceğiz ki, bu görevi yerine getirmemiz ve emekçi halkın büyük çoğunluğuna devleti ve sanayiyi nasıl yöneteceklerini öğretmemiz mümkündür. Pratik faaliyeti geliştirme olanaklarına sahip olduğumuzu anlayacağız. Sonra, devlet yönetiminin ancak imtiyazlı bir azınlığın tekelinde özel bir sanat olduğu yolundaki, on yıllarca ve asırlarca emekçi halkın kafasına yerleştirilen o baş belası önyargıyı kırıp atabileceğimizi de göreceğiz. Bu doğrultudaki görüşler yanlıştır. Kaçınılmaz olarak yanlışlar yapacağız. Ama bugün söz konusu olan bir avuç öğrencinin devlet yönetimi konusunda teorik bir ders alması değildir. Söz konusu olan hataların ceremesini kendileri bizzat çeken milyonlarca emekçidir. Bunun için, her hata ilerisi için eğitici bir nitelik kazanacaktır. Emekçi halk, ürünlerin kaydı ve dağıtımı, emek üretkenliğinin artırılması gibi acil görevlerle karşı karşıya bulunduğunu bizzat görerek; iktidarın kendi elinde olduğunu, bu durumda kendi kendilerine yardımcı olmazlarsa kimsenin kendine yardım etmeyeceğini yine bizzat kendi deneyimlerinden çıkaracaktır. Bu, işçi sınıfında uyanmaya başlayan yeni bir düşünüş biçimidir. Proletaryanın karşısında duran büyük tarihsel öneme sahip yeni görev budur ve aynı görev, başkalarından da çok sendikacıların ve sendikal hareketin liderlerinin kafasına kazınmak durumundadır.

Bunlar, yalnızca sendika değillerdir. Günümüzde bu kuruluşlar yalnızca eski kapitalist sistemin getirdiği mümkün olan tek çerçeve içerisinde oluştukları ve emekçi halkın sayıca en geniş kesimini kucakladıkları ölçüde sendika konumundadırlar. Ama bu kuruluşların bugünkü görevleri, bu milyonlarca ve on milyonlarca emekçiyi en basit faaliyet biçimlerinden en gelişkinine doğru geliştirmek, emekçi kitle rezervinden yeni güçlerle beslenerek onları en güç görevlere seferber olmalarını sağlayacak biçimde yetiştirmektir. Sendikalar, bu şekilde, daha çok insana devlet yönetimi sanatını öğreteceklerdir. Diktatörlüğünü kurup, bunu tüm dünyanın önünde koruyan, düne kadar sosyal hainlerin ve sosyal savunu şampiyonlarının buyruklarına katlanıp da bugün giderek komünizmin ve Komünist Enternasyonal'in bayrağı altında yürümeyi kabul eden sanayi proletaryasının ve sosyalistlerin mücadelesi ile özdeşleşmek, sendikaların kendi görevleridir.

Bu bayrağa sımsıkı sarılın ve aynı anda sosyalizmin kurucuları ordusunun saflarını genişletin. Sendikaların görevlerinin, yeni bir yaşam kurmak; hata yapmamayı kendi deneyimleri ile öğrenen, devleti ve sanayiyi işletme yeteneğini kazanan milyonlarca ve on milyonlarca insanı eğitmek olduğunu unutmayın. Sosyalizm davasının, herhangi bir geriye dönüş olasılığını ortadan kaldıran tam zaferinin tek güvencesi de burada yatmaktadır.

Toplu Eserler, c. 28, s. 425-28

Komünist Enternasyonalin Birinci Kongresine Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü Üzerine Sunulan Rapor ve Tezler'den

4 Mart 1919

14. Proletarya diktatörlüğü, politik etkinliğini yitiren sınıfın direncini zor aracılığı ile kırma gereksiniminden doğması açısından, başka sınıfların diktatörlüğü ile benzeşir. Proletarya diktatörlüğü ile öteki sınıfların diktatörlüğü -ortaçağda toprak sahiplerinin, tüm uygar kapitalist ülkelerde burjuvazinin diktatörlüğü- arasındaki temel farklılık, toprak sahipleri ile burjuvazinin diktatörlüklerinin, nüfusun büyük çoğunluğundan, yani emekçi halktan gelen direnci zor aracılığı ile bastırmasıdır. Buna karşılık proletarya diktatörlüğü, sömürücülerin, nüfusun küçük bir azınlığının, yani toprak sahipleri ile kapitalistlerin direncinin zor aracılığı ile bastırılmasıdır.

Bunun sonucu olarak, proletarya diktatörlüğü, genel olarak alındıklarında demokratik biçimler ve kurumlardaki değişiklikleri zorunlu kılmaktan ibaret kalmaz; aynı zamanda bu değişiklikler, kapitalizm tarafından ezilenlerin -emekçi sınıfların- demokrasiden yararlanma ölçüsünü misli görülmemiş biçimde genişletir.

Gerçekten de, halihazırda biçimlenmiş olan proletarya diktatörlüğü, örneğin Rusya'daki Sovyet iktidarı, Almanya'daki Räte Sistemi,[1] İngiltere'deki İşçi Temsilcileri Komiteleri (Shop Stewards Committee)[2] ve öteki ülkelerdeki benzer Sovyet kurumları, bir bütün olarak, emekçi sınıfları, yani nüfusun büyük bir çoğunluğunu en iyi ve en demokratik burjuva cumhuriyetleri de dahil, daha önce yanına bile yaklaşılmayan nitelikte politik olanaklardan ve

[1] Konseyler Sistemi. Almanya'da 1918 Kasım Devrimi sırasında, birçok işletmede işçi temsilcileri konseyleri ve orduda da asker temsilcileri konseyleri ortaya çıktı. Alman komünistleri, iktidarın konseylere devredilmesi için mücadele ettiler. Ama birleşik Alman konseylerinin 1. kongresinde (Aralık 1918), konseylerde çoğunluğu ellerinde bulunduran sosyal demokratlar, iktidar yetkisini burjuva hükümetine verme kararı aldılar. İşçi ve Asker Temsilcileri Konseyleri, bir süre sonra kaldırıldı - yay.

[2] Birinci Dünya Savaşı sırasında İngiliz işçilerinin emperyalist savaşa karşı büyük çaptaki bazı gösterilerinin başını çektiler ve 1917 Ekim Devrimi'nden sonra, Sovyet Rusya'yı destekleyerek İngiltere'nin emperyalist müdahalesine karşı çıktılar yay.

demokratik haklardan yararlanacak konuma getirir.

Sovyet hükümetinin özü, devlet iktidarının, devlet mekanizmasının tümünün tek ve kalıcı temelinin, kapitalizm tarafından ezilen sınıfların, yani işçilerin ve yarı proleterlerin (başkalarının emeğini sömürmeyen, tersine kendi emek güçlerinin en azından bir bölümünü düzenli olarak satma durumundaki köylüler) geniş ölçekli örgütlenişinden ibaret olmasıdır. En demokratik burjuva cumhuriyetlerinde bile, yasalarca eşit haklar tanınmasına karşılık politik yaşama katılımdan ve demokratik hak ve özgürlüklerden yararlanmaktan sayısız yol ve hile ile alıkonan halk, bu sayede, devletin demokratik yönetiminde sürekli ve şaşmaz, bunun da ötesinde belirleyici bir katılıma kavuşturulmaktadır.

15. Burjuvazinin her yerde söz verip de gerçekleştiremediği, sermayenin egemenliği yüzünden gerçekleştirmesine imkan da bulunmayan, vatandaşların cinsiyet, din, ırk ya da ulus farkı gözetmeksizin eşitliği, Sovyet sistemi ya da proletarya diktatörlüğü tarafından ivedi ve eksiksiz bir biçimde yaşama geçirilmiştir, önemli olan nokta, bunun, yalnızca ve yalnızca, üretim ataçlarının özel mülkiyetinden, bu araçların paylaşımı ve yeniden paylaşımından hiçbir çıkarı olmayan bir işçi hükümeti tarafından gerçekleştirilebileceğidir.

16. Eski sistem, yani burjuva demokrasisi ve parlamenter sistem, devlet mekanizmasının en uzağında tutulanların emekçi halk kitlesi olması biçiminde düzenlenmiştir. Buna karşılık Sovyet hükümeti, yani proletarya diktatörlüğü ise emekçi halkı devlet mekanizmasına yaklaştıracak biçimde örgütlenmiştir. Devletin Sovyet tipi örgütlenmesinde yasama ve yürütme erklerinin kaynaştırılmasının ve bölgesel il bölümlemesinin yerine üretim birimleri -fabrikalar- ölçütünün getirilmesinin amacı da budur.

17. Ordu, yalnızca monarşik düzenlerde baskı aracı değildi. Ordunun niteliği, en demokratik olanları da dahil, tüm burjuva cumhuriyetlerinde böyledir. Yalnızca Sovyetler, yani kapitalizm tarafından ezilen sınıfların egemenliğinin kalıcı örgütlenmeleri olan Sovyetler, ordunun burjuva kumandanlara tabiyetini yıkan proletaryanın ordu ile gerçekten kaynaşmasını sağlayabilecek konumdadır. Yalnızca Sovyetler, etkin bir biçimde proletaryayı silahlandırıp burjuvaziyi silahsızlandırabilir. Bu yapılmadıkça, sosyalizmin zaferi olanaksızdır.

18. Devletin Sovyet tipi örgütlenişi, kapitalizm tarafından en

çok temerküze uğratılan ve eğitilen bir sınıf olarak proletaryanın öncü rolü ile uyum göstermektedir. Ezilen sınıfların tüm devrimlerinin ve tüm hareketlerinin deneyimi, dünya sosyalist hareketinin deneyimi, bizlere, ezilen halkın en dağınık ve geri kesimlerini yalnızca proletaryanın birleştirme ve seferber etme konumunda olabileceğini göstermektedir.

19. En demokratik cumhuriyetlerde dahi, kapitalizm altında korunan ve kaçınılmaz olarak korunması gereken, gerçek pratikte demokrasinin işçiler için ve genel olarak emekçi halk için uygulanışında en büyük engeli teşkil eden eski, burjuva bürokratik aygıtı ve yargı mekanizmasını ivedilikle çözüp bütünü ile yok edecek tek güç, devletin Sovyet tipi örgütlenişidir. Bu yolda çağ açıcı ilk adımı Paris Komünü attı. Sovyet sistemi de ikincisini.

20. Devlet gücünün tahribi, tüm sosyalistlerin ve hepsinden önce Marx'ın da ortaya koyduğu bir hedeftir. Bu hedefe ulaşılmadıkça, gerçek demokrasinin, yani özgürlüğün ve eşitliğin gerçekleştirilmesi olanaksızdır. Ancak, bu sonuca pratik anlamda ulaşılması yalnızca Sovyet, ya da proleter demokrasisi aracılığı ile mümkündür. Çünkü, bu demokrasi, emekçi halkın kitle örgütlerini sürekli ve şaşmaz bir biçimde devlet yönetimine kattığı için, herhangi bir devletin tam olarak ortadan kalkışı için koşulları hemen hazırlar.

21. Bern'de[3] toplanan sosyalistlerin tam iflası, yeni, proleter demokrasiyi kavramada bütünü ile başarısız kalışları, aşağıda özellikle açık bir biçimde görülmektedir: Branting[4], 10 Şubat 1919'da Sarı Bern Enternasyonali'nin uluslararası konferansının kapanış konuşmasını yaptı. 11 Şubatla Berlin'de, bu Enternasyonalin yardakçılarının gazetesi olan *Die Freiheit* (Bağımsızlık) Partisi'nin[5] proletaryaya yaptığı bir çağrıyı yayınladı. Bu çağrı, Scheidemann hükümetinin burjuva niteliğini itiraf ediyor, bu hükümeti Sovyetleri ortadan kaldırma isteğinden dolayı payladıktan sonra, Sovyetleri *Trager und Schützer der Revolution* (devrimin

[3] Sosyal demokrat partiler, Birinci Dünya Savaşı başlayınca dağılan İkinci Enternasyonali yeniden kurmak amacıyla 1919 Şubatı'nda Bern'de uluslararası konferans düzenledi - yay.

[4] *Carl Hjalmar Branting* (1860-1925): İsveç Sosyal Demokrat Parlisi'nin lideri - yay.

[5] 1917 Nisanı'nda Alman Sosyal Demokrat Partisi'nden ayrılan merkezciler tarafından kurulan Alman Bağımsız Sosyal Demokrat Partisi'nden söz ediliyor. 1921 yılında bağımsızların sol kanadı Alman Komünist Partisi ile birleşirken sağ kanat da Sosyal Demokrat Parti'ye döndü - yay.

taşıvıcı ve koruyucuları) olarak nitelendirip bu kuruluşların yasallaştırılmasını, devlet yetkisi ile donatılmasını ve bir genel referanduma kadar Ulusal Meclisin faaliyetlerini erteleme hakkının tanınmasını istiyordu. Bu öneri, demokrasiyi savunup onun burjuva karakterini göremeyen teorisyenlerin kesin ideolojik iflasını gösteriyor. Sovyet sistemini, yani proletarya diktatörlüğünü, Ulusal Meclisle, yani burjuva diktatörlüğü ile kaynaştırma yolundaki bu gülünç çaba, sarı sosyalistlerle sosyal demokratların düşünce yetersizliklerini, gerici küçük burjuva politik çerçevelerini ve yeni proleter demokrasinin karşı konulmaz güçlenişi karşısında korkakça verdikleri ödünleri açıkça ortaya koymaktadır.

Toplu Eserler, c. 28, s. 464-67

Devlet Denetiminin Yeniden Örgütlenmesi[1] Sorunu Üzerine Notlar

1) Merkezde ve yerel bölgelerde bir işçi organı ya da işçilerin katılımını sağlayan bir organ.

2) Sistem olarak gönüllü denetleyiciler

2 ek: Bunların üçte ikisinin kadın olması zorunluluğu

3) İvedi pratik görevler:

a) Vatandaşların şikayetleri üzerine ani teftişler,

b) Bürokrasiye karşı mücadele

c) Bürokrasi ve suiistimale karşı devrimci mücadele önlemleri,

d) Taşıma,

e) Emek üretkenliğinin artırılması,

f) Gıda üretiminin artırılması

Yazılış tarihi:
8 Mart 1919

Toplu Eserler, c. 36, s. 504

[1] Bu notlar ve "Stalin'e not", Halk Komiserleri Konseyi'nin 8 Mart 1919'daki oturumunda Lenin tarafından yazılmıştır. Bu notlar, konseyin devlet denetiminin yeniden düzenlenmesiyle ilgili kararının temelini oluşturdu - yay.

Devlet Denetiminin Yeniden Örgütlenmesi Üzerine Stalin'e Not

Denetim üzerindeki kararnameye aşağıdaki noktaların eklenmesi gerektiği kanısındayım:

1) İşçi katılımı ile merkezi (ve yerel) organların oluşturulması,

2) İşçilerin arasından, üçte ikiye kadar kadınlardan meydana gelme zorunluluğu ile tanıkların oluşturulmasını yasa yolu ile sağlamak

3) En ivedi görevlerimiz olarak aşağıdaki noktalara hemen öncelik tanınması:

a) Vatandaşların şikayetleri üzerine anında denetimler,
b) Bürokrasiye karşı mücadele,
c) Suiistimal ve bürokrasiye karşı devrimci önlemler,
d) Emek üretkenliğinin yükseltilmesine özel dikkat,
e) Üretimin artırılması vb.

Yazılış Tarihi:
8 Mart 1919

Toplu Eserler, c. 28, s. 486

RKP(B) Program Taslağı'ndan[1]

Rusya'da Proletarya Diktatörlüğünün Başlıca Görevleri[2]

Bugün Rusya'da, proletarya diktatörlüğünün başlıca görevleri, toprak sahipleri ve burjuvazinin halihazırda başlamış bulunan mülksüzleştirilmesini sonuna dek götürüp tamamlamak; tüm fabrikaların, demiryollarının, bankaların, ticaret filolarının ve öteki üretim ve değişim araçlarının mülkiyetini Sovyet Cumhuriyetinin elinde toplamak;

Toprak üzerindeki özel mülkiyete son vermiş bulunan kentli işçilerle yoksul köylüler arasındaki ittifakı ve kendilerini proletaryadan yana ortaya koyan çağdaş köylü ideologlarının toprağın sosyalizasyonu[3] diye adlandırdıkları küçük köylü işletmeciliği ile sosyalizm arasındaki geçici biçimi öngören yasayı ortak ve geniş ölçekli sosyalist tarıma tedrici ama kararlı bir geçiş için araç olarak kullanmak;

Burjuva parlamentarizmine kıyasla demokrasinin daha yüksek ve daha ileri bir biçimini oluşturan, 1871 Paris Komünü deneyiminin attığı temellerle ve eşit ölçüde de 1905 ve 1917-18 Rus devrimlerinin deneyimleriyle uyum içinde olan, kapitalizm ile sosyalizm arasındaki geçiş dönemine, yani proletarya diktatörlüğü dönemine uygun düşen tek devlet biçimi olan Federatif Sovyet Cumhuriyeti'ni güçlendirmek ve daha da geliştirmek;

Emperyalist burjuva devletlerinin Rusya'nın iç meselelerine karışma ya da Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ne karşı doğrudan doğruya saldırı ve savaş amacıyla güçlerini birleştirme doğrultusundaki girişimlerini sonuçsuz kılabilmek için, dünya sosyalist devriminin Rusya'da parlayan kıvılcımını her yoldan kullanmak ve devrimi en ileri ülkelere, genel olarak da tüm ülkelere taşımak;

Bir dizi tedrici ama kararlı önlemlerle özel ticareti tümüyle ortadan kaldırmak, Sovyet Cumhuriyeti'nin yönelmesi gereken yekpare ekonomik birimi oluşturabilmek için üretici ve tüketici komünleri arasında ürünlerin planlı ve düzenli değiş-tokuşunu örgütlemek.

[1] Yeni parti programı, RKP(B)'nın 18-23 Mart'taki 8. kongresinde kabul edildi der.

[2] RKP Program taslağı'ndan bir özet - der

[3] Eşitlikçi toprak imtiyazının "toprağın toplumsallaşmasını" getireceğini söyleyen sol Sosyalisi Devrimcilerden sözediliyor -der.

Sovyet hükümetinin genel görevlerini daha da ayrıntılı bir biçimde geliştiren Rus Komünist Partisi, bu görevleri şöyle sıralamaktadır:

Politik Alanda

Proletaryanın politik iktidarı ele geçirmesinden önce, burjuva demokrasisinden ve özel olarak da parlamentarizmden, emekçi yığınların politik eğitimi ve örgütlenmesi için yararlanmak gereklidir (zorunludur); bugün ise proletarya siyasal iktidarı kazanmıştır. Sovyet Cumhuriyetinde daha yüksek tipte bir demokrasi gerçekleştirilmektedir. Bu durumda, burjuva demokrasisine ve burjuva parlamentarizmine doğru atılacak herhangi bir geri adım, hiç kuşkusuz, sömürücülerin, toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin çıkarlarına hizmet eden gerici bir adım olacaktır. Örneğin popüler, ulusal, genel, sınıflar üstü gibi sözcüklerle süslenmiş, ama gerçekte burjuva demokrasisinden öte anlamı olmayan uygulamalar, yalnızca sömürücülerin çıkarlarına hizmet eder. Toprakla öteki üretim araçları özel mülkiyet altında kaldığı sürece en demokratik cumhuriyet bile, kaçınılmaz olarak bir burjuva diktatoryası, yani emekçi halkın ezici çoğunluğunun bir avuç kapitalist tarafından ezilmesine aracılık eden bir mekanizma olarak kalacaktır.

Sovyet Cumhuriyeti'ne, bir bütün olarak kaybolana dek geçici bir nitelik taşıyacak olan yeni tip bir devlete düşen tarihi görevler ise şunlardır:

(1) Tam tamına kapitalizm tarafından ezilen sınıflara (proletarya ve yarı proletaryaya) özgü en geniş kapsamlı kitle örgütlerinin yaratılması ve geliştirilmesi. En iyisinden bir burjuva demokrasisi, örgütlenmenin serbest olduğunu ilan ederek sömürülen yığınların örgütlenmesine olanak tanır; ama fiilen yaptığı, bu tür örgütlenmelerin önüne hep sayısız engel dikmektir. Ve bu engeller, ortadan kaldırılmaları mümkün olmayacak biçimde, üretim araçlarının özel mülkiyeti ile bağlantılıdır. Sovyet iktidarı ise, tarihte ilk kez, kapitalizm tarafından ezilen yığınların örgütlenmesine büyük olanaklar tanımakla kalmamış, aynı zamanda, yerel ve merkezi olarak, yukarıdan aşağıya bu örgütlenmeyi tüm devlet aygıtının vazgeçilmez ve kalıcı temeli haline getirmiştir. Demokrasiyi nüfusun büyük bir çoğunluğu için güvence altına almak ancak bu yolla, yani en demokratik burjuva cumhuriyetlerinde bile devleti yönetenlerin burjuva sınıfların üyeleri olmasının tersine, halkın devlet

yönetimine gerçekten katılımını sağlayarak gerçekleştirilebilir.

(2) Sovyet tipi devlet yönetimi, sosyalizmden önceki tüm bir kapitalist gelişimin en ileri düzeyde yoğunlaştırdığı, birleştirdiği, eğittiği ve mücadelede çelikleştirdiği emekçi halk kesimine, yani sanayi proletaryasına gerçekten fiili bir avantaj tanır, Bu avantaj, kapitalizmin işçiler arasında körüklediği ve onların rekabetçi gruplara bölünmelerine neden olan işkolu ve lonca çıkarlarına karşı mücadelede sistemli ve kararlı bir biçimde kullanılmalıdır. Bu avantajın kullanımı ile kır proleterlerinin ve yarı proleterlerin en geri ve en dağınık kesimlerinin ileri konumdaki işçilerle daha yakından bağlaşması, aynı kesimlerin köy kulaklarının ve burjuvazisinin etkisinden kurtarılarak komünist gelişim için eğitilip örgütlendirilmeleri sağlanabilecektir.

(3) Tüm vatandaşların eşit olduğunu ciddi ciddi ilan eden burjuva demokrasisi, gerçekte ikiyüzlü bir biçimde kapitalist sömürücülerin egemenliğini gizlemekte ve sömürülenlerle sömürücülerin eşitliği fikrinin geçerliliğini savunarak kitleleri aldatmaktadır. Devletin Sovyet tipi örgütlenmesi ise, gerçek demokrasinin hayata geçirilmesi yoluyla, yani tüm emekçilerin gerçek eşitliğini sağlayıp sömürücüleri her türlü hakka sahip vatandaşlar kategorisinin dışında tutarak bu kandırmacaya ve ikiyüzlülüğe son vermektedir. Dünya tarihinin, sömürülen sınıfların sömürücülerine karşı giriştikleri tüm ayaklanmaların deneyimi, bizlere, sömürücülerin ayrıcalıklarını koruyabilmek için uzun ve umutsuz bir direniş göstermelerinin kaçınılmaz olduğunu sergilemektedir. Sovyet devlet örgütlenmesi, aksi takdirde zafere ulaşan bir komünist devrimden söz edilemeyeceği için, kendini bu tür bir direnişin kırılması gereksinimlerine göre ayarlamış bulunmaktadır.

(4) Emekçi yığınların, devletin yapısı ve yönetimi üzerindeki daha doğrudan nüfuzu -yani demokrasinin daha yüksek biçimi- Sovyet tipi devlette hayata geçirilmektedir. Bunun nedeni, ilk olarak seçim sistemi ve seçimlerin daha sık yapılabilme olanağı ve sonra da burjuva demokrasisinin en iyi biçimlerine kıyasla kent ve kır işçileri için çok daha basit ve kapsamlı biçimde, yeniden seçim ve seçilenlerin görevlerinden geri alınabilme koşullarının yaratılmış oluşudur;

(5) İkinci olarak, Sovyet tipi devlette, demokrasinin gelişkinliğinin bir diğer temeli de, Sovyet iktidarında, başlıca seçim birimi ve devlet yapısının çekirdeği olarak coğrafi bölünmenin değil,

ekonomik ve sınai birimin (fabrikanın) esas alınmasıdır. Devlet aygıtı ile kapitalizmin bir araya getirdiği proletaryanın ileri kesimleri arasındaki bu yakın bağlantı, daha gelişkin bir demokrasiyi gerçekleştirmenin yanı sıra, köklü sosyalist reformları uygulama olanaklarını da yaratır.

(6) Sovyet örgütlenmesi, işçilerin ve köylülerin, emekçi ve sömürülen halkla eskisine kıyasla çok daha yakından ilişki içinde olan silahlı güçlerinin yaratılmasına olanak sağlamıştır. Eğer bu gerçekleştirilmeseydi, sosyalizmin zaferi için gerekli temel koşullardan biri -işçilerin silahlanması, burjuvazinin silahsızlandırılması- yerine getirilmemiş olurdu.

(7) Sovyet örgütlenmesi, burjuva demokrasisinin ortaçağ dönemi ile kıyaslandığında onun tarihsel olarak büyük ilericiliğini simgeleyen özelliğini, yani işbaşına geleceklerin seçimine halkın katılımını sağlama özelliğini çok daha ileri götürüp derinleştirmiştir. En demokratik burjuva devletlerinin hiçbirinde, emekçi yığınlar, burjuvazinin kağıt üzerinde kendilerine tanıdığı seçme hakkından, Sovyet iktidarında olduğu gibi kapsamlı, yalın ve kolay bir biçimde yararlanamamıştır. Sovyet iktidarı, aynı zamanda, burjuva demokrasisinin Paris Komününce ortadan kaldırılmaya başlayan olumsuz yanlarını, örneğin parlamentarizmi, Marksizmin dar ve sınırlı özelliğine öteden beri dikkat çektiği yasama ve yürütme organlarının ayrılığını ortadan kaldırmıştır. Sovyetler, hükümetin bu iki etkinliğini kaynaştırarak, devlet aygıtını emekçi halka daha da yakınlaştırmakta, burjuva parlamentosunun, kendi bünyesindeki işadamlarının mali uğraşılarını ve hisse senedi pazarlıklarını ikiyüzlü etiketlerle gizleyen, bu arada da devlet yönetiminin burjuva mekanizmasının dokunulmazlığını güvence altına alan perdesini yırtıp atmaktadır.

(8) Tek başına Sovyet devlet örgütlenmesi, proletarya devriminin burjuva devlet aygıtını bir darbede parçalayıp onu temelleri ile birlikte yıkmasına olanak tanımıştır. Eğer bu olmasaydı, sosyalist gelişim doğrultusunda herhangi bir başlangıç da yapılamazdı. Bürokrasinin, her yerde, hem monarşilerde hem de en demokratik burjuva cumhuriyetlerinde her zaman devleti toprak sahipleri ve kapitalistlerin çıkarları ile bağımlı kılan güç odakları, günümüz Rusya'sında yıkılmıştır. Ama bununla birlikte, bürokrasiye karşı mücadele, hiç kuşkusuz ülkemizde sonuçlanmış değildir. Bürokrasi, bir yanda halk kitlelerinin doyurucu olmak-

tan uzak kültürel düzeyinden, öte yandan da kentli işçilerin en gelişkin kesimlerinin savaşta gösterdikleri büyük, nerede ise insanüstü çabalardan yararlanarak, sahip olduğu kimi konumları elinde tutmaya çalışmaktadır. Bu nedenle, bürokrasiye karşı mücadelenin sürdürülmesi, geleceğin sosyalist gelişimini güvenceye almada kesinlikle gereklidir, zorunludur.

(9) Bu alanda yapılacak çalışma, Sovyet iktidarının başlıca tarihsel amacının gerçekleştirilmesi ile, yani devletin nihai olarak ortadan kalkışma doğru yöneliş ile yakından ilgili olarak şunları kapsamaktadır: İlk olarak, her Sovyet üyesi, hiç aksatmaksızın, devlet yönetimi ile ilgili belirli bir görev yapmalıdır. İkinci olarak, bu işler devlet yönetiminin tüm yönlerini, tüm dallarını kapsayacak biçimde sürekli olarak değiştirilmelidir. Ve üçüncü olarak, kelimenin tam anlamı ile emekçi halkın tümü titizlikle seçilip eksiksiz biçimde uygulanan bir dizi tedrici önlemle devlet yönetimine bağımsız biçimde katılacak konuma getirilmelidir.

(10) Genel olarak, bir yanda burjuva demokrasisi ile parlamentarizm öte yanda da Sovyet ya da proletarya demokrasisi arasındaki fark şuna indirgenmektedir: Birincisinde, ağırlık merkezi, nüfusun büyük bir çoğunluğunun, işçilerin ve köylülerin tam olarak yararlanamadıkları birtakım hak ve özgürlüklerin cafcaflı biçimde ilan edilmesinde yatmaktadır. Buna karşılık, proleter ya da Sovyet demokrasisi, ağırlık merkezini halkın tümü için hak ve özgürlüklerin ilan edilmesi noktasından, bunlardan gerçek anlamda yalnızca emekçi halkın yararlanabilmesi noktasına getirmiştir. Sermaye tarafından sömürülen ve ezilen yığınlar devlet yönetimine seferber edilmiş, en iyi binaların ve öteki salonların bu kesimlerin kongre ve toplantıları için kullanımı sağlanmış, en iyi basımevleri ve en büyük kağıt stokları kapitalizm altında horlanıp cehalete mahkum edilen kesimlerin eğitimi için harekete geçirilmiş, bu yığınların kendilerini giderek dini önyargılardan vb. vb. kurtarabilmeleri için gerçek (fiili) olanaklar sağlanmıştır. Kültürün, uygarlığın ve demokrasinin kazanımlarını emekçi ve sömürülen halk için gerçek olanaklar haline getirmek, tam tamına Sovyet iktidarının en önemli olarak nitelediği görevdir ve bunun yerine getirilmesi için gelecekte de kararlı bir biçimde çalışacaktır.

Toplu Eserler, c. 29, s. 105-110

Programın Politik Kesiminden Bir Parça[1]

Sovyet Anayasası, kendi vekillerini *seçmede* ve *görevden almada* işçiler ve köylülerin en kolay ve en dolaysız hareket edebilecekleri biçimde, emekçi halka, burjuva demokrasisinin ve parlamentarizmin sağladığı olanaklardan çok daha ötesinde olanaklar sağlar. Aynı Anayasa, parlamentarizmin Paris Komününden bu yana açıkça ortaya çıkan olumsuz yönlerini, özellikle de yasama ve yürütme arasındaki ayrılığı, parlamentonun yığınlara yabancılaşmasını vb. vb. ortadan kaldırır.

Sovyet Anayasası, aynı zamanda, seçim bölgelerini ve devletin temel birimlerini coğrafi temellere dayanmaktan çıkarıp sınai birimlere oturttuğu için, devlet mekanizmasını kitlelere daha yakın hale getirir.

Devlet mekanizması ile kitleler arasındaki ilişkinin Sovyet sisteminde daha da sıkılaşması sayesinde...[2]

Toplu Eserler, c. 29, s. 126

1 Küçük değişikliklere uğrayan bu metin RKP(B)'nin 8. Kongresinde (Mart 1919) benimsenen programında da bulunmakladır-der.

2 Elyazması lva/ması burada kesilmekledir. der.

RKP(B) Sekizinci Kongresine Parti Programı Üzerine Sunulan Rapor'dan

19 Mart 1919

Konuların bölüşümüne göre, benim payıma düşen bundan sonraki sorun, *bürokrasi ve halkın geniş kesimlerini Sovyet çalışmasına seferber etme sorunudur.* Uzun süredir bürokrasiye ilişkin yakınmalar duyuyoruz. Bu yakınmaların hiç kuşkusuz temelleri vardır. Bürokrasiye karşı mücadelede başka hiçbir devletin yapmadıklarını yaptık. İliklerine kader bürokratik ve burjuva nitelikli bir baskı aygıtını, bu özelliklerini en özgür burjuva cumhuriyetlerinde bile koruyan bir aygıtı, temelleri ile birlikte yıkmış bulunuyoruz. Örneğin mahkemeleri ele alın. Burada, görevimizin daha basit olduğu doğrudur; kendini emekçi sınıfların devrimci adalet anlayışı üzerine yerleştiren herkes hakim olabileceği için, burada yeni bir aygıt yaratmak zorunda değildik. Bu alandaki çalışmalarımızı sonuna dek tamamlayıp bitirdiğimizi elbet söyleyemeyiz, ama pek çok açıdan, mahkemeleri istenen duruma soktuk. Yalnızca erkeklerin değil, toplumun en geri ve tutucu kesimlerini oluşturan kadınların da istisnasız olarak hizmette bulunabilecekleri organları yarattık.

Devletin öteki alanlarında görev yapanlar daha katı bürokratlardır. Burada, görev daha güçtür. Bu aygıt olmaksızın yaşayamayız; hükümetin her faaliyet dalı, böyle bir aygıt için talep yaratır. İşte burada, Rusya'nın yeterince gelişkin bir kapitalist ülke olmayışının sıkıntısını çekiyoruz. Açıktır ki, Almanya bunun sıkıntısını daha az çekecektir; çünkü bu ülkede bürokratik aygıt kapsamlı bir eğitimden geçmiştir. Bu mekanizma, insanların iliğini kurutur, ama neticede onları gerçekten çalışmaya zorlar, bizim ülkemizde olduğu gibi oturup sandalyeleri eskitmelerine olanak tanımaz. Biz, eski bürokratları dağıttık. Tümünü harmanlayıp yeni yeni görevlere atadık. Çarlık bürokratları Sovyet kurumlarına katılıp bürokratik yöntemlerini uygulamaya başladılar; bu kez de komünist rengine girip kariyerlerini ilerletmeye, Rus Komünist Partisi'nin üyelik kartlarına sahip olmaya başladılar. Özetle, kapıdan dışarı atılmalarına karşın bu kez de pencereden içeri sızmaya başladılar. Burada eksikliğini en çok hissettiren, kültürel güçlerdir. Bu bü-

rokratlar kovulabilirler, ancak tümü birden ve bir seferde eğitilemezler. İşte burada, en başta örgütsel, kültürel ve eğitsel sorunlarla karşı karşıyayız.

Ancak nüfusun tümü devlet işlerine katılırsa bürokrasi ile dişe diş mücadele edip tam bir zafere ulaşabiliriz. Burjuva cumhuriyetlerinde ise bu, yalnızca olanaksız olmakla kalmayıp *yasaların kendisi tarafından da önlenmiştir.* Ne ölçüde demokratik olurlarsa olsunlar, burjuva cumhuriyetlerinin en iyileri bile, emekçi halkı devlet yönetimine katılmaktan alıkoyan binlerce yasal engel koymaktadır. Yaptığımız, bu engelleri ortadan kaldırmaktır. Ama bugüne değin, emekçi halkın devlet yönetimine katılabileceği bir aşamaya henüz ulaşmış değiliz. Yasaları bir yana bırakırsak, önümüzde henüz herhangi bir yasaya tabi kılamayacağımız kültürel düzey sorunu durmakladır. Bu düşük kültürel düzeyin sonucu, programları itibariyle *emekçi halkın* egemenlik organları olan Sovyetlerin, gerçekte proletaryanın ileri kesiminin *emekçi halk için* yönettiği organlar durumuna gelmesidir. Çünkü, bir bütün olarak emekçi halk yönetime damgasını vuramamaktadır.

Burada, uzun süreli bir eğitim dışında çözümü mümkün olmayan bir sorunla karşı karşıya bulunuyoruz. Bugün, bu görev, aşırı ölçüde güç bir görev olarak karşımızdadır; çünkü, sık sık sözünü ettiğim gibi, yönetime fiilen katılan işçilerin sayısı, inanılmaz ölçüde *düşüktür.* Yardım sağlamalıyız. Tüm göstergelere göre, ülkede böyle bir rezerv gelişmektedir. Bilgiye yönelik büyük bir susuzluk olduğundan, eğitimde büyük bir ilerleme sağlandığından (ki bu büyük çoğunlukla okulların dışında sağlanmaktadır), emekçi halkın eğitiminde büyük gelişmeler gerçekleştirildiğinden en küçük bir kuşku duyulamaz. Bu ilerleme herhangi bir okul faaliyeti ile sınırlandırılamaz; ama söz konusu olan gerçekten büyük bir ilerlemedir. Tüm göstergeler, yakın bir gelecekte, çalışmaktan bitap düşen proletaryanın küçük bir kesiminin temsilcilerinin yerini alacak geniş bir rezerve sahip olacağımıza işaret etmektedir. Ancak ne olursa olsun, bu açıdan bugün içinde bulunduğumuz durum son derece güçtür. Bürokrasi yenilgiye uğratılmıştır. Sömürücüler ortadan kaldırılmıştır. Ama kültürel düzey yükseltilememiştir. Bu nedenle de bürokratlar eski konumlarını yeniden elde etmekledirler. Ancak proletarya ile köylüler bugüne dek olduğundan çok daha kapsamlı bir biçimde örgütlendirildiği, ancak işçileri devlet yönetimine seferber etmek için gerçek önlemler a-

lındığı takdirde bürokratlar geri çekilmeye zorlanacaklardır. Halk Komiserliklerinin her birinin bu doğrultuda nasıl önlemler aldıklarını hepiniz biliyorsunuz ve bunların üzerinde ayrıca durmayacağım.

Toplu Eserler, c. 29, s. 182-84

Sovyet İktidarı Nedir?

Plağa Kaydedilen Konuşma

Sovyet iktidarı nedir? Ülkelerin çoğunluğunda, halkın henüz anlayamadığı ya da anlamadığı bu yeni iktidarın özü nedir? Her ülkede giderek daha çok sayıda işçiyi cezbeden bu iktidarın özelliği şöyle sergilenebilir: Ülke, geçmişte, şu ya da bu yolla zenginler ya da kapitalistler tarafından yönetilmekteydi. Ama ilk kez şimdi, ülke sınıflar tarafından, daha da ötesi önceleri kapitalizm tarafından ezilen sınıfların kitleleri tarafından yönetilmektedir. En demokratik, en özgür cumhuriyetlerde bile, sermayenin egemenliği hüküm sürdüğü ve toprak özel mülkiyet altında bulunduğu sürece devlet yönetimi daima bir azınlığın, onda dokuzu kapitalistlerden ya da zenginlerden oluşan küçük bir azınlığın, ellerindedir.

Bu ülkede, Rusya'da, dünya tarihinde ilk kez, ülkenin yönetimi öyle bir biçimde örgütlenmiştir ki işçilerin ve emekçi köylülerin Sovyet adını alan ve sömürücülerin dışarıda tutulduğu yığınsal örgütleri devlet iktidarını bütününü ellerinde bulundurmaktadırlar. İşte bu nedenle, tüm ülkelerdeki burjuva borazanlarının iftiralarına rağmen, "Sovyet" sözcüğü yalnızca tüm dünyada anlaşılabilir ve yaygın bir nitelik kazanmakla kalmamış, işçilerin ve tüm emekçilerin en yaygın biçimde sahip çıktıkları bir sözcük haline gelmiştir. Ve yine bu nedenle, tüm dünyada komünizm yanlılarının uğratıldıkları kovuşturmalara rağmen, Sovyet iktidarı, pek de uzak olmayan bir gelecekte zorunlu olarak, kaçınılmaz olarak tüm dünyada zafere ulaşacaktır.

Ülkemizde Sovyet iktidarının örgütlenmesinde birçok aksaklık bulunduğunu iyi biliyoruz. Sovyet iktidarı, mucizeler yaratan bir sihir değildir. Cehaleti, kültürsüzlüğü, barbarca bir savaşın sonuçlarını, yağma dolu kapitalist düzenin ürünü olan kötülükleri hemen öyle bir gecede yok edemez. Ama sosyalizme giden yolları açar. Daha önce kapitalizm tarafından ezilenlere, bellerini doğrultmaları, giderek ülkenin tüm yönetimini, ekonominin yönlendirilmesini ve üretimin gözetimini kendi ellerine almaları olanağını sağlar.

Sovyet iktidarı, sosyalizme gidişin, emekçi halk yığınlarınca

keşfedilen yoludur ve bu nedenle de gerçek olan yoldur; yenilmesi mümkün olmayan bir yönetimdir.

Kayıt: 1919 Mart sonu

Toplu Eserler, c. 29, s. 248-49

Emekçi Halk, Toprak Sahiplerinin ve Kapitalistlerin Baskılarından Kesin Olarak Nasıl Kurtarılabilir?

Plağa Kaydedilen Konuşma

Emekçi halkın düşmanları, toprak sahipleri ve kapitalistler, işçi ve köylülerin kendileri olmaksızın yapamayacaklarını ileri sürüyorlar. Şöyle diyorlar: *"Eğer bizler olmazsak, ortada düzeni sağlayacak, iş sahaları açacak ve insanları çalışmaya zorlayacak kimse kalmaz. Eğer bizler olmazsak, her şey çözülecek, devlet paramparça olacaktır. Şimdi sürülüp atıldık, ama kargaşa ortamı bizleri yeniden geri getirecektir."* Böyle diyorlar; ama bu tür konuşmalar işçi ve köylülerin kafasını karıştırmaman, tereddüde düşürmemeli, aldatmamalıdır. Evet, bir ordu, en sıkı disiplini gerektirir; yine de sınıf bilincine sahip işçiler eski çarlık subaylarını kendi hizmetlerine almayı, muzaffer bir ordu kurmayı başarmışlardır.

Kızıl Ordu, eşi görülmedik bir disiplin sağlamıştır ama kamçıyla değil akla, sadakate ve işçilerle köylülerin kendilerini davaya adamalarına dayalı bir disiplin.

O halde, emekçi halkı toprak sahipleri ile kapitalistlerin boyunduruğundan kesin olarak kurtarmak, bunların iktidarlarım yeniden kurmalarım önlemek için büyük bir Emek Kızıl Ordusu yaratmak gereklidir. İşçi disiplini ile pekiştirildiği takdirde, bu ordu yenilmez bir ordu olacaktır. İşçiler ve köylüler, emeği uygun bir biçimde dağıtabileceklerini kanıtlamalıdırlar ve kanıtlayacaklardır. İşçiler ve köylüler, sıkı bir disiplin kuracaklar, ortak amaçlar için yürütülen çalışmada işe bağlılığı güvence altına almasını bileceklerdir. Ve bunu toprak sahipleri olmaksızın ve onlara rağmen, yine kapitalistler olmaksızın ve onlara rağmen, bizzat kendileri başaracaklardır.

İş disiplini, çalışma coşkusu, bireysel fedakarlıklara hazır olma, köylülerle işçiler arasında yakın bir ittifak, işte, emekçi halkı toprak sahipleri ile kapitalistlerin baskısından ebediyen kurtaracak olan unsur budur.

Kayıt: 1919 Mart sonu

Toplu Eserler, c. 29, s. 250-51

G.Y. Zinovyev'e

30 Nisan 1919

Yoldaş Zinovyev,

Yoldaş Yemelyanov'la konuşurken bir nokta özellikle dikkâtimi çekti: Duyduğuma göre, Petrograd işçilerinin en iyi ve en güvenilir kesimi, kendilerini ulaşım gibi teknik bir iş için *harcıyormuş*.

Bu bağışlanmaz bir hata. Teknik işler için dokuzuncu kademede insanları, yabancıları, yani dürüstlüklerini bilemediğimiz insanları alıp kullanabiliriz. Ama Yemelyanov gibi insanlar, dürüst unsurların az bulunduğu, devrime bağlı insanlar için duyulan gereksinimin ağır bastığı *kırsal kesime,* buralardaki idari ve yönetim görevlerine, ilçe *[uyezd]* yürütme komitelerine gönderilmelidir.

Petrograd'da, Yemelyanov'dan ve 5-10 arkadaşından oluşan bir işçi *örgütleme grubu* oluşturamaz mıyız? Sonra bu grup partiden ve sendikalardan en sağlam referanslarla oluşan 300-600 kişilik bir Petrograd işçi topluluğu meydana getirip bunları tek tek ya da ikili gruplar halinde ilçe yürütme komitelerinde görev almak üzere tüm Rusya'ya dağıtamaz mı?

Böyle bir plana, mümkün olan her yoldan arka çıkacağım. Bu nitelikte (cepheye gidemeyecek kadar yaşlı olanlar dışında) olanların tümü, yerlerine *başkalarının konabileceği* teknik işlerden ve görevlerden alınmalı ve kırsal kesimlerdeki *idari* görevlere atanmalıdır. Böylesine kesin olarak güvenilebilir ve deneyimli Petrograd işçilerinden oluşan bir grup olmaksızın, köylerde herhangi bir önemli gelişme sağlamamıza olanak yoktur.

Selamlar

Lenin

Toplu Eserler, c. 33, s. 507

Büyük Bir Başlangıç'tan
İşçilerin Kahramanlığı Zirvede: 'Komünist Subbotnikler'

Komünist subbotnikler' hakkında en kapsamlı ve ayrıntılı bilgiyi vermiş bulunuyorum; çünkü bu nokta komünist inşanın, basınımızın yeterince ilgi göstermediği ve yeterince anlatmakta hepimizin geri kaldığı en önemli yönlerinden biridir.

Daha az politik şenlik, ama komünizmin kuruluşuna ilişkin, yaşamdan kaynaklanıp yaşamca sınanan en basit ancak yaşayan gerçeklere daha çok dikkat: Yazarlarımız, ajitatörlerimiz propagandacılarımız, örgütçülerimiz vb. tarafından usanmaksızın tekrarlanması gereken slogan budur.

Proletarya devriminden sonraki ilk dönemde, başlıca uğraş olarak burjuvazinin direncinin kırılması, sömürücülerin yenilgiye uğratılması, entrikalarının (örneğin içinde Kara Yüzler ve Kadetlerden Menşevikler ve Sosyalist Devrimcilere kadar herkesin yer aldığı ve Petrograd'ı teslim almaya yönelik "köle sahipleri" entrikası gibi) bozulması gibi başlıca temel görevlerle ilgilenmemiz doğal ve kaçınılmazdır. Ama bu görevle aynı anda, zaman geçtikçe ciddiyet ve dayatıcılığını artıran bir başka görev gündeme gelmektedir; Komünist kuruluşa ilişkin yapıcı görevler; yeni ekonomik ilişkilerin, yeni bir toplumun yaratılması görevi.

Sık sık işaret ettiğim, bu arada özellikle Petrograd Sovyeti'nin 12 Mart'taki toplantısında yaptığımız konuşmada vurguladığım gibi, proletarya diktatörlüğü yalnızca sömürücülere karşı güç kullanımı değildir, hatta temel olarak güç kullanımı da değildir proletarya diktatörlüğünün içeriği. Bu devrimci güç kullanımının ekonomik temeli, etkinliğinin ve başarısının güvencesi, proletaryanın, kapitalizmle kıyaslandığında emeğin toplumsal örgütlenmesinde daha üstün bir biçimi yaratması ve temsil etmesidir. Önemli olan budur; komünizmin başlıca güç kaynağı, nihai zaferinin kaçınılmazlığının güvencesi, burada yatmaktadır.

Toplumsal emeğin feodal örgütlenişi sopa disiplinine dayanıyordu ve bu arada bir avuç toprak sahibi tarafından soyulup ezilen emekçi halk da büyük bir cehalet ve sefaletin içine itilmişti.

[1] Özellikle Cumartesi günleri gönüllü olarak ücretsiz çalışma - yay.

Toplumsal emeğin kapitalist örgütlenişi ise açlığın getirdiği disipline dayanır; burjuva kültürü ile burjuva demokrasisinin kaydettiği tüm gelişime rağmen, en ileri, en uygar ve demokratik burjuva cumhuriyetlerinde bile emekçi halkın büyük bir kesimi, bu kez bir avuç kapitalist tarafından soyulup ezilen cahil ücretli köleler durumuna sokulmuştur. Sosyalizmin buna yönelik ilk adım olduğu toplumsal emeğin komünist örgütlenmesi ise, hem toprak sahiplerinin hem de kapitalistlerin boyunduruğunu silkip atan emekçi halkın kendi özgür ve bilinçli disiplinine dayanır. Giderek de daha çok buna dayanacaktır.

Bu yeni disiplin gökten inmediği gibi dualarla da ortaya çıkmaz; geniş ölçekli kapitalist üretimin maddi koşullarından, yalnızca bundan doğup gelişir. Bu olmaksızın, yeni disiplin mümkün değildi. Ve bu yeni maddi koşulların deposu ya da taşıyıcısı, geniş ölçekli kapitalizm tarafından yaratılan, örgütlenen, birleştirilen, eğitilen ve çelikleştirilen belirli bir tarihsel sınıftır. Bu sınıf proletaryadır.

Eğer bu Latince, bilimsel, tarihsel ve felsefesi deyimi, proletarya diktatörlüğünü daha basit bir dile çevirecek olursak, tam tamına şu anlama gelir:

Yalnızca belirli bir sınıf, adını koyacak olursak kentli işçiler ve genel olarak fabrika işçileri, sanayi işçileri, sermayenin boyunduruğunu söküp atma mücadelesinde bir bütün olarak çalışan ve sömürülen yığınlara öncülük edebilir; zaferi sağlamlaştırıp pekiştirme mücadelesinde, yeni bir sosyalist toplumsal sistemin yaratılmasında ve nihayet sınıfların tümüyle ortadan kaldırılması uğraşının bütününde bu kesimleri ardından sürükleyebilir. (Burada bir parantez açarak, sosyalizmle komünizm arasındaki bilimsel anlamda tek farkın, birincisinin, kapitalizmden doğduğu andan sonra yeni toplumun ilk aşamasını, ikincisinin ise daha sonraki ve daha üst aşamayı ifade etmesinde yattığını belirtelim.) Sarı Bern Entemasyonali'nin[2] yaptığı yanlış, bu enternasyonalin liderlerinin sınıf mücadelesini ve proletaryanın öncü rolünü yalnızca kağıt üzerinde kabul edip bunu mantıki sonucuna dek götürmekten korkmalarıdır. Özellikle burjuvaziyi dehşete düşüren o kaçınılmaz sonuçtan ürkmekte, bunu kesinlikle kabule şayan görmemektedirler. Proletarya diktatörlüğünün de sınıflar ortadan kaldı-

2 9 Şubat 1919'da sosyal demokrat partiler tarafından Bern'de yeniden toplanan İkinci Enternasyonal - yay.

rılmadığı sürece kaçınılmaz yanını koruyacak bir sınıf mücadelesi dönemi olduğunu; bu mücadelenin özellikle sermayenin alaşağı, edilmesini hemen izleyen dönemde yine özellikle şiddetli biçimler alarak görünümünü değiştirdiğini kabule yanaşmıyorlar. Proletarya, siyasal iktidarı ele geçirdikten sonra sınıf mücadelesini kısmen tersine çevirerek -hiç kuşkusuz farklı koşullarda farklı biçimlerde ve farklı yöntemler aracılığıyla- sınıflar ortadan kaldırılıncaya kadar sürdürür.

O halde, "sınıfların ortadan kaldırılması" ne anlama gelir? Kendilerini sosyalist olarak adlandıranların hepsi, bunu sosyalizmin nihai amacı olarak kabul ederler, ama buna gereken önemi hepsinin verdiğini kesinlikle söyleyemeyiz. Sınıflar, birbirlerinden, tarihsel olarak belirlenmiş bir toplumsal üretim sisteminde sahip oldukları konumlar, üretim araçlarıyla ilişkileri (çoğu durumda bu ilişkiler yasalarca belirlenip yerleşikleştirilmiştir), emeğin toplumsal örgütlenişindeki rolleri ve bunların sonucu olarak da toplumsal zenginlikten aldıkları payın boyutları ve bu payı elde ediş biçimleri açısından ayrılan geniş topluluklardır. Sınıflar, aralarından bir tanesinin, belirli bir toplumsal ekonomi sisteminde elde ettiği farklı konum sayesinde, başkalarının emeğine sahip çıkabildiği insan topluluklarıdır.

Şurası açıktır ki, sınıfları tam olarak ortadan kaldırabilmek için, kapitalistleri, toprak sahiplerini ve sömürücüleri alaşağı etmek, *onların* mülkiyet haklarını ortadan kaldırmak yeterli değildir. Bunun yanı sıra, üretim araçları üzerindeki tüm özel mülkiyeti kaldırmak, köy ve kent arasındaki ayrıma, giderek kol emeği ile kafa emeği arasındaki ayrıma da son vermek gereklidir. Bu, oldukça uzun bir dönemi gerektirir. Üretici güçleri geliştirmek için ileriye doğru atılması gereken bu büyük adımı gerçekleştirebilmek için, küçük ölçekli üretimin çok sayıdaki kalıntılarının direncini (çoğu kez pasif bir direnç olmasına karşılık, özellikle inatçıdır ve yenilmesi güçtür), bu kalıntılarla ilgili alışkanlıkları ve muhafazakarlığı yenmek gerekmektedir.

Tüm "emekçi insanların" bu işi başarmada eşit ölçüde yetenekli olduğu varsayımı, boş bir söz ibarettir ya da Nuh Nebi'den kalma, Marx öncesi sosyalizmin yanılsamasıdır. Çünkü bu yetenek kendiliğinden doğmaz, tarihsel olarak gelişir ve *yalnızca* büyük ölçekli kapitalist üretimin maddi koşullarından kaynaklanır. Bu yetenek, kapitalizmden sosyalizme giden yolun başlangıcında, *yal-*

nızca proletaryada bulunur. Proletarya, en başta uygar toplumlardaki en güçlü ve en ileri sınıf olduğu, ikinci olarak en gelişkin ülkelerde nüfusun çoğunluğunu oluşturduğu ve üçüncü olarak da Rusya gibi geri kapitalist ülkelerde nüfusun çoğunluğu yarı proleterlerden, yani yılın bir bölümünde düzenli olarak proletarya gibi yaşayan, geçim yollarının bir bölümünü, düzenli olarak, kapitalist işletmelerdeki ücretli işçiler gibi sağlayan insanlardan oluştuğu için, karşısındaki bu dev görevi başaracak güçtedir.

Kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde ortaya çıkan sorunları özgürlük, eşitlik, genel olarak demokrasi, işçi demokrasisi eşitliği vb. türünden gevezeliklerle çözmeye çalışanlar (Kautsky'nin, Martov'un ve Sarı Bern Enternasyonali'nin öteki kahramanlarının yaptıkları gibi) bununla kendi küçük burjuva, filisten niteliklerini ortaya koymakta, ideolojik açıdan da burjuvazinin dümen suyunda kölece seyretmektedirler. Bu sorunun doğru çözümü, politik iktidarı elde eden belirli bir sınıfın, yani proletaryanın, emekçi halkın proleter olmayan ya da yarı proleter kesimleriyle olan ilişkilerinin somut bir değerlendirmesi sonucunda ortaya çıkabilir. Bu ilişkiler, olağanüstü uyumlu, "ideal" koşullarda gerçekleşmez. Tersine, burjuvazinin, çok sayıda ve özgün biçimler alan öfkeli direnişinin somut koşullarında ortaya çıkar.

Nüfusun büyük bir çoğunluğu -emekçi halkın ise daha da büyük bir çoğunluğu- Rusya dahil kapitalist ülkelerin tümünde, sermayenin baskısını, yağmacılığını ve beraberinde getirdiği her türlü zulmü binlerce deneyimle bizzat etlerinde kemiklerinde hissetmişlerdir. Emperyalist savaş, yani dünyayı talan etmede üstünlüğün İngiliz mi yoksa Alman sermayesine mi ait olacağını belirlemek için on milyon insanın boğazlanması, bu sıkıntıları daha da yoğunlaştırmış, bunları artırıp derinleştirmiş ve halkın arka plandaki gerçekleri kavramasını sağlamıştır. İşte bu nedenle, büyük bir kahramanlık ve devrimci acımasızlıkla sermayenin boyunduruğunu söküp atan, sömürücüleri alaşağı eden, direnişlerini bastıran, içinde sömürücülerin yeri olmayan yeni bir toplumun yolunu açmak için kanını döken proletaryaya, halkın büyük bir çoğunluğu, özellikle de emekçi kesim büyük bir sempati beslemektedir.

Küçük burjuva dalgalanmaları ve burjuvazinin "kanadı" altına girerek burjuva'"(lü/.enine" geri dönme eğilimleri ne kadar güçlü ve ne kadar kaçınılmaz olursa olsun, emekçi nüfusun proleter

olmayan ve yarı proleter kesimlerinin de, proletaryanın moral ve politik otoritesini kabul etmekten başka çaresi yoktur. Çünkü proletarya, sömürücüleri alaşağı edip onların direncini kırmakla kalmıyor, yeni ve daha üstün bir toplumsal bağ, bir toplumsal disiplin vücuda getiriyor. Kendi birliklerinin, kendi öncülerinin daha yüksek sınıf bilinci ile donanmış, sarsılmaz, kararlı devrimci otoritesi dışında hiçbir boyunduruk, hiçbir otorite tanımayan sınıf bilincine sahip emekçilerin disiplini.

Zafere ulaşmak, sosyalizmi kurup pekiştirmek için, proletarya ikili bir görevi yerine getirmek durumundadır: İlk olarak sermayeye karşı verdiği mücadeledeki erişilmez kahramanlığı ile emekçi ve sömürülen halkın tümünü kendi saflarına kazanmak. Proletarya, onları kendi yanına kazanmalı, örgütlemeli ve burjuvaziyi alaşağı edip direncini yok etme mücadelesinde peşinden sürüklemelidir. İkinci olarak, proletarya, emekçi ve sömürülen yığınları ve onlarla birlikte küçük burjuva kesimleri yeni bir ekonomik gelişimin yoluna, yeni toplumsal bağların yaratılması çabalarına, yeni bir iş disiplinin ve örgütlenmesinin oluşturulması mücadelesine katmalı, seferber etmelidir. Bu sözünü ettiğimiz yenilikler, bilimde ve kapitalist teknolojide ulaşılan son aşamayı, söylenen en son sözü, geniş ölçekli bir sosyalist sanayi yaratarak, sınıf bilincine sahip işçilerin kitle örgütleriyle kaynaştıracaktır.

İkinci görev, ilkinden daha güçtür. Çünkü, bireysel özveri ve kahramanlıkla bu görevi yerine getirmek mümkün değildir. Bu görevin yerine getirilmesi, *yalın ve günlük* çalışmada uzun soluklu, kararlı ve daha güç nitelikteki bir kitlesel özveriyi gerektirir. Ama yine de bu ikinci görev, birincisinden daha yaşamsaldır. Çünkü, son çözümlemede, burjuvaziye karşı kazanılan zaferlerin en derindeki kaynağı ve bu zaferlerin güvenirliğinin ve kalıcılığının tek güvencesi, ancak yeni ve daha üstün bir toplumsal üretim biçimi, kapitalist ve küçük burjuva üretiminin yerine geniş ölçekli sosyalist üretimin geçirilmesi olabilir.

"Komünist Subbotnikler", işçilerin, emek üretkenliğini artırmada, yeni bir iş disiplinini benimsemede, ekonomide ve yaşamda sosyalist koşulları yaratmada bilinçli ve gönüllü girişkenliklerini sergilediği için büyük bir tarihsel öneme sahiptirler.

1870-71 yıllarının derslerinden sonra şovenizme ya da ulusal liberalizme kapılanmayıp sosyalizme; yönelen son derece sınırlı savada Alman burjuva demokratından biri olan J. Jakoby, bir kere-

sinde, tek bir sendikanın oluşturulmasının Sadowa Savaşı'ndan[3] daha büyük bir tarihsel öneme sahip olduğunu söylemişti. Bu, doğrudur. Sadowa Savaşı, ulusal Alman kapitalist devletinin yaratılmasında, iki burjuva monarşisinden, Avusturya ve Prusya monarşilerinden hangisinin üstünlük sağlayacağını belirlemişti. Tek bir sendikanın kurulması ise, proletaryanın burjuvazi üzerindeki evrensel zaferi açısından, küçük bir adımdır. Biz de aynı Şekilde, Moskova-Kazan demiryolu işçilerinin, 10 Mayıs 1919'da Moskova'da örgütledikleri iki komünist subbotnik'in, Hindenburg ya da Foch ve İngilizlerin 1914-18 emperyalist savaşında kazandıkları zaferlerin herhangi birinden daha büyük bir tarihsel öneme sahip olduğunu söyleyebiliriz. Emperyalistlerin kazandığı zaferler, Anglo-Amerikan ve Fransız mültimilyonerlerinin kârları aşkına milyonlarca emekçinin kurban verilmesi anlamına gelir. Bunlar, tıkınmaktan şişip ayakta çürüyen, ölüme mahkum kapitalizmin katliamlarıdır. Buna karşılık, Moskova-Kazan demiryolu işçilerinin örgütledikleri komünist subbotnikler, yeryüzünün tüm halklarına sermayenin boyunduruğundan ve savaşlardan kurtuluş getiren yeni, sosyalist toplumun nüvelerinden birisidir.

Burjuva baylar ve kendilerini "kamuoyunun" temsilcileri olarak sunan Menşevikler ve Sosyalist-Devrimciler de dahil asalaklar, doğal olarak komünistlerin besledikleri umutlarla alay etmekte, bu umutları "saksıda ağaç yetiştirme" biçiminde nitelendirmekte, çok sayıda hırsızlık, aylaklık, düşük üretkenlik, hammadde ve mamul malların bozulması vb. vakaları ile kıyaslandığında subbotniklerin görece önemsiz sayısına dudak bükmektedirler. Bu baylara vereceğimiz yanıt şudur: Eğer burjuva entelektüelleri, bilgilerini, iktidarlarını yeniden kurabilmeleri için Rus ve yabancı kapitalistlere tahsis edecek yerde emekçi halka yardım için seferber etselerdi, devrim daha hızlı bir biçimde ve daha barışçı yollardan gelişebilecekti. Ama bu ütopyacı bir görüştür; çünkü sorunu belirleyen sınıf mücadelesidir ve bu mücadele içerisinde entelektüellerin çoğunluğu burjuvazinin yanına kaymışlardır. Proletaryanın zaferi entelektüellerin yardımları ile değil, onların (hiç olmazsa büyük çoğunlukla) muhalefetlerine rağmen kazanılacaktır; bu arada burjuva entelektüellerinin iflah olmaz biçimde bur-

[3] 3 Temmuz 1866'daki Sadowa (Çekoslovakya) Meydan Savaşı Prusya'nın yengisi ve Avusturya'nın yenilgisiyle sonuçlanmış ve Avusturya-Prusya Savaşı'nın sonucunu belirlemişti - der.

juva nitelikte olanları yerlerinden alınacak, ortada dolaşanlar yeniden eğitilecek, ıslah edilecek ve proletaryaya tabi kılınacak, sonuçta bunların giderek daha büyük bir kesimi proletaryanın saflarına kazanılacaktır. Devrimin karşılaştığı güçlükler ve terslikler-den mest olmak, panik tohumları ekmek, geçmişe dönüşü savunmak; bunlar hep burjuva entelektüellerinin sınıf mücadelesindeki silahları ve yöntemleridir. Proletarya, böyleleri tarafından kandırılamayacaktır.

Şimdi asıl soruna dönelim: Yeni bir üretim biçiminin hemen, uzun süreli tersliklerle karşılaşmadan, kargaşa ve hastalıklara uğramadan kök saldığı tarihte hiç görülmüş müdür? Sertliğin kaldırılmasından yarım yüzyıl sonra, Rus kırlarında sertliğin önemli kalıntılarına hâlâ rastlanmaktaydı. Amerika'da köleliğin kaldırılmasından yarım yüzyıl sonra, Amerikalı zencilerin durumları genellikle yarı kölelik biçimindeydi. Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler de dahil burjuva entelektüelleri, doğrusu sermayeye hizmette gerçekten tutarlı davranmakta ve apaçık yanlış iddiaları kullanmayı sürdürmektedirler: Devrimden önce bizleri ütopyacı olarak suçlarken, şimdi de bizden geçmişin tüm kalıntılarını inanılmaz bir hızla tasfiye etmemizi beklemektedirler!

Ama bizler ütopyacı değiliz ve burjuva "savları"nm gerçek değerini biliyoruz; devrimden sonra bir süre, eski değer yargılarının izlerinin kaçınılmaz olarak yeninin nüveleri üzerinde egemen olacaklarını da biliyoruz. Yeni henüz doğmuşken, eski hep bir süre için ondan daha güçlüdür. Doğada ve toplumsal yaşamda, bu hep böyle olmuştur. Yeni düzenin filizlenmeye başlayan çekirdeklerinin zayıflığına dudak büküş, entelektüellerin ucuz kuşkuculuğu ve buna benzer tavırlar, özünde burjuvazinin proletaryaya karşı sınıf mücadelesinin, kapitalizmin sosyalizme karşı savunusunun yöntemleridir. Henüz zayıf olan yeni nüveleri özenle gözlemeli, büyük bir dikkat göstermeli ve onların gelişip "büyümesi" için her şeyi yapmalıyız. Bunlardan bir bölümü, kaçınılmaz olarak zayıf düşüp yok olacaktır. Elbette, bu süreçte komünist subbotniklerin özellikle önemli bir rol oynayacaklarına kesinlikle kefil olamayız. Ama sorun bu değildir. Önemli olan, her yeni doğanı geliştirmektir; bunların arasında en geçerli olanları, yaşamın kendisi seçecektir. Eğer bir Japon bilim adamı, insanlığın frengiyi yenebilmesine katkıda bulunmak için, her türlü gereksinime yanıt veren altı yüz altıncı denemeyi bulmadan önce altı yüz yolu sınama sabrını gös-

terebiliyorsa, daha güç bir görevi başarmak isteyenler, yani kapitalizmi ortadan kaldırmak isteyenler, bunların arasından en uygun olanını titizlikle seçebilmek için yüzlerce ve binlerce yeni mücadele yöntemini, aracını ve silahını sınayacak kararlılıkta olmalıdırlar.

"Komünist subbotnikler" son derece önemlidir. Çünkü bunlar, olağanüstü iyi koşullarda yaşadıklarını söyleyemeyeceğimiz, çeşitli uzmanlık alanlarından gelen, bu arada aralarında hiçbir uzmanlığı olmayanların da bulunduğu, *olağan,* yani *son derece katı* koşullarda yaşayan işçiler tarafından başlatılmıştır. Yalnızca Rusya'da değil tüm dünyada gözlenen emek üretkenliğindeki düşüş olgusunun başlıca nedenini çok iyi biliyoruz; bu neden, emperyalist savaşın yol açtığı yrkım ve sefalet, bıkkınlık ve yılgınlıktır, beslenme yetersizliği ve hastalıklardır. Sonuncusu, önem bakımından ilk sıradadır. Açlık; başlıca neden budur. Ve açlığın önüne geçebilmek için, tarımda, ulaştırmada ve sanayide emeğin üretkenliği yükseltilmelidir. Öyleyse, şu tür bir kısır döngü içerisinde bulunuyoruz: Emeğin üretkenliğini yükseltmek için kendimizi açlıktan kurtarmak zorundayız; kendimizi açlıktan kurtarmak için ise emek üretkenliğini yükseltmek durumundayız.

Pratikte, bu tür çelişkilerin kısır döngüyü kırarak, halkın azim ve kararlılığında köklü bir değişiklik ortaya çıkararak; bu tür köklü değişikliklerin temelinde çoğu kez belirleyici bir rol oynayan grupların bireysel girişkenlikleri aracılığıyla çözülebileceğini biliyoruz. Vasıfsız emekçiler ve Moskova demiryolu işçileri (elbette aklımızda olan bunların büyük çoğunluğudur; yoksa vurguncular, bürokratlar ve öteki beyaz muhafızlar değil) son derece umutsuz koşullarda yaşayan emekçilerdir. Sürekli olarak kötü beslenme sorunu ile karşı karşıya bulunan bu insanlar, bugün, henüz yeni hasat toplanmamışken ve ülkedeki besin durumunun giderek kötüleştiği bir ortamda fiili olarak açlıkla karşı karşıyadırlar. Ama bir de bakıyoruz ki, açlıkla savaşan, burjuvazinin, Menşevikler ve Sosyalist-Devrimcilerin ajitasyonu ile kuşatılan bu insanlar, "ekonomist subbotnikler" örgütlüyor, *ücretsiz fazla mesai* yapıyor ve kötü beslenme sonucunda yorgun ve bitkin olmalarına karşılık *emek üretkenliğinde büyük bir artışı* gerçekleştiriyorlar. Bu, kahramanlığın zirvesi değil midir? Bu, büyük öneme sahip bir değişimin başlangıcı değil midir?

Son çözümlemede, emek üretkenliği, yeni toplumsal sistemin

zaferi için en önemli, başlıca unsurdur. Kapitalizm, sertlik döneminde akla hayale sığmayan bir emek üretkenliği yarattı. Kapitalizm ise, yeni ve daha yüksek bir emek üretkenliği yaratan sosyalizm tarafından son kalıntılarına dek yok edilebilir ve edilecektir. Bu çok güç bir iştir ve gerçekleştirilmesi hayli zaman alacaktır; *ama süreç artık başlamıştır* ve önemli olan da budur. Eğer 1919 yazında, açlıkla pençeleşen Moskova'da, önce dört yıllık bir emperyalist savaşın yorgunluğunu taşıyan, sonra da bir buçuk yıllık daha da yıpratıcı bir iç savaş geçiren ve yine açlıkla pençeleşen işçiler böylesine büyük bir işi başlatabiliyorlarsa, ileride iç savaşı ve barışı kazandıktan sonra neler olacaktır?

Komünizm, ileri teknikler kullanan, sınıf bilincine sahip, gönüllü ve bir araya gelmiş işçilerin -kapitalizmde mevcut olana kıyasla- daha yüksek emek üretkenlikleri dernektir. Komünist subbotnikler ise, *komünizmin gerçek anlamda* başlaması açısından olağanüstü önem taşımaktadır. Çünkü (parti programımızın oldukça yerinde biçimde belirttiği gibi) henüz *"kapitalizmden komünizme geçişte yalnızca* ilk adımların *atıldığı"* bir aşamada iken bu tür uygulamaların ortaya çıkması, ender bir durumun ifadesidir.

Komünizm, *işçi kesiminin tümünün,* gayretli çalışmanın şevklendirdiği coşkulu bir titizlikle emek üretkenliğini artırdığı, tek tek işçilerin kendilerine ya da "yakın" çevrelerine değil de, "daha uzaktaki" yakınlarına, yani bir bütün olarak topluma, önce tek bir sosyalist devlette, sonrada Sovyet Cumhuriyetleri Birliği'nde birleşen on milyonlarca, yüz milyonlarca insana gitse bile, *hububatın, kömürün, demirin* ve öteki ürünlerin tek bir pudunun[4] israf olmaması için azami titizliği gösterdiği andan itibaren gündeme gelir.

Kari Marx, *Kapitalde,* özgürlük ve insan haklarına ilişkin olarak burjuvazinin cafcaflı ve tumturaklı deklarasyonları ile alay eder, *genel olarak* özgürlük, eşitlik ve kardeşlik konusundaki gevezelikleri ciddiye almaz. İşte bu tumturaklı söz yığınları ve gevezelikler, aşağılık Bern Enternasyonali'nin aşağılık kahramanları da dahil, tüm ülkelerin küçük burjuva ve filistenlerinin gözlerini kamaştırmaktadır. Marx, bu cafcaflı deklarasyonları, sorunun proletarya tarafından açık, yalın, alçakgönüllü ve pratik bir biçimde ortaya konuluşu ile karşılaştırır - örneğin işgünün kısaltılmasının yasa-

Yaklaşık 16.5 kilogram karşılığında bir Rus ağırlık ölçüsü - çev.

larla belirlenmesi ikinci yaklaşımın tipik bir örneğidir. Proletarya devriminin içeriği belirginleştikçe Marks'ın gözleminin uygunluğu ve derinliği bizler için daha bir açıklık ve netlik kazanmaktadır. Gerçek komünizmin "formülleri" Kautsky'lerin, Menşeviklerin, Sosyalist Devrimcilerin ve onların Bern'deki "din kardeşlerinin" her şeyi *emek koşullarına* indirgeyen gevezeliklerinden çok farklıdır. "Emek demokrasisi" konusunda, "özgürlük, eşitlik ve kardeşlik" üzerine, "halk tarafından" yönetim ve benzer konularda daha az gevezelik gerekiyor; günümüzün sınıf bilincine sahip işçileri ve köylüleri bu "hevesli ve bilgiç" kişilerin cilalı sözlerine ve kusursuz görünüşlerine baktıklarında, böylelerini "mutlaka bir alçaktır" diye bir kenara koyacak olağan sağduyuya sahip tüm insanlar gibi, onların hilelerini açığa çıkartabilecek konumdadırlar.

Daha az tumturaklı söz, daha yalın *günlük* çalışma, her pud hububat, her pud kömür için azami dikkat! Bu bir pudluk hububatı ve kömürü, ihtiyaç içindeki aç işçilere, yoksul, yalınayak köylülere ulaştırmak için, tabii kapitalistler gibi sıkı pazarlıkla değil, aynı Moskova-Kazan demiryolunun vasıfsız, sade işçilerinin yaptıkları gibi bilinçli, gönüllü ve ölçüsüz bir kahramanlıkla hareket etmek. Gerekli olan budur.

Hepimiz itiraf etmeliyiz ki, devrim sorunlarına burjuva entelektüellerine özgü laf cambazlığı ile yaklaşınanın kalıntıları her adımda göze çarpmaktadır. Bunlara her yerde, hatta bizim saflarımız içinde de rastlanmaktadır. Örneğin basınımız, burjuva demokrat geçmişin çürümüş kalıntılarına karşı mücadelede çok az şey yapmaktadır. Gerçek komünizmin basit, yalın, olağan ama elle tutulur nüvelerini geliştirmek için pek az şey yapmaktadır.

Kadınların konumunu alın. Bu alanda, iktidara geldiğimiz ilk yıl içinde yaptıklarımızın yüzde biri kadarını bile, dünyadaki tek bir demokratik parti, en ileri burjuva cumhuriyetleri de dahil, hiçbir yerde yıllardır gerçekleştirememiştir. Kadını eşitsiz bir konuma yerleştiren, boşanmayı kısıtlayıp bu hakkı tiksindirici formalitelerle ulaşılmaz hale getiren, evlilik dışı çocukları tanımayı reddeden, bunların babalarının aranmasını buyuran yasaları, kısacası örnek ve kalıntılarının burjuvazinin ve kapitalizmin utancına olarak tüm uygar ülkelerde bulunabileceği bu olguları gerçekten yerle bir etmiş bulunuyoruz. Bu alanda gerçekleştirdiklerimizle övünmeye bin kere hakkımız vardır. Ancak, altımızdaki zemini burjuva yasalarının ve kurumlarının pisliklerinden ne ka-

dar temizlersek, şu gerçeği de o kadar açık biçimde göreceğiz: İnşaat yapmak üzere zemini temizledik, ama henüz inşaata geçmedik.

Kadını kurtaran tüm bu yasalara karşın, kadın henüz bir *ev içi kölesi* durumundadır; çünkü, *küçük ev işleri* onu yıpratmakta, boğmakta, sersemleştirip aşağılamaktadır. Kadını mutfağa ve bebek odasına bağlamakta, emeğini bu barbarcasına verimsiz, küçük, sinir bozucu, sersemleştirici kölelik içinde boşa harcatmaktadır. Kadının gerçek *kurtuluşu,* gerçek komünizm, ancak bu küçük ev işçiliğine karşı (devlet iktidarına sahip proletarya tarafından öncülük edilen) tam cepheden bir mücadele başladığı zaman, ya da bu durumdan geniş ölçekli sosyalist ekonomiye *toptan geçiş* sağlandığı zaman gündeme gelebilecektir.

Teoride her komünistin tartışılmaz gördüğü bu soruna pratikte yeterli dikkati gösteriyor muyuz? Hiç kuşkusuz, hayır. Komünizmin bu alanda halihazırda ortaya çıkmış bulunan nüveleri için gerekli özeni gösteriyor muyuz? Yanıt yine, *hayır.* Toplu aşevleri, bakımevleri, anaokulları; işte burada bu çekirdeklerin örnekleri ile karşılaşıyoruz. Burada, *kadını gerçekten kurtarabilecek,* toplumsal üretimdeki ve kamu yaşamındaki rolü açısından erkekler karşısındaki eşitsizliğini gerçekten azaltıp bunu yok edecek basit ve günlük araçlarla karşılaşıyoruz. Bu araçlar yeni değildir. Onlar da (sosyalizmin tüm maddi önkoşulları gibi) geniş ölçekli kapitalizm tarafından yaratılmışlardır. Ama kapitalizm altında, önce birer istisna olarak kalmışlar, sonra da, ki bu özellikle önemlidir, ya spekülasyonun, kâr avcılığının, yalan ve dolanın en kötü örneklerini barındıran *kâr yapan* kurumlar için kullanılmış ya da en iyi işçilerin haklı olarak nefret ettikleri gibi "burjuva şefkatinin akrobasisi" olarak kullanılmışlardır.

Ülkemizde bu tür kuruluşların sayısının arttığına ve bunların niteliklerini değiştirmeye *başladıklarına* kuşku yoktur. Emekçi ve köylü kadınlar içinde bizim bilebildiğimizden daha çok sayıda *örgütleyici yetenek* bulunduğuna, bizim o fırında yarı pişmiş komünistlerimizle burnu havada entelektüellerimizin pek meraklı oldukları gevezeliğe, yakınmaya, planlar ve sistemlere ilişkin laf kalabalıklarına hiç bulaşmadan çok sayıda işçi ile daha çok sayıda tüketicinin birliğini sağlayacak pratik işleri örgütleyebilecek insanlar olduğuna da kuşku yoktur. Ama ne çare ki, bu yeni filizleri, yapmamız gerektiği gibi besleyip büyütemiyoruz.

Bakın burjuvaziye. *Kendi* gereksinimlerini duyurmada ne kadar

başarılılar. Burjuvazinin gazetelerini, milyonlarca baskı yapan bu yayınlara bakın: Kapitalistler "model" işletme olarak gördüklerinin reklamını nasıl yapıyor; burjuvazi, kendi "model" burjuva kurumlarını nasıl ulusal gururun birer nesnesi haline getiriyor! Bizim basınımız ise, zahmet edip de, en iyi aşevlerini, bakimevlerini anlatmıyor ki, bunlar kendi türlerinin modelleri haline gelebilsinler. Basınımız, bu tür örneklere yeterli tanıtıcılığı sağlamıyor, bunların emek tasarrufu açısından gerçekleştirdiklerini anlatmıyor ayrıntıları ile. Tüketiciye sağlanan kolaylıklar, ürünlerin israfının önüne geçilmesi, kadınların ev içi kölelikten kurtarılmaları, sağlık koşullarının geliştirilmesi açısından bu *örnek komünist çalışmaların* sağladığı kazanından tüm topluma, emekçi kesimin tümüne yaygınlaştırılabilecek biçimde anlatmakta yetersiz kalıyor.

Örnek üretim, örnek komünist subbotnik, her bir pud hububatın sağlanmasında ve dağıtımında gösterilen örnek dikkat ve titizlik, örnek aşevleri, şu ve şu işçi kesiminin oturduğu şu ve şu mahalledeki örnek temizlik vb. türü şeyler, tek tek her işçi ve köylü örgütü kadar basınımızdan da bugün gösterilenden on kat daha fazla bir ilgi ve dikkate layıktır. Tüm bunlar, komünizmin filizleridir; bunları besleyip geliştirmek bizlerin olağan ve başlıca görevidir. Beslenme ve üretim açısından karşı karşıya bulunduğumuz durumun güçlüğüne karşın, Bolşevik iktidarının bir buçuk yılı içerisinde *her alanda* tartışılmaz bir gelişme sağlanmıştır: (1 Ağustos 1917 ile 1 Ağustos 1918 arasında) hububat üretimimiz 30 milyon pud iken, (1 Ağustos 1918'den 1 Mayıs, 1919'a kadar) 100 milyon pud'a yükselmiştir; sebze ekim alanı genişlemiştir, ekilmeyen arazi miktarı azalmıştır, büyük yakıt güçlüklerine karşın demiryolu taşımacılığı gelişmeye başlamıştır, vb. vb. Bu genel tablo içerisinde ve proleter devlet iktidarının da katkısı ile komünizmin filizleri yok olmayacaktır. Bunlar büyüyecek ve tam komünizme doğru gelişecektir.

1919 Temmuzu'nda broşür olarak basılmıştır.

Toplu Eserler, c. 29s. 418-31

Sovyet Cumhuriyeti'nde Emekçi Kadın Hareketinin Görevleri

Partisiz Emekçi Kadınların Dördüncü Moskova Kent Konferansında Yapılan Konuşma

23 Eylül 1919

Yoldaşlar,

Emekçi kadınlar konferansını selamlamakla mutluluk duyuyorum. İzninizle, bugün emekçi halktan politik bilince sahip olan herkesin ve her emekçi kadının büyük ilgisini çeken konulara ve sorunlara geçmek istiyorum. Bunlar, en ivedi sorunlarımızdır; ekmek sorunu ve savaş durumu. Toplantılarına ilişkin gazete haberlerinden öğrendiğim kadarıyla, savaş konusunda yoldaş Trotskiy, ekmek konusunda ise Yakovleva ve Svidersky yoldaşlar tüm boyutlarıyla durmuş bulunuyorlar. O halde izninizle, ben de öteki sorunlara geçeyim.

Genel olarak sosyalizme geçiş sorununa ilişkin, özel olarak da güncel açıdan büyük önem taşıyan ve bugün Sovyet Cumhuriyeti'nde emekçi kadın hareketinin karşısında bulunan görevlerle ilgili birkaç söz söylemek istiyorum.

Yoldaşlar,

Kadının konumu ile ilgili sorun, Sovyet iktidarı tarafından en başından bu yana ortaya konmuştur. Kanımca, sosyalizme geçiş yolundaki herhangi bir işçi devleti ikili bir görevle karşı karşıyadır. Bunun birinci bölümü, göreli olarak yakındır, kolaydır. Bu birinci bölüm, kadınları, erkeklerle karşılaştırıldığında eşitsiz bir konuma yerleştiren eski yasalarla ilgilidir.

Batı Avrupa'daki tüm kurtuluş hareketlerine katılanlar, uzun zamandır, yıllardır değil asırlardır eskimiş yasaların kaldırılmasını ve kadınlarla erkeklerin yasalarca da eşit tanınmasını talep etmektedirler. Ama demokratik Avrupa devletlerinin hiçbiri, en ileri konumdaki cumhuriyetlerin hiçbiri, bunu gerçekleştirmeyi başaramamışlardır. Çünkü, nerede kapitalizm varsa, nerede toprak ve fabrikalar üzerinde özel mülkiyet sürdürülüp sermayenin gücü konmuyorsa, erkekler de ayrıcalıklarını korurlar. Sözünü ettiğimiz, yalnızca Rusya'da gerçekleştirilebilmiştir, çünkü ülkemizde

25 Ekim 1917'den başlayarak işçilerin iktidarı kurulmuştur. En başından itibaren Sovyet iktidarı, sömürünün her biçimine karşı gerçek bir işçi iktidarı olmaya yöneldi. Kendini, emekçi halkın toprak sahipleri ve kapitalistler tarafından sömürülme olasılıklarını yok etme, sermayenin egemenliğini ortadan kaldırma görevlerine adadı. Sovyet iktidarı, emekçi halka, toprak üzerinde özel mülkiyet olmaksızın, fabrikalar özel mülkiyet altında bulunmaksızın yaşamlarını örgütleme olanaklarını sağlamaya çalışmaktadır. İşte bu özel mülkiyet ki, her yerde, tam bir politik özgürlüğün bulunduğu en demokratik cumhuriyetlerde bile, emekçi halkı gerçekte sefalet ve ücretli kölelikten başka bir şey olmayan koşullar altında tutmakta, kadınlara ise çifte kölelik getirmektedir.

Sovyet iktidarı, emekçi halkın iktidarı, varlığının ilk aylarında, kadınların konumuna ilişkin olarak yasama alanında kesin bir devrimi gerçekleştirmiştir. Kadını bağımlı bir konuma yerleştiren yasalardan, Sovyet Cumhuriyetinde geriye hiçbir iz kalmamıştır. Burada sözünü ettiğim, özellikle kadınların daha zayıf konumlarından yararlanan, onları eşitsiz bir duruma sokan ve tüm bunları gerçekten de horlayıcı biçimde yapan yasalardır. Örneğin, boşanma ve gayri meşru çocuklarla ilgili yasalar ve kadının çocuğunun bakımı için babasına dava açabilme hakkına ilişkin yasalar gibi.

Burjuva yasalarının, açıkça söylemek gerekirse, en ileri ülkelerde bile, kadınların göreli zayıf konumundan yararlanarak onları horlaması ve eşitsiz bir konuma yerleştirmesi özellikle bu alanda gerçekleşmektedir. Yine özellikle bu alandadır ki, Sovyet hükümeti, geriye eskiden hiçbir iz bırakmamış, emekçi halk için dayanılmaz nitelikteki adaletsiz yasaları ortadan kaldırmıştır. Şimdi, hiçbir abartma yapmaksızın ve göğsümüzü gere gere dünyada Sovyet Rusya dışında kadınların tam bir eşitlikten yararlanabildiği, özellikle günlük aile yaşamında kendini hissettiren horlayıcı bir konumdan kurtarıldığı başka hiçbir ülke yoktur. Bu, bizim ilk ve en önemli görevlerimizden biriydi.

Eğer Bolşeviklere düşmanlık besleyen partilerle temas olanağı bulduysanız, eğer Rusya'nın Kolçak ve Denikin'in[1] elinde bulunan

[1] 1919 sonbaharında Sovyet Rusya'nın bir bölümü Sibirya ve Güney Rusya'da etkili olan Kolçak ve Denikin'in karşı devrimci güçlerince ele geçirilmişti. Sovyet topraklarına silahlı müdahaleyi düzenleyen Fransa, İngiltere, ABD ve Japon hükümetleri karşı devrimcilere askeri yardımda bulundular. Karşı devrimci orduların generalleri ve dış müdahaleci güçlei

bölgelerinde yayınlanan gazeteler elinize geçtiyse ya da bu gazetelerde ileri sürülen görüşleri paylaşan insanlarla konuştuysanız, sık sık karşılaşacağınız suçlama, Sovyet iktidarının demokrasiyi ihlal ettiği yolundaki suçlama olacaktır.

Sovyet iktidarının temsilcileri olan bizler, Bolşevik komünistler ve Sovyet iktidarını destekleyenler, sık sık demokrasiyi ihlal suçlaması ile karşılaşıyoruz ve bunun kanıtı olarak ileriye sürülen de Sovyet iktidarının Kurucu Meclis'i dağıtması oluyor. Genel olarak bu tür suçlamaları şöyle yanıtlıyoruz: Özel mülkiyetin yeryüzünde varlığını sürdürdüğü, insanlar arasında eşitliğin bulunmadığı, elinde sermayesi bulunanın patron olup çıktığı ve başkalarının da onun hesabına çalışıp ücretli köleler haline geldiği bir dönemde ortaya çıkan bu Kurucu Meclis'e ve bu demokrasiye, biz hiçbir değer vermiyoruz. Böyle bir demokrasi, en ileri ülkelerde bile köleliği gizlemeye yaramaktadır. Biz sosyalistler, ancak ve ancak emekçi ve sömürülen halkın konumu açısından yarar sağladığı sürece demokrasiden yanayız. Sosyalizm kendini, dünya ölçüsünde, insanın insan tarafından sömürülmesinin her biçimi ile mücadeleye adamıştır. Ancak sömürülenlere, ayrıcalık sahibi olmayanlara hizmet eden demokrasinin bizim için bir değeri vardır. Eğer çalışmayanların ayrıcalıkları ellerinden alınırsa, insanlar arasındaki gerçek eşitlik sağlanacaktır. Çalışmayan, yemeyecektir.

Bu tür suçlamalara karşı, sorunun şu şekilde ele alınması gerektiğini söylüyoruz: Demokrasi, çeşitli ülkelerde nasıl uygulanmaktadır? Tüm demokratik cumhuriyetlerde, eşitliğin kağıt üzerinde ilan edildiğini görüyoruz. Ancak medeni kanunda ve kadınların haklarına ilişkin yasalarda (kadınların aile içindeki konumlarını ve boşanma durumundaki haklarını düzenleyen yasalar) adım başı eşitsizlikle ve kadınların horlanması ile karşılaşıyoruz. Ve diyoruz ki, bu, özellikle ezilenler açısından, demokrasinin ihlalidir. Sovyet iktidarı, demokrasiyi, en ileri durumdaki öteki ülkelerden de daha geniş bir ölçüde uygulamaktadır çünkü, yasalarda, kadınların eşitsiz konumuna ilişkin en küçük bir kalıntı bile bırakmamıştır. Yineliyorum: Varlığının ilk aylarında Sovyet iktidarının yaptıklarının yarısı kadarını bile, kadınlar söz konusu olduğunda, başka hiçbir devlet, başka hiçbir demokratik yasa yapamamıştır.

Hiç kuşkusuz tek başına yasalar yeterli değildir. Bizler de tek

1920'de Kızıl Ordu tarafından yenilerek Sovyet Rusya topraklarından çıkarıldı - der.

başına bunlarla yetinecek değiliz. Buna karşılık, yasalar söz konusu olduğu sürece, kadınları eşit bir konuma yerleştirmek için üzerimize düşen tüm görevleri yaptık ve bununla gurur duyuyoruz. Bugün, en ileri ülkelerdeki kadınların konumları ile karşılaştırıldığında, Sovyet Rusya'da kadınların konumu ideal niteliktedir. Buna karşılık, bunun hiç kuşkusuz bir başlangıç olduğunu da kendi kendimize hatırlatıyoruz.

Evde yapması gereken işler açısından kadın, hâlâ güç bir konumdadır. Kadının tam kurtuluşunu gerçekleştirebilmek, onu erkeklerle eşit hale getirebilmek için, ulusal ekonominin toplumsallaştırılması ve kadının da ortak üretken emeğe katılımının sağlanması gerekmektedir. Kadın ancak bundan soma erkekle aynı konuma sahip olabilecektir.

Burada elbette kadının, emek üretkenliği, sarf edilen emek miktarı, işgününün uzunluğu, çalışma koşulları vb. açısından erkekle aynı konuma gelmesinden söz etmiyoruz. Söylediğimiz, kadının, erkeklerden farklı olarak, sırf aile içindeki durumu nedeniyle ezilmemesidir. Hepiniz biliyorsunuz ki, kadınlar tam haklara sahip olsalar bile, tüm ev işlerinin onlara yıkılması sonucunda, fiilen daha geri bir planda kalacaklardır. Çoğu durumda, ev işleri, bir kadının yapabileceği en verimsiz, en barbarca ve en güç iştir. Bu iş, son derece "küçük" nitelikte olup, kadının şu ya da bu şekilde gelişmesini hızlandıracak en küçük bir öğe bile içermemektedir.

Sosyalist ülkümüzün peşinden giderken, sosyalizmin tam anlamıyla uygulanması için mücadele vermeyi istiyoruz ve burada da kadınların önüne çok geniş bir iş alanı açılmaktadır. Şimdi, sosyalizmi inşa etmek üzere zemini temizleme açısından ciddi hazırlıklar içindeyiz. Ama sosyalizmin inşası, ancak kadının tam eşitliğine ulaştıktan sonra, yeni görevleri o küçük, sersemleştirici ve verimsiz işlerden kurtarılan kadınlarla birlikte omuzlayabildiğimiz zaman başlayabilecektir. Bu, başarılması yıllar sürecek olan bir iştir.

Bu doğrultudaki çalışma, kısa sürede çabuk ve göz kamaştırıcı sonuçlar verecek bir çalışma değildir.

Kadınları ev işlerinden kurtaracak örnek kuruluşlar, yemekhaneler ve bakımevleri ortaya çıkarıyoruz. Tüm bu kurumları örgütleme işi de daha çok kadınların üzerine düşecektir. Kabul etmek gerekir ki, bugün Rusya'da, kadını ev bakımı köleliğinden kurtaracak çok az sayıda kuruluş vardır. Bunların sayısı gerçekten ö-

nemsizdir ve bugün Sovyet Cumhuriyeti'nde gelişen koşullar (yoldaşlarımın daha önce sizlere ayrıntılarını anlattığı savaş ve beslenme sorunu) bu doğrultudaki çalışmalarımızda bizleri engellemektedir. Yine de, kadınları ev içi köleleri konumundan kurtaracak olan bu kurumların, her olanakta, her yerde ortaya çıktığını belirtmemiz gerekmektedir.

İşçilerin kurtuluşunun işçilerin kendilerince gerçekleştirilmesi gerektiğini söylüyoruz; aynı şekilde, emekçi kadınların kurtuluşu da emekçi kadınların kendilerinin sorunudur. Emekçi kadınlar, sözünü ettiğimiz tür kurumların geliştirilmesini bizzat kendileri gözetmelidirler. Bu faaliyet, eski, kapitalist toplumdaki konumları ile kıyaslandığında, durumlarında tam anlamıyla bir değişikliğe yol açacaktır.

Eski, kapitalist düzende, politikada aktif olabilmek için özel bir eğitimden geçmiş olma koşulu aranırdı. Bu yüzden de kadınlar, en ileri ve özgür kapitalist ülkelerde bile politikada önemsiz bir rol oynarlardı. Görevimiz, politikayı her emekçi kadın için etkinlik gösterilebilen bir alan haline getirmektir. Toprak ve fabrikalar üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılmasından, toprak sahipleri ve kapitalistlerin iktidarının yıkılmasından bu yana, politikanın görevleri, bir bütün olarak emekçi halk için, kadınlar da dahil, basit, açık ve anlaşılabilir bir niteliğe kavuşmuştur. Kapitalist toplumda kadının konumu öyle bir eşitsizlikle damgalanmıştır ki, kadınların politikaya katılımı, erkeklerin katılımının önemsiz bir yüzdesini oluşturur. Bu durumda bir değişiklik yaratabilmek için, emekçi halkın iktidarı gereklidir. Çünkü bundan sonra, politikanın başlıca görevleri, emekçi halkın kendisinin geleceği ile doğrudan ilgili meselelerden ibaret olacaktır.

Burada da emekçi kadınların katılımı vazgeçilmez bir nitelik taşımaktadır. Tabii yalnızca parti üyesi ya da politik bilince sahip kadınlar değil, parti dışı kadınlar ve en az politik bilince sahip olanlar da dahil. Bu noktada Sovyet iktidarı emekçi kadınlar için geniş bir faaliyet alanı açmaktadır.

Sovyet Rusya'ya saldıran düşman güçlere karşı verdiğimiz mücadelede güç günler yaşadık. Savaş alanında emekçi halkın iktidarına karşı savaş açan güçlere, besin ikmali alanında da kâr avcılarına karşı verdiğimiz mücadelede güçlüklerle karşılaştık. Çünkü, kendi emeklerini seferber ederek yürekten yardımımıza koşan insanların, emekçilerin sayısı azdı. İşte burada, Sovyet iktidarı,

partisiz emekçi kadınların bize yaptığı yardımları paha biçilmez bir değerde görmektedir. Bunlar biliyorlar ki, eski, burjuva toplumda politik yaşama katılabilmek için geniş kapsamlı bir eğitim gerekiyordu ve kadınlar bu eğitim olanaklarının dışında tutuluyorlardı. Sovyet Cumhuriyeti'nin politik faaliyeti ise, temel olarak, toprak sahipleri ve kapitalistlere karşı, sömürünün ortadan kaldırılması doğrultusundaki mücadeledir. Bu yüzden Sovyet Cumhuriyeti'nde politik faaliyet emekçi kadınlara da açık hale getirilmiştir ve bu katılım, emekçi kadınların örgütsel yeteneklerini emekçi erkeklere yardım için seferber etmeleriyle gerçekleşecektir.

Bizim gereksinim duyduğumuz, yalnızca milyonları içeren bir ölçek üzerindeki örgütsel çalışmalar değildir; örgütsel çalışmaya en küçük ölçek üzerinde dahi gereksinim duyuyoruz ve bu gereksinim, kadınların da katılımını olanak dahiline sokmaktadır. Eğer sorun orduya yardımcı olma ya da ordu içinde ajitasyonu yürütme sorunu ise kadınlar savaş koşullarında da çalışabilirler. Kadınlar, tüm bunlarda aktif bir görev almalıdırlar ki Kızıl Ordu gözetildiğini görebilsin, kendisi ile dayanışma içerisinde olunduğunu anlayabilsin. Kadınlar, gıda maddeleri dağıtımı, toplu aşevlerinin ıslahı, Petrograd'da sayıları hayli artan salonların her yerde açılması gibi alanlara da çalışabilirler.

Emekçi kadınların faaliyetlerinin en büyük örgütsel önemi kazandığı alanlar, bunlardır. Emekçi kadınların katılımı, büyük deneme çiftliklerinin örgütlenmesi ve yönetiminde de önem kazanmaktadır ve bu katılım bir iki münferit örnekle sınırlı kalmamalıdır. Sözünü ettiğimiz, çok sayıda emekçi kadının katılımı olmaksızın yürütülemeyecek olan bir iştir. Emekçi kadınlar, bu alanda, gıda maddelerinin dağıtımını denetleyerek ve bu malların daha kolay bir şekilde edinilmelerini sağlayarak çok yararlı olabilirler. Bu çalışmalar, parti dışı emekçi kadınlar tarafından da pekala gerçekleştirilebilir. Bunların gerçekleştirilmesi, sosyalist toplumun güçlendirilmesi açısından her şeyden daha çok yararlı olacaktır.

Toprak üzerindeki özel mülkiyeti kaldırdık; fabrikaların özel mülkiyetine ise hemen hemen bütünü ile son verdik. Şimdi Sovyet iktidarı, parti üyelerinin yanı sıra partisiz insanların da, erkekler gibi kadınların da, kısacası tüm emekçilerin bu ekonomik gelişimde görev almalarını sağlamaya çalışmaktadır. Sovyet iktidarının kollarını sıvadığı iş, ancak, birkaç yüz değil, tüm Rusya'da

milyonlarca ve milyonlarca kadının katılımı ile ilerleme sağlayabilir. Sosyalist gelişim davasının, bundan sonra sağlam temellere oturacağına eminiz. Bu andan itibaren, emekçi halk, toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin yardımları olmaksızın yaşayabileceğini ve ülkeyi yönetebileceğini gösterecektir. İşte bundan sonra sosyalist kuruluş Rusya'da öylesine sağlam temellere oturacaktır ki, ne başka ülkelerdeki dış düşmanlar ne de içeridekiler Sovyet Cumhuriyeti için herhangi bir tehlike oluşturabileceklerdir.

Toplu Eserler, c. 30, s. 40-46

İşçilerin Devleti ve Parti Haftası

Moskova Parti Haftası[1] Sovyet hükümeti için güç bir zamana rastlamıştır. Denikin'in başarıları, toprak sahipleri, kapitalistler ve yandaşları tarafından girişilen entrikalarda çılgınca bir artışa neden olmuş, burjuvazi panik ortamı yaratma ve ellerinin altındaki her olanaktan yararlanarak Sovyet egemenliğini yıkma yolundaki çabalarına hız vermiştir. Kaypak, dalgalanan, politik açıdan geri konumdaki küçük burjuvazi, onlarla birlikte aydınlar, Sosyalist-Devrimciler ve Menşevikler, her zaman olduğu gibi yine sallantılı bir konuma girmişler, kapitalistlerin en önce kendilerini yıldırmalarına izin vermişlerdir.

Moskova Parti Haftası, kanımca, böylesine güç bir dönemde, davamıza hizmet açısından hayli yararlı bir olgudur. Sırf gösteriş için bir Parti Haftası'na ihtiyacımız yoktur. Bir hediye olarak da verilse, öyle hayali parti üyeleri de istemiyoruz. Partimiz, devrimci işçi sınıfının partisi, hükümette olup da üye sayısının artışına değil niteliğin geliştirilmesine özen gösteren, kendini "kariyer avcılarından koruyan dünyadaki tek partidir. Bu "kariyer avcılarından kurtulmak, partide yalnızca komünizme içten bağlı bilinçli üyelerin kalmasını sağlamak için, birkaç kez kayıt yenileme işlemine başvurduk. Bundan da ötede, partiyi, bir hükümet partisi içinde yer almanın avantajlarından yararlanmak üzere "ortaya çıkan", komünizm adına yüklenilmesi gereken fedakarlıklardan kaçan insanlardan arındırmak için, cephe seferberliğinden ve subbotniklerden de yararlandık.

Ve bu dönemeç noktasında, cephe için seferberlik gelişirken, Parti Haftası faydalı olabilir, çünkü bunda kariyer avcıları için heveslenilecek bir şey yoktur. Partimize geniş bir katılım için çağrı yapacağız; ama yalnızca işçilere, yoksul köylülere ve emekçi köylülere yönelik olacak bu çağrı, kâr yapan köylülere *değil*. Bu yeni üyelere, partiye katılmalarından dolayı herhangi bir avantaj tanımıyoruz ve vaat etmiyoruz. Tam tersine, bugün parti üyelerinin üzerine düşen görevler, olağana kıyasla daha güç, daha tehlikelidir.

[1] 1919'un ikinci yarısında, partiye daha çok işçi ve köylü kazanmak için *Parti Haftası* düzenlendi. Parti Haftası'nda, yalnız ülke merkezinde 200 binden fazla kişi partiye üye oldu -der.

Bu kadarı iyi. Yalnızca komünizmin yürekten destekleyicileri, yalnızca kendilerini bilinçli bir biçimde işçilerin devletine adamış olanlar, yalnızca dürüst emekçiler, yalnızca kapitalizm altında ezilen yığınların gerçek temsilcileri, partiye katılacaklardır.

Ve bizim partide gereksinim duyduklarımız da, yalnızca bu nitelikteki üyelerdir.

Reklamcılık için değil, ciddi çalışma için yeni parti üyelerine gereksinim duyuyoruz. Partiye böyle insanları davet ediyoruz. Emekçi halk için, partinin kapılarını ardına kadar açıyoruz.

Sovyet iktidarı, sermayenin boyunduruğunu tamamen söküp atma mücadelesindeki emekçi halkın iktidarıdır. Bu mücadelede ilk yer alanlar, kentlerin ve sanayi merkezlerinin işçi sınıfı idi. İlk zaferi onlar kazandılar ve devlet iktidarını ele geçirdiler.

İşçi sınıfı, köylülerin çoğunluğunu kendi saflarına kazanmaktadır. Çünkü, sermayenin saflarında, burjuvazinin yanında yer alanlar, yalnızca bezirgan köylüdür, kâr avcısı köylüdür; emekçi köylü değil.

En ileri, politik açıdan en bilinçli işçiler, Petrograd işçileri, Rusya'nın yönetimine en çok katkıda bulunanlardır. Ama biliyoruz ki, işçilerin ve köylülerin arasında, kendilerini emekçi yığınların çıkarlarına adamış ve yöneticilik görevini üstlenmeye yetenekli çok sayıda insan vardır. Bunların arasında, örgütleyicilik ve yöneticilik yeteneği olup da kapitalizmin kendilerine hiçbir olanak tanımadığı, bizim ise ön plana çıkıp kendilerini göstermeleri, sosyalizmi kurma görevini omuzlamaları için yardım etmemiz gereken ve yardım ettiğimiz insanlar vardır. Bu yeni, alçakgönüllü ve gizli yetenekleri bulup çıkarmak kolay bir iş değildir. Asırlar boyunca toprak sahipleri ve kapitalistler tarafından ezilip aşağılanan bu işçileri ve köylüleri idari görevler için seferber etmek, kolay iş değildir.

Ama bu güç iş yerine getirilmelidir. Bu görev gerçekleştirilmelidir ki, yeni güçlerin ortaya çıkabilmesi için işçi sınıfının ve emekçi köylülüğün daha derinliklerine nüfuz edilebilsin.

Yoldaşlar,

Partisiz işçiler ve emekçi köylüler, partiye katılın! Bundan dolayı size hiçbir çıkar vaat etmiyoruz; sizi davet ettiğimiz, zorlu bir çalışmadır. Eğer komünizmin içten destekleyicileri iseniz, hemen kolları sıvayın; görevinizin yeniliğinden ve içerdiği güçlüklerden korkmayın. Bu tür işleri yalnızca formel bir eğitim görmüş olanla-

rın becerebileceği doğrultusundaki eski önyargı sizi alıkoymasın. Bu, doğru değildir. Sosyalizmi kurma görevi, giderek artan sayıdaki işçiler ve emekçi köylüler tarafından yönlendirilebilir ve yönlendirilmelidir.

Emekçi halkın geniş yığınları bizimle birliktedir. Gücümüz de buradadır. Dünya komünizminin yenilmezliğinin kaynağı da buradadır. Yeni yaşamı kurmada bağımsız bir görev almaları için Parti saflarına yığınlar arasından daha çok sayıda yeni işçi kazanılması: Tüm güçlüklerle savaşma yöntemimiz budur. Zafere giden yol da budur.

11 Ekim 1919

T•plu Eserler, c. 30, s. 63-65

Ekim Devrimi'nin İkinci Yıldönümü Dolayısıyla Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi, İşçi ve Kızıl Ordu Vekilleri Moskova Sovyeti, Sendikalar Tüm-Rusya Merkez Konseyi ve Fabrika Komiteleri Ortak Oturumunda Yapılan Konuşma

7 Kasım 1919

Yoldaşlar,

Doğrusunu söylemek gerekirse, bundan iki yıl önce, emperyalist savaş sürerken, Rusya'daki burjuvazinin tüm yandaşlarına, halk yığınlarına, öteki ülkelerdeki işçilerin çoğuna, Rus proletaryasının kalkışması ve politik iktidarı ele geçirişi yalın, ama umutsuz bir girişim olarak görünüyordu. O dönemde, dünya emperyalizmi öylesine büyük ve yenilmez bir güç konumunda görünüyordu ki, geri bir ülkenin işçilerinin ona karşı ayaklanmaya teşebbüs etmesi budalaca bir iş olarak değerlendiriliyordu. Ama bugün, geriye dönüp baktığımızda, karşıtlarımızın bile giderek artan bir sayıda bizim haklı olduğumuzu kabul ettiklerini görüyoruz. Yine görüyoruz ki, üstüne olmayan bir heykel görünümündeki emperyalizm, ayakları çimentodan bir heykel olduğunu tüm dünya önünde kanıtlamıştır. İçinden geçtiğimiz ve savaşmak zorunda olduğumuz son iki yıl ise, giderek artan bir açıklıkla, zaferin yalnızca Rus proletaryasının değil, uluslararası proletaryanın da zaferi olduğunu simgelemektedir.

Yoldaşlar,

Sovyet iktidarının varlığının ilk yılında, Alman emperyalizminin gücü ile tanışmak, bize dayatılan zorlamaları ve küçültücü bir barışı kabul etmek durumunda kaldık. Devrim için yaptığımız çağrıda yalnız kaldık; ne destek aldık ne de yanıt. Egemenliğimizin ilk yılı, aynı zamanda, emperyalizme karşı verdiğimiz mücadelenin de ilk yılı idi ve kısa bir süre içerisinde bu dev uluslararası sistemin değişik bölümleri arasındaki mücadelenin onun ölüm sancıları olduğunu, hem Alman emperyalizminin, hem de Anglo-Fransız emperyalizminin bu mücadeleden çıkar sağladığını gördük. Aynı yıl içerisinde, bu mücadelenin güçlerimizi pekiştirdi-

ğini, artırdığını ve bunları bir bütün olarak emperyalizme karşı seferber etmemize olanak sağladığını saptadık. Bu durumu ilk yıl içerisinde yarattık ama ikinci yılın tümü boyunca da düşmanımızla yüz yüze idik. Daha geçtiğimiz yıla kadar bize sert bir biçimde hücum eden kötümserler vardı; bunlara göre İngiltere, Fransa ve Amerika öylesine dev, öylesine büyük güçlerdi ki ülkemizi tuzla buz edebilirlerdi. Aradan bir yıl geçti ve gördüğünüz gibi, birinci yıl emperyalizmin güç gösterme yılı olarak adlandırılabilirken, ikinci yıl Anglo-Amerikan emperyalizminin saldırısı ve bu saldırı karsısında, Kolçak ve Yudeniç karşısında kazanılan zaferin yılıdır. Denikin'e karşı zafer de başlamış bulunmaktadır.

Bugün, üzerimize gönderilen tüm askeri güçlerin belirli bir kaynaktan yönlendirildiğini çok iyi biliyoruz. Emperyalistlerin bu güçlere her türlü askeri teçhizatı sağladıklarını, gerekli silahları verdiklerini; tüm dünya ölçeğindeki donanmalarının bir bölümünü düşmanlarımıza tahsis edip bugün Güney Rusya'da ve Arhangelsk'de güç oluşturabilmek için ellerinden geleni yaptıklarını biliyoruz. Ama, uluslararası emperyalizmin bu görünürdeki devasa ve yenilmez güçlerinin güvenilmez olduklarını ve bizi hiç korkutmadığını da biliyoruz; çünkü temelleri çürüktür, tüm bunlar bizi daha da güçlendirmektedir ve bu artan güç sayesinde dış cephede zafer kazanıp bu zaferi pekiştirecek konuma gelebileceğiz. Yoldaş Trotskiy tarafından değinildiği için, bu sorun üzerinde daha fazla durmayacağım.

Bana göre, şimdi, iki yıllık kahramanca bir kuruculuk döneminden genel dersler çıkarmaya çalışmamız gerekmektedir.

Sovyet Cumhuriyeti'ni geliştirme çalışmalarının iki yıllık döneminden çıkarılacak bana göre en önemli sonuç, işçi sınıfı iktidarını örgütlerken çıkardığımız derstir. Kanımca, bu alanda, kendimizi, şu ya da bu komiserliğin çalışmalarına ilişkin somut verilerle, hepinizin kendi deneyimlerinizle bildiğiniz bu verilerle sınırlandırmamalıyız. Geri dönüp içinden geçtiğimiz döneme bakarsak, bu kuruluş döneminden genel bir ders çıkarmalıyız: Öğrenip emekçi halk içinde yayacağımız bir ders. Bu ders şudur: Ancak, devletin genel yönetimine işçilerin katılımı sayesindedir ki, karşılaştığımız tüm güçlüklere karşın ayakta kalabildik ve yine aynı sayede tam bir zafere ulaşacağız. Çıkarılabilecek bir diğer ders de şudur: Köylülüğe, sayıları milyonları bulan köylülere karşı izlediğimiz doğru tutumu sürdürmeliyiz; çünkü ancak bu doğ-

ru tutum sayesindedir ki. tüm güçlükler arasında işlerimizi yürütebildik ve yine bu tutum sayesinde zafer ardından zafer kazanabildik.

Geçmişi, Sovyet iktidarının ilk adımlarını, askeri alan da dahil Cumhuriyet idaresinin tüm dallarındaki düzeltme çabalarımızın bütününü hatırlarsanız, iki yıl önce, Ekim ayında, işçi sınıfı egemenliğinin kuruluşunun yalnızca bir başlangıç olduğunu göreceksiniz. Gerçekte, bu dönemde, devlet iktidarı aygıtı henüz bizim ellerimizde değildi. Ve geriye dönüp aradan geçen iki yıla bakacak olursanız, her alanda (askeri, ekonomik, politik) gerçek işlerlikte bir devlet mekanizması oluşturabilmek, bizlerden önce genel olarak emekçi halkın ve özel olarak da sanayi işçilerinin kafasına sokulanları silip süpürmek için her mevziyi santim santim kazandığımız konusunda benimle aynı fikre ulaşacaksınız.

Bu dönemde ortaya çıkan gelişmeyi anlamak bizler için özellikle önem taşımaktadır. Çünkü, tüm dünyada aynı doğrultuda gelişmeler cereyan etmektedir. Sanayi proletaryası ve öteki emekçiler, ilk adımlarını gerçek önderleri ile birlikte atmazlar. Şimdi proletaryanın kendisi, siyasi iktidarı ve devlet yönetimini kendi ellerine almaktadır. Ve her yerde, onların başında, küçük burjuva demokrasisinin köhne önyargılarını, Avrupa'da burjuva hükümetlerinin temsilcilerinin, ülkemizde ise Menşeviklerin ve Sosyalist-Devrimcilerin taşıyıcılığını yaptıkları köhne önyargıları yıkıp yerle bir eden yeni liderleri görüyoruz. Daha önceleri, bu bir istisna idi. Bugün ise genel bir kural haline gelmiştir. İki yıl önce, Ekim'-de, Rusya'da burjuva hükümet (bunun Menşevikler ve Sosyalist-Devrimcilerle ittifakı ya da koalisyonu) yerle bir edildi. Ama bizler de, daha önceki çalışmalarımız sonucunda, idari aygıtlardan her birini, devrimci işçilerin gerçek temsilcilerinin, proletaryanın öncüsünün devlet örgütlenmesini bizzat kendi ellerine alacakları biçimde düzenlemeyi öğrenmiştik. Bu, iki yıl önce Ekim ayında, çalışmalar dayanılmaz bir baskı altında sürerken oluyordu. Ama yine de bu işin bitmediğini biliyoruz ve bunu da açık açık söylemeliyiz. Daha önce devleti yönetenlerin bizlere karşı nasıl direndiklerini, memurların ilk başta görevlerini yürütmemek için nasıl karşı çıkmaya çalıştıklarını biliyoruz. Ama bu toplu sabotaj, proleter hükümet tarafından birkaç hafta içerisinde durdurulmuştur. Bu, böyle sabotajların proleter devlet üzerinde en küçük bir etki yapamayacağını gösterdi ve bundan sonra düşmanlarımız başka

yöntemleri denemeye başladılar.

Zaman zaman, burjuvazinin yardakçılarının işçi örgütlerinin yönetiminde bile yer aldıkları görüldü. İşçilerin gücünden tam olarak yararlanma görevini yerine getirmek zorundaydık. Örneğin, demiryolları işletmesinin demiryolu işçilerini proletaryanın yolunda değil, burjuvazinin doğrultusunda yönlendirdiği zaman karşılaştıklarımızı ele alın. Hangi alanda olursa olsun, burjuvaziden kurtulabileceğimiz koşullarda bunu fiilen yaptık; ama nasıl bir fiyatla! Her alanda santim santim mevzi kazandık; en iyi işçilerimizi, yönetim ve örgütçülüğün katı okulundan geçmiş olanları, daha da geliştirdik. Bu açıdan bakıldığında, belki de tüm bunlar güç gözükmeyecektir. Ama gerçekten işin içine girerseniz, mücadelenin her aşamasından geçmiş işçilerin kazanımlarını nasıl güçlükle koruduklarını, sanayide işçi denetiminden işçi yönetimine geçişte işlerliği nasıl sağladıklarını ya da demiryollarında, o mahut Vikzhel'den[1] başlayarak nasıl işler bir örgüt oluşturduklarını göreceksiniz. İşçi sınıfının temsilcilerinin elimizdeki örgütlenmelerin tümüne nasıl nüfuz edip, faaliyetleri ile bunları nasıl güçlendirdiklerini göreceksiniz. Örneğin, çok sayıda işçi temsilcisinin bulunduğu kooperatifleri ele alın. Bunların daha önce, hemen hemen bütünüyle işçi olmayan unsurlardan oluştuğunu biliyoruz. Bundan da ötede, eski kooperatiflerde, eski burjuva toplumuna özgü görüş ve çıkarlar doğrultusunda biçimlenmiş insanlar bulunuyordu. Bu açıdan işçiler, iktidarı kendi ellerine alıp kooperatifleri kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmek, daha verimli bir çalışmayı yürütmek için uzun süreli bir mücadele vermek zorundaydılar.

Ama en önemli çalışmamız, eski devlet mekanizmasının yeniden örgütlenmesi çalışması olmuştur. Ve güç bir iş olmasına rağmen, geçtiğimiz iki yıl sonunda işçi sınıfının çabalarının meyveleri ortaya çıkmıştır. Bu alanda, hepsi de mücadelenin ateşi içinden geçmiş, burjuva egemenliğinin temsilcilerini adım adım devre dışı bırakan binlerce işçi sınıfı temsilcisine sahip olduğumuzu söyleyebiliriz. İşçileri yalnızca devlet organlarında görmüyoruz; örneğin besin maddeleri ikmal hizmetlerinde, yani önceleri bütünüyle eski burjuva hükümetin, eski burjuva devletinin temsilcile-

[1] *Vıkzhel:* Birleşik Rus Demiryolu işçileri Sendikası Yürütme Kurulu'nun kısalması. Ağustos 1917'den Ocak 1918'e dek yaşadı. Menşeviklerin ve Sosyalist-Devrimcilerin etkisi altındaydı - yay

rince denetlenen bir alanda da rastlıyoruz onlara. İşçiler, bir besin ikmal aygıtı meydana getirmişlerdir. Bir yıl öncesine kadar bu işle gereğince başa çıkamazken, yine bir yıl öncesine kadar işçiler bu aygıtın yalnızca yüzde 30'unu oluştururken, şimdi bu örgütlerde çalışanların yüzde 80'inin işçiler olduğunu görüyoruz. Bu basit ve çarpıcı rakamlar, ülkemizin attığı adımı göstermektedir. Bizim için önemli olan da, politik devrimden sonra, proletarya iktidarını örgütlemede elde ettiğimiz büyük sonuçlardır.

Bunun da ötesinde, işçiler, önemli bir görevi, proleter önderler yetiştirme görevini yerine getirmişlerdir ve bunu sürdürmektedirler. On binler ve yüz binlerce cesur işçi, içimizden fışkırmakta, beyaz muhafız generallere karşı savaşa koşmaktadırlar. Adım adım, düşmanlarımızın gücünü kırıyoruz. Eskiden işçiler bu alanda pek maharetli değillerdi; ama artık düşmanlarımızın elinden giderek bölge üzerine bölge geri alıyoruz. Ve proletaryayı durdurabilecek hiçbir güçlük kalmamıştır. Proletarya, tedricen, her alanda, tüm güçlüklere karşın birbiri ardına kazanımlar sağlamaktadır. Proletarya, kendi kitlesinin temsilcilerini idarenin her dalında, her küçük birimde, yukarıdan aşağıya proleterlerin kendi yönetim okulunda pişirmeyi, yüzlerce ve binlerce işçiyi devlet yönetimini bağımsız biçimde yürütecek düzeyde eğitmeyi, devleti kendi çabaları ile kuracak biçimde yetiştirmeyi başarmaktadır.

Yoldaşlar,

Son günlerde, çalışmalarımızdaki başarının özellikle parlak bir örneğine tanık olduk. Subbotniklerin, sınıf bilincine sahip işçiler arasında ne ölçüde yaygınlaştığını biliyoruz. Kıtlığın ve keskin soğuğun cefasını en çok çektiği halde cephe gerisindeki katkıları, cephedeki Kızıl Ordu'nun katkılarından hiç de az olmayan temsilcilerini gördük komünizmin, Düşmanın Petrograd'a doğru ilerlediği, Denikin'in Orel'i ele geçirdiği, aşka gelen burjuvazinin ise o en son ve en sevdiği silahına başvurup panik yaymaya başladığı o kritik dönemde nasıl Parti Haftası örgütlediğimiz biliniyor. İşte o dönemde komünist işçiler, sanayi işçilerine ve öteki emekçilere gittiler; emperyalist savaşın yükünü en çok çeken, açlık ve soğukla pençeleşen, burjuva panik avcılarının en çok güvendikleri, sırtlarında büyük yük taşıyan kesimlere gittiler. Parti Haftamız boyunca sözlerimizi onlara yönelttik ve şöyle dedik: *"Emekçi sınıf iktidarının getirdiği yükler, empeıyalistlerin ve kapitalistlerin tehditleri sizleri ürkütmüştür. Çalışmalarımızı ve karşılaştığımız güç-*

lükleri görüyorsunuz, Bizler de size başvuruyoruz; partimizin kapılarını sizlere ama yalnızca sizlere, yalnızca emekçi halkın temsilcilerine ardına kadar açıyoruz. Bu güç dönemde, sizlere güveniyoruz ve devleti kurma görevinin yükünü tümüyle omuzlamak üzere sizleri saflarımıza çağırıyoruz." Biliyorsunuz, son derece güç bir andı bu; hem maddi olarak, hem de düşmanımızın dış politikadaki ve askeri alandaki başarıları yüzünden. Ama sonuçta, bu Parti Haftası sonunda, yalnızca Moskova'da, ne ölçüde eşsiz, inanılmaz ve umulmadık bir başarı kazandığımızı da biliyorsunuz. Bu kentte 14 bin yeni parti üyesi kazandık. İşte Parti Haftası'nın sonuçlarını burada görüyoruz: işçi sınıfı kendini dönüştürüp yenilemektedir; burjuva iktidarlarının, sömürücülerin ve burjuva devletinin edilgen, hareketsiz araçları olan bu insanlar, somut deneyimlerle bu kez geleceğin komünist toplumunun gerçek yaratıcıları haline dönüşmekledirler. Elimizde, burjuva toplumunun ve toprak sahiplerinin geçmişteki baskılarını tümüyle yaşayan, önümüzdeki görevin misli görülmemiş güçlüklerine tanıklık etmiş parti militanlarından oluşan ilk müfrezelerimizin 1917 ve 1818'de nasıl kahramanlık gösterdiklerini bilen, giderek daha çok sayıda saflarımıza katılan ve güçlüklerimiz ne kadar büyükse fedakarlıkları ve adanmışlıkları da o ölçüde büyüyen on binlerce ve yüz binlerce işçi ve köylü genç vardır yedek güç olarak. Bu yedek güçler, geçtiğimiz iki yıl içerisinde sıkı ve sağlam bir kaynaşma sağlayabildiğimiz, bugün ise gereksinimlerimiz için giderek daha çok yararlanabileceğimiz ve bu sayede de işçilerin kendilerinin devleti ellerine almalarını sağlayabileceğimiz bir kaynak oluşturma konusunda bizlere güven vermektedir. Bu açıdan bakıldığında, geçtiğimiz iki yıl içerisinde işçi sınıfı yönetimini her alanda uygulama konusunda öylesine bir deneyime sahip olduk ki, bugün göğsümüzü gere gere ve hiç abartmaksızın bundan sonra yapılacak tek işin başlatılanı sürdürmek olduğunu, işlerin geçtiğimiz iki yılda olduğu gibi, ama bu kez daha da hızlı bir biçimde yürüyeceğini söyleyebiliriz.

Toplu Eserler, c. 30, s. 127-33

Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin Bileşimi Konusunda RKP(B) Merkez Komitesi Plenumuna Sunulan Karar Taslağı[1]

1) Halk Komiserlerinin (aynı zamanda sekreterlerinin) ve vekillerinin tümünü bu komiteye katmayın,

2) Merkezdeki entelektüellerin ve Sovyet görevlilerinin sayı--ım azaltın,

3) Her halükarda işçi ve köylülerin parti dışındaki yığınları ile yakın ilişkide olan işçi ve emekçi köylü sayısını önemli ölçüde artırın,

6) Parti kongresinin kararları ile kesin uyumu sağlayın.[2]

Yazılış Tarihi:
29 Kasım 1919

Toplu Eserler, c. 42, s. 151

[1] Bu belge, RKP Merkez Komitesi'nin 29 Kasım 1919'daki Genel Toplantısı'nda kabul edilen Birleşik Rus Merkezi Yürütme Komite'sinin bileşimi hakkındaki karara temel oluşturmuştur. Birleşik Rus Merkezi Yürütme Komitesi, Birleşik Rus Sovyetleri'nin 7. kongresinde seçilecekti - der.

[2] RKP 8. Kongresi'nde (Mart 1919) örgütsel sorunlar hakkında alınan karara değiniliyor. Bu karara göre Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin bileşimi değiştirilerek işçi ve köylüler arasında sürekli iletişim sağlayacak çeşitli yörelerden işçilere özellikle ağırlık verilecekti - der."

Ekonomik Konseyler Üçüncü Tüm-Rusya Kongresinde Yapılan Konuşma'dan

27 Ocak 1920

Gazete Raporu

Yanılgımız, her şeyi bizzat kendimizin yapabileceği düşüncesinden kaynaklanmaktadır. En yakıcı eksikliğimiz, uygulayıcı eksikliğimizdir; ama yine de böylelerini, aralarında bol miktarda yetenekli örgütleyici ve yönetici barındıran işçi ve köylüler arasından nasıl kazanacağımızı biliyoruz. Klasik işletme yöntemlerine ilişkin genel ve çoğu durumda da kesinlikle verimsiz tartışmaları bir yere bıraksak, çok daha iyi olacaktır. Hem de en kısa zamanda. Ancak bundan sonra gerçek anlamda, ileri bir sınıfın örgütleyicileri olarak görevlerimizi yerine getirebilecek, yüzlerce ve binlerce yeni ve yetenekli örgütçüyü seçip çıkarabileceğiz. Onları geliştirmeli, sınamak, görev vermeliyiz; karmaşıklığı giderek daha da artan görevler. Umuyorum ki, Ekonomik Konseyler Kongresi'nden sonra, yani halihazırda yapılan işleri gözden geçirdikten sonra, bu yolu izleyip, geçtiğimiz iki yıl içerisinde hayli yıpranan ve incelen temel tabakamızı genişletip pekiştirmek için örgütleyici sayısını çoğaltabileceğiz. Çünkü, üzerimize aldığımız görevi, Rusya'yı sefalet, açlık ve soğuktan kurtarma görevini yerine getirebilmemiz için, on milyonlarca insana yanıt verebilecek nitelikte, on kat daha fazla örgütleyiciye gereksinimimiz bulunmaktadır.

Toplu Eserler, c. 30, s. 311

Blagusha-Lofortovo Kesimi Partisizler Konferansında Yapılan Konuşma'dan

Gazete Raporu

Yoldaşlar,

Konuşmamı tamamlamadan önce, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin son toplantısında karara bağlanan önlemler üzerinde birkaç söz söylemek istiyorum. Toplantı, kısa bir süre içerisinde gazetelerde yayınlanacak olan ve işçilerin, kulüplerde, fabrikalarda ve Kızıl Ordu birimlerinde okuyup tartışmaları gereken bir dizi önlem üzerinde karara varmıştır. Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin en önemli ve kanımca en derin bir dikkatin gösterilmesi gereken kararı, kurumlarımızdaki bürokrasiye karşı mücadele edilmesi doğrultusundaki karardır. Alınan önlemlerden biri, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin, devlet denetimini, işçi ve köylülerin denetimine ya da bir işçi gözetimine dönüştürme kararıdır.[1] Nasıl askeri uzmanları ordudan atmayıp başlarına işçi komiserleri atadıysak, bugün de eski memurları görevlerinden almayacağız. Bu burjuva uzmanlarının başına, onları gözlemek, öğrenmek ve işi bizzat kendi ellerine almak üzere işçi grupları atamalıyız. İşçiler, hükümet aygıtının tümünü denetlemek üzere, tüm hükümet kuruluşlarına girmelidirler. Ve bu iş, kendi temsilcilerini partisiz işçi ve köylü konferanslarında bizzat seçen partisiz işçiler tarafından yapılmalıdır. Bunlar, omuzladıklan büyük görevlerin altında ezilen komünistlerin yardımına koşmalıdırlar. Bu aygıta, mümkün olduğunca çok sayıda işçi ve köylü sokmalıyız. Bu görevin altından kalkıp yerine getireceğiz. Ve bu sayede de bürokrasiyi kurumlarımızdan söküp atacağız. Geniş partisiz yığınlar tüm hükümet işleri üzerinde denetim kurmalı ve yönetmeyi bizzat kendileri öğrenmelidirler.

Toplu Eserler, c. 30, s. 351

[1] Devlet denetimini işçi ve köylülerin gözetimine devretme sorunu, 1919 sonlarında ortaya atıldı. 7. Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi'nde görüşüldü. 7 Şubat 1920'de Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi toplantısında İşçi ve Köylü Gözetimi yasası kabul edildi - yay.

RKP Örgütlerine Parti Kongresi Hazırlıkları Üzerine Gönderilen Bir Mektup

Değerli Yoldaşlar,

Parti Kongresi için 27 Mart tarihi saptanmış bulunmaktadır. Kongre'nin gündemi yayınlanmıştır ve hiç kuşkusuz tüm parti örgütleri Kongre hazırlıklarına şimdiden başlamışlardır. Parti Merkez Komitesi, bu çalışmalarla ilgili olarak bazı görüşlerini iletmeyi görev sayar.

15 yılı aşkın bir süredir verdiği kararlı mücadele aracılığıyla Rus işçi sınıfı ile olan bağlarını kanıtlayan, işçi sınıfı içerisindeki burjuva etkilerine karşı savaşta yeteneğini gösterip en karmaşık ve en güç koşullarda devrimci proletaryanın mücadelesine öncülük edebilen partimiz, Ekim Devrimi'nden sonra doğal olarak, üzerine, proletarya diktatörlüğünün doğrudan uygulanışına ilişkin görevler de almıştır. Bu yüzden, partimizin kongresi, yalnızca işçi sınıfı hareketinin tümü için değil, aynı zamanda Sovyet iktidarının bir bütün olarak gelişimi ve bir ölçüde de uluslararası komünist hareket açısından son derece büyük bir önem taşımaktadır.

Parti kongremizin bu açıdan taşıdığı önem, Sovyet hükümetinin daha önceleri tüm zamanını alan askeri görevlerden barışçı ekonomik gelişmeye ilişkin görevlere geçişin günümüzdeki özgün ve güç koşullarında daha da boyut kazanmaktadır.

En başta, devrimimizin en güç bir döneminde, Yudeniç ve Denikin'in Petrograd ve Moskova'ya en çok yaklaştıkları bir dönemde örgütlenen Parti Haftaları sırasında akın akın gelen işçi ve köylüler sayesinde parti üye sayımız önemli ölçüde artmıştır. Böylesine kritik bir dönemde partiye katılan işçi ve köylüler, devrimci proletaryanın ve köylülüğün başkasının emeğini sömürmeyen kesimlerinin sağlam ve güvenilir öncülerini oluşturmaktadır. Önümüzde duran görev, mümkün olan en hızlı, en başarılı ve en etkin biçimde partinin bu yeni üyelerinin yetiştirilmesini tamamlamak, onların komünizmin kurucuları haline gelmelerine yardımcı olmaktır. Yani onları, politik olarak en bilinçli, en sorumlu mevkilere gelebilecek ve aynı zamanda da kitlelerle en yakın ilişki içinde bulunan insanlar olarak geliştirmektir görevimiz.

Günümüzün özgün nitelikleri ile ilişkili olarak, önümüzdeki kongrenin gündemindeki başlıca mesele ekonomik gelişme soru-

nu, özellikle de başlıca yönetim kademelerimizde, merkez organlarında ve genel olarak Sovyet hükümet aygıtında daha büyük bir işçi oranına sahip olmanın yöntemleri, yolları, tedbirleri ve sonuçlarıdır.

Parti Kongresindeki başlıca sorun, bu olmalıdır. Çünkü, Rusya'daki Sovyetik gelişimin bütünündeki temel sorun (yani Rusya dünya devriminin ve daha büyük ölçüde uluslararası komünizmin merkezi olduğu sürece önemini koruyacak olan sorun), kanlı bir cephedeki savaştan kansızına, yani emek cephesine, ekonomik kaosa karşı mücadeleye, restorasyon için savaşa, Rusya'nın tüm ekonomisini geliştirme, düzenleme uğraşına geçilmesidir.

Besin stokunun sağlanması ve taşınması, yıkıma uğramış ulaşım sisteminin düzeltilmesi, bu önlemlerin askeri bir enerji ve disiplinle uygulanması; bununla yan yana ve bundan ayrılmaz bir biçimde Sovyet hükümet aygıtında daha yüksek oranda işçi istihdamı, bu aygıttan bürokrasinin ve sabotajın sökülüp atılması, en yüksek emek üretkenliğinin sağlanması, ülkedeki tüm güçlerin, ülke ekonomisini onarmak için sonuna dek seferber edilmesi. İşte bütün bunlar, koşulların vazgeçilmez biçimde dayattığı, milyonlarca ve milyonlarca işçi ve köylünün devrimci enerjisinden kaynaklanan yöntemlere gerek duyuran görevlerdir.

Parti Kongresi emek ordularını, bu yeni ve genç kuruluşun deneyimlerini dikkate almalıdır; iki yılı aşkın bir süredir bir bütün olarak Sovyet hükümet aygıtının edindiği deneyimi göz önüne almalıdır. Bunların ışığında, sosyalist cumhuriyetimize, emekçi halkın güçlerini iki misli bir sağlamlık, kararlılık, enerji ve etkinlikle seferber edip ekonomik kaosu en hızlı ve en köklü biçimde sona erdirecek gücü sağlayan kararlar alınmalıdır.

Gerek Sovyet kurumlarının tümünün pratik çalışmalarında, gerekse Kongre hazırlığı için yapılan çalışmalarda, tüm parti üyelerini ve örgütlerini bu sorun üzerinde azami biçimde yoğunlaşmaya çağırıyoruz. Çünkü bu görevler, bölünmez bir bütün içinde kaynaşmaktadır.

Çok şükür, katıksız teorik tartışmalar, genel sorunlar üzerindeki anlaşmazlıklar ve ilkelere ilişkin olarak alınan kararlar dönemi geçmiştir artık. Bu aşama bitmiştir; bunların üzerinde, dün ve daha önceki günlerde durulup kararlar alındı. Artık, ileriye yürümeliyiz, Artık, *pratik* bir görevle, ekonomik kaosu yenme doğrultusunda *somut* bir işle karşı karşıya olduğumuzu görmeliyiz. Ve bu

görevi tüm gücümüzle, gerçekten devrimci bir enerji ile, seçme işçi ve köylülerimiz, Kızıl Ordu neferleri Kolçak, Yudeniç ve Denikin'i nasıl dize getirdilerse aynı adanmışlıkla yerine getirmeliyiz.

Bir şeyi öğrenmiş bulunuyoruz: İleriye yürüyüp ekonomik kaosu yenmek için yapmamız gereken, her şeye yeniden başlamak, her şeyi yeni baştan inşa etmek değil, bugüne dek yaratılmış bulunanlardan sonuna dek *yararlanmaktır.* Genel anlamda yeniden kurma işi mümkün olduğunca sınırlı tutulmalı, buna karşılık pratiğin ölçütlerine vurulup sonuçlarla sınanan ana hedefimize ulaşabilmek için mümkün olduğunca somut önlemler, yollar, araçlar ve yönlendirmeler saptanmalıdır. Devlet aygıtımızda işçi sayısı artırılmalıdır ve bunun giderek yaygınlaştırılmasına, hızlı ve daha iyi bir biçimde yaşama geçirilmesine özen gösterilmelidir. Daha da çok sayıda işçiyi ve emekçi köylüyü sanayinin ve genel olarak ulusallaştırılmış ekonominin yönetimine seferber etmeliyiz. Burada seferber ettiğimiz insanlar, yalnızca kendilerini işlerinin başında en iyi biçimde kanıtlamış olanlarla sınırlı kalmamalıdır. Bunun yanı sıra, *sendikaları,* işçi ve köylülerin partisiz kuruluşlarını da giderek artan ölçüde işin içine katmalıyız. Kelimenin tam anlamıyla, tüm burjuva uzmanlarını iş başına koşmalıyız (çünkü bunların sayısı zaten inanılmayacak kadar düşüktür). Burjuva koşullarında yetiştirilmiş ve burjuva kültürünün meyvelerini toplamış bu tür uzmanlar da işin içine katılmalıdır. İşleri öyle bir biçimde örgütlemeliyiz ki, parti programımızın talepleri ile uyum içinde, emekçi yığınlarımız, bu *burjuva uzmanlarından gerçek anlamda bir şeyler öğrenebilsinler* ve aynı zamanda onları "sınıf bilincine sahip komünistlerin önderliğindeki işçi yığınları ile el ele oluşturulan ortak emeğin yoldaşça ortamı" içerisine (parti programımız da bunu böyle koymaktadır) yerleştirebilsinler. Başlıca hedeflerimiz, bunlardır.

Yoldaşlar,

Bugüne dek, tarihin dünyadaki ilk sosyalist cumhuriyetin önüne diktiği inanılmaz güçlükleri yenme gücünü gösterdik. Çünkü proletarya, bir diktatör olarak, yani tüm emekçi halkın öncüsü, öğretmeni ve örgütleyicisi olarak görevlerini tam anlamıyla kavramıştı. Kazandık; çünkü, en ivedi ve en dayatıcı olan görevi her zaman doğru biçimde tanımladık ve tüm emekçi halkın, tüm ulusun gücünü, bu sorun üzerinde gerçek anlamda yoğunlaştırmayı

başardık.

Askeri zaferler, ekonomik zaferlerden daha kolay kazanılır. Eski küçük burjuva alışkanlıkları, ilişkileri, işçilerin içinde ve onlarla birlikte milyonlarca ve milyonlarca küçük mülk sahibi tarafından ortaya sürülüp, yine onlarca yeniden üretilen gelenek ve ekonomik koşulları yenmeye oranla, Kolçak'ı, ve Denikin'i yenmek çok daha kolaydı.

Bu alandaki zafer, daha büyük dayanıklılık, daha çok sabır, daha yüksek bir kararlılık, çalışmada daha büyük sistemlilik ve geniş ölçekte daha büyük bir örgütsel ve idari yetenek gerektirir. İşte, geri bir ulus olarak en çok sıkıntısını çektiklerimiz de bunlardır.

Partinin tüm üyeleri, sınanmış, özetlenmiş ve çözümlenmiş pratik deneyimlerini Kongre'ye getirmek için tüm çabalarını harcamalıdırlar. Eğer tüm çabalarımızı bir araya getirip her birimizin girişimde bulunup sonucunu getirdiğimiz ya da başkalarını yaparken gördüğümüz bu *pratik* deneyimleri ortaya koymakta, sınamakta ve somut bir biçimde çözümlemekte başarı sağlarsak, ancak bu sayede Parti Kongremiz ve onun peşinden de tüm Sovyet kurumlarımız ekonomik kaosu en hızlı ve en emin biçimde yenme doğrultusundaki pratik görevi yerine getirebilir.

Genel sorunları tartışan kongre ve toplantılardan, pratik deneyimleri özetleyen kongre ve toplantılara geçiş; günümüzün sloganı budur. Günümüzün ve görebildiğimiz kadarı ile Parti Kongresi'nin görevi, bir dizi pratik önleme kesin olarak karar verebilmek ve herhangi bir fedakarlık durumunda hiç duraksamadan bu önlemleri uygulayabilmek için pratik deneyimlerden öğrenmek, zararlı olanı bir kenara atmak ve değerli olanları da bir araya getirmektir.

Yazılış tarihi:
17-26 Şubat 1920

Toplu Eserler, c. 30, s. 403-07

Emekçi Kadınlara

Yoldaşlar,

Moskova Sovyeti seçimleri, Komünist Parti'nin emekçi sınıf içinde kök saldığını göstermektedir.

Emekçi kadınlar, seçimlerde daha büyük bir rol almalıdır. Sovyet hükümeti, kadınları erkeklere kıyasla daha aşağı bir konuma yerleştiren, örneğin evlilik ve çocuk hakları konusunda erkeği daha ayrıcalıklı kılan o eski ve aşağılık tüm burjuva yasalarını ortadan kaldıran ilk hükümettir dünyada. Sovyet hükümeti, yani emekçi halkın hükümeti, erkeğin mülkiyet haklarına ilişkin konulardaki, en demokratikleri de dahil tüm burjuva cumhuriyetlerinin medeni kanunlarında hâlâ korudukları ayrıcalıkları ortadan kaldıran ilk hükümettir.

Toprak sahiplerinin, kapitalistlerin ve tüccarların oldukları yerde, yasa önünde de olsa, kadın erkekle eşit olamaz.

Toprak sahiplerinin, kapitalistlerin ve tüccarların olmadığı, emekçi halkın hükümetinin bu sömürücüler olmaksızın yeni bir yaşam inşa ettikleri yerlerde, yasa önünde kadın ve erkek eşittir.

Ancak bu yeterli değildir.

Yasa önündeki eşitlik, otomatikman pratikteki eşitliği sağlamaz.

Biz, emekçi kadınların, yalnızca yasa önünde değil, pratikte de emekçi erkeklerle eşit konumda olmalarını istiyoruz. Bunun sağlanması için, emekçi kadınlar, toplumsallaştırılmış işletmelerin ve devletin yönetiminde giderek daha büyük görevler almalıdırlar.

Yönetimde görev almakla, kadınlar, hızlı bir biçimde öğrenecekler ve erkeklere yetişeceklerdir.

Sovyetlere gerek komünist gerekse partisiz daha çok emekçi kadın seçin. İşlerini mantıklı ve bilinçli bir biçimde yapabilen dürüst emekçiler oldukları sürece, partinin üyesi olmasalar da emekçi kadınları Moskova Sovyeti'ne seçin!

Moskova Sovyeti'ne daha çok emekçi kadın gönderin. Moskova proletaryasının zafer için savaşmak, eski eşitsizlikleri, kadınların eski burjuva düzenince aşağılanmasına karşı mücadele etmek için her şeyi yapmaya hazır olduğunu ve fiilen de yaptığını sergilemesine olanak tanıyın!

Kadınlar için tüm bir özgürlük kazanılmadığı sürece proletarya

özgürlüğünü eksiksiz biçimde kazanamaz.

N. Lenin

Yazılış Tarihi:
21 Şubat 1920

Toplu Eserler, c. 30 S.71.72

Moskova İşçi ve Kızıl Ordu Vekilleri Sovyeti'nin Bir Toplantısında Yapılan Konuşma'dan

6 Mart 1920

Proletaryanın sayısal olarak çok geniş bir kesim oluşturmadığını biliyoruz. Ancak, Kızıl Ordu'nun ön saflarında yer alan, ne zaman gerek duysak bize en iyi güçlerini veren Petrograd işçilerinin, düşmana karşı savaşta, mümkün olduğunu sandığımızdan da çok sayıda insan sağladığını biliyoruz. Petrograd, Moskova ve İvonovo-Voznesensk'in bize çok sayıda insan verdiğini söyledik. Ama bu yeterli değil. Bize, gereksinim duyduğumuzun tümünü vermelidirler. Geçmişte bilgi birikimini kendi hesaplarına gerçekleştiren ve bugün de bu birikimin fiyatını ödemesi gereken tüm burjuva uzmanlarını kullanmak durumundayız. Önümüzdeki görevleri, bu insanların katkısı ile gerçekleştireceğiz. Yine onların yardımları ile istediklerimizi elde edeceğiz. Bu tür uzmanlardan öğrenip onları yönlendiren, sonra daima geniş halk kitlelerine yönelerek bu deneyimi onlara anlatan işçi sınıfının en militan kesimlerini de kendi ellerimizle yaratacağız. Proleter Sovyetlerinin en büyük ve en önemlilerinden biri olarak Moskova Sovyeti'nin her ne pahasına olursa olsun gerçekleştirmesi gereken görev budur. Moskova Sovyeti'nin bin beş yüz üyesi, artı yedek üyeleri, kitlelere gidip onları sürekli olarak işbaşına seferber edecek aygıtı oluşturmaktadır. Bu yeni kesimler, deneyimsiz olmalarına karşılık, devlet yönetimine seferber edileceklerdir.

Baştan aşağı tüm devletimizi yeniden kurma durumundaki işçi ve köylü yığınları, devlet denetimini örgütleyerek işe başlamalıdırlar. Bu aygıtı, işçi ve köylü yığınları içinden, devleti yönetme işini bizzat ellerine almak üzere hiçbir zaman görülmemiş ölçüde bağımsız bir istekle, hazırlık ve kararlılıkla yola koyulan genç işçi ve köylülerin içinden bulup çıkarabilirsiniz. Savaşın getirdiği deneyimlerden çok şey öğrendik; Sovyetler okulundan geçen ve devleti yönetme yeteneğine sahip binlerce insan yetiştireceğiz. İşçi denetimi için, işçilerin en utangaç, en çekingen ve en geri kesimlerini bulup çıkartmalı ve onları geliştirmelisiniz. Onların, işlerinde kendilerini geliştirmelerine yardımcı olun. Böylelerinin, işçi denetiminin devlet işlerine nasıl katkıda bulunduğunu bizzat

gördükten sonra, en başta yalnızca birer gözlemci olarak yerine getirebildikleri basit görevlerden, tedrici olarak devletin daha önemli görevlerine geçişlerini sağlayın. Sonunda, devlet yönetimi görevlerini bizzat omuzlarına alan, size gelip yardım elini uzatan ve işe koyulan bir yardımcılar akını ile karşılaşacaksınız. On binlerce yeni ve ileri işçiye ihtiyacımız var. Partisiz işçilerin ve köylülerin desteğine başvurun; onlara başvurun ki, partimiz bugün olduğu gibi dört bir yandan düşmanlarla kuşatılmış dar bir parti olarak kalmasın. Bizim sırtımıza yapışarak hükümette bulunan partinin kimi ayrıcalıkları sağlayabileceği gerçeğinden yararlanmak isteyen, bunun için aldatmaca ve provokasyonun her türlü yöntemini kullanan unsurların ortada kol gezdiği koşullarda, partisiz yığınlarla uyum içerisinde olmalıyız. İşçi ve Köylü Gözetimine ilişkin yasalar, bize partisiz işçi ve köylü yığınları ile onların kurumlarını devlet yönetimine katma olanaklarını vermektedir. İşte bu mekanizma, iç cephede her iki yıl içerisinde zafer kazanabilmemiz için bize yardımcı olacak işçi ve köylülerin sayısını artırmamıza katkıda bulunacak yollardan birisidir. Uzun bir süre için, bu alandaki zafer, askeri alandaki zaferler kadar açık, basit ya da kesin olmayacaktır. Bu alandaki zafer, titizlik ve gayret gerektirir. Bu zaferin sağlanabilmesi için, Moskova ve çevresinin geliştirilmesi, taşımacılık sisteminin düzeltilmesi ve bizlere kâr avcılarının doğrudan ve dolaylı etkilerinden kurtularak kapitalizmin eski geleneklerini yıkma olanağı verecek olan genel ekonomik restorasyon görevinin yerine getirilmesi gerekmektedir. Bunlar için birkaç yıl beklememeliyiz. Koşullar ne olursa olsun, sözünü ettiğimiz türden toplumsal yenilikler eşi bulunmaz yeniliklerdir ve bu alanda kendimize ancak kısa dönemler için geçerliliği olan hedefler koymamız büyük bir yanılgı olacaktır.

İzninizle, şu konuda umudumu ve güvenimi belirterek sözlerimi bitiriyorum: Yeni Moskova Sovyeti, kendinden önceki organın tüm iç savaş dönemi boyunca kazandığı deneyimleri de göz önüne alarak, gençlik içerisinden yeni güçler kazanacak ve ekonomik gelişme ile ilgili sorunları, askeri alandaki sorunları çözmekte kullandığımız enerji, kararlılık ve dayanıklılıkla çözüme bağlayacaktır. Bunun sonucunda elde edilen zaferler, askeri alandaki zaferler kadar çarpıcı olmasa bile, deha sağlam ve daha köklü bir nitelik taşıyacakta.

Toplu Eserler, c. 30, s. 414-16

"Sol" Komünizm - Bir Çocukluk Hastalığı'ndan

Devrimciler Gerici Sendikalarda Çalışmalı mı?

Kendilerine kalırsa, Alman "sollarının[1] bu soruya verdikleri yanıt, koşulsuz bir "hayır" olacaktır. Bunların görüşlerine göre, "gerici" ve "karşı devrimci" sendikalara karşı yöneltilen tumturaklı sözler ve öfkeli haykırışlar (örneğin K. Horner'in sarf ettiği özellikle "ağır" ve yine özellikle aptalca sözler gibi) komünistlerin ve devrimcilerin sarı, sosyal şovenist, uzlaşmacı ve Legien tipi karşı devrimci sendikalarda çalışmasının gereksiz ve hatta bağışlanmaz olduğu konusunda yeterli "kanıt'ı oluşturmaktadır.

Alman "sol'ları, böylesine taktiklerin devrimciliğine ne kadar inanmış olurlarsa olsunlar, son söylenenler gerçekte yanlıştır ve boş sözlerden öte hiçbir şey içermemektedir.

Bunu açıklığa kavuşturmak için, kendi öz deneyimimizle başlayacağım. Elinizdeki broşürün genel planı çerçevesinde, Bolşevizmin tarihinde ve günümüzdeki taktiklerinde, uygulama açısından evrensel geçerliliği bulunan, önemli ve bağlantılı ne varsa bunları Batı Avrupa'ya uygulamaya çalışacağım.

Bugün Rusya'da, proletarya diktatörlüğünün ve onun partisinin sendikalara karşı tavrı ile birlikte; önderler, parti, sınıf ve yığınlar arasındaki ilişki, somut olarak şu durumdadır: Diktatörlük, Sovyetler halinde örgütlenen proletarya tarafından uygulanmaktadır; proletarya, son Parti Kongresi'nin rakamlarına göre (Nisan 1920) 611 bin üyeye sahip Komünist Parti'nin kılavuzluğundadır. Parti üyeliği Ekim Devrimi öncesinde ve sonrasında büyük değişiklikler göstermiştir ve üye sayısı daha önceleri, 1918 ve 1919 yıllarında bile bugünkünden çok daha azdı. Partinin aşırı ölçüde büyümesi üzerinde titizlikle duruyoruz, çünkü, ancak kurşuna dizilmeye layık bulunan kariyeristler ve şarlatanlar kendilerini hükümette bulunan bir partinin saflarına yerleştirebilmek için doğal olarak ellerinden geleni yapmaktadırlar. Ancak, Parti'nin kapılarını en son olarak işçilere ve köylülere ardına kadar açtığımız dönemde (1919 kışında) Yudeniç Petrograd'dan birkaç verst uzaklıkta, Denikin ise Orel'de idi (Orel'in Moskova'ya uzaklığı 350

[1] Anarko-sendikalist görüşlere sahip bir grup Alman komünistinden söz ediliyor. Bunlar, 1919 Ekimi'nde Alman Komünist Parti'sinden atılarak Nisan 1920'de Alman Komünist İşg Partisi'ni kurdular - yay

verst'tir).[2] Yani söz konusu dönem, Sovyet hükümetinin yaşamsal bir tehdit içinde bulunduğu bir dönemdi ve bu koşullarda maceracılar, kariyeristler, şarlatanlar ve güvenilmez unsurlar Komünist Parti saflarına katılmakla karşı bir iş yapmış olma hesabında bulunamazlardı (hatta daha çok beklenen, zindan ya da işkence idi). Her yıl kongre yapan parti (bunlardan en sonuncusu bin üyeye bir delege temsil esası üzerinden yapılmıştır), kongre tarafından seçilen 19 kişiden oluşan bir Merkez Komitesi tarafından yönetilmektedir. Bununla birlikte, Moskova'daki günlük işler, Örgütlenme Bürosu ve Politik Büro olarak bilinen daha küçük birimler tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu iki organ, Merkez Komitesi'nin tam üye katılımlı toplantılarında seçilmekte, her organ Merkez Komitesi'nin 5 üyesinden oluşmaktadır. Bu, tam yetkili bir "oligarşi" olarak görünebilir. Cumhuriyetimizde, partinin Merkez Komitesi'nin yol göstericiliği olmaksızın, önemli politik ve örgütsel konularda, hiçbir devlet kuruluşu, tek başına karar verememektedir.

Parti, çalışmasında, doğrudan doğruya *sendikalara* dayanır. Son kongre verilerine göre (Nisan 1920) sendikalar 4 milyonun üzerinde üyeye sahiptir ve bunlar biçimsel olarak *partisiz* kuruluşlardır. Gerçekte, sendikaların büyük bir çoğunluğunun yönlendirici organları, bu arada da hiç kuşkusuz Sendikalar Tüm-Rusya Genel Merkezi ya da bürosu (Sendikalar Tüm-Rusya Merkez Konseyi) komünistlerden oluşmakta ve partinin tüm direktiflerini yerine getirmektedir. Bu nedenle biçimsel açıdan bir bütün olarak komünist olmayan, esnek, göreli biçimde yaygın ve güçlü bir proleter aygıta sahibiz. Bunun aracılığıyladır ki, parti *sınıfla* ve *yığınlarla* sıkı bağlarını kurabilmekte, yine partinin önderliğinde *sınıf diktatörlüğü* uygulanabilmektedir. Sendikalarla yakın ilişkiler kurmadan, onların enerjik destekleri ve fedakar çabaları olmadan, yalnızca ekonomik alanda değil, *aynı zamanda askeri* olaylarda da ülkeyi yönetmemiz, iki buçuk yıl bir yana diktatörlüğü iki buçuk ay bile korumamız mümkün olmazdı. Doğal olarak, bu çok yakın ilişkiler, pratikte, propaganda, ajitasyon, sık periyodlu konferanslar biçiminde son derece karmaşık ve çok yönlü çalışmaları zorunlu kılmaktadır. Tabii yalnızca önde gelen sendikaların değil, genel olarak nüfuzlu sendikaların işçileriyle. Yine aynı ilişkiler,

[2] Çarlık ordusu generallerinden N.N. Yudenic, ve A.i. Denikin, İç Savaş döneminde karşı devrimci hareketlere önderlik etmişti. 1 verst, 1.067 km'ye eşittir - yay.

az sayıda da olsa peşlerinden gelen işçiye her türlü karşı devrimci taktiği öğreten; *{burjuva)* demokrasisinin ideolojik savunusundan, proletarya disiplinini sabote etmek için sendikaların "bağımsız"' olmaları (proleter devlet iktidarından bağımsız!) gerektiği nutuklarını atmaya kadar her işi yapan Menşeviklere karşı kararlı bir mücadeleyi zorunlu kılmaktadır.

"Yığınla" sendikalar aracılığı ile kurulan ilişkileri yeterli saymıyoruz. Pratik faaliyetler devrim süreci içerisinde, örneğin *partisiz işçi ve köylü konferansları* gibi kuruluşları ortaya çıkarmıştır. Ve kitlelerin düzeyini gözlemek, onlara daha da yakınlaşmak, gereksinimlerini karşılamak, aralarından en iyilerini devlet görevlerine yükseltmek vb. amacıyla bu kuruluşları desteklemek, geliştirmek ve yaygınlaştırmak için her türlü çabayı gösteriyoruz. Devlet Denetimi Halk Komiserliği'nin İşçi ve Köylü Gözetimi Komiserliği'ne dönüşmesini sağlayan son kararname, sözünü ettiğimiz türden partisiz konferanslar, çeşitli türden soruşturmaların yürütülebilmesi için Devlet Denetimi üyelerini seçmek üzere yeni olanaklar yaratmıştır.

O halde, partinin tüm faaliyeti, emekçi yığınları mesleklerine bakılmaksızın kapsayan Sovyetler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Sovyetlerin bölge kongreleri ise, benzerini burjuva dünyasının en iyi demokratik cumhuriyetlerinin bile görmediği *demokratik* kurumlardır. Bu kongreler aracılığıyla (ki bunların sonuçlarını dikkatli bir biçimde izlemek için parti büyük çaba göstermektedir) ve aynı zamanda da sınıf bilincine sahip işçilerin sürekli olarak kırsal kesimlerdeki görevlere tayinleriyle proletarya, köylülüğe öncülük görevini yerine getirmekte, kent proletaryasının diktatörlüğünü somutlamakta, burjuva, zengin, sömürücü ve kâr avcısı köylülüğe karşı sistemli bir mücadele yürütmektedir.

"Yukarıdan", diktatörlüğün pratikte uygulanışı açıcından bakıldığında, proleter devlet iktidarının genel mekanizması budur. Umuyoruz ki okuyucu, sözünü ettiğimiz bu mekanizmayı 25 yıldır tanıyan, aynı mekanizmanın küçük, illegal ve yeraltı grupçuklarından çıkıp nasıl geliştiğine tanık olan Rus Bolşeviğinin, ister istemez bu "yukarıdan" mı, "aşağıdan" mı tartışmalarına, liderlerin diktatörlüğü mü, *yoksa* yığınların diktatörlüğü mü türünden gevezeliklere ve benzerlerine neden gülünç ve çocukça saçmalıklar olarak baktığını anlamıştır. Çünkü tüm bunlar, gerçekte, bir insana sağ ayağının mı, yoksa sol ayağının mı daha yararlı oldu-

ğunu tartışmaya benzemektedir.

Ancak bizler, Alman sollarının, cafcaflı, bilgiçce ve ürkütücü ölçüde "devrimci" söylevlerine de eşit ölçüde gülünç ve çocukça saçmalıklar olarak bakıyoruz. Çünkü bu söylevler, sonunda, komünistlerin gerici sendikalarda çalışmayacakları ve çalışmamaları gerektiği, bu tür çalışmalara son verilmesi, sendikalardan çekilip, en hoş (ve muhtemelen çoğunlukla pek genç) komünistlerin icat ettikleri yepyeni ve kusursuz "işçi birlikleri"ni yaratmaları vb. vb. tehlikeli yerlere gitmektedir.

Kapitalizm, kaçınılmaz biçimde sosyalizme işçiler arasındaki işkolu ve zanaat ayrımlarını, yüzyıllar boyunca oluşan bu eski ayrılıkları miras olarak bırakır. Öte yandan, aynı kapitalizm, çok yavaş, yıllar süren bir oluşum sonucunda ortaya çıkan sendikaları da geriye miras olarak bırakır. Bu kuruluşlar, içlerinde meslek birliklerinin izlerini daha az taşıyan daha geniş sanayi birliklerine dönüşebilir ve sonunda dönüşür de. Artık bu kuruluşlar yalnızca belirli zanaat mesleklerini ve dallarını değil tüm sanayi kollarını içlerinde barındırırlar. Daha soma, bu birlikler aracılığıyla, halk içindeki işbölümüne dayalı ayrımlar ortadan kaldırılır; aynı birlikler, halkı eğitip yetiştirmeye, onlara *her şeyi yapma yeteneğini* kazandıracak biçimde, *çok yönlü eğitimi ve gelişimi* gerçekleştirir. Komünizm, işte bu hedefe yürümelidir ve yürümektedir. Ve ona *ulaşacaktır;* ama ancak uzun yıllar sonra. Tam anlamıyla gelişmiş, tam anlamıyla oturmuş ve yerleşiklik kazanmış, en geniş kapsamlı ve olgun bir komünizmin gelecekteki sonuçlarını daha bugünden pratikten beklemek, dört yaşında bir çocuğa yüksek matematik öğretmeye benzer.

Sosyalizmi kurmaya başlayabiliriz (ve başlamalıyız); ama soyut ya da bizzat bizim hazırladığımız bir insan malzemesi ile değil, kapitalizmin bizlere bıraktığı malzeme ile. Evet, bunun kolay bir iş olmadığı doğrudur. Ama bu göreve yönelik olarak tartışmaya değecek ciddiyette bir başka yaklaşım da yoktur.

Sendikalar, işçilerin dağınıklığı ve çaresizliğinden sınıf örgütlenmesinin *nüvelerine* geçişi simgeledikleri ölçüde, kapitalist gelişimin ilk dönemlerinde, işçi sınıfı acısından ileriye doğru atılmış önemli bir adımı oluşturuyordu. Proletaryanın sınıf örgütlenmesinin *en yüksek* biçimi olan *proletaryanın devrimci partisi* biçimlenmeye başladıktan sonra (ancak liderlerini sınıfla ve yığınlarla bölünmez bir bütün oluşturacağı duruma getirmeden parti bu ada

hak kazanmaz) sendikalar kaçınılmaz olarak *kimi* gerici özelliklerini, mesleki dar görüşlülüğü, politika dışı kalmaya yönelik eğilimleri, belirli bir içe dönüklüğü açığa vurmaya başladı. Bununla birlikte, proletaryanın gelişimi, sendikalardan geçmeksizin, sendikalarla işçi sınıfının partisinin karşılıklı ilişkileri arasından yol almaksızın, dünyada başka hiçbir yere doğru yönelemezdi ve öyle de oldu. Proletaryanın siyasal iktidarı ele geçirmesi, bir sınıf olarak proletarya için ileriye doğru atılmış dev bir adımdır ve parti de, her zamankinden daha çok ve yeni yöntemlerle sendikaları eğitip onlara kılavuzluk etmeli, aynı anda da bu kuruluşların daha uzun bir süre vazgeçilmez bir "komünizm okulu" olarak kalacaklarını akılda tutmalıdır. Yani, proletaryayı, diktatörlüğünü uygulama yolunda yetiştiren bir hazırlık okulu; bir ülkenin ekonomik yaşamının tümünün yönetiminin, önce işçi sınıfına (ayrı ayrı işkollarına değil) soma da tüm emekçi halka tedrici transferinde işçilerin vazgeçilmez örgütleridir sendikalar...

Yazılış tarihi:
Nisan-Mayıs 1920

Toplu Eserler, c. 31, s. 46-51

Gençlik Birliklerinin Görevleri'nden

Rus Genç Komünistler Birliği'nin Üçüncü Tüm-Rusya Kongresinde Yapılan Konuşma

2 Ekim 1920

Burjuvaziyi alaşağı etmek, daha yaşlı bir neslin görevi oldu. O zamanlar başlıca görev, burjuvaziyi eleştirmek, yığınlar arasında burjuvaziye karşı nefret doğurmak ve güçlerin birleştirilmesi için gerekli sınıf bilincini ve yeteneği ortaya çıkarmaktı. Yeni nesil ise çok daha karmaşık bir görevle karşı karşıyadır. Sizin göreviniz, yalnızca kapitalistler tarafından tezgahlanan bir saldırı karşısında işçi ve köylü hükümetini koruyacak biçimde güçlerinizi birleştirmekten ibaret değildir. Hiç kuşkusuz bunu da yapmalısınız. Bu, hepinizin açık bir biçimde gördüğü, bir komünistin kolayca ayırt ettiği bir görevdir. Ama bu yeterli değil. Sizler, komünist bir toplum kurmak zorundasınız. Birçok bakımdan, işin yarısı tamamlanmış durumdadır. Eski düzen, layık olduğu biçimde yıkılmıştır; gerektiği biçimde enkaz haline getirilmiştir. Ortaklık temizlenmiştir ve bu temizlenen zemin üzerinde, genç nesil komünist toplumu kurmalıdır. Kuruluş görevi ile karşı karşıyasınız ve bu görevi ancak çağdaş bilimi tümüyle özümsemekle, komünizmi donmuş, cansız, ezberlenmiş formüllerden, reçete ve talimatlardan, güncel çalışmalarınızda bölünmezliği sağlayan yaşayan gerçeğe dönüştürebilmekle, komünizmi tüm pratik çalışmalarınızda bir kılavuz haline getirmekle yerine getirebilirsiniz.

Genç nesli eğitirken, yetiştirirken ve işbaşına seferber ederken gerçekleştirmeniz gereken görev budur. Aralarında her genç erkeğin ve kadının bulunması gereken milyonlarca komünizm kurucusu içinde en önde gelenler, sizler olma durumundasınız. Genç işçi ve köylü yığınlarını komünizmi kurma görevine seferber etmediğiniz sürece, komünist toplumu kuramazsınız.

Genç Komünistler Birliği, her işe yardımcı olan, inisiyatif ve girişkenlik sergileyen bir şok gücü olmalıdır. Bu birlik, işçinin şunu anlamasını sağlamalıdır: Evet, bu kuruluş, belki de sözlerini anlamadığı, öğretilerini henüz kavrayamadığı insanlardan oluşmaktadır; ama pratikteki çalışmalarına ve faaliyetlerine bakıldığında,

bunlar gerçekten de ona doğru yolu gösteren insanlardır.

Eğer Genç Komünistler Birliği, çalışmalarını tüm alanlarda bu biçimde örgütlemekte başarısız kalırsa, bu, eski burjuva yola girildiğinin göstergesi olacaktır. Eğitimimizi emekçi halkın sömürücülere karşı verdiği mücadele ile öylesine birleştirmeliyiz ki, emekçi sınıflar komünist öğretinin önlerine diktiği görevleri başarıyla yerine getirebilsinler.

Birlik üyeleri, her boş saatlerini, sebze bahçelerinin geliştirilmesi ya da belirli bir fabrikada genç işçilerin eğitimi ve benzeri işlere harcamalıdırlar. Rusya'yı sefaletin kol gezdiği yıkılmış bir ülke olmaktan çıkarıp zengin bir ülke haline dönüştürmek istiyoruz. Genç Komünistler Birliği, eğitimini, yetişmesini ve öğrenimini işçilerin ve köylülerin emeğiyle birleştirmelidir ki okullara ya da komünist kitap ve broşürlerin kıraatına hapsolup kalmasın. Ancak işçiler ve köylülerle yan yana çalışmakla gerçek bir komünist olunabilir. Gençler Birliği'nin tüm üyelerinin okur yazar olmanın yani sıra, yaptıkları işlerde de başarı kazanmaları özellikle gözetilmelidir. Eski okullardan, iğneyle kuyu kazma yöntemlerini kapı dışarı ettiğimizi ve bunların yerine örneğin her genç erkeğin ve kadının sobbotniklerde aldığı, her çiftliğin halka yardım için kullanıldığı bilinçli disiplini yerleştirdiğimizi herkes gördüğü zaman, insanlar, emeğe eski gözlüklerle bakmaktan vazgeçeceklerdir.

Köyde ya da kentte, -küçük bir örnek ele alırsak- örneğin kamu sağlığı ya da besin dağıtımı gibi konularda, kısacası her yerde dayanışma ve yardımlaşmayı örgütlemek, Genç Komünistler Birliği'nin görevidir. Eski, kapitalist toplumda bu nasıl yapılıyordu? Herkes yalnızca kendisi için çalışıyor, yaşlıları ve hastaları kimse umursamıyordu; ya da ev işleri yalnızca kadınları ilgilendiriyordu ve bunun sonucundadır ki kadınlar baskı ve bağımlılık koşullarına mahkum ediliyordu. Bunlarla mücadele kimin işidir? Bunlar, gençlik birliklerinin işidir ve şöyle demelidir bu kuruluşlar: Tüm bunları değiştireceğiz; kamu sağlığının ve besin dağıtımının geliştirilmesine yardımcı olan, ev ev sistematik denetimler uygulayan gençlik müfrezeleri örgütleyeceğiz. Toplumun tümünün yararına örgütlü bir çalışma içinde yer alıp toplumun güçlerinin yerli yerinde dağılımını sağlamaya çalışacağız, emeğin örgütlenmesi gereğini, çalışmalarımızla sergileyeceğiz.

Bugün yaşları 50 dolaylarında olan nesil, komünist toplumu görme konumunda değildir. O zamana kadar, bu nesil geçmiş o-

lacak. Ama bugün yaşları 15 dolaylarında olan nesil komünist toplumu görecek, bu toplumu bizzat kendisi kuracaktır. Bu nesil, yaşamlarının tüm amacının, komünist toplumun kurulması olduğunu bilmelidirler. Eski toplumda, her aile ayrı ayrı çalışıyordu ve emeği örgütleyenler, halk yığınlarını ezen toprak sahipleri ve kapitalistlerden başkaları değildi. Ne kadar zahmetli ve yorucu olursa olsun, harcanan tüm emeği öyle bir biçimde örgütlemeliyiz ki her işçi ve köylü şunu söyleyecek konuma gelebilmelidir: Ben, büyük özgür emek ordusunun bir parçasıyım ve kendi yaşamımı toprak sahipleri ve kapitalistler olmadan kendim kurabilirim, komünist toplumun yaratılmasına katkıda bulunabilirim. Genç Komünistler Birliği, tüm gençlere, erken yaştan başlayarak bilinçli ve disiplinli bir emek çabası içinde bulunmayı öğretmelidir. Bugün karşımızda duran sorunların çözülebileceğinden bu şekilde emin olabiliriz. Ülkenin elektrifikasyonu için en azından 10 yılın gerekli olacağını varsayıyoruz. Ancak bu sayede yoksul topraklarımız, teknolojideki son buluşlardan yararlanabilecektir. Ve böylece, bugün 15 yaş dolaylarında olan nesil, 10 ya da 20 yıl içerisinde komünist toplumda yaşayacaktır. Bu konuma gelindiğinde, eğitimle ilgili görevleri öyle bir biçimde çözümlenecektir ki, her gün, her köyde ya da kentte, en küçük ve en basit olanları da dahil, ortak emeğe ilişkin herhangi bir sorunun çözümünde genç insanlar görev alıp katkıda bulunacaklardır. Bu her köyde gerçekleştiği zaman, komünist kuruluşun başarısı güvence altına alınmış olacak; komünist özendirme gelişip gençlik emeğini kaynaştırabileceğini kanıtladıkça bu güvence pekişecektir. Genç Komünistler Birliği ancak attığı her adımı bu kuruluşun başarısı açısından bir değerlendirmeye tabi tuttuğu sürece ve ancak bilinçli emekçiler olarak güçlerini birleştirme açısından yapılması gerekenlerin hepsini yapıp yapmadığını kendine sorarak yarım milyon üyesini tek bir emek ordusu halinde örgütlemede başarı sağlayacak ve evrensel bir saygınlık kazanacaktır.

(Şiddetli alkışlar)

Toplu Eserler, c. 31, s. 290, 297-99

Sekizinci Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi'ne Halk Komiserlerinin Çalışmaları Üzerine Sunulan Rapor'dan

22 Aralık 1920

Bu üç yıl içerisindeki (kimi temel noktalarda tek bir yılın sonuçlarını özetlemek güçtür) deneyimimizin sonuçlarının ne olduğunu, bizlerden çok daha güçlü olan bir düşmana karşı nasıl olup da zafer kazandığımızı kendi kendimize soracak olursak, söylenmesi gereken, Kızıl Ordu örgütlenmesinin, işçilerin ve emekçi köylülerin sömürücülere karşı mücadelesinde proletarya öncülüğünün kararlılığını ve tutarlılığını en iyi biçimde yansıttığıdır. Neden? Geniş köylü yığınları neden kendi istekleri ile buna razı oldular? Çünkü köylüler, büyük çoğunluğu parti üyesi olmamakla birlikle, Sovyet hükümetini desteklemek dışında bir kurtuluş yolu olmadığına inanmışlardı. Hiç kuşkusuz, onları ikna eden, kitaplar ya da propaganda değildi. Yalnızca deneyimdi. Köylüleri ikna eden İç Savaş deneyimleri, özellikle de Menşeviklerimizle Sosyalist-Devrimcilerimizin küçük ölçekli köylü ekonomisinin kimi temel özelliklerine hayli denk düşen ittifakı idi. Küçük mülk sahipleri, toprak sahipleri ve kapitalistlerin bu partileri arasındaki ittifakı ile Kolçak ve Denikin'in kazandırdığı deneyim, köylü yığınlarını, orta bir yolun mümkün olmadığına, yalın ve doğrudan Sovyet politikasının doğruluğuna ve proletaryanın kararlı öncülüğünün sömürü ve baskıdan kurtulmanın tek yolu olduğuna ikna etti. Bu sağlam ve kesin ikna sürecine dayalı zor kullanma politikamızın böylesine büyük bir başarı kazanmasının en temel nedeni, köylülüğü sözünü ettiğimiz konularda ikna edebilme yeteneğimizdir.

Şimdi, emek cephesindeki görevlerimize giderken, aklımızdan çıkarmamız gereken nokta, yine aynı sorunlarla karşı karşıya bulunduğumuzdur. Ama, beyaz muhafızlara karşı savaştığımız, işçilerden ve köylülerden, herhangi bir savaşta herhangi bir ülkede görülmemiş ölçüde coşkuya ve enerjiye tanık olduğumuz döneme kıyasla, güncel sorunlar yeni koşullar altında ve daha geniş bir ölçekte karşımıza çıkmaktadır. Partisiz köylüler, kendi gözlemlerinden ve yaşama ilişkin olarak kendi bilgilerinden hareketle, az önce sözlerinden alıntı yaptığım Arzamas köylüsü gibi, gerçekten

de şu sonuca ulaşmışlardır: Sömürücüler acımasız düşmanlardır ve onları yok etmek için acımasız bir devlet gücü gereklidir. Misli görülmemiş ölçüde çok sayıda insanın savaş karşısında akıllıca bir tutum sergilemesinde ve giderek sömürücülere karşı verilen savaşı desteklemesinde başarılı olduk. Daha önce hiçbir politik rejimde, Sovyet iktidarında olduğu gibi, savaşa içtenlikle yaklaşılmamış, savaşa seferber ettiğimiz insanlardakinin onda biri kadar bir sempati bile yaratılamamıştır. Daha önce hiçbir politik rejimde, savaşa ilişkin olarak partili ve partisiz işçilerimizin, partisiz köylülerimizin (ki köylü yığınları partisizdir) sergilediği yorum ve değerlendirmeye ulaşılmamıştır. Güçlü bir düşmanı kesin olarak yenilgiye uğratabilmemizdeki başlıca neden budur. Bu, Marksizmin en derin ve aynı zamanda en basit ve anlaşılabilir ilkelerinden birinin doğrulanmasıdır. Tarihsel olayların kapsamı ve uzantıları ne kadar genişse, bunlara katılan insanların sayısı da o kadar fazladır. Aynı şekilde, getirmek istediğimiz değişiklik ne kadar derin, ne kadar köklü ise, buna ilişkin olarak o kadar geniş bir ilgi ve doğru bir tutum ortaya çıkartmamız, bu değişikliğin gerekli olduğu konusunda milyonlarca ve on milyonlarca insanı ikna etmemiz gerekir. Son çözümlemede, devrimimizin tüm öteki devrimleri çok gerilerde bırakmasının nedeni, bu devrimin, Sovyet hükümet biçimi aracılığıyla, daha önceleri devlet işleri ile ilgilenmeyen ve devleti inşa etmekte aktif bir görev almayan on milyonlarca insanı görev başına seferber edebilmesidir. Şimdi, soruna bu açıdan bakarak, karşımızda duran ve Sovyet hükümetinin bu dönemde aldığı çok sayıda kararda ifadesini bulan yeni görevleri ele alalım. Sovyet hükümetinin aldığı kararlar, Emek ve Savunma Konseyi'nin çalışmalarının (bundan daha sonra söz edeceğiz) onda dokuzunu, Halk Komiserleri Konseyi'nin faaliyetinin ise muhtemelen yarısından çoğunu oluşturmaktadır: Somut olarak söylersek, ekonomik görevler, tek bir ekonomik planın ayrıntılarının saptanması, Rusya ekonomisinin, yani küçük ölçekli köylü ekonomisinin en derindeki temellerinin yeniden örgütlenmesi. Bu görevler, sendikaların tüm üyelerinin, kapitalizm altında kendilerine yabancı gelen yepyeni işlere istisnasız katılmalarını gerektirmektedir. Şimdi, kendinize, savaşta elde ettiğimiz hızlı ve tartışmasız başarıya olanak tanıyan koşullara bugün bu yeni görevde sahip olup olmadığımızı, işbaşına seferber edilen yığınların hangi koşullarda yer aldığını sorun. Sendikaların üyeleri ve parti-

siz halkın çoğunluğu ekonomik gelişime ilişkin büyük görevlerimizin ve yeni yöntemlerimizin gerekliliğine inandırılmış mıdır? Zamanında savaş için her şeyi feda etmek gereğine, cephedeki zafer için her şeyin seferber edilmesi zorunluluğuna inandıkları kadar inanıyorlar mı bu yeni zorunluluklara? Eğer soru bu şekilde ortaya konursa, hiç kuşkusuz olumsuz yanıt vermek durumunda kalacaksınız. Kitleler, bu konuda ikna edilmiş olmaları gereken düzeyin çok gerisindedir.

Savaş, halkın anladığı, yüzlerce ve binlerce yıldır alıştığı bir mesele idi. Daha önceleri toprak sahiplerinin giriştikleri şiddet hareketleri ve sergiledikleri zulüm o kadar açıktı ki, halkı ikna etmek de o ölçüde kolaydı. Hububat üretimi bakımından en zengin bölgelerin sanayi ile en az ilişki içindeki köylülerini bile savaşı emekçi halkın çıkarları için sürdürdüğümüze ikna etmek ve böylelikle de neredeyse herkesi kapsayan bir coşku yaratmak güç değildi. Ama bugün, köylü yığınlarını ve sendika üyelerini yeni görevleri anlayacak konuma getirmek, onları eskisi gibi yaşamamızın mümkün olmadığına inandırmak, kapitalist sömürü mekanizması on yıllar boyunca ne ölçüde derinlere kök salmış olursa olsun bunun yenilgiye uğratılması gerektiğine ikna etmek daha güç olacaktır. Herkesi, Rusya'nın bize ait olduğuna, işçi ve köylü yığınları olarak yalnızca bizlerin ve kendi çabalarımızla, katı emek disiplinimizle eski ekonomik yaşam koşullarını değiştirip büyük bir ekonomik planı uygulamaya sokabileceğimize inandırmamız gerekir. Bunun dışında kurtuluş yoktur. Kapitalist güçlerin gerisindeyiz ve gerisinde kalmaya devam edeceğiz; eğer ekonomimize yeni bir düzen veremezsek yenilgiye uğrayacağız. İşte bu nedenle, sizlere şimdi anımsattığım eski gerçekleri sık sık yinelemek durumundayız: Örgütsel sorunların önemine, emek disiplinine, sendikaların rolüne ilişkin eski gerçekler. Bu alanda sendikaların özellikle büyük önem taşıyan ve ayırt edici bir önemi vardır; çünkü bu kadar geniş yığınları bünyesinde toplayan bir başka örgüt yoktur.

İşte bu nedenle, eski gerçekleri yinelemekle yetinmeyip askeri görevlerden ekonomik görevlere geçtiğimizi, etimizde kemiğimizde hissetmeliyiz.

Askeri alanda tam anlamı ile başarı kazandık. Şimdi de, daha güç nitelikli, işçilerin ve köylülerin geniş çoğunluğundan coşkulu katılım ve özveri isteyen görevlerde benzer başarılar kazanmaya

hazırlanmalıyız. Yeni görevlerin zorunlu olduğu inancı, nesilden nesile kölelik ve baskı koşullarında yaşayan, her girişimi ezilen milyonlarca insana yerleştirilmelidir. Sendikalara üye oldukları halde henüz politik bilinç kazanamamış, kendilerini işin başındakiler olarak görmeye alışamamış milyonlarca işçiyi ikna etmeliyiz. Bunlar örgütlenmelidir; bu kez hükümete karşı direnmek için değil, kendi işçi hükümetlerini destekleyip önlemlerini geliştirmek, bunları sonuna dek uygulamaya sokmak için. Bu geçiş dönemi, güçlüklerle birlikte yürüyecektir. Kağıt üzerinde bakacak olursak, bunlar yeni görevler değildir. Ama, ekonomik sorunun ilk kez böylesine geniş bir ölçekte ortaya konuluşu açısından yenidir. Ekonomik cephedeki savaşın daha güç ve daha uzun olacağını görmeli ve unutmamalıyız. Bu cephede başarı kazanabilmek için, daha çok sayıda işçi, kendine güvenir, faal ve özverili olacak biçimde eğitilmelidir. Ekonomik gelişim alanında kazandığımız deneyimin kanıtladığı gibi, bu gerçekleştirilebilir; çünkü kitleler, felaketlere, soğuğa, açlığa ve yoksulluğa üretici güçlerimizin yetersizliğinin neden olduğunu tam olarak görmektedirler. Şimdi, tüm ajitasyon ve propagandamızı, politik ve askeri ilgi alanlarından, ekonomik gelişme sorunlarına kaydırmalıyız. Bunu birçok kez açıkladık; ama yetersiz. Bana öyle geliyor ki, geçtiğimiz yıl Sovyet hükümetinin aldığı en önemli kararlar Sendikalar Tüm-Rusya Merkez Konseyi'ne bağlı bir Üretim Propagandası Merkez Bürosu oluşturulması, bunun faaliyetlerinin Politik Eğitim Üst Komitesi'nin görevleriyle kaynaştırılması; ayrı ayrı sanayi kolları için yalnızca üretim propagandasına değil, üretimin ülke ölçeğinde örgütlenmesine de göz kulak olması gereken ek gazetelerin çıkarılması olmuştur.

Üretim propagandasının ülke ölçeğinde örgütlenmesi gerekliliği, politik ortamın özeliklerinden kaynaklanmaktadır. Bu, işçi sınıfı, sendikalar ve köylülük için eşit ölçüde geçerlidir. Bu amaca yönelik olarak gereğinden de çok kullandığımız devlet aygıtımız için mutlaka gereklidir. Sanayinin nasıl yönetileceği ve kitlelerin ilgisinin nasıl çekilebileceği konularında, pratikte uygulananlara kıyasla yüz kat daha fazla bilgiye, tabii kitabi bilgiye sahibiz. Kelimenin tam anlamıyla her sendika üyesinin üretimle ilgilenmesini, Sovyet Rusya'nın ancak üretimi ve emek üretkenliğini yükselterek zafer kazanacak konuma gelebileceğini hiç unutmamasını sağlamalıyız. Sovyet Rusya, ancak bu yolla, bugün karşı karşı-

ya bulunduğu korkutucu koşullar dönemini, bugün katlanmak durumunda olduğu açlık ve soğuk dönemini on yıl kadar daha kısaltabilecektir. Eğer bu görevi idrak edemezsek, hepimiz yok olabiliriz. Çünkü, kısa bir nefes alma döneminden sonra kapitalistler her an savaşı başlatabilecekken bizler savaşı sürdürecek durumda olmazsak, elimizdeki aygıtın zayıflığı yüzünden geri çekilmek zorunda da kalabiliriz.

Toplu Eserler, c. 31, s. 497-501

Sendikalar, Bugünkü Durum ve Trotskiy'in Yanlışları'ndan

Sovyetler Sekizinci Kongresi Komünist Delegeleri, Sendikalar Tüm-Rusya Merkez Konseyi ve Moskova Şehir Konseyi Komünist Üyelerinin Ortak Toplantısında Yapılan Konuşma

30 Aralık 1920

Yoldaşlar,

Her şeyden önce, yerleşik usullerden ayrıldığım için sizlerden özür dilerim; çünkü, tartışmalarda yer almak isteyen herkesin, raporu, ikinci raporu ve yapılan konuşmaları okumuş, dinlemiş olması gerekir. Ama ne yazık ki, rahatsızlığım nedeniyle bunları yapamadım. Yine de, dün belli başlı yazılı dokümanları okuma ve görüşlerimi hazırlama olanağı buldum. Yerleşik usullerden bu ayrılış, sizlerde doğal olarak rahatsızlık yaratacaktır. Öteki konuşmaları duymadığım için üzerinde zaten durulmuş bulunan konulara girip, asıl üzerinde durulması gereken noktaları kaçırabilirim. Ama başka seçeneğim de bulunmuyor.

Elimdeki başlıca malzeme, yoldaş Trotskiy'in *Sendikaların Rolü ve Görevleri* adlı broşürüdür. Bu broşürü, Merkez Komitesi'ne yine kendisinin sunduğu tezlerle karşılaştırıp bunları dikkatle gözden geçirdiğimde, içerdikleri teorik yanlışlar ve apaçık gaflar karşısında şaşkına döndüm. Bu sorun üzerinde büyük bir parti tartışmasını başlatan biri nasıl olup da dikkatle düşünülmüş açıklamalar için böylesine zayıf bir mazeret gösterebilir? Şimdi, kanımca, temel teorik yanılgıların özgün kaynaklarını oluşturan başlıca noktaları ele almama izin verin.

Sendikalar, yalnızca tarihsel açıdan gerekli olmakla kalmazlar; sendikalar, sanayi proletaryasının örgütleri olarak, tarihsel açıdan gerekli olmakla kalmazlar; sendikalar, sanayi proletaryasının örgütleri olarak, tarihsel açıdan kaçınılmazdır ve aynı örgütler, proletarya diktatörlüğünde, sanayi proletaryasının hemen bütününü kapsarlar. Bu, temel bir noktadır; ama yoldaş Trotskiy, bunu hep unutmaktadır: Trotskiy, çok büyük bir kapsamı olan "Sendikaların Rolü ve Görevleri" konusu ile uğraşırken, bu söylediklerimi ne önemsemekte ne

de bir hareket noktası olarak almaktadır.

Söylediklerimden, sendikaların, proletarya diktatörlüğünün her adımında son derece önemli bir rol oynadıkları sonucu çıkar. Ama bu rol nedir? Teorik açıdan can alıcı bir noktayı oluşturan bu soruyu düşündüğüm zaman, bunun son derece olağanüstü bir rol olduğu sonucuna ulaşıyorum. Bir yanda, tüm sanayi işçilerini içinde barındıran sendikalar, artık bir diktatorya kurup devlet aracılığıyla zor uygulayan egemen, yönetici sınıfın bir örgütüdür. Ama bir devlet organı değillerdir; ayrıca zor kullanım aygıtı da olmayıp, eğitim amacına yöneliktirler. Sendika, insan kazanıp yetiştirmeye yatkın bir örgüttür; gerçekte, bir okuldur: Bir yönetim ve ekonomik yönlendirme okulu, bir komünizm okulu. Olağanın dışında bir okul, çünkü ne öğretmeni, ne de öğrencisi vardır. Bu da, kapitalizmden bize kadar kaçınılmaz olarak gelenlerle, ileri konumdaki devrimci kesimlerin saflarından gelenlerin, yani adına proletaryanın devrimci öncüsü diyebileceğiniz kesimin olağan dışı bir biçimde kaynaşmasıdır. Bu gerçekleri dikkate almaksızın sendikaların rolü hakkında konuşmak, doğrudan doğruya bir dizi yanlışın da içine düşmektir.

Proletarya diktatörlüğü sistemi içerisinde, sendikalar, eğer deyim yerinde ise parti ile hükümet arasında bir konuma sahiptirler. Sosyalizme geçişte, proletarya diktatoryası kaçınılmazdır; ama bu diktatorya, içinde tüm sanayi işçilerini barındıran bir örgüt tarafından uygulanmaz. Neden uygulanmaz? Bunun yanıtı, Komünist Enternasyonal'in ikinci kongresinin genel olarak politik partilerin rolü üzerindeki tezlerinde verilmiştir. Burada, buna girmeyeceğim. Olup biten şudur: Parti, içinde öncüyü barındırır, bu öncü de proletarya diktatörlüğünü uygular. Sendikalar gibi kuruluşlar olmaksızın, ne diktatörlük uygulanabilir ne de hükümetin işlevleri yerine getirilebilir. Bununla birlikte, bu işlevler, aynı zamanda yeni tipte olan özel kurumlar, adını koyarsak Sovyetler aracılığıyla yerine getirilmelidir. Bu kendine özgü durumdan çıkarılabilecek pratik sonuçlar nelerdir? Bir kere sendikalar, öncü ile kitleler arasındaki bağdır ve bunlar günlük çalışmaları ile yığınları, bizi kapitalizmden komünizme götürmesi mümkün olan tek sınıfın yığınlarını ikna eder. Ayrıca, sendikalar, devlet iktidarının "rezerv"! durumundadırlar. Kapitalizmden komünizme geçiş döneminde sendikaların konumu budur. Genel olarak bakıldığında, kapitalizmin geniş ölçekli üretim için yetiştirdiği, küçük mülkiye-

tin çıkarlarından bütünü ile kopmuş tek sınıf olan sınıf hangisi ise, onun öncülüğü olmaksızın bu geçiş gerçekleştirilemez. Ama proletarya diktatörlüğü, bu sınıfın tümünü kucaklayan bir örgüt tarafından da uygulanamaz; çünkü tüm kapitalist ülkelerde (yani yalnızca bizde, en geri kapitalist ülkelerden birinde değil) proletarya halen öylesine bölünmüş, öylesine düzeyini düşürmüş ve kimi ülkelerde emperyalizm tarafından kısmen öylesine yozlaşmıştır ki içine proletaryanın tümünü alan bir örgüt proletarya diktatörlüğünü doğrudan doğruya uygulayamaz. Bu uygulama, ancak söz konusu sınıfın devrimci enerjisini içinde barındıran bir öncü tarafından gerçekleştirilebilir. Olgu, bir bütün olarak dişli çarkların düzenlenişine benzer. Proletarya diktatörlüğünün temel mekanizması ve kapitalizmden komünizme geçişin özü, budur. Yalnızca bu söylenenlerden bile, Yoldaş Trotskiy'in birinci tezinde işaret ettiği "ideolojik karışıklık" ve bugün öncelikle ve özellikle sendikalarda var olan bir bunalıma ilişkin değerlendirmelerde ilkesel açıdan temel bir yanlışın bulunduğunu çıkarsayabiliriz. Eğer bir bunalımdan söz edeceksek, bunu ancak politik ortamı çözümledikten sonra yapabiliriz. "İdeolojik karışıklık" içerisinde olan, Trotskiy'in kendisidir; çünkü sendikaların rolüne ilişkin bu kilit sorunda ve kapitalizmden komünizme geçiş çerçevesinde, Trotskiy, basitlikten çok ötede karmaşık yapılı bir dişli çark mekanizmasına sahip olduğumuzu, bunun da proletarya diktatörlüğünün, proleter kitle örgütleri tarafından uygulanamamısından kaynaklandığını unutmuştur. Sözünü ettiğimiz mekanizma, öncüden ileri sınıfın kitlesine, bundan da emekçi halkın en geniş kitlelerine uzanan "iletişim kayışları" olmaksızın çalışamaz. Rusya'da, bu geniş emekçi kitlelerini, köylüler oluşturmaktadır. Başka yerlerde böylesi bir yığın yoktur; ama en ileri ülkelerde bile proleter olmayan, ya da tam anlamıyla proleter olmayan bir yığın bulunur. Bu, ideolojik karışıklık yaratmada başlı başına yeterlidir. Ama Trotskiy'in, bunu başkalarının üzerine atmasında yarar yoktur.

Toplu Eserler, c. 32, s. 19-21

İkinci Tüm-Rusya Madenciler Kongresi Komünist Grubunun Bir Toplantısındaki Tartışmaya Kapanış Konuşması

24 Ocak 1921

Yoldaşlar,

Önce, kimin kimi ürkütmeye çalıştığına ve bizleri korkutmak için elinden geleni yapan Yoldaş Şalyapnikov'un[1] sözlerine değinerek başlamak istiyorum. Burada herkes, Lenin'in sendikalizm umacısını ön plana çıkardığından söz etti. Bu gülünçtür; çünkü, sendikalizmi bir umacı olarak kullanma düşüncesinin bizatihi kendisi gülünçtür. Kanımca, önce programlarımızla, Komünist Parti Programımızın neler dediğini anlamaya çalışmakla işe başlamalıyız. Trotskiy ve Şalyapnikov yoldaşların ikisi de aynı bölüme, programımızın 5. paragrafına değindiler. Size bu bölümü bütünüyle okuyorum:

"5. Toplumsallaştırılmış sanayinin örgütsel aygıtı, kendilerini giderek daha büyük ölçüde dar mesleki duygulardan sıyırıp belirli bir sanayi dalındaki işçilerin çoğunluğunu ve sonunda tümünü kucaklayan geniş sanayi toplulukları olma durumundaki sendikalara dayanmalıdır."

Şalyapnikov Yoldaş, konuşmasında bu paragraftan alıntı yaptı. Ancak, eğer rakamlar doğru ise, örgütleri yönlendirenlerin oranı yüzde 60'trr ve bunlar da işçilerden meydana gelmektedir. Ayrıca programa atıf yapıldığında, bu iş uygun bir biçimde yapılmalı, parti üyelerinin bu programı iyi bildikleri ve kendilerini Trotskiy ile Şalyapnikov'un alıntı yaptıkları bölümlerle sınırlamayacakları hiç unutulmamalıdır. Yoldaşlar, işçilerin sanayi kolları dışında başka bir biçimde örgütlenemeyeceklerini gösteren pek çok deneyim vardır. Sanayi örgütlenmelerinin tüm dünyada benimsenmesinin nedeni de budur. Ama hiç kuşkusuz, belirli bir zaman için. Dar meslek birlikleri ruhunun bir kenara atılması konusunda pek çok söz edilmektedir. Şimdi soruyorum: Bu doğrultuda yapılabi-

[1] *A.G. Şalyapnikov* (1885-1937): 1920-22 arasında Rusya Komünist Partisi içindeki "İşçi Muhalefeti" grubunun önderlerinden - yay.

leceklerin onda biri bile yapılmış durumda mıdır? Doğru yanıt, hiç kuşkusuz "hayır"dır. O halde neden unutalım bu gerçeği?

Sendikalara *"Henüz kendinizi dar meslek birlikleri ruhundan kurtarabilmiş değilsiniz, bunun için çalışın"* diyen kimdir? Bunu programında söyleyen Rus Komünist Partisi'dir. Okuyun. Bu noktadan ayrılmak, sendikalizm aşkına programı bir kenara bırakmaktır. Lenin'in "adam ürküttüğü" yolundaki ipuçları bir yana, program ortadadır. İlk bölümden alıntı yapıp ikinci bölümü unutursanız, programdan ayrılmış olursunuz. Hangi doğrultuda? Sendikalizm doğrultusunda. Gerisini de okuyayım:

> *"Sovyet Cumhuriyeti'nin yasaları ve yerleşik uygulamalarından, sanayi yönetiminin yerel ve merkezi tüm organlarına katılımdan gücünü alan sendikalar, nihai olarak, ulusal ekonominin bütününün yönetimini, tek bir ekonomik birim olarak* de facto *kendi ellerinde toplayacak konuma erişmelidirler."*

Herkes bu paragrafa atıfta bulunur. Ne diyor burada? Tartışılması mümkün olmayan bir noktaya işaret ediyor: "nihai olarak erişmelidirler". Burada "erişmekte oldukları" söylenmiyor. Bir kez başvurulduğunda ortadaki her şeyi saçmalığa indirgeyecek bir abartmaya gidilmiyor. "Nihai olarak erişmelidirler" deniyor. *De facto* bir "toplama"ya ve "yönetim"e. Bu noktaya ne zaman ulaşabilirsiniz? Bu, eğitimi gerektirir ve herkese yönetme sanatının öğretilebileceği bir örgütlenmenin sonucudur. Şimdi, aklımız başımızda konuşacak olursak, sendikaların, istenilen her an, herhangi bir idari makamı istenilen nitelikte insanla dolduracak durumda olduklarım kim söyleyebilir? Her şeyin başında, tüm idari makamları doldurmak için gerekli insan sayısı, 6 milyon değil, 60 bin, diyelim ki 100 bindir. Sendikalar, bu sayıda aday çıkarabilirler mi? Hayır, yapamazlar. Henüz bunu yapacak durumda değiller. Formüllerin ve tezlerin peşinde koşmayan, en yüksek tondaki seslerin peşine takılıp yanlışlara sürüklenmeyen herkesin vereceği yanıt budur. Partinin önünde yıllar sürecek olan bir eğitim görevi durmaktadır; okur yazarlığı sağlamaktan sendikalarda tam kapsamlı parti çalışmasına kadar Uzanan bir eğitim. Bunu sağlıklı bir biçimde yerine getirebilmek için, sendikalarda yapılması gereken önemli işler vardır. Programın söylediği de tam tamına budur: *"nihai olarak, ulusal ekonominin bütünün yönetimini, tek bir eko-*

nomik birim olarak de facto *kendi ellerine toplayacak konuma erişmelidirler."* Program, Trotskiy'in tezlerinde olduğu gibi, sanayi dallarından söz etmemektedir. Trotskiy'in ilk tezlerinden biri programdan doğru bir biçimde alıntı yaparken, bir başkası şöyle demektedir: Sanayinin örgütlenmesi. Öyle sanıyorum ki, yapılması gereken alıntı bu değildir. Eğer belirli tezler hazırlıyorsanız ve bu arada programdan alıntı yapmak istiyorsanız, onu sonuna dek okumalısınız. Bu 5. paragrafı sonuna dek okuma zahmetine katlanıp bunun üzerinde on dakika düşünen herkes, Şalyapnikov'un programdan ayrıldığını, Trotskiy'in ise onun üzerinden atladığını görecektir. O halde 5. paragrafı sonuna kadar okuyalım:

> *"(...) bu şekilde merkezi devlet yönetimi, ulusal ekonomi ve emekçi halkın geniş yığınları ile kopmaz bağlar oluşturan sendikalar, geniş emekçi yığınları mümkün olan en geniş ölçüde, doğrudan ekonomik yönetim görevine seferber etmelidir. Aynı zamanda, sendikaların ekonomik yönetime katılımları ve bu göreve geniş yığınları seferber etme faaliyetleri, Sovyet iktidarının ekonomik aygıtının bürokratlaşması tehlikesine karşı mücadelenin başlıca aracı olup, üretimin sonuçları üzerinde gerçekten halkın denetiminin kurulmasını da olanak dahiline sokacaktır."*

Burada görüyoruz ki, önce *de facto* bir "toplanmanın" elde edilmesi gerekir. Peki, bununla neyi sağlamış oluyoruz? Önce, merkezi devlet yönetimi içerisindeki ilişkileri görüyoruz. Bu, devasa bir mekanizmadır. Henüz bunları tam olarak sindirebilmiş değiliz. O halde, merkezi devlet yönetimi (bu bir), ulusal ekonomi (bu iki), ve kitleler (bu da üç) arasındaki bağları güvence altına almamız gerekir. Bu bağları bugün sağlamış durumda mıyız? Sendikalar bugün, yönetebilecek yetenekte mi? Sovyet örgütlenmesi üzerinde az da olsa deneyimi olan 30 yaşın üzerindeki herkes güler buna. Şunu okuyun:

> *"Aynı zamanda, sendikaların ekonomik yönetime katılımları ve bu göreve geniş yığınları seferber etme faaliyetleri, Sovyet iktidarının ekonomik aygıtının bürokratlaşması tehlikesine karşı mücadelenin de başlıca aracı olup, üretimin sonuçları üzerinde gerçek anlamında halk denetiminin kurulmasını da olanak dahiline sokacaktır."*

Önce, merkezi devlet örgütleri arasındaki bağlan kurma gereksinimi var. Bu alandaki hastalıkları gizlemeye hiç niyetimiz yok. Programımız da şöyle diyor: Kitlelerle ilişkileri sağlayın, sendikaların ekonomik yönetime katılımlarını gerçekleştirin. Burada, yüksek perdeden sözler yok. Örneğin "iş asma" olaylarını, bırakın yüzde 30'u, yüzde üç oranında azaltacak biçimde gerçekleştirin, o zaman size çok iyi bir iş yaptığınızı söyleyelim. Yeni programımız şöyle diyor: *"Sendikaların ekonomik yönetime katılmaları ve bu göreve geniş yığınları seferber etme faaliyetleri..."* Burada tek bir vaat ya da yüksek perdeden tek bir söz yoktur. Ne de sizlerin seçme görevleriniz hakkında bir şey söylenmektedir. Demagojiye başvurmuyor; ama şunları söylüyor: Ortada cahil ve geri bir yığın vardır. Ortada, Çarlığa karşı 20 yıllık savaşın okulundan geçmiş, çok güçlü oldukları için köylülüğün bütününü peşinden sürükleyen, kendileri de partinin öncülüğünü izleyen sendikalar vardır. Başka hiçbir ülke, Rusya'nın içinden geçtiklerinden geçmemiştir ve gücümüzün sırrı da buradadır. Buna niçin bir mucize olarak bakılıyor? Çünkü bir köylü ülkesinde, milyonlarca dağınık çiftliği bir araya getirecek ekonomik bağları yalnızca sendikalar oluşturabilir; tabii bu altı milyonluk örgütler partiye inanç besliyorlarsa ve bugüne kadar olduğu gibi onu izlemeye devam ederlerse. Gücümüzün sırrı buradadır ve bunun pratikte nasıl işlediği ise politik bir sorundur. Bir azınlık, uçsuz bucaksız bir köylü ülkesini nasıl yönetebilir? Üç yıllık deneyimimiz sonucunda, bizi yıkacak hiçbir iç ve dış kuvvet olmadığı ortaya çıktı. Eğer bölünmelere yol açacak olağanüstü aptalca hatalar yapmazsak, elde ettiğimiz mevzileri koruyabiliriz. Aksi halde, her şey berbat olur. İşte bu nedenle, Yoldaş Şalyapnikov,

> *"Tüm-Rusya Üreticiler Kongresi, ulusal ekonominin bütününü yönetecek bir organ seçecektir"*

dediği zaman, ben de şunları söylüyorum: Sizlere şimdi okuduğum, programımızın 5. paragrafının bütününü okuyun, o zaman göreceksiniz ki ne Lenin'in ne de bir başkasının kimsenin gözünü korkutma gibi bir niyeti vardır.

Şalyapnikov, konuşmasını şöyle bitirdi: *"Hükümette ve ulusal ekonomide bürokratik yöntemleri temizlemeliyiz."* Ben de, bunun demagoji olduğunu söylüyorum. Bu bürokratik uygulamalar sorunu, geçtiğimiz yılın Temmuz ayından beri gündemde bulunu-

yor. Geçtiğimiz yıl Temmuz ayında RKP'nin Dokuzuncu Kongresi sonrasında Preobrajenskiy de sormuştu: *"Bürokratik aşırılıklardan muzdarip değil miyiz?"* Dikkat. Ağustos'ta Merkez Komitesi, Zinovyev' in *"Bürokrasinin Kötülükleriyle Savaşalım "* mektubunu onayladı. Parti konferansı da Eylül ayında toplandı ve aynı şekilde bunu benimsedi. Öyleyse, Trotskiy'in dediği gibi yeni bir yol icat eden Lenin değil, *"Dikkat: Yeni Bir Hastalık"* uyarısını yapan partidir. Preobrajenskiy bu sorunu Temmuz'da ortaya attı. Ağustos'ta Zinovyev'in mektubu var. Ağustos'ta Parti Konferansı yapıldı ve Aralık'ta Sovyetler Kongresinde, bürokratik uygulamalar konusunda uzun bir rapor dinledik. Hastalık buradadır. 1919 programımızda bürokratik uygulamaların varlığını belirttik. Her kim ortaya çıkıp da, bürokratik uygulamalara son verelim, diyorsa, o bir demagogdur. Eğer "bürokratik uygulamalara son vermeye" çağrılıyorsanız, bu bir demagojidir. Saçmalıktır. Bürokrasisinin kötülüklerine karşı gelecek yıllarda da savaşacağız. Kim bunun aksini iddia ediyorsa, ya demagojiye ya da kandırmacaya başvuruyordur. Çünkü, bürokrasinin kötülüklerinin yenilmesi yüzlerce önlemi, genel okur yazarlığı, kültürü ve İşçi-Köylü Gözetim'ine katılımı gerektirir. Şalyapnikov, Emek, Sanayi ve Ticaret Halk Komiserliklerinde bulunmuştur. Kendisi, bürokratik uygulamalara son verebildi mi? Kiselyov, tekstil sanayisi merkez yönetiminde bulundu. Peki bürokrasinin kötülüklerine son verebildi mi?

Şunu bir kez daha belirteyim: Tüm kongrelerimiz kendilerini seksiyonlara ayırıp fabrika işçileri ile Donbas madencilerinin[2] kaynaşması hakkındaki gerçekleri sıralayabildikleri zaman, bizler de gelişmiş olacağız. Ama yararsız platform dizileri kaleme almak, ekonomik öncülükteki zaaflarımızı gösterir. Yineliyorum: Eğer işleri bir bölünme noktasına götürmezsek, bizi hiçbir şey, ne iç ne de dış güçler yenebilir. Evet, Tsektran[3] uyarıcı bir sopadan da öte anlam taşıyordu; ama bunun abartılması, sonunda bir bölünmeye yol açtı. Bürokratik uygulamaların aşırılığından herkes suçlu ola-

[2] Trotskiy'in, sendikalar hakkındaki broşüründe geliştirdiği, ekonomik kuruluşların sendikalarla birleştirilmesi fikrine Lenin karşı çıkar. Trotskiy, Lenin'in deyimiyle, soruna "bürokratik sınıflandırma" temelinde bir çözüm getiriyordu: Sendikalarla ekonomik kuruluşlar arasındaki fiili ilişkiyi göz önüne almadan, ekonomik kuruluşlara keyfi sayıda sendika temsilcisi atanmasını öneriyordu - der.

3 Genel Ulaşım İşçileri Birliği Merkez Komitesi'nin kısaltılmış adı - yay.

bilir. Merkez Komitesi de bunun farkındadır; bunun sorumlusudur. Bu açıdan bakıldığında Yoldaş Trotskiy'in yanlışı, tezlerini yanlış bir ruhla oluşturmasıdır. Bu tezlerin tümü de "sarsmak" mantığı içerisinde formüle edilmiştir ve tümü de sendikalarda bölünmelere yol açmıştır. Sorun, Trotskiy'e kötü not verme sorunu değildir; biz mektep talebesi değiliz ve not kullanmaya da ihtiyacımız yoktur. Ama bu tezlerin içerik açısından yanlış olduğunu ve bu nedenle de reddedilmeleri gerektiğini söylemek durumundayız.

Toplu Eserler, c. 32, s. 64-68

Uluslararası Emekçi Kadınlar Günü'nden

Bolşevizmin ve Ekim Devrimi'nin özü, kapitalizm tarafından en çok ezilen kesimleri politikaya katmasıdır. Bunlar, hem monarşide, hem de burjuva demokratik cumhuriyetlerde, kapitalistler tarafından horlanmış, aldatılmış ve soyulmuştur. Toprak ve fabrikalar özel mülkiyet altında kaldığı sürece, bu baskı ve aldatmaca, halkın emeğinin kapitalistler tarafından soyulması, kaçınılmazdır.

Bolşevizmin ve Sovyet iktidarının özü, burjuva demokrasisinin kandırıcılığını ve sahteliğini açığa çıkarmak, toprağın ve fabrikaların üzerinden özel mülkiyeti kaldırmak ve tüm devlet iktidarını emekçi ve sömürülen yığınların eline toplamaktır. Onlar, o yığınlar, artık politikayı kavrıyorlar; yani yeni bir toplumu kurma görevini özümsüyorlar. Bu, kolay bir görev değildir: Kitleler kapitalizm tarafından ezilip aşağılanmışlardır, ama yine de ücretli kölelikten ve kapitalizmin boyunduruğundan kurtuluşun bir başka yolu yoktur ve olamaz da.

Ancak, aynı zamanda kadınları da katmadan, yığınları politikaya çekemezsiniz. Çünkü kapitalizmde, insanlığın yarısı, yani kadınlar, çifte baskı altındadırlar. Emekçi kadınlarla köylü kadınlar sermaye tarafından ezilmektedirler. Ama bundan da ötede, burjuva cumhuriyetlerinin en demokratik olanlarında bile, kadınlar önce belirli haklardan yoksun bırakılmıştır. Çünkü yasalar onları erkeklerle eşit konumda tutmaz. İkinci olarak, ki daha önemlisi de budur, kadınlar "evin boyunduruğu" altında kalıp, yaşamlarını "ev içi köleleri" olarak sürdürürler. Çünkü, mutfaktaki ve evdeki en pis, bel bükücü, sersemleştirici işlerin zahmeti ile aşırı ölçüde yüklenmişlerdir.

Dünyadaki hiçbir parti ya da devrim, kadınların ezilmişlik ve eşitsizliklerinin kökenlerine, bugün Sovyet, Bolşevik Devrimi'nin yaptığı gibi inememiştir. Burada, Sovyet Rusya'da, yasalar açısından, kadınlarla erkekler arasındaki eşitsizliğin en küçük bir izi bile kalmamıştır. Sovyet iktidarı, evlilik ve aileye ilişkin yasalarda, çocuklar açısından eşitsizliği getiren hükümlerde, aşağılık, tiksindirici ve ikiyüzlü ne kadar unsur varsa, hepsini silip süpürmüştür.

Bu, kadınların kurtuluşu yolunda yalnızca ilk adımdır. Ama en demokratik olanları da dahil, burjuva cumhuriyetlerinden hiçbiri, bu ilk adımı bile atmaya cüret edememiştir. Nedeni, "kutsal özel

mülkiyet" üzerindeki titizliktir.

İkinci ve en önemli adım, toprak ve fabrikalar üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılmasıdır. İşte bu adım, yalnızca ve yalnızca bu önlem, kadının tam ve gerçek kurtuluşuna giden kapıları açabilir; küçük bireysel ev bakımından geniş ölçekli toplumsallaştınlmış ev hizmetlerine geçişi sağlayarak kadınların "ev boyunduruğundan" kurtarılmalarını gerçekleştirebilir.

Bu geçiş, güç bir iştir. Çünkü, en derin, en yerleşik, en gizli ve en katı nitelikteki bir "düzenin" (düzen yerine ahlaksızlık ve barbarlık demek gerçeğe daha uygun düşecek) değiştirilmesini öngörür. Ama bu geçiş başlamıştır. Değişim harekete geçirilmiştir ve yeni bir yola girilmiştir.

Yazılış tarihi:
4 Mart 1921

Toplu Eserler, c. 32, s. 161-62

RKP Onuncu Kongresi'nin, Partideki Sendikalist ve Anarşist Sapma Konulu İlk Karar Taslağı

1. Sendikalist ve anarşist bir sapma, geçtiğimiz birkaç ay içerisinde, partimizde kesinlikle açığa çıkarılmıştır. Bu durum, ideolojik mücadelenin en kararlı yöntemleri ile birlikte, partinin arındırılmasını ve sağlığına yeniden kavuşturulmasını zorunlu kılmaktadır.

2. Sözü edilen sapma, kısmen, eski Menşeviklerin ve ayrıca henüz komünist dünya görüşünü tam olarak özümseyememiş işçi ve köylülerin partiye akışı nedeniyle ortaya çıkmıştır. Ama bununla birlikte, başlıca neden, kötü hasadın ve savaşın yıkıcı etkileri sonucunda özellikle kitlelerin durumunda büyük ölçüde kötüleşme görüldüğü dönemlerde ve ordunun terhisi sonucunda serbest kalan milyonlarca köylü ve işçinin kısa sürede yaşamlarını kazanacak düzenli bir iş bulamadıkları bir ortamda, içinde kaçınılmaz olarak anarşizme doğru dalgalanma eğilimi barındıran küçük burjuva unsurların proletarya ve partimiz üzerindeki ülkemizde özellikle güçlü olan etkisidir.

3. Bu sapmanın teorik açıdan en eksiksiz ve açık ifadesi (ya da bu sapmanın ifade biçimleri arasındaki en eksiksiz olanlardan biri), adına "İşçi Muhalefeti" denen grubun tezleri ve diğer sözlü açıklamalarıdır. Bunu gösteren örnekler arasında, örneğin bu grup tarafından ileri sürülen şu tez yeterince açıktır: *"Ulusal ekonominin örgütlenmesi, sanayi birliklerinde örgütlenen ve Cumhuriyetin tüm ulusal ekonomisini yönlendirecek merkezi bir organ seçecek olan Tüm-Rusya Üreticiler Kongresi'nin işidir."*

Bu görüşün temelinde yatan fikirler ve çok sayıdaki benzer açıklamalar, teorik açıdan köklü bir yanlış, ayrıca Marksizm ve komünizmden, tüm yarı proleter devrimlerin ve günümüzdeki proleter devriminin pratik deneyimlerinden tam bir kopuş içermektedirler.

İlk olarak, "üretici" kavramı, proleterlerle yarı proleterleri ve küçük meta üreticilerini bir araya getirdiği için, temeldeki sınıf mücadelesi kavramı ile, yine temel nitelikteki sınıflar arasında kesin bir ayrım gözetme gereğinden uzaklaşmayı içermektedir.

İkinci olarak, yukarıdaki tezde ifade edildiği biçimde partisiz yığınların önünde açık artırma yapmak ya da onlarla flörte giriş-

mek Marksizmden yine aynı ölçüde köklü bir ayrılışı içerir.

Marksizm, yalnızca işçi sınıfının politik partisinin, Komünist Partinin, proletaryanın öncüsünü ve emekçi yığınların bütününü birleştirme, yetiştirme ve eğitme yeteneğinde olduğunu, yine yalnızca bu partinin söz konusu yığınlar içerisinde kaçınılmaz olarak bulunan küçük burjuva dalgalanmalara, proletarya içerisindeki dar mesleki birlik anlayışı geleneklerine ve önyargılara karşı durabileceğini, onları politik olarak yönlendirip bu yoldan emekçi halkın tüm kitlesini harekete geçirebileceğini öğretir. (Bu temel ilke, yalnızca Komintern'in ikinci kongresinde (1920) alınan kararlar sırasında Komünist Enternasyonal'in bütünü tarafından benimsenmekle kalmamış, aynı zamanda kendi devrimimiz tarafından pratikte de kanıtlanmıştır.) Bunlar olmaksızın, proletarya diktatörlüğü de olanaksızdır.

Parti dışı proletarya ile olan ilişkilerde, bunun yanı sıra parti dışı işçilerin tüm emekçi yığınlarla olan ilişkilerinde, Komünist Parti'nin oynadığı rolün yanlış anlaşılması, komünizmden sendikalizm ve anarşizme yönelik köklü bir teorik ayrılış anlamını taşımakta ve bu ayrılış "İşçi Muhalefeti" grubunun tüm görüşlerine damgasını vurmaktadır.

4. Rus Komünist Partisi'nin Onuncu Kongresi, sözü edilen grubun ve diğer şahısların, Rus Komünist Partisi Programı'nın ekonomi bölümünde yer alan sendikaların görevlerine ilişkin 5. paragrafa atıfta bulunarak kendi yanlış görüşlerini savunmaya çalışmalarını da yine köklü bir yanılgı olarak ilan eder. Bu paragraf sendikaların *"nihai olarak, ulusal ekonominin bütününün yönetimini, tek bir ekonomik birim olarak* de facto *kendi ellerinde toplayacak konuma erişmeleri gerektiğini"*, yine sendikaların bu şekilde *"bu yığınları doğrudan ekonomik yönetime katarak, merkezi devlet yönetimi, ulusal ekonomi ve emekçi halkın geniş yığınları arasında kopmaz bağlar oluşturacağını"* belirtmektedir.

Rus Komünist Partisi'nin programındaki bu paragraf, aynı zamanda, sendikaların "nihai olarak ulaşmaları gereken" aşamanın önkoşulunun, aynı kuruluşların "kendilerini dar mesleki birlik ruhundan kurtarmaları", emekçi halkın çoğunluğunu ve "nihai olarak da tümünü" kucaklar hale gelmeleri süreci olduğunu göstermektedir.

Son olarak, Rus Komünist Partisi'nin programındaki bu paragraf *"Sovyet Cumhuriyetleri yasalarının gücüne ve yerleşik uygulama-*

lara dayanarak, sendikaların, sanayi yönetiminin yerel ve merkezi tüm organlarında yer almalarını" vurgulamaktadır.

Sendikalistler ve anarşistler, yönetime katılma olgusunun getirdiği pratik deneyimleri incelemek, elde edilen başarılar ve kanıtlanan yanlışlıklarla kesin bir uyum içerisinde bu deneyimleri daha da geliştirmek yerine, ekonomik yönetim organlarını "seçmek" üzere "üreticiler kongresi ya da kongreleri" gibi aceleci bir slogan ortaya atmaktadırlar. Böylece, partinin, küçük burjuva yığınlarına yönelik öncülük, eğitim ve örgütleyicilik görevleri sorunu bütünü ile bir yana bırakılmakta, Sovyet hükümetinin halihazırda başlatmış olduğu ekonominin yeni biçimlerini oluşturma görevini sürdürüp geliştirmek yerine, yalnızca burjuva karşı devriminin zaferine hizmet edecek biçimde, bu çalışmaların küçük burjuvaca ve anarşistçe sabote edildiğini görüyoruz.

5. Sovyet hükümetince başlatılan ekonomik örgütlenmenin pratik deneyimine ilişkin teorik yanlışlıklara ve temelden sakat tutuma ek olarak, Rus Komünist Partisi Kongresi, bu görüşlerle benzerlerini savunan kişilerin ve grupların görüşmelerinde, proletarya diktatörlüğünün doğrudan varlığım hedef alan büyük bir politik yanılgı ve doğrudan bir politik tehlike görmektedir.

Rusya gibi bir ülkede, küçük burjuva unsurların aşırı etkisi, savaşın kaçınılmaz sonuçları olarak ortaya çıkan yıkım, yoksulluk, saldırganlar, kötü hasat ve aşırı güç koşullar, küçük burjuva ve yarı proleter yığınların durumunda özellikle keskin dalgalanmalar yaratmaktadır. Bu kesimler, önce kitlelerle proletarya arasındaki bağların güçlendirilmesine eğilim gösterir, sonra da burjuva restorasyonuna. 18., 19. ve 20. yüzyılların tüm devrimlerinin deneyimi, bu tür dalgalanmaların mümkün olan tek sonucunun -eğer proletaryanın devrimci öncüsünün birliği, etkisi ve gücü en küçük bir ölçüde zayıflarsa- kapitalistlerin ve toprak sahiplerinin iktidar ve mülkiyetinin yeniden kurulması olacağını en açık ve en inandırıcı bir biçimde sergilemektedir.

Bu nedenle, İşçi Muhalefetinin ve benzer görüşleri savunan unsurların ileri sürdükleri görüşler yalnızca teorik açıdan yanlış olmakla kalmamakta, aynı zamanda somut pratikte de dalgalanma gösteren küçük burjuvazinin ve anarşizmin bir yansıması niteliğini kazanmakta, nihayet giderek Komünist Parti'nin öncü çizgisinin tutarlığını zaafa uğratarak, proletarya devriminin düşmanlarına yardımcı olmaktadır.

6. Bütün bunları dikkate alan RKP Kongresi, sözü edilen görüşleri, sendikalist ve anarşist sapmanın ifadesi olarak kararlı bir biçimde reddederken, aşağıdaki noktaları vurgulamayı gerekli görür:

İlk olarak, bu fikirlere karşı kararlı ve sistemli bir mücadele yürütmek,

İkinci olarak, bu tür fikirlerin yayılmasının RKP üyeliği ile bağdaşmazlığını benimsemek.

Kongre, Parti Merkez Komitesi'ne bu kararları en kesin biçimde uygulaması talimatını verirken, özel yayınların, sempozyumların vb. burada üzerinde durulan sorunlar konusunda parti üyelerinin en geniş biçimde görüş alışverişinde bulunabilmeleri için gerekli zemini oluşturacağını belirtir.

Toplu Eserler, c. 32, s. 245-48

Partisiz İşçiler Petrograd Şehir Konferansı'na

Yoldaşlar,

Davetiniz üzerine Petrograd'a gitme olanağını bulamadığım için çok üzgünüm. Partisiz işçiler konferansına yürekten selamlarımı gönderirken, çalışmalarınızı saygı ile karşılıyorum. Bugün, dünya burjuvazisinin ülkemizin herhangi bir yabancı ülke ile ticari anlaşma imzalamasını önleyebilmek amacıyla Sovyet Rusya'yı hedef alan inanılmaz yalanlar geliştirerek kampanyasını sürdürdüğü koşullarda, partisiz yığınların yardımları ve onlarla işbirliği özellikle önem taşımaktadır. Kronstadt olayları[1] Rusya'daki herhangi bir iktidar değişikliğinin Beyaz muhafızların işine geleceğini işçilere ve köylülere açıkça göstermiştir. Milyukov'un[2] ve burjuvazinin kafası çalışan tüm liderlerinin "Bolşeviklerden arınmış Sovyetler" biçimindeki Kronstadt sloganını böylesine benimsemelerine hiç şaşmayalım.

Partisiz işçiler konferansına selamlarımı yollarken, işinizde her türlü başarı diliyor, günümüzün bir gereksinimine, daha doğrusu sürekli bir gereksinime, yani ekonomik kuruluş görevine daha çok sayıda partisiz işçi ve köylü katma gereğine özel bir dikkat göstermenizi rica ediyorum. Petrograd'da bölgesel bir ekonomik merkez oluşturulmuş bulunmaktadır. Çabalarımızı yoğunlaştıralım. Yerel görevlilere daha geniş yetkiler tanınmaktadır ve bu yetkililer bundan böyle daha büyük bir inisiyatif göstermelidirler. Partisiz halk, görev başına seferber edilmelidir. Çok, daha çok insan kazanalım.

Selamlar,

Lenin

Yazılış Tarihi:
4 Nisan 1921

Toplu Eserler, c. 32, s. 319

1 28 Şubat 1921'de Kronstadt'da başlayan karşı devrimci ayaklanmadan söz ediliyor. Ayaklanma 18 Mart 1921 'de bastırıldı - der.

2 P. *N, Milyukov* (1859-1943): Anayasal Demokrat Parti'nin önderi - yay.

Emek ve Savunma Konseylerinin Yerel Sovyet Organlarına Talimatlarından

Taslak

7. Ekonomik Gelişmede Hükümet Görevlilerinin Sayısının Artırılması

Bu işçi grubunu genişletmek, bizim için son derece önemlidir. Ancak, bunu gerçekleştirmek için çok az bir sistemli çalışma yapılmaktadır. Kapitalizmde, tek tek işadamları -birbirlerinden gizli olarak ve birbirlerinin işlerini bozarak- nitelikli satış temsilcilerinin, müdür ve yöneticilerin hizmetlerini ele geçirmeye çalışırlar. Bunu gerçekleştirmek için on yıllarını harcadılar ve önde gelen firmaların birkaçı olumlu sonuçlara ulaşabildi. Günümüzde, işçilerin ve köylülerin devleti "işadamı" durumundadır ve o da ekonomik gelişme için en iyi personeli seçmeli, bunu kamuya açık, metotlu ve sistemli bir biçimde yürüterek özel ve genel, yerel ve ulusal ölçekte en iyi yöneticilerle örgütleri bulup çıkarmalıdır. Bugün yine Sovyet iktidarının ilk günlerinden kalma izlerle; kıran kırana geçen bir iç savaş ve yoğun sabotaj dönemlerinden kalma, komünistlerin kendilerini dar yönetici çevrelerle sınırladıkları, partisiz insanları çeşitli görevlere getirmekten korktukları ya da bunu başaramadıkları koşulların kalıntıları ile karşı karşıyayız.

Vakit geçirmeden ve enerjik bir biçimde, bunu düzeltmek üzere işe koyulmalıyız. İşçilerin, köylülerin ve entelektüellerin arasından, yetenekli ve dürüst partisiz unsurlar ön plana çıkmaktadır. Böyleleri, komünistlerin gerekli denetim ve kılavuzluğu sürdürmeleri koşuluyla, ekonomik çalışmada daha önemli görevlere yükseltilmelidirler. Buna karşıt olarak, komünistleri denetleyen partisiz unsurlara da sahip olmalıyız. Bu amaca yönelik olarak, dürüstlükleri sınanmış partisiz işçi ve köylü grupları bir yanda İşçi ve Köylü Gözetimi'ne, öte yanda da herhangi bir resmi atamanın dışında, çalışmaların gayri resmi gözetim ve değerlendirmesine katılmak üzere göreve çağrılmalıdır.

Yerel organlar, özellikle de kırlar, ilçeler ve mahallelerdeki organlar, yani işçi ve köylü yığınları hakkında en iyi bilgi sahibi olanlar, Emek ve Savunma Konseyi'ne gönderdikleri raporlarda, iş başında dürüstlüğünü kanıtlayan, partisizler konferanslarında ön

plana çıkan, kendi fabrikasında, köyünde, kırsal yönetim biriminde vb. genel bir saygı gören partisiz insanların bir *listesini* vermeli, bunların ekonomik kuruluş çalışmalarındaki görevlerini belirtmelidir. "Çalışmalar"dan kastettiğimiz, *denetim ve gözetime gayri resmi* katılım kadar, resmi konum ve gayri resmi toplantılara katılımdaki düzenlilik vb.'dir.

Bu sorunlara gerekli yanıtlar verilmelidir. Çünkü, başka türlü sosyalist devlet, yığınların ekonomik gelişim çalışmalarına seferberliğini doğru biçimde örgütleme olanağını bulamayacaktır. Elimizde çok sayıda dürüst ve sadık işçi vardır. Partisizler arasında da bu nitelikte çok insan vardır. Ama biz onları bilmiyoruz. Ancak yerel raporlar onları bulmamıza yardımcı olabilir. Ancak bu tür insanları, daha geniş ve önem derecesi giderek artan görevlerde sınayarak, bugün birçok yerde apaçık sırıtan bir aksaklığı, komünist parti hücrelerinin yığınlardan tecrit oluşu hastalığını tedavi edebiliriz.

8. Bürokratik Uygulamalara ve Kırtasiyeciliğe Karşı Mücadelenin Yöntemleri ve Sonuçları

İlk ağızda, bu soruya verilecek yanıt muhtemelen çok yalın olacaktır: Yöntemler yetersiz, sonuçlar yetersiz. Sovyetler'in Sekizinci Tüm-Rusya Kongre Kararları, okunup unutulmuştur.

Bu alanda acınacak bir durumda olmamıza karşın, yine de umutsuzluk saçanlara benzememememiz gerekir. Rusya'da bürokratik işleyişin ve kırtasiyeciliğin büyük ölçüde düşük kültürel standartlara, savaşın doğurduğu aşırı yıkıma ve yoksulluğa bağlı olduğunu biliyoruz. Bu dert, ancak uzun süreli güçlü ve kararlı çabalar sonucunda yok edilebilir. Bu nedenle, umutsuzluğa meydan vermememiz, tersine her an bir başlangıç yapmamız, terk edildikleri yerde çabaları yeniden canlandırmamız ve hedefe ulaşmanın çeşitli yollarını denememiz gerekir.

İşçi ve Köylü Gözetimi'nin yeniden örgütlenmesi; bu gözetim olsun olmasın partisiz insanların hizmetlerinden yararlanılması; hukuki düzenlemeler; kadroların sayısının azaltılması ve bunların dikkatli bir biçimde seçimi, çeşitli departmanların çalışmalarının denetim ve eşgüdümü vb. vb. Bu önlemlerin tümü, Sovyetlerin sekizinci kongresinde belirtilen her şey, basında sözü edilen önlem ve yöntemlerin tek tek hepsi sistematik, kararlı bir şekilde ve tekrar tekrar denenmeli, karşılaştırılmalı ve incelenmelidir.

İl ekonomik konseyleri ile tek tek kendi bölgelerinde ekonomik gelişmeyi yönlendirip eşgüdümü sağlayan tüm organlar, yasalarda belirtilen önlemlerle pratik deneyimlerin sergilediği yöntemlerin uygulanmasında ısrarlı olmalıdırlar. Yerel deneyimler, toplu değerlendirme amacıyla biriktirilmelidir. İlk baştan insanlara kesin, eksiksiz ve zamanında yanıtlar verebilmesini öğretmek ne kadar güç olursa olsun, bu soruya verilen yanıtlar Emek ve Savunma Konseyi'ne gönderilmelidir. Emek ve Savunma Konseyi bu işin yapılmasına nezaret edecektir. Sıkı çalışıp kesin adımlar atmak yerine "kırtasiyeciliğe karşı mücadele"yi boşa indirgeyenlerin (ya da Beyaz Muhafızların, Sosyalist Devrimcilerin ve Menşeviklerin bildik dualarını tekrarlayanların) umduğu ölçüde hızlı olmasa bile bu tür bir çalışma hiç kuşkusuz olumlu sonuçlar verecektir.

Yazılış Tarihi: 21 Mayıs 1921

Toplu Eserler, c. 32, s. 388-90

RKP (B) Merkez Komitesi'nin Partisiz İşçilerle İlişkiler Konulu Mektup Taslağı Üzerine Ekler ve Değişiklikler

Tüm İl ve İlçe Parti Komitelerine,
Tüm Komünist Gruplara ve Sendikalara

Partimizle geniş işçi yığınları arasında ilişkiler, bugün, komünistlerle herhangi bir parti bağı olmayan insanlar arasındaki ilişkiler sorunu haline gelmiştir.

Sosyalist Devrimciler ve Menşevikler, bizlere düşman olan partiler, ne zaman ortaya çıksalar, dikkate değer herhangi bir başarı sağlayamamaktadırlar. Geniş işçi yığınları, politik olarak partisiz kalmamaktadırlar. Sosyalist Devrimcilerle Menşeviklerin artık daha da sıkı biçimde, bağımsız oldukları izlenimi vermeye çalışmalarının nedeni budur.

Görevimiz, komünistlerle dürüst partisiz işçiler arasındaki ilişkileri her ne pahasına olursa olsun güçlendirmektir. Kimi zaman ortadan yok olma durumuna gelen parti hücrelerimizi canlandırabilmenin tek yolu budur. Komünistlerle partisiz işçiler arasında nerede bir duvar örülmüşse, bu yabancılaşma her ne pahasına olursa olsun aşılmalıdır. Eğer bir komünist kendi yanına dürüst partisiz işçiler kazanmakta, onlarla günlük ilişki kurmakta, evlerini ziyaret etmekte, günlük hayatlarında onlara yardımcı olmakta, gazeteleri onlara ulaştırmakta, sıradan işçileri sendikalarda ve Sovyet hükümet organlarında görevlere yükseltmekte başarısız kalıyorsa, taşıdığı sıfata hak kazanmamış demektir.

Sendikalarda çalışan komünistler, sözünü ettiğimiz bu alanda en çok işi yapabilecek durumdadırlar ve yapmalıdırlar. Dürüst partisiz işçilerin geniş kesimleri en iyi biçimde sendikalar aracılığıyla cezbedilebilirler. Ama tek yol bu değildir. Yerel parti örgütleri, partisiz işçilerin önemli bir bölümünün Sovyetlerde çalışmak üzere harekete geçirilmesini sağlamak durumundadır. Yeni, partisiz proleter güçlerin bir bölümü Sovyet hükümet organlarına ve sendika komitelerine girerken, hükümet organlarında çalışan komünistler de fabrikalara gitmelidirler. Günümüzün dayattığı, budur. Tüm parti örgütleri, bu sorunu en ciddi bir biçimde ele almalı, yerel koşullara uygun olarak, bu Merkez Komitesi çağrısına en

iyi biçimde yanıt vermelidirler.

Partisiz işçilerin faaliyet alanı genişlemiştir. Bunlar, hükümette görev almak istiyorlar. Partisiz işçiler, Sovyetlerde ve sendikalarda sorumlu mevkiler üstlenmek istemektedirler. Parti alınan bu mesafede, onları yakalayabilmelidir. Kendi hücreleri ve sendikalar aracılığıyla, parti, erkek-kadın, daha yararlı ve sağlam nitelikli işçileri (ve köylüleri) seçmeli ve onlara doğru işler vermelidir (örneğin işçi ve Köylü Gözetimi'ne ilişkin görevler). Bürokratik yöntemlere karşı mücadelemizde başarı güvencemiz budur.

Partisiz işçilerin konferansları, komünistlerin partisiz işçilere yakınlaşmasına ve bürokratik yöntemlere karşı mücadeleye katkıda bulunabilir ve yeni insanların ortaya çıkması için olanaklar yaratabilir. Ama ancak belirli koşullarla. Bunlardan birincisi, bu konferansların ciddi ve dikkatli bir biçimde hazırlanmalarıdır.

Geçmiş deneyimler, bu tür konferansların Sosyalist Devrimciler ve Menşevikler tarafından birer ajitasyon ve örgütlenme alanı haline getirildiklerini göstermektedir. Bu partilerin her ikisi de, bu konferansların kendi karşı devrimci SD ve Menşevik amaçları için nasıl kullanılabileceği konusunda özel direktifler oluşturmuşlardır. Parti örgütlerimiz bunu da dikkate almalıdır.

Bu amaca yönelik olarak partisiz konferanslar toplayan yerel birimler, 1) en uygun zamanı kendileri seçerek kimsenin bizleri *işçi sınıfının düşmanları için elverişli koşullarda* (karşıtlarımız için uygun koşullarda) böyle toplantılara mecbur etmesine izin vermeyecek, 2) bu konferansların hazırlık dönemlerinde kendilerini partisiz olarak tanıtan Sosyalist Devrimciler ve Menşeviklerin maskelerini indirebilecek, ve 3) her fabrikada, başlıca görev olan seçimlerdeki başarıyı sağlayacak durumda olmalıdırlar.

Petrograd'da, partisiz işçilerin son konferansına ilişkin olarak, her fabrikada dört hazırlık toplantısı yapılmıştır: 1) Personel ve sempatizanların, 2) fabrika delegelerinin, 3) delegelerle personelin katıldığı toplantılarla 4) bu konferansa katılacak aday listesi ile daha önceki toplantılarda ortaya çıkan bildirgenin onaya sunulduğu genel fabrika toplantısı.

Bu tür konferanslardan her birinin hazırlıkları, gidişatı ve sonuçlarına ilişkin olarak ilçe komiteleri il komitelerine, il komiteleri de merkez komitesine rapor vermelidir. Hazırlıklar en ayrıntılı biçimde yapılmalıdır. Yetkin insan eksikliği duyulursa, yardım için daha önceden merkeze başvurulmalıdır.

Partisizlerle ilişki kurabilmek için yalnızca işçi ve köylü yığınlarını düzenli olarak genel toplantılara çağırmak yetmez, aynı zamanda tüm görevlilerin bu kesimlere kendi faaliyetleri ile ilgili rapor sunmalarının sağlanması gereklidir. Bu raporlar en azından ayda bir kere verilmelidir ki partisiz işçi ve köylü kitleleri Sovyet hükümet organlarını ve bunların çalışmalarını eleştirebilme olanağını bulsunlar. Raporlar yalnızca komünistler tarafından değil, sorumlu mevkilerdeki tüm görevliler tarafından, en başta da gıda maddeleri ile ilgili organlarda ve ekonomik konseylerin şubelerinde görev yapanlar tarafından verilmelidir.

Her il komitesi, Merkez Komitesi'ne, bu tür toplantılarda partisizlerin ileri sürdükleri talepler de dahil, sözü edilen raporların sayısı ve sağlanan gelişim konusunda tutarlı bilgileri içeren aylık raporlar sunmalıdır.

Yerel bölgelerde görev yapan yoldaşlarımız, partisizlerle ilişkleri sıklaştırma ve onların arasından yeni insanlar bulup çıkarma açısından daha başka yöntemler geliştirmek durumundadırlar. Kitlelere daha yakın olalım. Partisiz işçilerle daha pratik ilişkiler kuralım. Yeni, partisiz işçilerin seçimini daha sistematik bir niteliğe kavuşturalım. Bugünkü yoksulluğumuza rağmen giderilebilecek olan günlük yaşamdaki eksikliklere daha büyük dikkat gösterilsin. Bürokratik yöntemlere ve kırtasiyeciliğe karşı daha sistematik bir mücadele yürütelim. Komünistler, işçi sınıfının ve halkın tam içinde yer alsınlar.

1 Mayıs 1921

RKP Merkez Komitesi

Merkez Komitesi, bu konuya büyük önem vermekte, bu talimatın kesin ve enerjik bir biçimde yerine getirilmesini kayıtsız istemektedir. Uyumsuzluk ya da talimatın yerine getirilmemesi durumlarında Merkez Komitesi, parti üyeliğinden çıkarılmaya kadar da varabilen kesin disiplin kovuşturmasına gidecektir.

Bu talimatın uygulanmasına ilişkin olarak aylık raporlar, ilçe ve il komiteleri tarafından aşağıdaki biçimde gönderilmelidir.

1) Sovyet hükümet organlarındaki görevlerden fabrikalara kaç komünist gönderildi? 2) Kırsal kesimlerde, tarımsal işçiler açıcından aynısı geçerlidir. 3) Partisiz işçiler arasından, en dürüst nitelikli ve Sovyet hükümet organlarındaki görevler açısından en uy-

gun durumdaki kaç kişi seçildi? 4) Bunların adlarının listesi. 5) Bunlar departmanlar açısından hangi Sovyet hükümet organlarında çalışmak üzere seçildi? 6) Bunların çalışma süreleri ve gelişimleri. 7-10) Köylülere ilişkin olarak 3, 4, 5, 6'nın aynısı. 11) Partisiz işçilerin başlıca talepleri ve güçlükleri. 12) Köylüler için aynısı. 13) İşçilerin, İşçi ve Köylü Gözetim görevlerine getirildikleri durumlar ve bunun sonuçları. 14) Köylüler için aynısı. 15) Partisiz işçilerin konferanslarına ilişkin başlıca noktaları Merkez Komitesi'nin bu mektubundaki talepleri gözeterek ve kısaca rapor ediniz.

Yazılış Tarihi:
En geç 4 Mayıs 1921

Toplu Eserler, Beşinci Rusça Baskı, c. 43, s. 390-92

V. A. Avanesov'a[1]

1 Haziran

Yoldaş Avanesov

Yerel ekonomik konferanslar konusu ile ilgili olarak İşçi ve Köylü Gözetimi'nin tüm yerel birimleri için bir duyuru hazırlamalısınız.

(1) İşçi ve Köylü Gözetimi'nin tüm ekonomik konferanslardaki temsilcilerini *isim isim bildiren* bir liste istemelisiniz.

(2) Listedeki her değişiklikten size hemen bilgi verilmelidir.

(3) Bu listelerdeki kişilerin komünist mi yoksa partisiz mi olduklarına ilişkin bilgi de verilmelidir. Listedeki her kişi için *tek tek özel* bilgi verilerek güvenilirlikleri ve dürüstlükleri belirtilmelidir.

(4) *Özellikle* partisizleri işbaşına getirme, ekonomik konseylerin çalışmaları konusunda *onlara,* partisizlere rapor verme zorunluluğu açısından sıkı bir denetime tabi tutulacaklarını yerel birimlere hatırlatmalısınız.

Yerel organların uyum sağlayabilmeleri için bunların tümü Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'ne getirilip benimsenmelidir.

Lenin

Yazılış tarihi:
1 Haziran 1921

Toplu Eserler, c. 35, s. 504

[1] V. A. *Avanesov* (1884-1930): 1920-24 arasında işçi ve Köylü Gözetimi'nde temsilcilik yapan halk komiseri - der.

A. A. Korostelev'e[1]

Yoldaş Korostelev

Komisyonumuzun işleri[2] özellikle önemli, sorumluluk isteyen ve güç işlerdir.

Tüm enerjinizi, tersliklerin daha az ortaya çıkması için sarf etmelisiniz. Böyle terslikler ortaya çıktığında ise, güveninizi yitirmeyin, tersine ısrarlı ve sabırlı bir biçimde işleri yeni baştan gözden geçirin. Moskova'da çalışmak, illerde çalışmaya kıyasla çok daha güçtür. Çünkü orada daha çok bürokrasi, daha çok sayıda çürümüş ve yozlaşmış "yüksek" yönetici vb. vardır.

Ancak bunu karşılık, Moskova'daki çalışmalar çok büyük ölçüde sergileyici nitelik ve politik bir önem taşımaktadır.

Kanımca, komisyonumuz elinden geleni yapıp, çalışmalarını "Emek ve Savunma Konseyi'nin Talimatları"na göre ayarlamalıdır.

Başlıca iş, güçlerinizi dağıtmak değildir. Önce ele bir iki kurum alıp işe başlamamız, çok büyük işlere kalkışmayıp mütevazı hedefler koymamız, ama bunları da inatçı bir biçimde izlememiz, başladığımız işi yarı yolda bırakmayıp sonuna kadar götürmemiz çok daha iyidir.

Tedricen, ama yarı yolda da kalmadan, her mahallede dürüstlükleriyle tanınan, saygı gören *işçiler* arasından *partisiz* olanları seçip iş başına getirin. Böylelerini keşfedip tanıyabilmek için harcanan zamandan hiç kısıntı yapmayın.

Bunlar, azar azar, dikkatli bir biçimde işe *ısındırılmalıdır.* Siz de bunlardan her birine *uygun,* yeteneklerine göre bir iş bulmak için çalışmalısınız.

Ana nokta, işçileri ve halkı, ondan gelecek yararı görebilmeleri anlamında komisyon çalışmalarına alıştırmaktır. Ana nokta, yığınların, partisizlerin, işçilerin ve sokaktaki olağan insanların güvenini kazanmaktır.

Sizin gibi komisyon başkanlığı yapan, merkezde görev alan, adı üzerinde çeşitli söylentiler dolaştırılan İşçi ve Köylü Gözetimi Heyeti üyesi biri için, bütün bunlar kolay olmayacaktır. Ama işin

1 *A. A. Korostelev* (1887-1937): işçi ve Köylü Gözetimi Halk Komiserliği Heyeti üyesi (1921-22) - der.

2 İşçi ve Köylü Gözetimi Halk Komiserliği'nde kurulan ve A. A. Korostelev'in başkanlık ettiği ekonomik kuruluşlara yardım komisyonundan söz ediliyor- der.

özü de budur.

Mümkün olan her yolla, mümkün olan her bakımdan, yardımda bulunabileceğinizi, lafta değil fiilen insanlara *yardım* edebileceğinizi, ufak tefek işlerde de olsa bunu yapabileceğinizi göstermelisiniz. Ancak bu temele dayanarak daha da ilerleyebilirsiniz.

Lütfen bana yazın. Eğer mektup yazmaktan hoşlanmıyorsanız, telefon edin. Böylece sizinle daha sakin olan çalışma odamdan konuşabilirim ve komisyonunuzun çalışmaları hakkında görüş alışverişinde bulunabiliriz.

Eğer zamanını uygun görürseniz, bu mektubu komisyonun öteki üyelerine de gösterin.

Komünist selamlarımla

Lenin

Temmuz 26

Not: Komisyonun başlıca görevi, ekonomimizi, yönetimimizi düzeltmek, *gerçek kişisel* sorumluluk mekanizmasını işletebilmektir. Bu amaca yönelik olarak bir miktar kurum daha seçilmelidir: bir kantin, banyolar, çamaşırhane, bakımevi vb.

Yazılış tarihi:
26 Haziran 1921

Toplu Eserler, c. 35, s. 511-12

Dokuzuncu Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi'nin Ekonomik Faaliyetlere İlişkin Talimatları

28 Aralık 1921

Halk Komiserliklerinin gelişmelerini izlediğimiz yıl içindeki ekonomik faaliyetlerine ilişkin raporlarını inceleyen Dokuzuncu Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi, tek tek ekonomik sorunlar konusunda, gerek merkezde gerekse yerel bölgelerde tüm Sovyet organlarının titizlikle uymaları gereken aşağıdaki kılavuz noktalarla birlikte, alınan kararları özetleyip takviye etmektedir:

1. Sovyetler Kongresi, tüm ekonomik organların başlıca ve ivedi görevinin, köylülüğün, tarımın ve emekçi köylülüğün yaşam koşullarının düzeltilmesi için, gerekli olan mallarla donatılmasında her ne pahasına olursa olsun en hızlı biçimde elle tutulur gelişmelerin sağlanması olduğunu saptar,

2. Başlıca hedef bu olmakla birlikte, Sovyet Cumhuriyeti'nin savunma potansiyelini korumak açısından öncelikli yer alması gereken Kızıl Ordu'nun her türlü gereksiniminin karşılanması görevinde, tüm idari organlar en küçük bir gevşemeye meydan vermemelidirler.

3. İşçilerin durumunun düzeltilmesi de aynı şekilde bu öncelikli amacın gerçekleştirilmesine bağlı olmalıdır. Bunun anlamı sanayinin köylülüğün gereksinimlerini hızla ve tam olarak karşılayabilecek biçimde örgütlenmesinden, sanayi işçilerinin koşullarındaki düzelmenin ve ücret artışlarının doğrudan doğruya bu alanda sağlanacak başarıya bağımlı olmasından tüm işçi örgütlerinin (en başta sendikaların) sorumlu bulunmalarıdır.

4. Bu hedef, aynı zamanda Maliye Halk Komiserliği tarafından da gözetilmelidir. Dokuzuncu Sovyetler Kongresi tüm kuruluşlara kağıt para basımının en hızlı biçimde azaltılması, sonunda kağıt para basımına sön verilerek altınla desteklenen sağlam bir paranın kurulması için her türlü çabada bulunma görevini yükler. Kağıt para basımının yerine vergilerin geçirilmesi, hiçbir tereddüde yer kalmaksızın ve kırtasiyeciliğe düşülmeksizin uygulanmalıdır.

5. Yurtiçinde ve dış ticaret alanında faaliyet gösteren tüm organlar, örneğin Kooperatif Topluluklar Merkez Konseyi, Dış Ticaret

Halk Komiserliği vb. aynı hedefe öncelik tanımalıdırlar. Sovyetler Kongresi, bu kuruluşların başarılarını, ancak tarımla sanayi arasındaki mübadeleyi geliştirmede elde ettikleri seri ve pratik sonuçlar açısından değerlendirecek, Sovyet hükümetinin belli başlı organlarının da aynı ölçütü kullanmalarını sağlayacaktır. Kongre, özel olarak, hammadde temininde, hammaddelerin taşınmasında ve ticaretin her yoldan geliştirilmesinde özel işletmeleri daha yaygın bir biçimde kullanmaları için tüm kuruluşlara talimat vermiştir. Bu gerçekleştirilirken, devlet organlarının yapacakları görev, bu mübadeleyi denetlemek ve yönlendirmek, kısırlığa yol açan kırtasiyecilik ve bürokrasiyi sert bir biçimde cezalandırmaktır.

6. Dokuzuncu Sovyetler Kongresi, ekonomik faaliyetlerle ilgili tüm örgütlere ve departmanlara, yetenekli tüm partisiz işçilerin ve köylülerin hizmetlerinden devlet faaliyetlerinde yararlanmak üzere, bugüne kadar olandan çok daha büyük bir dikkat ve enerji sarf etmeleri için çağrıda bulunur.

Kongre bu açıdan mevcut gereksinimlerin çok gerisinde kaldığımızı, aynı konuda yeterince dikkat ve kararlılık gösterilmediğini açıkça ilan eder Oysa tüm bunlar, bugüne dek yararlandığımızdan daha geniş çevreden işadamı ve hükümet görevlisi kazanıp işbaşına getirmek için mutlak ve acilen gerekli koşullardır. Dahası sanayinin ve tarımın yeniden düzenlenmesinde elde edilen her başarı, nakdi ödüllerle birlikte, daha düzenli bir biçimde Kızıl Emek Nişanı ile ödüllendirilip teşvik edilmelidir.

Sovyetler Kongresi, ekonomik örgütlerde uzmanların hizmetlerinden yararlanmanın, bilim adamları ve teknisyenlerin istihdamının; kendi pratik deneyimleri sonucunda ticaret, büyük işletmelerin örgütlenmesi, iş faaliyetlerinin denetlenmesi gibi konularda bilgi kazanan insanların kullanımının mutlak bir zorunluluk olduğuna tüm ekonomik kurulların ve hükümet dışındaki kitle örgütlerinin dikkatini çeker. Uzmanların maddi koşullarının düzeltilmesi ve bunların yönlendiriciliği altında çok sayıda işçi ve köylünün eğitilip yetiştirilmesi; yerel ya da merkezi olsun RSFSC'nin hükümet organlarının en büyük dikkati göstermeleri gereken bir konudur.

7. Sovyetler Dokuzuncu Kongresi, Adalet Halk Komiserliği'ne, başlıca iki konuda bugüne kadar olandan daha büyük bir çaba sarf etmesi için çağrıda bulunur:

İlk olarak, Cumhuriyetimizin Halk Mahkemeleri, özel ticaret er-

babı ve imalatçıların faaliyetlerini dikkatli bir biçimde izlemeli, böylelerinin faaliyetlerinin en küçük bir biçimde engellenmesini yasaklarken, buna karşılık onların Cumhuriyet yasaları karşısında gösterdikleri en küçük bir uyumsuzluğu da şiddetle cezalandırmalıdırlar. Halk Mahkemeleri, yasaların uygulanmasında bağımsız, seri ve pratik görevler almaları için işçi ve köylü yığınlarını teşvik etmelidirler.

İkinci olarak Halk Mahkemeleri, bürokrasiye, kırtasiyeciliğe ve yönetim yanlışlarına karşı daha kararlı tavır almalıdır. Böyle olayların duruşmaları, yalnızca günümüzün koşullarında alt edilmesi bir hayli güç olan sorunlar karşısındaki sorumluluğu artırmak için değil, aynı zaman da işçilerin ve köylülerin dikkatlerinin bu son derece önemli soruna toplanabilmesi; pratik bir hedefe, yani ekonomik alanda daha büyük başarılara ulaşabilmesi için yürütülmelidir.

Dokuzuncu Kongre, bu yeni dönemde Halk Eğitim Komiserliği'nin görevinin, mümkün olan en kısa sürede işçilerin ve köylülerin arasından her alanda uzmanlar yetiştirmek olduğunu vurgular. Okul ve mezuniyet sonrası eğitimi, bir bütün olarak Cumhuriyetin güncel ekonomik görevleri ve aynı zamanda da ilgili özel bölgenin gereksinimleri ile çok daha yakından ilişkili olmalıdır. Özel olarak, Dokuzuncu Sovyetler Kongresi, Rusya'nın elektrifikasyonu planının yaygınlaştırılması için Sekizinci Kongre'de alınan kararın yerine getirilmesi için yeterli olandan çok daha az iş yapıldığını açıklarken, her elektrik enerjisi santralinin tüm güçlerini harekete geçirerek elektriğin ve elektrifikasyon planının öneminin işçiler ve köylülerce anlaşılabilmesi için düzenli konferanslar, seminerler ve pratik çalışmalar hazırlanmasını talep eder. Henüz santraller kurulmamış bulunan ilçelerde ise, en kısa sürede küçük santraller kurulmalı ve bunlar propaganda, eğitim ve ilgili konudaki her girişimi teşvik merkezleri olarak kullanılmalıdır.

Toplu Eserler, c. 33, s. 178-81

Yeni Ekonomik Politika Döneminde Sendikaların Rol ve Görevleri'nden

6. Sendikalar ve Sanayinin Yönetimi

Politik iktidarı ele geçirmesinden hemen sonra, proletaryanın başlıca ve temel ilgi alanı, toplumun üretici güçlerinde ve mal arzında büyük ölçüde bir artışın sağlanmasıdır. Rus Komünist Partisi'nin programında açık bir biçimde formüle edilen bu görev, savaş sonrası yıkım, kıtlık ve yerleşim sorunları nedeniyle bugün ülkemizde daha da ivedilik kazanmıştır. Dolayısıyla, geniş ölçekli sanayiyi yeniden kurmada kazanılan en hızlı ve en kalıcı başarı, emeği sermayenin boyunduruğundan kurtarma ve sosyalizmin zaferini sağlama genel davasında, yokluğu halinde hiçbir başarının elde edilemeyeceği bir koşuldur. Rusya'da, ülkenin bugünkü aşamasında, bu başarının kazanılması, fabrikalardaki tüm yetkilerin yönetimin elinde toplanması, mutlak bir zorunluluktur. Genel olarak tek kişinin sorumluluğu temelinde vücut bulan fabrika yönetimi, bağımsız olarak ücretleri saptama ve ödeme, karne ve çalışma giysilerinin dağıtılması ve sendikalarla yapılan kolektif anlaşmalar sınırları içerisinde ve onlara dayanarak tüm diğer gereksinimleri temin etme yetkisine sahip olmalıdır. Sınırsız bir manevra özgürlüğüne sahip olmalı; üretimin artırılmasında elde edilen başarılar, fabrikanın kendi yolunu çizip kârlarını artırması, en yetenekli ve iş bilir idari personelin titizlikle seçimi gibi konularda sıkı bir denetim kurabilmelidir.

Bu koşullar altında, sendikaların, fabrikaların yönetimine yapacakları doğrudan her müdahale, kesin olarak zararlı ve izin verilemeyecek bir harekettir.

Bununla birlikte, bu tartışılmaz aksiyomu, sendikaların sanayinin sosyalist örgütlenmesinde ve devlet sanayisinin yönetiminde hiçbir rol oynamayacakları biçiminde yorumlamak da kesin olarak yanlıştır. Sendikaların bu alandaki katılımları, aşağıda kesin olarak belirlenmiş biçimler altında, gereklidir.

7. Proletarya Devletinin İş ve İdari Örgütlenmelerinde Sendikaların Rol ve Görevleri

Proletarya, kapitalizmden sosyalizme geçişi sağlayan devletin sınıf temelidir. Küçük köylülüğün ezici bir çoğunluğa sahip bulun-

duğu bir ülkede, proletarya, bu işlevi, usta, dikkatli ve tedrici bir biçimde köylülüğün çoğunluğu ile ittifak kurduğu takdirde yerine getirebilir. Sendikalar, politik ve ekonomik faaliyetlerinin tümü işçi sınıfının sınıf bilincine sahip öncüsü olan Komünist Parti tarafından yönlendirilen devletle, yakın ve sürekli bir işbirliği içinde bulunmalıdırlar. Genel olarak bir komünizm okulu olan sendikalar, özel olarak, işçilerin bütününün, sonunda ise bir bütün olarak emekçi halkın sosyalist sanayiyi (ve giderek tarımı) yönetme sanatını öğrendikleri bir okul olmalıdır.

Bu ilkelerden hareketle, sendikaların proletarya devletinin idari örgütlerindeki rolleri, önümüzdeki dönemde, aşağıda sıralanan başlıca biçimler altında ortaya çıkmalıdır:

1. Sendikalar, ekonomi ile ilgili idari organlara insan yerleştirilmesine katkıda bulunmalıdırlar: Hizmet sürelerini, önceki deneyimlerini vb. de belirterek, bu organlar için aday göstermelidirler. Karar hakkı, yalnızca, aynı zamanda ayrı ayrı kuruluşların ekonomik faaliyetlerinden sorumlu bulunan örgütlere aittir. Buna karşılık bu örgütler, ilgili sendikalar tarafından adaylara ilişkin olarak belirtilen tüm görüşleri dikkatli bir biçimde göz önüne alma durumundadır.

2. Sendikaların en önemli işlevlerinden biri, işçilerden ve genel olarak emekçi halk yığınları içinden fabrika yöneticileri bulup çıkarmak ve bunları geliştirip eğitmektir. Bugün için, elimizde oldukça doyurucu çalışmalar sonucu ön plana çıkmış fabrika yöneticileri vardır. Bunun dışında aşağı yukarı başarılı sayılabilecek yüzlerce insan vardır. Ancak kısa bir süre içerisinde, birinci tipten yüzlerce, ikincisinden ise binlerce insana gereksinimimiz vardır. Sendikalar, bu tür görevlere gelebilecek nitelikteki işçi ve köylülerin kaydının tutulması için bugüne kadar olandan daha titiz ve daha düzenli bir çaba göstermeli, bu kişilerin yönetim sanatını öğrenmede kaydettikleri gelişmeleri dört başı mamur biçimde etkin ve her yönüyle göz önünde bulundurmalıdır.

3. Sendikalar, proletarya devletinin tüm planlama organlarının faaliyetlerinde çok daha büyük bir yer almalıdırlar... Kültürel ve eğitsel tüm faaliyetlerle üretim propagandasına katılmanın yanı sıra, giderek artan bir ölçüde, işçi sınıfını ve genel olarak emekçi halkı devlet ekonomisini kurma görevinin tüm dallarına seferber etmelidirler. Hammaddelerin temininden ürünün pazarlanmasına kadar sanayi işlemlerinin tüm ayrıntıları ve ekonomik

yaşamın tüm yönleri ile onları içli dışlı hale getirmeli, sosyalist ekonominin devletçe tek bir planla yönlendirilmesi ve işçilerle köylülerin bundan sağlayacakları çıkarlar konusunda onlara daha somut bilgiler kazandırmalıdırlar.

4. Ücretlere, malzemelere vb. ilişkin basamakların hazırlanması, sosyalizmin kuruluşu ve sanayinin yönetilmesine katılım açısından sendikaların en önemli görevlerinden biridir. Özellikle de, disiplin kurulları, emek disiplinini geliştirmeli, bunun geçerli yollarını bulup, üretkenlik artışını sağlamalıdır. Ama bu kurullar, bu işlevleri yerine getirirken, genel olarak Halk Mahkemelerinin işlerine ya da fabrika yönetimlerinin çalışmalarına karışmamalıdırlar.

Sosyalist ekonomiyi inşa çalışmasında sendikaların belli başlı işlevlerini içeren bu liste, hiç kuşkusuz, işinin ehli sendikalar ve hükümet organları tarafından daha da ayrıntılandırılmalıdır. Ekonomiyi ve onun yönlendirilmesini örgütlerken harcanan büyük emekleri, ayrıca idari işlere başıboş, sorumsuz ve bilgisizce karışmaktan kaynaklanıp hiç de azımsanamayacak zararlara yol açan yanılgıları da dikkate alarak, yapılması gereken en önemli iş, ekonomiyi yeniden düzenleyip Sovyet sistemini güçlendirmek için, uzun yıllar sürmesi hesaplanan, işçilere ve emekçi halka tüm ülke ekonomisinin *yönetiminde pratik eğitim* sağlamak üzere tasarlanmış pratik işlevleri bilinçli ve kararlı bir biçimde korumaya başlamaktır.

8. Yığınlarla Temas: Tüm Sendika Faaliyetleri için Temel Bir Koşul

Yığınlarla, yani işçilerin ezici bir çoğunluğu (ve sonunda tüm emekçi halk) ile temas, bir bütün olarak sendikal faaliyetin başarısı için temel koşuldur. Tüm sendikal örgütlerde, yukarıdan aşağıya bunların işleyiş mekanizmalarında, yerleşik hale getirilmiş, yıllar boyunca pratikte sınanmış bir sorumlu yoldaşlar sistemi bulunmalıdır. Bunların tümünün de komünist olmaları gerekmez; ama işçilerin tam içinde yaşamalı, onların yaşamlarını tüm ayrıntılarına dek incelemeli, herhangi bir anda, herhangi bir sorun karşısında yığınların havasını, gerçek yönelimlerini, isteklerini ve düşüncelerini bilebilecek konumda olmalıdırlar. Bunlar, çarpık bir ideolizasyonun gölgesi altına hiç girmeden işçilerin gerçek sınıf bilinci derecesini ölçebilmeli, halen geçmişin hangi kalıntılarının

ve önyargılarının etkisi altında olduklarını anlayabilmelidir. Sonra da, yoldaşlıkla ve gereksinimlerine ilgi göstererek, bu yığınların sınırsız güvenini kazanabilmelidirler. İşçi sınıfının öncüsü olarak uçsuz bucaksız bir ülkeyi (üstelik bugün için daha gelişkin ülkelerin doğrudan desteği olmaksızın) sosyalizme geçiş sürecinde yönlendiren sayıca küçük bir Komünist Parti'yi bekleyen en büyük ve en ciddi tehlikelerden biri, yığınlardan tecrit olması, aşırı ölçüde ileride yürüyüp yürüyüş kolunu düzeltememesi, emek ordusunun bütünü, yani işçilerin ve köylülerin ezici çoğunluğu ile sağlam bağlar kurmada başarısız kalmasıdır. En iyi motora ve birinci sınıf makinelere sahip bir fabrika motorlarla makineler arasındaki iletişim kayışları zarar gördüğü takdirde nasıl çalışmazsa, aynı şekilde bizim sendikalarımız (Komünist Parti ile yığınlar arasındaki iletişim kayışları) iyi çalışmadığı ya da iyi düzenlenmediği takdirde sosyalist kuruluş çalışmalarımız kaçınılmaz olarak başarısızlıkla sonuçlanacaktır. Bu gerçeği yinelemek, açıklamak ve doğrulamak yeterli değildir; bu gerçek aynı zamanda sendikaların bir bütün olarak yapıları ve günlük faaliyetleri ile de pekiştirilmelidir.

Yazılış tarihi:
30 Aralık 1921-4 Ocak 1922

Toplu Eserler, c. 33, s. 188-92

Kongre'ye Mektup'tan

Notların devamı

26 Aralık 1922

Merkez Komitesi üyelerinin sayısının 50'ye hatta 100'e çıkarılması kanımca ikili, hatta üçlü bir amaca hizmet edecektir. Merkez Komitesi'nde ne kadar çok sayıda insan olursa, o kadar insan Merkez Komitesi çalışmalarında yetişecek ve böylelikle de kişisel düşüncesizliklerden doğabilecek bölünme tehlikesi de aynı oranda azalacaktır. Merkez Komitesi'ne çok sayıda işçinin alınması, onların oldukça kötü durumdaki idari mekanizmamızı düzeltmelerine katkıda bulunacaktır. Gerçekte, bu mekanizmayı eski rejimden devraldık. Böylesi kısa bir sürede, üstelik de savaş, kıtlık vb. koşullarında bu mekanizmayı yeniden örgütlemek mümkün değildi. İşte bu nedenle, idari mekanizmamızdaki aksaklıklara dudak büküp alayla işaret edenlere, sakin sakin, onların da devrimin günümüzdeki koşullarım hiç mi hiç anlamadıkları yanıtı verilebilir. Söz konusu mekanizmayı, özellikle devrimimizin yer aldığı koşullarda 5 yıl içinde yeterince değiştirebilmemiz hiç mümkün değildi. 5 yıl içerisinde, işçilerin köylüleri burjuvaziye karşı yönlendirdikleri yeni tipte bir devlet yaratabilmemiz yeterlidir. Böylesine düşmanlıkla dolu uluslararası bir ortamda, bu kazanımın kendisi bile dev bir adım niteliği taşımaktadır. Ama bunun bilincinde olmamız, gözlerimizi şu gerçek karşısında bağlamamalıdır: Biz bu mekanizmayı çardan, burjuvaziden devraldık; şimdi barışın başlaması ve kıtlık karşısındaki asgari gereksinimlerin yerine getirilmesi ile birlikte, çabalarımızın tümü, idari mekanizmanın düzeltilmesine yöneltilmelidir.

Öyle sanıyorum ki, Merkez Komitesi üyeleri olarak birkaç düzine işçi, devlet aygıtımızi denetleme, geliştirme ve yeniden biçimlendirme işini herkesten daha iyi becerebilir. Başta bu görevi yüklenen İşçi ve Köylü Gözetimi bu görevi başaramayacağını, ancak bir "takviye" olarak, ya da belirli koşullarda söz konusu Merkez Komitesi üyelerine bir yardımcı olarak işe yarayabileceğini göstermiştir. Benim görüşüme göre, Merkez Komitesi'ne kabul edilen işçiler, tercihen Sovyet organlarında uzun süre hizmet verenler

arasından seçilmemelidir. (Mektubumun bu bölümünde "işçiler" deyimi her yerde köylüleri de içermektedir.) Çünkü böyleleri, bugün mücadele edilmesi gereken geleneklerle önyargıları halihazırda, bu çalışmalar sonucunda bünyelerinde barındırmaktadırlar.

Merkez Komitesi'nin işçi üyeleri geçtiğimiz 5 yıl içerisinde Sovyet organlarında çalışmak üzere göreve getirilenlere kıyasla daha alt tabakadan işçiler olmalıdır. Bunlar, doğrudan ya da dolaylı sömürücüler kategorisi içine girmemekle birlikte, sıradan işçi ve köylü konumuna daha yakın kişiler olmalıdır. Merkez Komitesi'nin ve Politbüro'nun tüm oturumlarına katılarak, Merkez Komitesi'nin tüm dokümanlarını okuyarak, bu işçiler Sovyet sisteminin adanmış destekleyicilerinden oluşan bir kadro yaratabilirler. Sonuçta, önce Merkez Komitesi'nin kendisine bir kararlılık kazandırırken, ikinci olarak da devlet aygıtının düzeltilmesi ve yenilenmesinde etkin bir çalışma gösterebilirler.

Notları alan L.F.
26 Aralık 1922

Toplu Eserler, c. 36, s. 596-97

Kooperatifçilik Uzerine'den

Bana öyle geliyor ki, ülkemizdeki kooperatifçilik hareketine yeterli bir dikkat gösterilmemektedir. Bugün, Ekim Devrimi'nden bu yana ve NEP[1] döneminden ayrı olarak (tersine bu durumda "NEP yüzünden" dememiz gerekir), kooperatifçilik hareketimiz, büyük bir önem taşımıştır. Eski kooperatifçilerin hayallerinde, elbette pek çok fantezi yer alıyordu. Çoğu kez gülünç denecek ölçüde fantezi vardı bunların düşüncelerinde. Ama neden böyleydi? Çünkü insanlar, işçi sınıfının sömürücülerin egemenliğini yok etmek için sürdürdüğü politik mücadelenin temel ve belirleyici önemini anlamıyordu. Şimdi, sömürücülerin egemenliğini alaşağı etmiş bulunuyoruz ve eski kooperatifçilerin düşüncelerindeki masallara özgü, romantik hatta sıkıcı unsurlar artık cilasız gerçekler durumuna gelmektedir.

Gerçekten de, artık politik iktidar işçi sınıfının elinde bulunduğuna bu iktidar tüm üretim araçlarının sahibi olduğuna göre, bize kalan tek iş, halkı kooperatif topluluklarda örgütlemektir. Halkın büyük bir çoğunluğunun kooperatiflerde örgütlenmesi ile, geçmişte haklı olarak sınıf mücadelesinin yürütülmesi gereğine, yani siyasal iktidar mücadelesine inananların yine haklı olarak ciddiye almadıkları, küçümsedikleri sosyalizm, otomatik olarak hedefine ulaşacaktır. Ama Rusya nüfusunu kooperatif topluluklarda örgütlemenin ne kadar büyük bir önem taşıdığını tüm yoldaşlarımız görememektedir. NEP'i benimsemekle, köylüye tüccar olarak ödünde bulunduk, özel ticaret ilkesine ödün verdik; işte bütünü ile bunun yüzünden (kimilerinin düşündüğünün tersine) kooperatif hareketi böylesine büyük bir önem kazanmıştır. NEP dönemindeki gereksinmemiz, Rus halkını kooperatif topluluklarda yeterince geniş bir ölçüde örgütleyebilmekti. Çünkü şimdi görüyoruz ki, özel çıkarların, özel ticari çıkarların, bu çıkarlara yönelik devlet denetimi ve gözleyiciliği ile bütünleşme derecesini, yani bu çıkarların ortak çıkarlara tabi olma derecesini tam tamına bulabilmişiz. Bunun kararını bulamamak, geçmişte birçok sosyalistin takılıp yuvarlandıkları bir taştı. Gerçekten de, devletin tüm büyük ölçekli üretim araçları üzerindeki egemenliği, siyasi iktidarın işçi sınıfının elinde bulunması, proletaryanın küçük ve çok küçük köylü-

[1] Yeni Ekonomik Politika - yay.

lerle ittifakı, köylülüğün proletarya tarafından yönlendirilmesinin güvenceye alınması vb. koşulları alalım ele. Kooperatiflerden hareketle tam bir sosyalist toplumu kurmak için gereksinme duyduklarımız bunlar değil miydi? Evet, kooperatiflerden, geçmişte "seyyar satıcılık" olarak nitelendirip alay ettiğimiz, bazı açılardan bugünkü NEP döneminde bile bu niteliği yakıştırmanın mümkün olduğu kooperatiflerden geçmiyor mu sosyalizmin kuruluşu? Tam bir sosyalist toplumu kurmak için gerekli olanların hepsi bu değil mi? Evet, henüz bunlar sosyalist toplumun kuruluşunun bizzat kendisi değildir; ama, bunun için gerekli ve yeterli olandır.

Pratik görevlerde bulunan çok sayıda yoldaşımız tarafından küçümsenen koşul da bunun ta kendisidir. Böyleleri, taşıdıkları olağanüstü önemi kavrayamadan kooperatiflere yukarıdan bakıyorlar. Peki, bu önem nereden kaynaklanıyor? İlk olarak temeldeki ilkeden; üretim araçlarının devletin elinde bulunması ilkesinden. İkinci olarak da yeni bir sisteme, *köylü açısından en basit, en kolay ve en benimsenebilir* bir yoldan geçilmesi açısından.

İşte, tekrar edersek, temel önem taşıyan konu budur. Çeşit çeşit işçi derneğinden hareketle sosyalizmi kurmanın hayalci planlarını yapmak bir şeydir, sosyalizmi kurmayı her küçük köylünün içinde yer almayı isteyeceği bir biçimde pratikte öğrenmek başka bir şey. Bugün ulaştığımız aşama, işte bu aşamadan pek az yararlanabildiğimize de kuşku yoktur,

NEP'i getirdiğimiz zaman hayli ileri gittik. Ama, serbest girişim ve ticarete çok büyük önem atfettiğimiz için değil. Hayli ileri gittik; çünkü, kooperatifleri gözden kaçırdık. Çünkü, bugün kooperatifleri küçümsüyoruz, kooperatiflerin yukarıda sözünü ettiğimiz iki açıdan taşıdığı büyük önemi unutmaya başlıyoruz.

Şimdi, bu "kooperatifçilik" ilkesinden hareketle, kısa sürede pratik olarak ne yapılabileceğini ve ne yapılması gerektiğini okuyucu ile tartışmak istiyorum. Bu kooperatifçilik ilkesini hemen nasıl geliştirebiliriz ve geliştirmeliyiz ki, bunun sosyalist içeriği herkes için açık bir hale gelsin?

Kooperatifçilik politik olarak öyle bir biçimde örgütlenmelidir ki, bu hareket yalnızca genel olarak sürekli biçimde kimi ayrıcalıklardan yararlanmakla kalmasın, aynı zamanda bu ayrıcalıklar katıksız maddi bir nitelik de taşısın (örneğin elverişli banka ilişkileri vb.). Kooperatiflere, aradaki fark çok büyük olmasa bile, özel sektöre, hatta ağır sanayiye verdiklerimizden daha fazla devlet

kredisi verilmelidir.

Bir toplumsal sistem, ancak belirli bir sınıfın mali açıdan desteğine sahipse ortaya çıkabilir. "Özgür" kapitalizmin doğuşunun maliyetini oluşturan yüz binlerce ve milyonlarca rubleden ayrıca söz etmeye hiç gerek yok. Bugünkü aşamada, kooperatifçilik sisteminin, olağanın da ötesinde bir yardımı fiilen ve gerçekten yapmamız gereken bir toplumsal sistem olduğunu görmek durumundayız. Ama bu gerçek anlamda bir yardım olmalıdır. Yani bunu, herhangi bir kooperatif ticaret için yapılacak yardım biçiminde yorumlamak yeterli değildir. "Yardım" sözünden, *nüfusun geniş yığınlarının gerçekten fiilen katıldıkları* kooperatif ticarete yapılacak yardımı anlamalıyız. Kooperatif ticarete katılan köylülere ikramiyelerin ödenmesi, yardımın elbette doğru bir biçimidir. Ama bütün iş, bu katılımın niteliğini, ardındaki bilinç düzeyini ve özünü ortaya çıkarabilmektedir. Daha açık konuşursak, bir kooperatifçi bir köye gidip de bir kooperatif mağaza açtığı zaman, bu noktaya kadar halkın hiç katılımı olmamaktadır. Ama yine de kendi çıkarları doğrultusunda hareket edecekleri için, bu işe katılmada acele edeceklerdir.

Bu sorunun bir başka yanı daha vardır. "Aydın" (en başta okuma yazma bilen) bir Avrupalı açısından bakılırsa elimizde, herkesin, hem de pasif değil aktif bir biçimde kooperatifçilik işlemlerine katılmasını sağlayabileceğimiz araçlar yoktur. Doğrusunu söylersek, elimizde yapacak "tek" bir iş kalmıştır ve o da halkımızı, herkesin kooperatifçiliğe katılmasının ve katılımın örgütlenmesinin yararlarını görebileceği biçimde "aydın" konumuna yükseltmektir. "Yalnızca" bu. Bugün, elimizde sosyalizme ilerlemek için bulunması gerekli başka bir araç yoktur.

Ama bu "yalnızca"ya ulaşmak için gerçek anlamda bir devrim gereklidir. Halkın tümü, bir kültürel gelişim döneminden geçmelidir. O halde kuralımız şu olmalıdır: Mümkün olduğunca az felsefi jimnastik ve mümkün olduğunca az akrobasi. Bu açıdan bakıldığında NEP bir ilerlemedir; çünkü en sıradan bir köylünün düzeyine ayarlanabilir bir nitelik taşımakta, ondan kendisinin çok ötesinde şeyler istememektedir. Ancak, tüm halkı NEP aracılığıyla kooperatif çalışma içine katmak, tüm bir tarihsel dönemi alacaktır. Bunu, en kısasından, bir iki on yıl içerisinde elde edebiliriz. Yine de bu, ayrıcalıklı özellikler taşıyan bir tarihsel dönem olacaktır. Bu olmaksızın, evrensel okuryazarlık sağlanmaksızın, ye-

terli bir verimlilik düzeyine ulaşılmaksızın, halkı kitap okuma alışkanlığına ulaşacak biçimde yetiştirmeksizin ve bunun maddi temelini oluşturmaksızın, örneğin bir kötü hasada, kıtlığa vb. karşı yeterli güvenceleri sağlamaksızın, amacımıza ulaşamayız. Şimdi yapılacak iş, devrimci eylemin geniş hareket alanını, daha önce öylesine sıkça sergileyip başarılarla taçlandırdığımız devrimci coşkuyu, (dilimin ucuna geliyor) iyi bir kooperatifçi olmak için gerekli bulunan etkin ve yetenekli bir işadamlığı ile birleştirebilmektir. İşadamı olma yeteneğinden kastım, kültürlü bir işadamı olma yeteneğidir. Yalnızca ticaret yaptıkları için iyi işadamı olduklarını sanan Ruslar ve köylüler, bunu kafalarına iyi soksunlar. İş yapmak, iyi işadamı olmayı getirmez otomatikman. Evet, ticaretle uğraşırlar, ama bu "kültürlü işadamlığı" konumundan çok uzaktır. Bugün Asya tipi ticaret yapıyorlar. Ama iyi bir işadamı olmak için Avrupalı gibi ticaret yapmak gerekir, Bizim işadamlarımız, henüz bunun bir çağ gerisindedirler.

Sonuç: Kooperatiflere, bir dizi ekonomik, mali ve bankacılık ayrıcalığı tanınmalıdır. Sosyalist devletimizin, üzerinde halkın örgütleneceği yeni ilkeleri geliştirmesinin yolu, budur. Ama bu, yalnızca yapılması gerekenin genel bir özetidir. Pratik görevlerin tüm içeriğini ayrıntılı biçimde tanımlayıp ortaya koymaz. Yapmamız gereken, kooperatiflere katılım için hangi tip "ikramiye'lerin ödenmesi gerektiğini (ve bunu hangi koşullarla vereceğimizi), hangi tür ikramiyelerle kooperatifçiliğe yeterince yardımcı olabileceğimizi, yine hangi tür ikramiyelerle uygar bir kooperatifçi tipi yaratabileceğimizi bulup çıkarmaktır. Ve üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti, proletaryanın burjuvazi üzerindeki sınıf zaferi verili iken, çağdaş kooperatif sistemi, bir sosyalizm sistemi olacaktır.

4 Ocak 1923

Toplu Eserler, c. 33, s. 467-71

İşçi ve Köylü Gözetimini Yeniden Nasıl Örgütlemeliyiz?

On İkinci Parti Kongresi İçin Tavsiyeler

İşçi ve Köylü Gözetimi'nin bizler için büyük güçlükleri içerdiği ve bugüne kadar bu güçlüklerin yenilemediği tartışılmaz bir gerçektir. Kanımca, İşçi ve Köylü Gözetimi'nin yararlı ve gerekli olduğunu yadsıyarak bu güçlüğü yenmek isteyen yoldaşlar yanılmaktadırlar. Ama, kendi devlet aygıtımızın ortaya koyduğu sorunun ve bunu düzeltme görevinin çok güç olduğunu ben de yadsımıyorum. Bu sorun, henüz çözümlenmiş olmaktan çok uzak ve son derecede dayatıcı bir sorundur.

Dış Politika Halk Komiserliği'ni hariç tutarsak, devlet aygıtımız büyük ölçüde geçmişin kalıntısı durumundadır ve henüz ciddi bir değişiklik geçirmemiştir. Yüzeyde azıcık dokunulmuştur. Ama diğer tüm açılardan, eski devlet mekanizmasının tipik bir yadigarı durumundadır. O halde, bu mekanizmayı gerçekten yenileştirme yolunu bulmak için, deneyimlerinden yararlanmak üzere kanımca İç Savaş'a dönmemiz gerekmektedir.

İç Savaş'ın en kritik anlarında nasıl davrandık?

En iyi parti güçlerimizi Kızıl Ordu'da topladık. En iyi işçilerimizi seferber ettik. Diktatoryamızın en derindeki köklerinde yeni güçler aramaya başladık.

İşçi ve Köylü Gözetimi'ni yeniden örgütlemek için yine aynı kaynağa başvurmamız gerektiğine inanıyorum. Kanımca, On İkinci Parti Kongremizin, Merkezi Denetim Komisyonumuzun bir ölçüde genişletilmesine dayanan aşağıdaki yeniden örgütlenme planını benimsemesi uygun olacaktır.

Partimiz Merkez Komitesi'nin tam üyeli oturumları, daha bugünden, bir nevi üst parti konferansı niteliğine bürünme eğilimi göstermektedir. Bu toplantılar, ortalama olarak, iki ayda bir defadan fazla yapılmamaktadır. Bu arada, bildiğimiz gibi, günlük işler, Merkez Komitesi adına Politbüro, Örgütlenme Bürosu, Sekreterlik vb. tarafından yerine getirilmektedir. Kanımca, zaten içine girdiğimiz yolu sonuna kadar izleyip, Merkez Komitesi'nin tam üyeli toplantılarını kesin olarak iki ayda bir Merkez Denetim Komisyonu ile birlikte toplanan üst parti konferansları haline dönüş-

türmeliyiz. Merkez Denetim Komisyonu, yeniden örgütlenen İşçi ve Köylü Gözetimi'nin ana çekirdeği ile, aşağıdaki esaslar çerçevesinde kaynaştırılmalıdır:

Kongre'nin, Merkez Denetim Komisyonu'na 75 ile 100 arasında yeni üye seçmesini öneriyorum. Bunlar, işçiler ve köylülerden oluşmalı, Merkez Komitesi'nin olağan üyeleri ile aynı parti elemesinden geçmelidirler. Çünkü, Merkez Komitesi üyeleri olarak onlarla aynı haklardan yararlanacaklardır.

Buna karşılık, İşçi ve Köylü Gözetimi kadroları, özel olarak bilinç düzeyleri ve devlet aygıtımıza ilişkin bilgileri açısından elemeden geçirildikten sonra üç yüz ya da dört yüz kişiye indirilmelidir. Burada görev alanlar, aynı zamanda, genel olarak emeğin bilimsel örgütlenmesi ilkeleri, özel olarak da idari çalışma, büro çalışması vb. konularında özel bir sınavdan geçirilmelidirler.

İşçi ve Köylü Gözetimi'nin Merkez Denetleme Komisyonu ile böylece kaynaşması, kanımca, bu kuruluşların her ikisi için de yararlı olacaktır. Bir kere, İşçi ve Köylü Gözetimi bu sayede öylesine yüksek bir yetki ile donanacaktır ki, örneğin Dış İlişkiler Halk Komiserliği'nden daha alt bir düzeyde olma durumundan kesinlikle kurtulacaktır. Öte yandan, Merkez Komitemiz, Merkezi Denetim Komisyonu ile birlikte, kesin olarak üst parti konferansını oluşturma yoluna girecek (ki halihazırda bu yola girmiş bulunmaktadır), bu yolda sonuna dek ilerleyerek işlevlerini iki açıdan gereğince yerine getirebilecek konuma ulaşacaktır: Bir, *kendi* yöntemli, kestirme ve sistematik çalışması ve örgütlenmesi açısından; iki, en iyi işçilerimiz ve köylülerimiz aracılığı ile geniş yığınlarla ilişkileri sürdürme açısından.

Devlet aygıtımızı antikalaştıran kimi kesimlerden doğrudan doğruya ya da dolaylı biçimde yönelebilecek itirazları şimdiden görür gibiyim. Böyleleri, devlet aygıtının günümüzdeki işlemezliğinin ve devrimcilikle hiç bağdaşmayan durumunun korunmasında ısrarlı olanlardır (öyle ki bugün köklü toplumsal değişiklikleri gerçekleştirmek için gereken zaman süresini kestirebilme açısından, tarihte pek az rastlanan bir olanakla karşıkarşıyayız; artık bugün beş yılda *ne yapılabileceğini* biliyoruz, neyin daha çok zaman gerektireceğini de kestirebiliyoruz).

Şimdiden görebildiğim itiraz, önerdiğim değişikliğin, karışıklıktan başka hiçbir sonuç vermeyeceği yolundaki itirazdır. Merkez Denetim Komisyonu üyeleri tüm kuruluşları dolaşacaklar, nereye,

niçin ve kime başvurmaları gerektiğini bilmeksizin her yerde kargaşaya yol açacak, günlük işlerle uğraşanları bu işlerinden alıkoyacaklardır; vb. vb.

Bu tür bir itirazın ardındaki art niyet o kadar açık ki, kanımca yanıta bile gerek yok. Ayrıca belirtmeye gerek yok ki, Merkez Denetim Komisyonu Prezidyumu, İşçi ve Köylü Gözetimi Halk Komiserliği ve onun kolokyumu (ve ayrıca uygun düştüğü durumlarda Merkez Komitemizin Sekretaryası), komiserliğin uygun bir biçimde örgütlenmesi, aynı organın Merkez Denetim Komisyonu ile uyum halinde işlev görmeye başlaması için yıllar sürecek kararlı bir çaba ortaya koyacaklardır. Görüşüme göre, kolokyumun bütünü kadar İşçi ve Köylü Gözetimi Halk Komiserliği de, "kendi yönetimi altına sokulan" Merkez Denetim Komisyonu'nun tüm üyelerinin çalışmaları da dahil, İşçi ve Köylü Gözetimi'nin çalışmalarının bütününü yönlendirebilir (ve yönlendirmelidir). Önerdiğim plana göre, İşçi ve Köylü Gözetimi'nin geride kalan üç yüz ya da dört yüz üyesi, bir yanda aynı örgütün öteki üyeleri ile Merkez Denetim Komisyonu'nun yedek üyeleri için sekreterlik görevlerini yerine getirirken, öte yanda da (en azını söyleyecek olursak) günümüzdeki gerçekten mutsuz durumlarından kurtarılıp yetenekli, özel olarak seçilmiş, güvenilir ve iyi ücret alan insanlar konumuna gelmelidirler.

Kadro sayısının belirttiğim düzeye indirilmesinin İşçi ve Köylü Gözetimi çalışanlarının etkinliğini artıracağına, çıkarılan işin niteliğini yükselteceğine eminim. Bu sayede, Halk Komiserliği ve kolokyum üyeleri çabalarını bütünüyle, işçi ve köylü hükümetimiz ile Sovyet sistemimiz için mutlak bir gereksinim olan örgütsel çalışmalara, iş verimliliğinin sistemli ve kararlı biçimde artırılmasına yoğunlaştırabileceklerdir.

Öte yandan, İşçi ve Köylü Gözetimi Halk Komiserliği'nin emeğin örgütlenmesiyle uğraşan bu iki yüksek kuruluşu (Merkez Emek Enstitüsü ve Emek Örgütlenmesi Bilimsel Enstitüsü) kısmen kaynaştırma, kısmen de eşgüdüme kavuşturma işiyle uğraşmalıdır. Bu türden kuruluşların ülkemizdeki sayısı bir düzineden az değil. Aşırı ölçüde benzerlik ve bunun sonucunda ortaya çıkabilecek kaynaşma arzusu, zararlı olacaktır. Tersine, burada gerekli olan, her biri için belirli bir bağımsızlık alanı bırakarak, tüm bu kuruluşları kaynaştırmakla aralarındaki ayrımların belirlenmesi arasında kestirme ve gerçekçi bir ortalamanın bulunabilmesidir.

Kendi Merkez Komitemizin bu yeniden örgütlenme sayesinde kazanacakları hiç kuşkusuz İşçi ve Köylü Gözetimi örgütünün kazanacaklarından az olmayacaktır. Merkez Komitemiz de bundan kazançlı çıkacaktır; çünkü, yığınlarla teması artacak, çalışmalarındaki düzen ve verimlilik yükselecektir. Ancak bundan sonra, Merkez Denetim Komisyonu'nun ya belirli bir süre için ya da örgütsel bir plan gereğince belirlenmiş sayıdaki üyesinin katılması gereken Politbüro toplantılarının hazırlanması için daha sıkı ve daha ciddi sorumluluk taşıyan bir mekanizma kurulabilir (kurulmalıdır).

Merkez Denetim Komisyonu üyelerine görev dağıtımında, İşçi ve Köylü Gözetimi Halk Komiserliği, Merkez Denetim Komisyonu Prezidyumu ile birlikte, bu üyelere iki tür yükümlülük getirebilir: Şu ya da bu şekilde önlerine gelen sorunlara ilişkin tüm dosyaların incelenebilmesi için Politbüro'nun toplantılarına katılmak; ya da teorik çalışmalarla, emeğin örgütlenmesine ilişkin bilimsel araştırmalarla uğraşma, en üst devlet kurumlarından en alttakilere kadar devlet mekanizmamızın denetimi ve düzeltilmesi çalışmalarında pratik görev alma.

Bu reformun bir sonucu olarak Merkez Komitesi ile Merkez Denetim Komisyonu üyelerinin Politbüro toplantıları için daha bilgilendirilmiş ve daha hazırlıklı olmalarının getireceği yararların yanı sıra, baştan aşağı kişisel ve rastlantısal faktörlerin Merkez Komitemiz üzerindeki etkileri azalacak, bu sayede de bölünme tehlikesi daha da küçülecektir. (Bu toplantılarda tartışılacak konulara ilişkin tüm belgeler Merkez Komitesi ile Merkez Denetim Komisyonu'nun tüm üyelerine, Politbüro toplantısından en geç bir gün önce gönderilmelidir. Merkez Komitesi ve Merkezi Denetim Komisyonu üyelerini bilgilendirmenin ve bu sorunları çözüme bağlamanın özel yöntemlerinin geliştirilmesine gerek duyulan mutlak acil toplantılar, bunun dışında kalmaktadır).

Merkez Komitemiz, katı bir biçimde merkezileşmiş ve son derece yetkili bir organ haline gelmiştir. Ama bu grubun içinde bulunduğu çalışma koşulları, söz konusu yetki ile uyumlu değildir. Önerdiğim reform, bu eksikliği gidermeye katkıda bulunmalı, görevi kesin olarak belirli bir sayı ile Politbüro'nun tüm toplantılarına katılmak olan Merkez Denetim Komisyonu üyeleri, ne genel sekreterin ne de herhangi bir Merkez Komitesi üyesinin, istisnasız hiç kimsenin yetkisinin, kendilerini soru sormaktan, belgeleri tet-

kik etmekten, her konuda bilgi sahibi olup işlerin doğru biçimde yürütülmesini en sıkı biçimde denetlemekten alıkoyamayacağı uyumlu bir grup oluşturmalıdır.

Hiç kuşkusuz, Sovyet Cumhuriyetimizde, toplumsal düzen iki sınıfın işbirliğine dayanmaktadır: Aralarında bugün belirli koşullarda burjuvazinin de boy göstermesine izin verilen köylüler ve işçiler. Eğer bu sınıflar arasında ciddi sınıf anlaşmazlıkları ortaya çıkarsa, bölünme kaçınılmaz olacaktır. Ancak böyle bir bölünmenin temelleri, bizim toplumsal sistemimizde kaçınılmaz değildir ve bir bütün olarak partimiz kadar Merkez Komitesi ile Merkez Denetim Komisyonu'nun başlıca görevi de bölünmeye yol açabilecek koşulları dikkatle izlemek, bunları önlemektir. Çünkü, son çözümlemede, Cumhuriyetimizin geleceği, köylü yığınlarının işçi sınıfının yanında yer alıp ittifaka sadık mı kalacağına, yoksa NEP'çilerin (yeni burjuvazinin) kendileri ile işçi sınıfı arasına bir duvar örüp onları işçi sınıfından koparmasına izin mi vereceğine bağlıdır. Bu almaşığı ne kadar açık bir biçimde görürsek, işçilerimiz ve köylülerimiz bunu ne kadar net bir biçimde anlarlarsa, Sovyet Cumhuriyeti için öldürücü bir darbe anlamım taşıyacak bir bölünmeden kaçınma şansımız da o kadar artacaktır.

23 Ocak 1923

Toplu Eserler, c. 33, s. 481-86

Az Olsun Ama İyi Olsun'dan

Devlet aygıtımızı düzeltme çabasında, İşçi ve Köylü Gözetimi, benim kanımca ne nicelik peşinde koşmalı ne de acele etmelidir. Bugüne kadar devlet aygıtımızın etkinliği konusuna o kadar az önem verdik ki, bundan böyle bu aygıtın dört başı mamur örgütlenmesi, İşçi ve Köylü Gözetimi'nde gerçekten ön plana çıkmış, Avrupa standartlarının altında olmayan bir işçi kadrosunun toplanması için özel bir dikkat sarf etmemiz son derece yerinde olacaktır. Sosyalist bir Cumhuriyet için, bu koşul hiç kuşkusuz çok mütevazıdır. Ancak ilk beş yılın deneyimi, kafalarımızı iyiden iyiye güvensizlik ve kuşkuculukla doldurdu. Bu tür nitelikler, kimileri örneğin "proleter kültürü" konusunda uzun uzadıya ve bilir bilmez nutuklar attıklarında ister istemez kendini dayatmaktadır. Başlangıç açısından, gerçek burjuva kültürü yeterli olmalıdır bizim için. Başlangıç açısından, burjuva öncesi kültürden, örneğin bürokratik ya da sert kültürden yoksun olduğumuz için sevinmeliyiz. Kültüre ilişkin konularda aceleci ve silip süpürücü önlemler, en zararlı olanlarıdır. Genç yazarlarımız ve komünistlerimiz bunu kafalarına iyice sokmalıdırlar.

Böylece, devlet aygıtımıza ilişkin konularda, daha yavaş ilerlemenin daha iyi olduğu sonucunu geçmiş deneyimimizden çıkarmalıyız.

Devlet aygıtımız, harap olmuş demesek bile acınacak durumdadır. Öyle ki, en başta, bu aygıtın aksaklıklarına karşı nasıl savaşmamız gerektiğini dikkatli bir biçimde düşünmeliyiz. Bu aksaklıkların kökleri, alaşağı edildiği halde henüz yenilgiye uğratılamayan, uzak bir geçmişte sıkışıp kaldığı kültür düzeyine bile henüz ulaşamayan yakın geçmişimizde yatmaktadır. Bilinçli olarak "kültür" diyorum; çünkü, bu konularda, ancak kültürümüzün, toplumsal yaşamımızın ve alışkanlıklarımızın ayrılmaz bir parçası haline gelenlere "kazanılmış" gözü ile bakılabilir. Toplumsal sistemimizdeki "iyilik" yeterince incelenmemiş, anlaşılmamış ve özümsenmemiştir; hızla üzerine atılınmıştır o kadar. Aynı şekilde sınanıp doğrulanmamışta; deneyimlerle pekiştirilmemiştir, kalıcılaştırılmamıştır vb. vb. Ama hiç kuşkusuz, gelişmenin büyük bir hızla sürdüğü, örneğin 5 yıl içinde çarlıktan Sovyet sistemine geçebildiğimiz bir devrimci dönemde başka türlü olması mümkün değildi.

Artık bir şeyler yapmanın zamanı geldi çattı. Gereğinden hızlı bir

gelişim, aşırı övüngen vb. konusunda sağlıklı bir kuşku göstermeliyiz. Her saat başı ilan ettiğimiz ileri adımları sınamaya, bu sınamadan geçemeyenleri dayanıksız, yüzeysel ve yanlış anlaşılmış adımlar olarak ilan etmeye hazır olmalıyız. En zararlı şey, bugün en az şey bildiğimiz halde, gerçekten yeni bir devlet aygıtını, üstelik sosyalist, Sovyet vb. tanımına layık bir devlet aygıtım kurmak için gerekli unsurlara fazlası ile sahip olduğumuz varsayımına dayanmaktır.

Hayır, böyle bir aygıta, hatta onun yan unsurlarına ilişkin olarak son derece büyük eksiklerimiz var. Ayrıca, bunun inşa edilmesini zamana bağlayamayacağımızı, bu işin uzun yıllar alacağını hiç unutmayalım.

Bu aygıtı inşa etmek için ne gibi unsurlar var elimizde? Yalnızca iki unsur, Birincisi, sosyalizm mücadelesine adanmış işçiler. Bu unsurlar yeterince eğitilmiş durumda değildirler. Bu işçiler daha iyi bir aygıt inşa etmek isterlerdi, ama nasıl olacağını bilmiyorlar. Onun için yapamazlar. Henüz bunun için gerekli olan kültürü geliştirmemişlerdir. Ve gerekli olan da budur, kültürdür. Paldır küldür girişerek, saldırarak, enerji ve öfke ile, genel olarak en iyi insani niteliklerden yararlanılsa bile, hiçbir yere ulaşılamaz. İkinci olarak elimizde, bilgi, eğitim unsurları var, ama bunlar da başka ülkelerdekilerle kıyaslandığında gülünç derecede yetersizdirler.

Burada, bilgi eksikliğimizi hırs ve çabuklukla telafi etme (ya da edebileceğimizi sanma) düşüncesine pek teşne olduğumuzu unutmamamız gerekir.

Devlet aygıtımızı yenileştirmek için, ilk olarak her ne pahasına olursa olsun öğrenmemiz, ikinci olarak öğrenmemiz, üçüncü olarak yine öğrenmemiz gerekir. Sonra öğrenme'nin ölü bir sözcük ya da günün modası bir tılsım olmadığını (ki içtenlikle söylemek gerekirse, bu bizde sık sık olmaktadır), öğrenmenin gerçekten de varlığımızın bir parçası olacağını, toplumsal yaşamımızın ayrılmaz bir bileşkeni haline geleceğini görmemiz gerekir. Kısacası, burjuva Batı Avrupa'nın ileri sürdüğü talepleri değil, sosyalist bir ülke olarak gelişmek amacıyla yola koyulan bir ülke için uygun ve gerekli talepleri ileri sürmeliyiz.

Yukarıda söylediklerimizden çıkarılacak sonuçlar şunlardır: İşçi ve Köylü Gözetimini, gerçekten örnek bir kurum, devlet aygıtımızı düzeltmenin bir aracı haline getirmeliyiz.

Bu aygıtın istenilen yüksek düzeye ulaşabilmesini sağlamak için de şu kuralı izlemeliyiz: *"Kesmeden önce, elbisenizi yedi kere ölçün."*

Bu amaca yönelik olarak, toplumsal sistemimizde en iyi nitelikte ne varsa, bundan yeni bir halk komiserliği inşa etmek için azami bir dikkat, titizlik ve bilgi ile yararlanmalıyız.

Bu amaca yönelik olarak, toplumsal sistemimizde var olan en iyi unsurlar -örneğin ilk olarak ileri işçiler; ikincisi, işin yerine lafı koymayan, bilinçlerine aykırı en küçük bir sözü sarf etmeyen gerçekten aydın unsurlar- kendilerini ciddi olarak adadıkları hedeflere ulaşabilmek için, karşılaştıkları herhangi bir güçlüğü açıkça ortaya koymaktan çekinmemelidirler.

Beş yıldır devlet aygıtımızı düzeltme telaşı içindeyiz. Ama ortada yalnızca, yararsızlığını, hatta sonuçsuzluğunu ve zararlılığını bu beş yıl içerisinde yeterince kanıtlayan bir telaş vardı. Bu telaş, çevrede, bizim bir şeyler yapmakta olduğumuz izlenimini yarattı. Oysa bu telaş gerçekte yalnızca kurumlarımızı ve beyinlerimizi tıkıyordu.

Şimdi işleri değiştirmenin zamanıdır.

Şu kuralı izlemeliyiz: Az olsun ama iyi olsun. Şu kuralı izlemeliyiz: Bir yere ulaşma umudu olmadan telaşla işe girmek yerine, iki ya da üç yılda iyi insan malzemesi oluşturmak çok daha iyidir.

Bizim koşullarımızda, bu kurala uymanın ve bunu uygulamanın güç olacağını biliyorum. Bunun tam karşıtı olan başka kuralların binlerce gedikten sızarak içimize gireceklerini biliyorum. Büyük bir direnç gösterilmesi, şeytanca bir kararlılıkla hareket edilmesi gerektiğini, en azından ilk birkaç yılda bu alandaki çalışmaların çok güç olacağını da biliyorum. Ancak yine de, yalnızca böyle bir çaba sonucunda hedefimize ulaşabileceğimize; ancak bu hedefe ulaşınakla gerçekten de sosyalist, Sovyet vb. vb. sıfatlarına layık bir cumhuriyet kurabileceğimize de inanıyorum.

Muhtemelen pek çok okuyucu, ilk makalemde alıntı yaptığım rakamların çok düşük olduğunu düşünmüşlerdir. Bu rakamların gerçekten böyle olduğunu gösterebilecek pek çok hesaplama yapılabileceğine de eminim. Ama kanımca, bir şeyi bunun ve benzeri hesaplamaların üzerine koymalıyız: Gerçekten örnek nitelik taşıyan unsurları elde etmemiz.

Sonunda, devlet aygıtımızı düzeltmek için gerçekten içten bir çaba göstermemiz gereken dönem gelip çatmıştır ve bu çalışmada hiçbir şey tezcanlılık kadar zararlı olamaz. Rakamların şişirilmesine karşı bu kadar titizlik göstermenin nedeni de budur. Kanımca yapmamız gereken, tam tersine, bu konuda rakamlara özellikle cimrice yaklaşmaktır. Günümüzde, İşçi ve Köylü Gözetimi Halk

Komiserliği'nin en küçük bir yetkisinin dahi bulunmadığını açık yüreklilikle ifade edebilelim. Bugün başka hiçbir kurumun, İşçi ve Köylü Gözetimi kurumları kadar kötü örgütlenmediğini ve yine bugünkü koşullarda bu komiserlikten hiçbir şey beklenemeyeceğini herkes biliyor. Eğer birkaç yıl içinde, ilk olarak örnek bir nitelik taşıyacak, ikinci olarak herkesin sarsılmaz güvenini kazanacak, üçüncü olarak da Merkez Denetim Komisyonu gibi yüksek konumdaki bir kurumun faaliyet alanını haklı çıkardığımızı herkese kanıtlayacak bir kurumu gerçekten yaratmak istiyorsak, bunu aklımızdan hiç çıkarmamalıyız. Kanımca, büro personeline ilişkin olarak verilen tüm genel nitelikli rakamları hemen ve kararlı bir biçimde reddetmeliyiz. İşçi ve Köylü Gözetimi için, özellikle titizlik göstererek ve en katı sınavları uygulayarak personel almalıyız. Gerçekten de, en küçük bir güven duygusu vermeden, sözleri en küçük bir ağırlık bile taşımadan kendi halinde işiyle uğraşan bir Halk Komiserliği kurmanın yararı nedir? Şimdi aklımızda bulunan yeniden inşa işine kolları sıvama çabasının başlıca hedefinin tüm bunları bertaraf etmek olduğu kanısındayım.

Merkez Denetim Komisyonu üyeleri olarak göreve getirdiğimiz işçiler sağlam komünistler olmalıdır. Kanımca, onlara işlerinin yöntemlerini ve hedeflerini öğretmek için daha yapılması gereken pek çok iş vardır. Dahası, bu çalışmada yardımcı olmak üzere, görevlerine getirilmeden önce üçlü bir elemeden geçmiş olan belirli sayıda bir sekreterler grubu olmalıdır. Son olarak, olağanüstü durumlarda doğrudan doğruya İşçi ve Köylü Gözetimi'nin personeli olarak kabul edeceğimiz görevliler, aşağıdaki koşullara uygun olmalıdırlar:

İlk olarak, çeşitli Komünistler tarafından önerilmiş olmaları,

İkinci olarak, devlet aygıtımıza ilişkin bir bilgi testinden geçmeleri,

Üçüncüsü, devlet aygıtımızın teorisi, sevk ve idarenin, büro işlerinin temelleri vb. konusunda testten geçmeleri,

Dördüncüsü, aygıtın bütününe ilişkin olarak sorumlu tutulabilmeleri için kendi sekreterlikleri ve Merkez Denetim Komisyonu üyeleri ile yakın uyum içerisinde çalışmaları.

Bu koşulların son derece katı olduklarım biliyorum ve korkarım ki, İşçi ve Köylü Gözetimi'nden düz işçilerin çoğunluğu, bu koşulların uygulanabilirliği olmadığını söyleyip bunlara dudak bükeceklerdir. Ama ben de İşçi ve Köylü Gözetimi'nin bugünkü yöneticilerinden biline ya da bu organla ilgili herhangi birine soruyorum: Bana, İşçi ve Köylü Gözetimi gibi bir Halk Komiserliği'nin pratik görevinin ne

olduğunu açık yüreklilikle söyleyebilir mi? Sanıyorum bu soru onları uyarır. Ya bu umutsuz işte, İşçi ve Köylü Gözetimi'nin yeniden örgütlenmesi işinde bugüne kadar denediğimiz sayısız girişime bir yenisini eklemenin hiçbir yararı yoktur; ya da oturup gerçekten işbaşı yapmalıyız. Ağır, zorlu ve olağandışı yöntemlerle. Gerçekten örnek bir şey yaratabilmek, konumu ve etiketi sayesinde değil, faziletleri ile baştan sona herkesin güvenini sağlayabilecek bir şey yaratabilmek için bu yöntemleri tekrar ve tekrar sınamalıyız.

Eğer kendimizi sabırla silahlandırmayacaksak, eğer bu işe birkaç yılımızı vermeyeceksek, kolları hiç sıvamayalım daha iyi.

Kanımca, daha önceleri bir an önce oluşması için tezcanlılık gösterdiğimiz yüksek emek araştırma enstitüleri vb. kurumlardan en az sayıda bir seçme yapmalı, bunların doğru biçimde örgütlenip örgütlenemediklerine bakmalıyız. Sonra da bunların faaliyetlerini sürdürmelerine izin vermeliyiz; ama ancak ve ancak çağdaş bilimin yüksek standartlarına uyum sağlayıp bunun ürünlerinden bizleri de yararlandırabilecekleri biçimde. Eğer bunu gerçekleştirirsek, bir iki yıl içerisinde işlevlerini yerine getirebilen, devlet aygıtımızı düzeltme işinde sistemli ve kararlı biçimde faaliyet gösteren, işçi sınıfının, Rus Komünist Partisi'nin ve Cumhuriyetimizin tüm nüfusunun güveni ile desteklenen bir kuruma sahip olmak, ütopya olmaktan çıkacaktır.

Bunun için hazırlık çalışması hemen başlayabilir. Eğer İşçi ve Köylü Gözetimi Halk Komiserliği bugünkü reorganizasyon planım benimsemişse, bugünden itibaren hazırlık adımları atabilir; gecikmeksizin, bugüne kadar yapılanları değiştirmekten korkmaksızın, görevin tamamlanmasına kadar sistemli bir biçimde işleri yürütebilir.

Bu konuda yarım ağızlı bir çözüm büsbütün zararlı olacaktır. İşçi ve Köylü Gözetimi personelinin sayısı hakkında, başka herhangi bir kıstasa dayanılarak yapılacak yaklaşım, gerçekte eski bürokratik kıstaslara, önyargılara, halihazırda mahkum edilmiş ve alaya alınmış ölçülere dayanan bir yaklaşım olacaktır.

Meselenin özü şudur:

Ya hemen, devlet örgütlenmesi konusunda bir şeyler öğrendiğimizi (beş yıl içinde bir şeyler öğrenmiş olmamız gerekir) kanıtlarız, ya da bunun için yeterince olgunlaşmamış olduğumuzu. Eğer ikincisi geçerli ise, işe hiç başlamayalım daha iyi.

Kanımca, elimizdeki insan materyalinden hareketle, sistemli bir biçimde; on azından bir Halk Komiserliği'ni kurup yaşatacak bilgiyi kazandığımızı varsaymak pek de iddialı olmayacaktır. Ger-

çekten de, bu Halk Komiserliği, tüm devlet aygıtımız için bir model olma durumundadır.

Genel olarak emek örgütlenmesi, özel olarak da sevk ve idare konularında bir iki ders kitabının hazırlanması için hemen çağrıda bulunmalıyız. Yazarın açıkça Menşevizme sempati beslediğini ve Sovyet sistemi için ders kitapları hazırlayacak durumda olmadığını parantez içinde belirtmekle birlikte, Yermansky'nin yayınlanmış bir kitabını temel olarak alabiliriz. Aynı şekilde Kerzhentsev'in yeni bir kitabını da alabiliriz. Bugün piyasada bulunan bir kısım ders kitapları da yararlı olabilir.

Nitelikli ve bilinçli bir kadroyu, bu sorunu incelemek ve veri toplamak üzere Almanya'ya ya da Britanya'ya göndermeliyiz. ABD ya da Kanada'ya insan göndermenin mümkün olmayabileceğini düşünerek Britanya'dan söz ediyorum.

İşçi ve Köylü Gözetimi'nin gelecekteki personelinin seçimi için bir sınav taslağı hazırlığı yapmak üzere bir komisyon tayin etmeliyiz. Merkez Denetim Komisyonu adayları için de aynısı.

Hiç kuşkusuz, bu ve benzeri önlemler Halk Komiserliği, İşçi ve Köylü Gözetimi kolokyumu ya da Merkez Denetim Komisyonu Prezidyumu için herhangi bir güçlük yaratmayacaktır

Aynı anda, Merkez Denetim Komisyonu üyelikleri için aday seçiminde görev yapmak üzere bir hazırlık komisyonu göreve getirilmelidir. Bugün, bu görevler için, gerek Sovyet yüksek okulları öğrencileri gerekse çeşitli kesimlerdeki deneyimli işçiler arasından yeterli olandan da çok aday bulabileceğimiz umudundayım. Şu ya da bu kategoriyi peşinen dışlamak hiç de uygun olmayacaktır. Muhtemelen, bu kurum için karışık bir bileşimden yana tercih yapılacaktır; yani çok yönlü niteliklerle özel meziyetleri kaynaştıran bir bileşim. Sonuç olarak, aday listesinin hazırlanması önemli bir çalışmayı gerektirecektir. Örneğin, yeni Halk Komiserliğinin personelinin yalnızca tek tip insanlardan, örneğin memurlardan oluşması; ya da propagandacı tipte, başlıca niteliği çevreyle kolay kaynaşabilme, aynı alanda çalışanların genel niteliklerinin dışında özelliklere sahip kesimlerle ilişki kurabilme durumundaki insanların dışlanması, hiç istenilmeyen bir durumdur.

Yazılış Tarihi:
2 Mart 1923

Toplu Eserler, c. 33, s. 487-93

GELENEK dizisi 4

"Bolşevizmin ve Ekim Devrimi'nin özü, kapitalizm tarafından en çok ezilen kesimleri politikaya katmasıdır. Bunlar, hem monarşide, hem de burjuva demokratik cumhuriyetlerde, kapitalistler tarafından horlanmış, aldatılmış ve soyulmuştur. Toprak ve fabrikalar özel mülkiyet altında kaldığı sürece, bu baskı ve aldatmaca, halkın emeğinin kapitalistler tarafından soyulması, kaçınılmazdır.
Bolşevizmin ve Sovyet iktidarının özü, burjuva demokrasisinin kandırıcılığını ve sahteliğini açığa çıkartmak, toprağın ve fabrikaların üzerinden özel mülkiyeti kaldırmak ve tüm devlet iktidarını emekçi ve sömürülen yığınların eline toplamaktır."

NK

